

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

40 Num. ant. 162 Sequitur

Bibliotheca Patatina

2007

100

SELECTA NUMISMATA ANTIQUA

Ex Museo PETRI SEGUINI, S. Germani
Autissiodorensis Paris. Decani,

EJUSDEM OBSERVATIONIBUS ILLUSTRATA.

*Editio altera emendatior, & plurimis rarissimis Nummis
auctior.*

CUI ACCESSERUNT

<p>I. RAPH. TRICHETIDU FRESNE
ad P. Seguinum, de Nummo Ca-
tanensi.</p> <p>II. P. SEGUINI ad Raph. Triche-
tum du Fresne, de Nummo Bri-
tannico.</p> <p>III. Ejusdem SEGUINI Epistola ad
Franc. Gottifredum, super Dubiis
quibusdam ad Nummos Familia-
rum Rom. F. Ursini spectantibus.</p> <p>IV. OCT. FALCONERII de Num-
mo Apamensi Deucalionci Dilu-
vii typum exhibente Dissertatio.</p> <p>V. P. SEGUINI ad Octavium Fal-</p> | <p>conerium Nummus Regius.</p> <p>VI. Ejusdem SEGUINI Agatho-
dæmon, ad Exc. Virum Jo. Bapt.
Colbertum Regni Administr.</p> <p>VII. Elegantiora Numismata Mu-
sei Abbatiae S. GENOVEFÆ Pa-
risiensis.</p> <p>VIII. EZECH. SPANHEMII, de
Nummo Smyræorum, seu de
Vesta & Prytanibus Græcorum,
Diatriba.</p> <p>IX. Jo. FOY-VAILLANT ad sele-
cta P. Seguii Numismata Notæ
& Observationes.</p> |
|--|---|

LUTETIÆ PARISIORUM,
Sumptibus JOANNIS JOMBERT, prope Basilicam
RR. PP. Augustinianorum, sub B. Virginis insigni.

M. DC. LXXXIV.
CUM PRIVILEGIO REGIS.

ILLUSTRISSIMIS ET ERUDITISSIMIS
REI ANTIQUARIÆ
STUDIOSIS PARISIENSIBUS.

P. SEGUINUS S.

DIU multumque dubitavi, VIRI ILLUSTRISSIMI, essetne mihi hoc antiquorum meorum numismatum specimen in lucem edendum. Deterrebat mea tenuitatis conscientia; & docuerat qualiscumque rerum humanarum usus, quam periculosa sit alea, variis & saepius adversantibus hominum sententiis se permittere. Quamvis autem desponsa mihi jam & prope certa gratia vestra sit, libellumque hunc a vobis officiose excipiendum considerem: non defuturos tamen existimaui, qui minus probarent, hominem atate provectum, & pro vita instituto gravioribus additum studiis, suam in his elegantium hominum deliciis, industriam ostentare, & captanda cujusdam ex iis gloria
ā ij

EPISTOLA

riola cupidum videri. Equidem ista reputanti mihi sapius excidit stilus; sed abjectum repetere, qua scripto, qua verbo, coëgistis. Locuples erit fidejussor Illustriss. LOMENIUS, plena elegantia, plena humanitatis, qua me ante aliquot annos urgere institit, epistola. Vos etiam testes appello, VIRI ERUDITISSIMI, & sponsores eosdem, qui pro vestro, vel in me studio, vel amore antiquitatis, utroque certe, musei mei ludicra palam fieri voluistis. Eo vero lubentius morem gessi, quod si quid in hoc opusculo tolerabilius occurrat, vobis acceptum ferre possim & debeam: quippe tanquam delectum eorum, qua a vobis ipsis condidici in Mercurialibus conventibus, quibus ades meas, meque ipsum adeo cohonestare soletis.

Hoc vestro quasi præjudicio, vel gratia potius indulgentiaque fretus, Græcos aliquot Latinosque nummos, ex pluribus cujusvis formæ, metalli, & argumenti, millibus selegi: qui, si Rhæmetalcis nummum, & paucos alios excipiamus, neque in alienis museis, neque apud autores nostros antiquarios facile reperiuntur. Quod si super eorum quibusdam, pauca admodum nobis sint cognita, non dimittendos tamen censuimus: tum quia confidimus saltem non ingrata & indecora fore, ingentia & famosa nomina, raris numismatis inscripta: tum quia novi aliquid forsitan fert eorum explicatio, & de incertis ac obscuris disceptamus probabiliter, parati meliora, quam sese primum offerent, amplecti. Neque

EPISTOLA.

enim defuturos rei antiquaria studiosos arbitramur, qui de ipsis, quidquid nos latuit, edocere possint; in quo eruditissimorum fratrum Valesiorum sincerum affectum experti sumus. Interim dum ope amica nos & alii sublevent, aequi bonique consulant quod nos delibamus, quasi ea indicasse contenti, quibus larga & prope intacta, felicioris cujusdam & laudatioris opera seges, iis prabeatur. Sed neque data opera rem nummariam & monetariam tractare constituimus, immensum opus & arduum magis, quam quod suscipere, nobis per otium aut vires liceat. Et jam confecta res est a plurimis magni nominis viris, prateriti juxta & presentis aevi, qui abunde omnes rem discussserunt. Eorum ego fundamentis superstruo, & liberalis oblectationis gratia, eos solum nummos carptim breviterque perstringo, qui pluribus gravissimis viris, museum nostrum perlustrantibus, rariores visi sunt, dignioresque adeo quibus explicandis nonnullam operam tribueremus.

Neque diffiteor, superesse mihi non inferioris nota aliquammultos, quos incidi pariter curassem, nisi constantiam in expectando meam, calatores moris longioribus expugnassent. Bene autem, & mea, & lectorum, si qui futuri sint, causa, quod crescenti sub manum opusculo nostro, & quam mihi proposueram mediocritatem excedenti, cunctatione illa sua modum attulerint. Quare tarditatem iis suam jam condono, & si quid ab iis praeterea in calando peccatum est, ut cum

ā iij

EPISTOLA.

anteriores nummorum facies, in quibus Illustrium capita sunt, sinistrum ad latus; aversas ad dexterum, perperam aliquando collocarunt. Nummorum omnium magnitudinem, accuratissime quantum fieri potuit, representari curavimus. Eam tamen, ut & metallum quo constant, designamus, majoris illustrationis gratia. Quod ad sinceritatem attinet, VIRI ILLUSTRISSIMI, suspecta esse fides nostra non potest, qui oculis vestris, qui censura arbitrioque omnia permisimus. Securi sunt judiciorum omnium nummi nostri, ex quo vestris sunt probati sententiis, & sinceri ac prototypi judicati; ipsi etiam Othoniani duo arcus, quos an hic exhiberem primo dubitaveram, tum quod Othonibus arcis minima aut nulla vulgo fides habeatur, tum ne minus aquus & fidelis in ceteris audirem. Sed pervicere prudentum amicorum consilia & eventu certe felicissimo. Quippe paucis abhinc annis, Othonis arcus revixit & crevit autoritas, repertis apud Ill. & erud. viros Patavii Bononiaeque hujusmodi nummis, quibus suum in hoc opere locum tribuimus. Neque mediocre vero commendationem ex eo ducunt editi a nobis nummi tum Othonis, tum Pertinacis, Marini, Zenobia, & alii nonnulli, quod cum suspecti primum iis fuissent, qui scientia hujus principatum Roma obtinent, ad eos tandem delati, suspicionum nebulas omnes aspectu ipso facile discusserunt. Paucos fateor, non ita integros esse, & a vetustatis injuria conservatos, atque etiam

EPISTOLA.

imperitioris artificis manu cufos: sed tamen in ecctypis, ne apicem quidem supposititium induximus, tantaque religione egimus, ut sicubi manca est inscriptio vel fugientibus litteris dubia, ne vocula quidem aut litterula, quanquam alioqui certa videatur, sed punctorum interjectione vacuum suppleamus: quin & Thracum Regum nummos, barbaro, ut sunt, typo delineari malimus. Equidem rariores nummi, a vetustate nonnunquam arrosi, detritique cernuntur: nec abijciendi propterea, sed cari vel sic habendi sunt, praesertim extra Italiam, ubi minor eorum numerus pretium facit. Neque enim eadem ceteri conditione qua Romani sunt, quibus cum eligendi copiam multitudo faciat, plures instruere licet integerrimorum numismatum series, neque detrimenti quidquam a temporis diuturnitate passorum. Et egregias certe collegit Romana nobilitatis aequae ac eruditionis decus, Em. Cardinalis CAMILLUS MAXIMUS, in omni antiquitatum genere versatissimus; cuius ego viri excelsam indolem, ac singularem urbanitatem summasque in omni genere virtutes, pluribus abhinc annis suspicere non desii, ex quo mihi ad eum patuit aditus, conciliatore humanissimo viro Io. Petro Bellorio, qui & ipse suam in re antiquaria peritiam, doctissimis in numismata, & Cl. Leonardi Augustini gemmas, notis exhibuit.

Ceterum lucubratiunculam hanc quadripartito divisimus. Nummos pramittimus ad profana numina per-

EPISTOLA.

*tinentes : deinde eos , qui sunt Illustrium & Heroum
proprii : tertio , quosdam leviter attingimus , qui fami-
lias Romanas referunt , nec tamen eas solas qua stante
Republica claruerunt , sed etiam priorum Caesarum ævo :
nec alio fere hic apponuntur ordine , quam quo in ma-
nus nostras inciderunt. Tandem Imperatorum numis-
mata quadam præcipua exponimus , ea fere qua impe-
raverunt serie : quam legem ne ubique servaremus , fe-
cit nonnunquam argumenti similitudo ; quod in Traja-
ni & Balbini nummis , Britannico succedentibus , vi-
dere est. Simul igitur & continenter exhibentur nonnul-
li , quantumvis longo temporum disjuncti spatio ; vel
quod iisdem in locis cusi sint , ut Cretenses Tiberii &
Trajani ; vel quod posteriores lucem afferre prioribus
videantur , ut Antonini Pii & Trajani Decii numis-
mata maxima , denario argenteo Trajani , cujus aver-
sa parti Dictynna insculpta est. Hæc quantulacumque
sunt , VIRI ILLUSTRISSIMI , si tanquam seria-
rum levamenta curarum , & observantia mea pignus
accipere dignemini , non omnino mihi perisse operam
arbitrabor.*

SELECTA

SELECTA
NUMISMATA
EX MUSEO
PETRI SEGUINI.

CAPUT PRIMUM.

Deorum Nummi.

CENAM aperient paucæ veterum
Deorum & Dearum icones, raris
quibusdam numismatis insculptæ.
Atque ut sit ab Jove principium,
nummum proferam, primo quidem
intuitu contemnendum : nam si molem conside-
res, parvulus est ; si metallum, plumbeus ; sed si
penitius intrōspicias, latens in eo singulare quid-
dam animadvertes.

A

I.
SERAPIS.

SERAPIDEM cernis modio insignem, immo Jovem Serapidis vultu cultuque insignem cernis. Quis enim nesciat Serapidem apud Ægyptios, eundem fuisse atque Jovem, & Ammonem, & Ditem, & Solem, & Æsculapium, & Nilum qui Lib. 3. p. 203. Αἰγυπτιος Ζεὺς apud Athenæum, & Jupiter Pharius Lib. 9. Epigr. à Martiale denominatur?

36.

Scis quoties Phario madeat Jove fusca Syene.

De Jove, Dite, Æsculapio testatur Cornelius Tacitus: *Deum ipsum multi Æsculapium, quòd medeatur agris corporibus; quidam Osirim antiquissimum illis gentibus numen; plerique Jovem, ut rerum omnium potentem; plurimi Ditem patrem.*

Idem nobis innuunt nummi veteres, quorum unus erit instar omnium.

II.
SERAPIS
AMMON.

ÆREUS est primæ magnitudinis, & maximis qui *Medaglioni* ab Italis vocantur, pro-

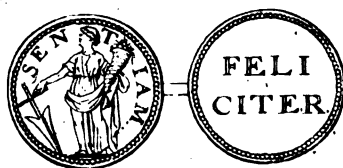
ximus, atque in Ægypto ipsa cusus, ut ex cœlatura colligunt peritiores Antiquarii. Ab una parte præfert caput Antonini Pii cum inscriptione, ΑΥΤ. Κ. Τ. ΑΙΑ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC CEB. In averſa caput barbarum cum parte thoracis, ornatum pluribus prædictorum numinum insignibus: in quibus sanè præcipua Serapidis apparet persona, ob calathum capiti impositum. Sed tamen Jovem ipsum à quo orsus sum, saltem Ammonem, satis designat cornu arietinum: ut & Ditem patrem, atque etiam Neptunum, trifidum illud sceptrum humero dextro appositum, cui etiam involuta serpens, ad Æsculapium pertinet: Solem seu Osirim πολύμματος, corona radiata, clariùs quàm assertione sit opus, explicat. Denique cornucopiæ Nili ubertatem & fœcunditatem designat.

Cùm igitur Serapis tot numina, & eorum doctes in se contineat, nil mirum si Monetarius, qui primum nummulum nostrum in honorem ipsius procudit, in averſa parte solum inſculpsit verbum ΦΥΛΑΞΕ, hoc est, *conservabit* Doricum enim est φυλάξει pro φυλάξει. Vel certè significat *conserva*, ut sit Imperativus à verbo φυλάξω, quod fiat à Futuro verbi φυλάξω. Neque enim novum est fieri Præsentia ex Futuris; ut apud Euripidem Hecuba, ὦ λέξεις; *quid dicis?* & alia ejusmodi multa. Scilicet à Serapide, tanquam Jove omnium re-

* S E L E C T A N U M I S M A T A

rum potente, quælibet sperabat bona; tanquam à Dite, divitias; à Sole vitæ autore, vitam diuturnam; ab Æsculapio, salutem corporis; à Nilo, uberiores proventus: quæ omnia conferunt ad uniuscujusque *φουλακὴν* & *διτυχίαν*. Idque juxta veterem inscriptionem apud Gruterum, DEO INVICTO SERAPI SERVATORI. Potuit etiam levis iste nummus, quasi *φουλακτήριος*, gestari & circumferri pro amuleto, ad avertenda quælibet mala, ut creditur de pluribus nummis, quos angustiori foramine pertusos videmus, nempe ut collo vel brachio appenderentur.

Ejusmodi videtur esse quem subjicimus.

III.
FORTUNA.

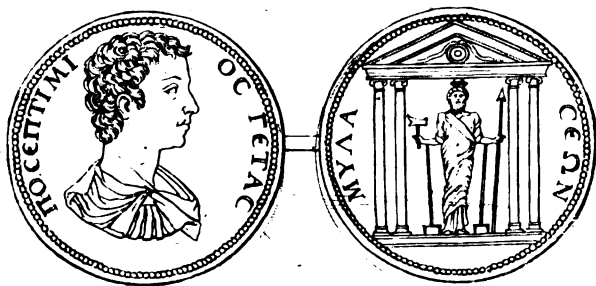
PLUMBEUS. est tertiæ magnitudinis, habens ab una parte solitum Fortunæ typum, cum verbo SENTIAM. Ab altera inscribitur FELICITER, quasi felici & fausto Eventui cusus.

Sed si liceat sacra profanis immiscere, & eos audire, qui asserunt Josephum Patriarcham sub forma & nomine Serapidis adoratum ab Ægyptiis: cur non eis licuit in primo nummulo, sub

ipſo verbo ΦΥΛΑΞΕ, ſperare ſalutem & conſervationem ſuam ab eo, quem Pharaο *Salvatorem* *Genef. 41.* *mundi* vocitavit, cū prudentiam ſummam, quā difficillimis temporibus annonæ copiam Ægypto providerat, miraretur? Cur non liceat etiam ſuſpicari Deum Opt. Max. qui bona ex malis elicit, idololatriſ iſtis etiam neſciis, permiſiſſe ut Joſephum venerarentur, non Joſephi cauſâ, ſed Chriſti veri hominum Servatoris, cujus hic figura & typus erat, præſertim cū venerandæ crucis prænotionem aliquam Ægyptii Vates habuerint? Certè legere me, à quo Greſſerus accepit? me- *Lib. 1. de ſan-*
mini, Theodoſio imperante, cū fana Gentilium *ctâ Cruce.* ejus edictis diruerentur, plurimos lapides in ruinis templi Serapidis repertos fuiſſe cruce inſignitos, adeò ut Gentiles dicerent, aliquid eſſe Serapidi commune cum Chriſto: ſequè à majoribus accepiffe, inter litteras, quas vocabant *iegartrac*, ſeu ſacerdotales, unam reperiri, quæ haberet crucis formam, nempe T, & apud peritos notarum hieroglyphicarum ſignificaret *vitam venturam*. Sed & qui Chriſtianam ad fidem convertebantur, ſe in arcanis habuiſſe narrabant, tamdiu colenda ſua numina, quoad viderent ſignum iſtud veniſſe, in quo eſſet vita. Addit Greſſerus ex Arabum ſententia, etiam in Serapidis pectore crucem pingi ſolitam. Unum hoc certò ſcio, Ægy-

A iij

ptios statuas Isidis hac ipsâ litterâ signare solitos : quod & probare peculiari argumento possim, & propriè meo ; ducto scilicet ab antiqua ejusdem Dæ statua bipedali Ægyptiaco ex marmore, quam possideo, in qua Isis dexterâ premit signum illud T, quod dextro ipsius lateri adhæret. Idem testatur luculenter Tabula Isiacæ Petri Bembi, in qua plurimæ ejusmodi icones cum eodem signo depictæ sunt. Locum habeat igitur *Φυλακτήριος* nummulus noster inter rariores ; præsertim si jungatur cum majori illo Antonini Pii, cujus auctoritate fulcitur & declaratur.

IV.
JUPITER
LABRADEUS.

IV. **JUPPITER**
LABRADEUS. **S**ED quando varios Joves commemorare cœ-
spimus, minimè prætereundus est, **STRATIVS**
Juppiter sive MILITARIS. Ejus copiam nobis
facit maximum æreum numisma, habens juvenile
caput Getæ Cæsaris, cum inscriptione **ΠΟ. CΕΠΤΙ-**
ΜΙΟΥ. ΓΕΤΑΕ. In averſa parte templum tetra-
ſtylon, cujus in medio ſtat larva quædam numi-

pis minùs familiaris, cum verbo ΜΥΛΑCΕΩΝ.

Mylasa Cariæ urbem, in agro admodum opulento sitam, refert Strabo, ejusque vertici montem imminere, unde lapis albus abundè exscinditur, ex quo pulcherrimæ porticus & templa condita sunt. Istorum unum antiquissimum Jovi Stratio seu Militari dicatum erat in Labranda vico, LX. ab urbe stadiis sito, ad quem strata erat Mylasis via, quæ sacra ideo dicta est, quòd per eam sacræ pompæ procederent. Templi sacerdotium, civium nobilissimi quique, per omnem vitam gerebant. In eo Jovis simulacrum, non sceptrum aut fulmen dextrâ gessit, sed securim bellicam, eo prorsus modo quo in nostro nummo.

Cujus rei causam hanc Plutarchus affert. Hercules, inquit, devictâ Hippolyte Amazone, præter alia spolia, securim quoque illi ereptam, Omphalæ dono dedit: eaque inter cimelia Lydorum Regum, ad Candaulem tandem pervenit; quo devicto Gyges securim in Cariam detulit, ibique exstructo Jovis simulacro, illam in ipsius dextera collocavit, & LABRANDEUM, sive, ut alii malunt, LABRADEUM, Jovem appellavit: sive, quod Plutarcho visum est, à securi, quam *ἡ ἑρμῆς* Lydi vocitant: sive, quod Strabo mavult, à Labranda vico: sive, quod refert Lactantius, à Labradeo Jovis hospite ac belli socio: sive, quod *in quest. Gr. Instit. lib. 1. c. 22.*

8 SELECTA NUMISMATA

*Lib. 12. c. 30.
de animal.*

ait Ælianus, ab imbre *αἶψα*, hoc est vehementi, quem illic Juppiter effudisset. Ejus statuæ gladium appensum ait Ælianus idem. Perinde autem nobis est, an gladium, an securum gestet: utrovis enim sit armatus, *Stratus* seu *Miliaris* æquè appellari potest.

V.
JUPPITER
INFANS.

AB armato Jove ad imbellem obiter transeamus, qualem videre est in Trajani nummo. A parte capitis legitur, *ΑΥΤ. Κ. ΤΡΑΙΑΝΟC.* In averſa, ſtat figura muliebris ornatiffima, alumnus ſiniſtro brachio gerens: pro pedibus ejus ad dexteram inſculptum eſt cornucopiæ, ad lævam aquila, cum inſcriptione mutila, *ΚΟΙΝΟΝ ΚΡΗΤΩΝ.*

Facilis explicatu nummus iſte, ſola raritate & inſolito typo commendandus. Quem enim Jovis ales niſi ipſum designat Jovem? & cujus cornu illud fructibus refertum niſi Amaltheæ, à qua nomen accepit? Hactenus viſus eſt Juppiter infans, capræ

D E O R U M.

capræ dorso insidens, variis in nummis, quòd caprino lacte fingatur enutritus. Sed quantum capellæ præstat regia virgo, tantò reliquis præstantius numisma nostrum. Facile enim mihi persuadeo etiam ex inscriptione, figuram istam partis aversæ ornatu & majestate conspicuam, alteram ex Melissi Cretensium Regis filiabus ostentare, quæ cum reliquis montis Idæ nymphis, Jovis educandi & custodiendi curam susceperat: cujus beneficii memor Juppiter, ubi adolevit, non solum capram, cujus lac suxerat, cælestibus Signis intulit, sed etiam ejus cornu regiis puellis dederat, hac lege, ut illis quidquid in votis esset, suppeditaret. Cætera apud Mythologos.

JOVEM sequetur sua Juno *& soror & conjux*, cum Diana Persica & aliis quibusdam assecclis minorum gentium, Hippona, Sorte, Cabi-

VI.
MONETA
SALUTARIS.

Juno, inquam, sed Moneta, cum novo epitheto *Salutaris*. Illam exhibet denarius argenteus, similis nummo secundo familiæ Carisiæ apud Ful-

Ursinum, in antica habens idem caput fœmi-

B

neum, cum verbo, MONETA; & in averſa inſtrumenta monetalia, cum hoc ſolò discrimine, quòd loco nominis T. Carifii Triumviri monetalis, expreſſa ſit illa dictio SALVTARIS.

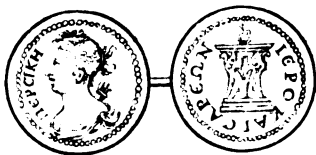
Nemo nescit Junonem cognominatam Monetam, vel propter vocem ex ejus templo auditam, quâ, cùm terræmotus factus eſſet, paulò ante Romam captam à Gallis, monebantur Romani, ut de ſue foeta ipſi procuraretur; vel quòd, ut ſcribit Suidas, in bello contra Pyrrhum & Tarentinos, indigentes pecuniâ Romani, à Junone, cui ſacra fecerant, admoniti ſunt, ſi Juſtitiae armis uterentur, pecuniam ipſis non defuturam: quod cùm feliciter ceſſiſſet, Monetam Junonem venerati ſunt. Hinc proſectum, ut numiſma, id eſt moneta inſcripta, in ejus templo aſſervaretur.

Poſteriori ſententiae libentiùs aſſentior, & in noſtro nummo tam Junoni Monetæ Deæ, quàm Monetæ ipſi pro numiſmate acceptæ, *Salutaris* nomen quadrare arbitror. Nam ſi Deam ipſam Monetam aut monentem ſpectes, C. Fabricius ipſius mandata ſervans, non minori æquitate & juſtitia, quàm virtute bellica eſſuſit, contra Pyrrhum dimicans. Cùm enim Regis Medicus ad ipſum miſiſſet, pollicitus ſe dominum ſuum venenata potione perempturum, Fabricius tantum

scelus averſatus, perfidum apud Pyrrhum denun-
tiavit, & poſt aliquas pugnas cum ipſo, æquo &
iniquo Marte commiſſas, tandem victoriâ & ma-
gnâ prædâ potitus eſt: ſicque cum Juſtitie ar-
mis, juxta monitum Junonis, uſus fuiſſet, ma-
gnam vim auri & argenti adeptus eſt, cujus ope
bellum confecit, & Monetam ipſam quovis mo-
do ſumptam, *Salutarem* expertus eſt. In tanti
ducis fortè memoriam & exemplum, quiſquis
argenteum nummum eudit, cogitavit pecuniam
eſſe nervum belli, & *Salutarem* Reipublicæ Ro-
manæ, quæ armis tota nitebatur. Nec omittere
poſſum proverbium Gallicum, licèt vulgatissi-
mum, quo fertur nummos præſentes aptiſſimum
ac ſaluberrimum eſſe cuilibet morbo remedium
& pharmacum, ac proinde ſalutares dici poſſe.

NUMMUM ecce alium profero, æcum il-
lum, parvumque, ſed integerrimum & ex-
quiſitiſſimæ cælaturæ, habentem ab una parte
caput Dianæ cum pharetra, & verbo ΠΕΡΣΙΚΗ,
ab altera aram cum foco, & inſcriptione ΙΕΡΟ-
ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ.

VII.
DIANA
PERSICA.

B ij

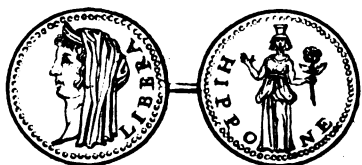
12 SELECTA NUMISMATA

DIANA hæc PERSICA, ut refert Plutarchus in Lucullo, trans Euphratem colebatur summa religione, cui sacræ pascebantur boves, nullo custode, erantque tantummodo signo Deæ notatæ, nempe face vel lampade; ac nullis vinculis alligatæ, per totam regionem vagabantur, nulli usui alteri quàm sacrificiorum; nec facile à quolibet detinebantur. Earum una sponte sua, Lucullo flumen cum exercitu transgresso facta est obviam, capite demisso, tamquam staret sub securi, & continuò ad faustum omen immolata est. Addit doctissimus Lilius Gyraldus ex Plinio & aliis, Castabalis Ciliciæ oppido, *Persica Diana* templum fuisse tantæ religionis, ut in eo dicatæ virgines, continuo quodam miraculo seu, ut meliùs dicam, fascino, super prunas nudis pedibus decambularent innoxie. Sed & Pausanias refert præcipuo honore cultam fuisse *Dianam Persicam* apud Lydos, & celeberrima templa illi erecta Hypæpis & Hierocæsareæ; cuius postremæ testis est indubitatus nummulus noster. At Corn. Tacitus loquens de jure Asylorum, quod sibi vindicabant plures Asiæ & Insularum civitates, quibus modus præscriptus est à Senatu, ad coërcendam licentiam & impunitatem Asylorum, ac seditiones populorum, qui prætextu pietatis in Deos, flagitiosissimos quosque ad templa confugientes

Ann. lib. 4.

protegebant: inter alios populos; qui de jure Asyli contendebant, memorat *Hierocasareenses* nostros, qui Senatui exposuere, *Persicam apud se Dianam, delubrum Rege Cyro dicatum: & memorabantur Perperna, Isaurici, multaque alia Imperatorum nomina, qui non modo templo, sed duobus millibus passuum eandem sanctitatem tribuerant.*

Alter ecce æreus secundæ magnitudinis, ab una parte LIBERAM referens facie & nomine; ab altera HIPPONAM, item cum suo nomine. VIII. HIPPONE.

De Libera trita sunt omnia; Hippona non ita vulgaris. Hanc ut Deam equorum & stabulariorum antiqui venerati sunt. Tertullianus: *Vos tamen non negabitis jumenta omnia, & cunctos canterios cum sua Hippona coli à vobis.* Ante ipsum cecinerat Juvenalis:

Sat. 8.

———— jurat

Hipponam, & facies olida ad præsèpia pictas.
 Alii solam Hippo in versu ponunt. Eponam mavult Vir eruditus, ex MS. codd. Sed Hippona equorum tutelæ, & Numinis officio magis con-

B iij

gruens, ideoque potior videtur inter varias scriptorum librorum & excusorum lectiones. Ejusdem Viri cl. conjecturæ de Colonia Hipponæ regio libenter assentirem, si aut Colonia Hipponensis alibi cum rosa videretur, aut caput illud muliebre turritum esset; quales sunt Urbium & Coloniarum icones in nummis. Neque dissentiam omnino, si alluisse Monetarium velit ad Coloniam Hipponensem, & hæc numina, dummodo Liberam & Hipponam à nummo non expungat. Cæterum HIPPONE non hîc in sexto casu, sed in primo æquè ac Hippona dici potest.

Ipsius effigies in stabulis collocabatur, ut ap-
 lib. 2. positè describit Apuleius. *Respicio pile medio quæ stabuli trabes sustinebat, in ipso medisullio, Hippona Dea simulacrum, residens adicula, quod accuratè corollis roseis recentibus fuerat ornatum.* In nostro certè nummo sinistra manu rosam gestat, nempe ut rosarum odore foetor stabuli levare possit.

IX.
SORS.

SEquitur SORS in æreo nummo mediocri depicta.

Quid enim aliud caput illud juvenile foemineum representaret, cum simile sit omnino capiti item foemineo, quod Fulvius Ursinus exposuit in Familia Plætoria sub nomine Sortis? Litteræ autem C S, quæ ordine inverso Senatusconsultum designarent, quid hîc significant, nisi *Casum & Sortem*? quæ quidem duo confundit ipse Cicero, & *Lib. de Div.* usurpat pro fortuna, his verbis. *Quid enim Sors est? idem propemodum quod micare, quod talos jaccere, quod tesseras; quibus in rebus temeritas & casus, non ratio, nec consilium valet.* Sed & isti tali in averfa nummi parte positi, cum M. Tullio mirificè conveniunt. Quatuor enim sunt officula quadrilatera, quibus lusitabant veteres, ut manifestè insinuat inscriptio nostra rarissima: QVI LVDIT ARRAM DET QVOD SATIS SIT. Quod ad *Arram* pertinet, quæ in nummo sine aspiratione cælata est, suspicor ab antiquis idem observatum in ludo, quod nostris temporibus servatur in eo, quam *Primam* vocitamus, ut videlicet cuncti ludentes, in procinctu certam & numeratam pecuniæ summam exhibeant, quam recipere non liceat ante ludum consummatum, quod nos *cavare* dicimus Itala dictione. Annon etiam pro *Arra*, in manus magistri ludi deponeretur ea summa, quæ responderet notis & tabellis quibusdam ab eo acceptis, pro certa pecu-

niæ summa, quibus pauculis ingens argenti pondus designabatur, ut jactura levior appareret: ingenioso lenimento, usquedum relatæ & representatæ tabellæ pecuniam amissam exigent.

X.
CABIRUS.

Prodibit tandem CABIRUS, sive Deus, sive Dæmon, sive Deorum Minister, secundum varias antiquorum opiniones. Hunc exhibet nummus æreus secundæ magnitudinis stantem, seminudum, dextrâ incudem aut clavim, aut aliud quidpiam cognitu difficile; sinistrâ malleum gestantem, cum nomine ipso. ΚΑΒΕΙΡΟΣ.

Cogit me malleus iste ab eorum stare partibus, qui Cabiros Vulcano & Cabera Protei filia genitos sentiunt, & ignis usum atque æris ferrique fabricam homines docuisse. Scio hæc ab aliis ad Telchinas aut Ideos Daëtylos referri: sed Telchines & Idei Daëtyli, & Gabiri, immo Curetes & Corybantes, iidem sunt ex plurimorum sententia, in quam libentiùs abeo; & ex varietate locorum in quibus degebant aut colebantur, opinor diversa sortitos esse nomina. Non enim in
Creta.

Creta solùm, ubi Jovis educatores habiti sunt Curetes; vel in Phrygia, ubi Magnæ Matris ministri & assessores ab Ida monte Rheæ dicato Idei Daëtyli: sed etiam in Samothrace, Imbro, & Lemno (in qua Vulcani officina) colebantur. Certè Thessalonicenses (apud quos cusus est noster nummus, cum capite muliebri turrito, quod urbem ipsam Thessalonicam designat, addito verbo ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ) hisce infulis sunt vicini. Sub quolibet igitur nomine haberi velimus hos Semones, plurima ad vitam utilia excogitasse dicuntur. Primi omnium, si Diodorum audiamus, *Lib. 5. p. 230.* greges coëgerunt, & reliqua pecora mansuefecere, mellis usum & venationem induxerunt, & homines ad civilis & communis vitæ disciplinam instituerunt. Enopliam & Pyrrhicham salta-verunt armati, unde fortè Corybantes sunt appellati à galea, quæ Græcè *κίβη* dicitur.

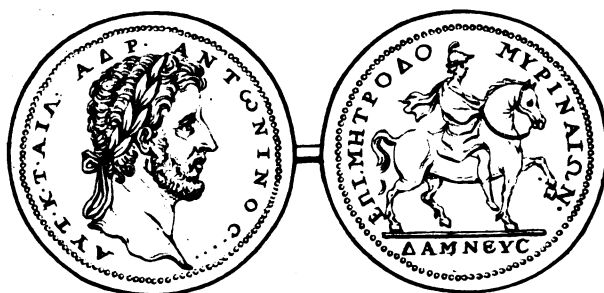
EQuidem nummum æreum Græcum primæ magnitudinis habui, Antonini Pii; qui in averfa habet figuram equestrem ornatam galeâ, quam Corybantis alicujus existimo. Conjecturæ locum dat Lilius Gyraldus. Enumerans enim Ideos Daëtylos, qui & Corybantes sunt Straboni, unum eorum Damnaneum vocat; quod nomen in meo nummo reperitur, etsi aliquantò

XI.
DAMNAN
NEUS.

G

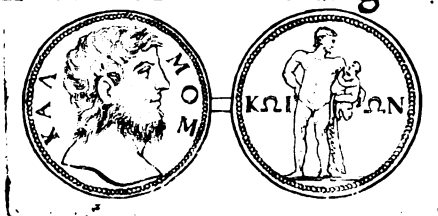
18 SELECTA NUMISMATA

contractius : pro Δ AMNANEYC enim, vel, ut alii meliùs, Δ AMNAMENEYC, habet solùm Δ AMNEYC, duplici minùs syllaba, ut videre est in cætypo hîc appposito.

XII.
CELMUS.

Sed & alterius Idæi Daçtyli nomen me reperiſſe autumo, in æreo ſecundæ magnitudinis, qui exhibet caput barbatum, crinibus incultis, cum verbo ΚΑΔΜΟΣ. Dubitavi aliquantulàm, an legendum eſſet ΚΑΔΜΟΣ; ſed caput illud horridum, nullatenus heroicum eſt, nec Cadmo Thebarum conditori convenit: ſiquidem Heroës utplurimum juvenes & imberbes in vetuſtis monumentis viſuntur. In averſa cernitur figura nuda ſtans, quæ dextro brachio ad renes inflexo, lævo puerulum pelli ferinæ inſidentem geſtat, cum inſcr. ΚΩΙΩΝ.

Leguntur Phoronidis carmina, quæ ab Apollonii enarratoribus afferuntur, in quibus tres Idæi Dactyli enumerantur, interque eos unus nomine *Celmis*, quem Ovidius *Celmum* appellat:

Metam. 4.

*Te quoque nunc adamas, quondam fidiſſime parvo
Celme Jovi.*

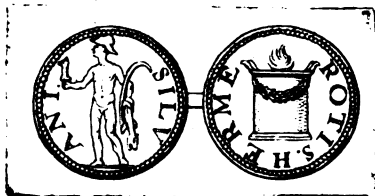
Ejus figuram eſſe reor in averſa noſtri nummi, quam *Herculis*, qui frequens in Cois nummis, primo ſtatim aſpectu ſuſpicatus eram: ſed deest illi clava; & pellem ſiniſtro brachio involutam, non leonis eſſe, verùm tigridis aut pantheræ, argumento eſt minutius animalis caput ab ea dependens. Sed & *Hercules* apud *Diodorum* nominatur inter *Cabiros*. Eadem eſſet igitur in averſa parte integra ipſius Dactyli figura, cujus ſolum caput, cum vero nomine ΚΑΛΜΟΣ, hoc eſt CALMUS, viſitur in anteriori. Nec mirum antiquiſſima hæc & fabuloſa nomina, poſt tot retro ſæcula, non uno eodemque modo à librariis, imò ab autoribus ipſis repræſentata eſſe. Danda veruſtiori & propè conſepultæ memoriæ venia. At ſecurior proſectò ex numiſmatis ipſis, tanquam prototypis, rei veritas colligitur. Cæterùm Dactylus ille *Celmus* aut *Calmus Jovis*, quem ſiniſtrorſum geſtat adhuc puerulum, nutritius habitus eſt, ab eoque multùm adamas, uſquedum Saturno expulſo, cùm Jovem ipſum

Lib. 5. p. 230.

C ij

mortalem esse dixisset, ab eo in adamantem, aut, ut aliis placet, in ferrum conversus est. Quidam expulsam ferunt, quòd Rheam Deorum matrem stuprare aggressus esset. Cur autem signati Cois in nummis Idæi Dactyli, qui in Asia Minori propriè dicta colebantur? eam, opinor, ob causam, quòd cum Asiæ continenti versùs Doridem Cos insula vicina sit, ad eam propinqui littoris religiones non difficili trajectu commearint. Quicquid sit, sub Cabirom nomine plurima dicata sunt templa, quorum è numero celeberrimum in Ægypto fuit Herodoto teste, quod ingredi nemini nisi Sacerdoti fas erat. Illud tamen Cambyses evertit & incendit, quamvis Cabirom iras & indignationem hominibus inexorabiles asserat Pausanias. Quippe non impune tulisse milites Mardonii Persæ, qui in Bœotia stativa habuerunt Xerxis ævo. Cùm enim eorum quidam Cabirom ædem introissent, vel prædæ cupiditate, vel numinis contemptu, subitâ correptos insaniâ, partim in mare se abjecisse, partim è præruptis rupibus præcipites se dedisse fabulantur. Nec minores fuisse poenas Alexandri Magni milites, qui agrum Thebanum devastantes, in idem fanum intruperant, & fulminibus, aut è cælo missis ignibus exanimatos. *Tantane ullis Semonibus ira?*

NEque silendus hîc **SILVANUS** Cabiro im- XIII.
 probitate nil dissimilis; quippe quem D. SILVANUS
 Augustinus mulieribus insidiantem describit. Stat L. 6. de Cru.
 in nummo plumbeo tertiæ magnitudinis, falcem
 putatoriam, sive, ut aliis placet, *damæ vel alte-*
rius animalculi caput cum collo dextrâ gerens,
lævâ pedem pastorale, cum verbo **SILVANI**. In
 altera parte visitur ara ignita, & inscript. **HER-**
MEROTIS.

Silvanum à silvis quas incolit denominatum, agrorum & pecorum Deum, antiqui venerati sunt, ut ex pluribus veteribus inscriptionibus apud Gruterum videre est; in quibus, *Deus, Dominus, Sanctus, Sanctissimus, Cælestis, Custos, Salutaris*, appellatur; eique templa dicantur, dona offeruntur, vota solvuntur, gratiæ aguntur, etiam pro salute itus & reditus Imp. Cæsaris Augusti, deinde Antonini Pii & aliorum. Quibus omnibus addi potest Virgilianum istud:

*Silvano fama est veteres sacrasse Pelasgos,
 Arvorum pecorumque Deo, lucumque diemque.*

C iij

Ejus tamen petulantiam vix effugere mulieres, etiam adhibitis custodibus, poterant, ut jam laudatus S. Augustinus testatur his verbis:
L. 6. de Civ. *Mulierī facta post partum, tres Deos custodes Varro commemorat adhiberi, ne Silvanus Deus per noctem ingrediatur & vexet, eorumque custodum significandorum causâ, tres homines circumire limina domus.*

Quod autem ad Hermerotem attinet, an Dei sit nomen, cui ara dicata, an verò ejus qui aram erexit, dubitandi locus. Hermeros enim potuit esse numen aliquod, ex Mercurio & Cupidine conflatum, quemadmodum *Ερμῆ-Κυπρία* ex Mercurio & Minerva; *Ερμῆ-Ἡρακλῆος* ex Mercurio & Hercule, nimirum ob dotes utrique communes: nam & Mercurio Minervæque id æquè tribuebatur, ut sermonis, fori, mercaturæ, palæstræ Præsides essent; & Mercurio Herculi, quòd oris uterque facundissimi haberetur, quòd uterque colebatur in palæstris, quia, ut ait Phurnutus in Mercurio, *robur rationi comes esse debet*: ideoque caput Herculis Terminò seu Hermæ imponebatur. Mercurius igitur & Cupido, in una eademque statua fortè & ara culti sunt sub nomine *Hermerotis*, quòd in re œconomica convenirent. Neque enim res domesticæ, quibus præesse Mercurius dicitur, bene cedunt, nisi cum pace, concor-

dia & amore administrentur.

Quòd si inavis Hermerotem eum esse, qui aram in Silvani honorem & cultum dicavit, plures ejus nominis reperies in antiquis monumentis, præsertim apud Gruterum, ubi laudatur *Herme-* pag. 74. n. 1.
ros quidam *Officinator moneta*, sub ævum Augu-
 sti; cujus munus & officium in memoriam mihi
 revocat, aureum apud me nummulum Imp. Mau-
 ricii non contemnendum, nec indignum profe-
 ctò cui locus hîc daretur, nisi jam illum edidisset
 in lucem eruditissimus & nobilissimus N. *Butero-*
vius, Regis Christianissimi in ordinandis mone-
 tis Consiliarius, in sua de iisdem Monetis accu-
 ratissima Dissertatione. Sufficiat igitur hîc anno-
 tasse, in eo mentionem fieri officinæ monetalis
 Viennensis, hac inscr. quæ legitur in averfa par-
 te, VIENNA DE OFFICINA LAVRENTI. &
 in area nummi, globulo impositum esse mono-
 grammata Christi inter A & ω. Sed ut ad Herme-
 rotem regrediamur, alium apud eundem Grute- pag. 587. n. 90.
 rum reperies, qui insignitur HERMEROS AVG.
 LIB. A LIBELLIS: atque alterum cum hac epi-
 graphe, HERMEROTI. VICARIO. SVO.

LYPERCVS. SVBVILLICVS.

HORTORVM. ANTONINIANOR.

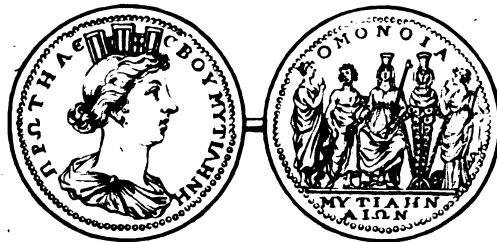
BENEMERENTI. FECIT.

Quòd si in tanta vetustatis caligine intermicare

aliquid potest, ex quo divinare liceat, faciet rusticum illud officium postremi Hermerotis, ut ei nummum nostrum tribuendum suspicer. Quid enim magis consentaneum, quàm ut ad armorum pecudumque Deum, subvillici vicarius ille, arâ positâ confugerit? Sed modus esto conjecturæ, neque tam exiguis suspicionibus de rebus obscurissimis decernamus.

XIV.
NUMMUS
MYTILE-
NÆUS.

Cum de nummis agamus, qui quodammodo Deorum sunt proprii, non prætermittendus mihi videtur insignis iste Mytilenæorum æreus primæ magnitudinis, præferens ab una parte caput muliebre turritum, cum inscriptione, ΠΡΩΤΗ ΛΕΓΒΟΥ ΜΥΤΙΑΗΝΗ. In aversa videre est quasi conventum aut concilium Deorum, his additis verbis, ΟΜΟΝΟΙΑ ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΩΝ.

Frequens in nummis Græcis reperitur dictio, ΟΜΟΝΟΙΑ, per quam unaquæque gens aut civitas, societatem aliquo foedere junctam cum vicinis.

cinis urbibus designabat, adhibitis Numinum iconibus, quæ in ipsis colebantur. Sed in nullo alio memini me videre tot figuras. Quinque etenim in nostro numerantur, quarum media sedet Cybele Deum mater, quæ in Phrygia, & circumpositis minoris Asiæ partibus, in magna veneratione habebatur, ut etiam apud Mytilenæos; quippe quæ sæpius in eorum occurrat nummis, & primas in hoc nostro teneat. Vir Cl. ex sceptro quod manu gerit, de Junone & *Θυρις* Samiorum interpretatur. Sed Junonis Samiæ, quæ & Pronuba dicitur, habitus omnino diversus: à capite nimirum ad pedes velata expansis brachiis pingitur. A dextris Cybeles stat cum angue & baculo Æsculapius Pergamenorum patronus, cui adstat Dea quædam, sinistrâ demissâ sistrum renens, Isis symbolum perpetuum: nisi malis esse rhombum cum figura sua quadrilatera oblonga, Hecates Byzantium Numinis insigne, quo tortis filis confecto, maleficæ quondam mulieres ad deducendam Lunam abutebantur. A sinistris Cybeles locum occupant Diana Ephesina cum suis mammis ac fulcris; & Nemesis, adjunctâ sibi ad pedes rotâ, qualem videmus in quibusdam Smyræorum nummis cum Hecate sola comite. De tot Numinum insignibus plura dicere superse-
deo, quæ à Syntagmatum autore Lilio Gyrardo

D

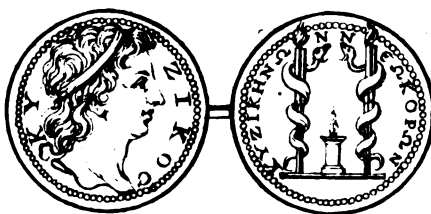
uberius enarrata, si cui tantum est otii, reperiet. Mihi satis sit in lucem edidisse elegantissimum numisma, cujus ne typum quidem alibi videram.

CAPUT II.

Illustrium Nummi.

PROXIME ad Deos accedunt Heroës, Reges, urbium Conditores, qui civilem vitam instituerunt. Plures Jo. Faber inter Illustrium F. Ursini imagines nobis exhibuit: aliqui tamen ipsam fugerunt utriusque sexus.

I.
CYZICUS.

Primum inter eos CYZICO locum dabimus, qui olim ad oram Propontidis regnavit, & ab Argonautis ad vellus aureum pergentibus, incautè occisus est. Ipsius vultum juvenilem ac venustum, capite diademato, refert no-

ster nummus æreus secundæ magnitudinis, cum nomine ΚΥΖΙΚΟC. In averſa viſuntur duæ tēdæ ſerpentibus involutæ, quarum in medio ara cum foco. Inſcriptio ſic legitur, ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ.

Ille igitur ipſe Cyzicus Rex in antica nummi parte ſculptus eſt, qui nomen ſuum indidit urbi tantæ inter Aſiaticas Græcas famæ, ut à Jove indotem Proſerpinæ datam aſſerat Appianus Alex. *in Mithrid.* quemadmodum & fabulantur Poëtæ, Siciliam in Plutonis & ejuſdem Proſerpinæ nuptiis, novæ nuptæ ab eodem Jove donatam, pro anacalypteriis, quæ ſunt exhibita ſponſæ munera, cum reſecta primùm facie, in virorum conſpectum prodit. Cyziceni itaque Proſerpinam ſummo cultu proſequebantur, præ omnibus aliis Numinibus. Nec ipſi ſoli, ſed etiam Sardiani, quorum geminum numiſma hîc obiter ex ſcrinio meo repreſentari, non ingratum antiquæ rei ſtudioſis fore reputo; præſertim cùm plurima ad Deam pertinentia, in utroque videantur.

Primum æreum eſt & maximum, in cujus antica parte caput muliebre cum velo, ſub quo corona ſpicata cum papaveribus cernitur hac prægrandi inſcript. ΚΑΡΔΙC. ΑCΙΑC. ΑΥΔΙΑC. ΕΛΛΑΔΟC. Α. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC. *Sardis, Aſia,*

II.
PROSER-
PINA.

D ij

Lydia, Gracia, prima metropolis. In averſa Pluto

in quadrigis, caput velo volitante circumdatus, suæ divinitatis symbolo, sinistrâ sceptrum tenet, dextrâ Proserpinam rapit. In aëre volitat Cupidinis larva quædam; sub pedibus equorum jacet vasculum: annon quasillus Proserpinæ, aut calathus floribus colligendis, quibus abundabant prata Ennensia, ubi spatiabatur ΚΟΡΗ, tum cùm Ditis thalamo digna visa est? Inſcribitur nummus, ΕΠΙΣΟΥΛ. ΕΡΜΟΦΙΛΟΥ ΑΣΙΑΡΧ. ΚΑΡΔΙΑΝΩΝ Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Illud numisma, è maximis ut dixi, cūsum videtur tempore Gordiani tertii. Hermophilus enim ille Sardonorum Asiarcha, etiam notatur in averſa parte nummi hujus Imperatoris, apud Occonem in Gordiano tertio. Nec fortè totus à scopo aberrarem, si conjicerem, in eo sub icone Cereris aut Proserpinæ effictam esse Tranquillam ipsius conjugem. De Asiarchis istis plurima scitu dignissima Cl.

Henr. Valesius in Notis ad Eusebium. De Neocoris perlegenda Alberti Rubenii Postuma, quibus rem litterariam egregie ditavit eruditissimus & cl. Jo. Georgius Grævius, cujus urbanitate eorum mihi copia facta est.

Alterum Sardoniorum numisma item æreum, sed mediocris magnitudinis, caput habet

III.
PROSER-
PINA AL-
TERA.

foemineum, partim velo, partim coronâ turritâ insigne; ipsamque urbem denotat addito nomine CAPΔIC. In averfa videre est figuram Proserpinæ, ornatu singulari decoram, & stantem inter spicam frumentariam ac papaver, cum inscript. CAPΔIANΩN NEΩKOPΩN. Sed de nummis hisce duobus, qui integrum commentarium exigerent, paucula hæc dicta ex occasione sunt.

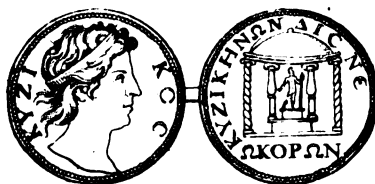
Ad Cyzicenum nostrum redeamus. Ejus averfa in parte duæ illæ tædæ pineæ, in Ætna monte accensæ conspiciuntur, quibus usa Ceres, filiam à Plutone raptam quæritabat; & implexi tædis angues ipsi duo, quibus vehebatur. De pulchritudine & amplitudine Cyzicenæ urbis mira

D iij

Lib. 12. Strabo, ubi eam confert cum Rhodo, Massilia, & Carthagine. Sed Florus in Mithridatico, eam alteram Romam appellat, & nobilem civitatem, quæ arce, moenibus, portu, turribusque marmoreis, Asiaticæ plagæ littora illustrabat.

IV.
TEMPLUM
CYZICI.

Debuerat & templorum meminisse, quorum unum eximiæ fabricæ, in altero Regis Cyzici æreo nummo secundæ magnitudinis, exhibere non abs re judicavimus. Illud enim fortassis fuerit omnium ejus urbis pulcherrimum, cujus columnæ altitudine cubitorum L. singulæ singulis ex lapidibus; quod imperante Antonino Pio corruisse ait Dio, ingenti terræ motu, quo Bithynia & omnis Hellesponti ora, concussæ

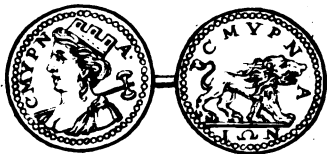

Quod autem ad rem nostram nummariam maximè facit, Cyzicum cudendæ Imperialis monetæ privilegio nobilitatam fuisse Sozomenus asserit: & longè ante Sozomeni tempora, habitum in

Lib. 5. c. 14.

pretio Cyziceni stateres, quòd eleganter sculpti essent. Itaque nil mirum si tam præclaræ urbis conditor Cyzicus apud posteros commendetur.

ORdine temporum sequitur Smyrnæus nummus, æreus item, & tertiæ magnitudinis. V,
SMYRNA
AMAZON. In eo figura muliebris medio corpore, capite turrito, dextro humero bipennem gestat. Inscript. CMYPNA. In averfa graditur leo, cum inscriptione, CMYPNAION.

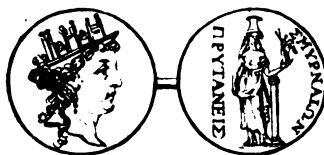

Si solâ coronâ turritâ insignis esset hæc foemina, Cybelem Deûm matrem, aut urbis Smyrnæ symbolum esse crederem: sed bipennis hæc quâ armatur, omnino mihi persuadet hîc representari Amazonem, quæ Smyrnæ nomen dedit. Leo in averfa parte, virtutem & fortitudinem bellicam Amazonum, & ejus præcipuè quæ urbem istam condidit, designare non immeritò credi possit. Scio equidem Amazonas à multis pro nugis reputari, qui & Smyrnam ab Ionibus aut Æolibus conditam arbitrantur. Sed alii earum irruptionem commemorant à partibus Scy-

thicis circa annum Mundi ter millesimum: quo tempore occupatis pluribus Asiæ Minoris provinciis, plurimas urbes condidisse dicuntur, & præcipuè SMYRNAM, ex illustri Amazone denominatam. Quin & Strabo refert, urbes quasdam Asiæ, Amazonum esse cognomines, Ephesum, Smyrnam, Cumam. Et de Smyrna præsertim hæc habet: *Σμύρνα δὲ ὡς Ἀμαζὼν ἀφ' ἧς τὸν ὄνομα καὶ τοῖς ἀνδράσιν ἐξ ἧς τῇ πόλει Smyrna Amazon fuit, à qua nomen hominibus urbique factum.* Annon liceat tantæ autoritati assentiri nummo teste firmatæ?

VI.
SMYRNÆUS
ALTER.

INter alios Smyrnæorum nummos, aureum unum didrachmum habeo, qui ab una parte capite muliebri turrito insignitur, sine ulla inscriptione. Ab altera figuram habet muliebrem stantem, cum calathō in capite, quæ sinistro brachio columnæ innitens, Victoriā eadem manu gestat, cum inscr. ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ.

Non caput illud turritum, pro Cybeles aut urbium symbolo accipi solitum; non figura illa stans, cujus papilla unica sinistra nuda, Amazonum

num unam representare videtur, apud quas dexteram quamque à teneris annis comburi moris fuit, ut arcus tendendi liberior esset facultas: non hæc, inquam, induxerunt, ut hujus nummi specimen exhiberem; sed dictio illa ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ, quæ rarior in nummis & inscriptionibus, ac supremum magistratum Smyrnensem designat. Qui enim apud Rómanos, CONSULES; apud Carthagenenses, SUFFETES; apud Smyrneos, & alios Græciæ populos, ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ erant: quo numero, non ita mihi compertum; nisi quòd Athenis quinquageni per vices, quoquo mense ex concilio quingentorum assumebantur.

Eorum nomina in Smyrneorum numismatis VII. posita fuisse suspicamur, ex inferiùs cēlato PRYTANIS. secundæ magnitudinis æreo nummo.

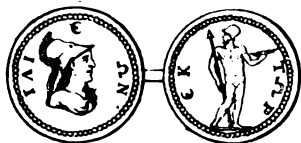
Altera enim parte caput Apollinis exaratum est, in altera nomen ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, Artemidori filii Demetrii, cum figura sedente, & verbo ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. Alter item meus ha-

E

bet, ΠΡΑΞΑΓΟΡΟΥ ΤΙΡΕΚΙΟΥ, Praxagoræ filii Tiresiæ, cum Prytanis sedentis antiqua icone. Sed & à Prytanibus ΠΡΥΤΑΝΕΙΟΝ, Athenien- sis Curia, sive ædes publicæ, in quibus Senato- res Magistratusve consultabant; ubi & cives de Republica bene meriti, publico sumptu, qui ho- nos erat maximus, alebantur.

VIII.
HECTOR.

Ingentis nominis vetustum Heroëm, in parvo æreo numismate stantem & nudum, præter ca- put quod galeâ tegitur, hîc prætermis- sum nolui. Dextrâ hastam gerit aut spiculum, lævâ fulmen in vola, quantum discernere sinit vetustas, cum nomine ΕΚΤΩΡ. In altera parte videtur caput Palladis cum verbo ΙΔΙΕΩΝ.

Palladium Trojanum ipsis puerulis notum est, nec mirum si caput Minervæ Iliensium nummi representant. Sed quem Achilles

Ter circum Iliacos raptaverat Hectora muros:
quem etiam Ethnici quidam autores, ut Liba- nius, irrident, & immodicæ ambitionis reum fa- ciunt, quod eosdem sibi atque Apollo & Minerva

honores arrogarit. Eum mirum est ab aliis non solùm Heroa, sed Deum habitum: Trojani siquidem, quos tandiu tutatus fuerat adversùs Græcorum imperus, eum adhuc viventem & pugnantem, tanquam Deum venerabantur. At mortuo Ilienses, ut testatur Philostratus, divinos honores detulerunt. Sed & Thebani, apud quos ad aquam Oedipodiam Hectoris monumentum erat, ipsius ossa ex Ilio deportare jussi sunt ab oraculo, & illi justa solvere tanquam Heroi, ut tradit Pausanias. In aliis nummis, cum bigis aut quadrigis cælatus videtur Hector pugnantis habitu; at verò in nostro stat Martis habitu, nisi Jovis esse mavis: quippe non solùm spiculum tenet, & galeâ ornatur ut Mars, sed lævâ fulmen gerit in vola manus, non quale tulit Magnus Alexander ab Apelle depictus, cujus uno aspectu tanto timore correptus Cassander dicitur; sed velut quietum & innoxium, cætera nudus, virili vultu, & fortè barbato, quantum in minuto nummo licet intueri, in eoque conveniret cum Hectore, quem pinxit olim Polygnorus Thasius in ingenti & percelebri illa excidii Trojani, & Græcorum reditus tabula, quâ Delphicum templum decorabatur: ibi enim Hectorem, & Memnonem, & Sarpedonem cum promissa barba depictos esse Pausanias idem affirmat.

*in Heroicis.**in Bæoticis.**in Phocicis.*

E ij

IX.
IDRIEUS.

EN argenteum tetradrachmum, in quo ab una parte caput Apollinis seu Solis, sine inscriptione; ab altera, figura stolata stans, dextrâ malleum sive bipennem tenens, sinistrâ hastam, cum nomine ΙΔΡΙΕΩΣ.

Hic nummus in notitiam IDRIEI prius incogniti me induxit, & ad investigandam ipsius stirpem & gentem me compulit, quæ sic se habet. Hecatomnus Cariæ Princeps quinque liberos reliquit, sui regni sibi invicem, successores; Mausolum, & Artemisiam sororem, qui more apud barbaros recepto, juncti matrimonio sunt; Idrieum, & Adam sororem, item conjuges; & Pexodorum. Mausolus natu maximus, Caribus primus imperavit; eoque mortuo, Artemisia regni habenas suscepit biennio, quo sepulcrum illud inter præcipua totius orbis miracula decantatum perfecit, conjugalis amoris præclarum monumentum. Ei successor factus est IDRIEUS, qui nummum nostrum cudit, cum Ada sorore

& conjuge, an. II. Olymp. CVII. Cùmque ex instituto majorum, Persarum amicus bellicue socius esset, ab Artaxerxe Rege sollicitatus, terrestres simul & navales copias conscripsit, ut bellum inferret Cypri Regibus, qui ab Imperio Persico defecerant. Quod ut perficeret, & potentia simul ac fidei testimonium exhiberet, brevissimo tempore XL. triremes adornavit, quibus octo millia conductorum pretio militum imposuit, atque in subsidium Regis Persici misit versùs Cyprium insulam: sicque Artaxerxes, ope amici & vicini Principis, rebelles Cyprios subegit. Eo post septem annos in Imperio exactos sublato, Ada uxor superstes, quatuor annos regnavit, donec illam Pexodorus fratrum minimus regno expulit. Hic Persico Imperio addictissimus, principatum tenuit annis quinque, usque ad expeditionem Alexandri Magni, qui subactis Asiæ Minoris provinciis, ADAM IDRIEI quondam nostri conjugem, in regnum restituit, ac tanta veneratione prosecutus est, ut eam pro matre habuerit. Hæc ex Dione Siculo, Plutarcho, & aliis. Caput Apollinis in nummo Idriei Solem designat, qui pro Deo ab Orientalibus populis habebatur. Figura stans in averſa, mihi primùm incognita, tandem pro Jove militari innotuit, quem videre est superiùs cap. I. in nummo quar-

E iij

to Jovis Stratii seu Labradei. Interim rerum antiquarum studiosi non ægrè ferent se moneri, in Regio Museo reperiri rarissimos nummos Mausoli & Pexodori seu Pexadori fratrum, solo nomine & pondere à nostro Idrico diversos.

X.
SEUTHES.

NUmmum æreum vides mediocris magnitudinis, in quo caput barbatum, diademate cinctum, fabricæ barbaræ, sine inscriptione. In averſa, figura equeſtris, qualem videre est in quibusdam Philippi & Alexandri Macedonum nummis æreis, cum verbo ΣΕΥΘΟΥ, quod SEUTHEM Thracum Regem innuit.

Plures hujus nominis fuere Thracum Reges, & de quo hîc agatur decernere, difficillimum est: sed in re dubia, illi postremo qui sub ævum Alexandri Magni, rerum gestarum gloriâ clarus extitit, aliis superiorum temporum, quorum meminere Thucydides & Xenophon, prætermisſis, nummum addicemus. Hic anno primo ab Alexandri Magni morte laceſſitus à Lyſimacho, cui Thracia cum finitimis ad Mare Ponticum genti-

bus cesserat, cum XX. peditum & IIX. equitum millibus sese tutatus est, acerrimâ initâ pugnâ, ex qua uterque magna suorum strage, cum anticipi victoria recessit, ad majores belli apparatus, ni pax intercessisset, faciendos. Decennio post, redintegrato bello, Seuthes Antigoni partes secutus, & Callantianis, qui à Lyfimacho defecerant, opem ferens, ipsum Lyfimachum Æmimontis transitu prohibiturus accessit; ubi acri commisso prælio, multis utrimque occisis, rursus æquo Marte discesserunt. Quid sibi velit eques in averſa, pro comperto non habeo, nisi fortè Thraces equitatu pollere significet.

Sed ne tam leviter à Thracia digrediamur, de aliis Regum Thracum nummis, qui nostri sunt, agere, quamvis ab ævo *Seuthæ* tribus circiter sæculis distent, non alienum judicavimus. Eorum nomina RHOEMETALCES, COTYS, & RHESCU PORIS, quorum historiam ex Dione & Tacito sic colligo. Cùm Rhescuporis junior Cotyis senioris filius, M. Bruti primùm adjutor, postea desertor, à Vologeso natione Besso victus necatusque esset; Rhœmetalces noster, ejus tutor & patruus, ab eodem Vologeso exercitu spoliatus, & ad fugam compulsus est. Sed Romani, qui eundem aliàs contra Bessos M. Lol-

XI.
RHOEME-
TALCES.

lio duce defenderant, L. Pisonem* Pamphyliae Præfectum miserunt, ut ei suppetiās ferret; qui Bessos & alios defectionis socios populos, partim ad deditionem compulit, partim prælio devicit, & iterum rebellantes in servitutem redegit. Hujus beneficii non immemor Rhœmetalces, vicissim Romanos ingenti & periculoso bello à Dalmatis & Pannoniis impetitos, adeò ut metueretur ne Italiam ipsam invaderent, totis viribus adjuvit, & sub auspiciis Tiberii, qui ex Germania Augusti jussu in Pannoniam advolarat, Barbaros primùm levi prælio superavit, deinde in Macedoniam irrumpentes, junctis cum fratre Rhescupori copiis, ingenti prælio attrivit ac delevit. Ex eo, Augusto percarus extitit Rhœmetalces dum vixit, qui vicissim ut suam erga Imperatorem observantiam testaretur, nummum æreum secundæ magnitudinis percussit, quem exhibemus.

In eo ab una parte caput Augusti, cum inscriptione ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. In altera, duo capita

capita visuntur, Regis ipsius, & uxoris, seu potius Augusti & Liviae, additis verbis ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΩΜΗΤΑΛΚΟΥ. Alium possidebat Illustrissimus Lomenius, cum quatuor capitibus, videlicet addito capite Liviae à parte Augusti, cum signo Capricorni. Sed & memini me videre alterum, apud Magnum Hetruriae Ducem, quinto capite insignem, nempe Veneris, à parte Augusti & Liviae.

Rhoemetalce mortuo, Augustus ejus officiorum memor, Thraciam omnem inter COTYM ipsius filium, & Rhescuporim Rhoemetalceis fratrem dividens: huic quicquid incultum & hosti vicinum, tradidit; quod illi esset ingenium atrox, avidum, & societatis impatiens: Cotyi, quia pollebat ingenio miti & amœno, attribuit quicquid pingue, excultum urbibus, & pagis refertum, ac Græcis conterminum. Ipse enim literas & Poësim callebat. Hinc Ovidius, qui in ejus regno exulavit, ad eum scripsit:

XII.
COTYS.

*Eleg. 2. lib. 9.
de Ponto.*

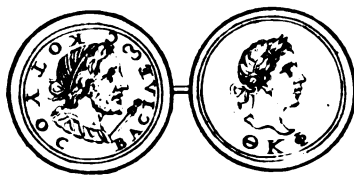
Neve sub hoc tractu vates foret unicus Orpheus,

Bistonis ingenio est terra superba tuo.

Ad vatem vates orantia brachia tendo.

En Cotyis ipsius argenteum didragma. Ab una eaput diadematam vides Regis, ut colligitur ex inscriptione ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΟΤΥΟC. in altera

F

caput laureatum incognitum, nisi sit Augusti, cum litteris Θ Κ Φ, quæ an sint numerales, & æram quandam computent, an explicari possint, Θ Ε Ο C K A I C A P Φ Ι Λ Ο C, arbitrii tui esto. Si tamen sint numerales, ut opinor, annum DXXIX. indicabunt, ex conjectura eruditissimi Henr. Valesii, quâ meminisse me voluit, Græcos in notis numeralibus minores numeros majoribus aliquando præponere, ut ΑΙ. pro ΙΑ. id est, undecimo. Quam legem etsi minimè in plurimis, tamen in hisce Thraciis nummis observare licet. Hæc enim æra Θ. Κ. Φ. inverso ordine legi & numerari debet, incipiendo videlicet à nota Φ. sicque habebimus DXXIX. Unde verò hæc cœperit Thracum Æra, aliàs inquiremus.

De æra Spanhemij p. 863

XIII.
R H E S C U P O R I S
P O R I S,

R H E S C U P O R I S nummus ferreus secundæ magnitudinis, ab una parte diadematum caput refert ipsius, ut innuit inscript. Β Α C Ι Α Ε Ω C Ρ Η C K Θ Υ Π Ο Ρ. In altera caput laureatum incognitum, cum tribus notis Β. Μ. Φ. quæ si legantur eodem ordine quo in præcedenti nummo,

5. M. B. efficient numerum DXLII. annorum.

Dubitavi, fateor, an hunc sculpendum tradere: adeò enim rudis & inconcinnus est, & ab imperito artifice olim cusus, ut vix aliquid hominis in hisce capitibus deprehendas. Verùm id à me tandem obtinuit inscriptio, quâ Reguli istius nomen quo scribendum modo sit, edocemur. Siquidem apud Romanæ historiæ scriptores mirè variatum est in isto nomine, ut optimè notavit Lipsius. Dio enim *Ρασιμμεν*, Velleius *Rhascupolim*, Suetonius & alii *Thrascupolim*, solus Tacitus *Rhescuporim* vocat, ut in nummo. Hic suo usus ingenio, nec regni parte quæ illi cesserat contentus, Cotym nepotem adgreditur, primò occultè & cunètanter sub Augusto, quem vindicem metuebat; deinde aperto bello sub Tiberio. At quemadmodum Augustus, ut ait Suetonius, *Reges socios etiam inter semetipsos necessitudinibus junxit, promptissimus affinitatis cujusque atque amicitie conciliator & fautor, nec aliter universos, quàm membra partesque Imperii, cura habuit*: ita Tiberius metuens, ne semel composita

F ij

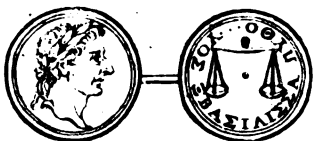
turbarentur, Regibus præcepit, ab armis discederent, quæ statim à Cotye dimissa sunt. Sed simulans RHESCUPORIS se velle de controversiis colloquio transigere, postulat ut in locum eundem foederi sanciendo conveniant, & tracto in multam noctem convivio, incautum Cotym in vincula conjicit; atque omni Thracia potitus, scripsit ad Tiberium, structas sibi insidias à Cotye, quem prævenire coactus sit. Cùmque rescripsisset Tiberius, ut tradito Proprætori Mysiæ Cotye, ipse ad causam dicendam veniret; occidi Cotym jubet, mortemque sponte sibi ab ipso conscitam ementitur. Non tamen artes Tiberianas elusit: nam Pomponius Flaccus Regi amicissimus, ideoque ad fallendum aptior, in Thraciam missus, eum per ingentia promissa perpulit, ut præsidia Romana intraret, atque additâ gravi custodiâ, in urbem traxit. Ibi ab uxore Cotyis accusatus in Senatu, damnatur, & regno privatur; atque Alexandriam devectus, illic, an fugam tentans, an ficto crimine, interficitur. Thracia in Rhœmetalcem filium, quem paternis consiliis adversatum constabat, & in liberos Cotyis dividitur: iisque nondum adultis, Trebellienus Rufus datur, qui regnum administraret secundùm mentem Augusti, qui, ut ait Suetonius, *Rectorem solitus est apponere Regibus ætate parvis*

cap. 48.

de mente lapsis, donec adolescerent, aut resipiscerent.

Sed quoniam uxoris Cotyis facta est mentio, **S**omittere non possum apud me reperiri denarium argenteum, cum capite Tiberii; cujus averfa in parte visitur libra cum lancibus, & hisce notis, ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΠΥΘΟ...ΥΟΣ.

XIV.
PYTHODORIS.

Quæ mihi suspicionem movent, hunc nummum fortè in gratiam Tiberii, & ad designandam ejus æquitatem, à Regina uxore Cotyis percussum, hocque modo ejus inscriptionem resarciri posse, ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΠΥΘΩ, vel ΠΥΘΟΝΙΚΗ, aut etiam ΠΥΘΩΔΩΡΙΣ ΚΟΤΥΟΣ. Ut enim Pytho nomen est fœminis conveniens apud Græcos, nempe Deæ Suadæ, & Dianæ ipsi ex Pausania: ita Pythonice dicta reperitur amasia quædam Harpali, quam Athenis evocarat ipse apud Dio-
lib. 17.
dorum. Sed ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΠΥΘΩΔΩΡΙΣ mihi supra reliquas arridet: duas quippe sub ævum Tiberii ejusce nominis Reginas nactus sum apud Strabonem; primam Polemonis Ponti Regis uxore-
lib. 11.
rem, quæ cum marito regnavit, eique mortuo

F iij

in regnum successit, & in Colchos, Trapezuntem, vicinosque barbaros regnum tenuit, prudens mulier, & præesse rebus gnara, filia Pythodori Tralliani, aut, ut quidam volunt, Nissæensis. Hæc præter Zenonem Armeniæ Regem datum à Germanico Cæsare, & juniorem Polemonem, filiam etiam ex Polemone conjugē suscepit, cujus sanè nomen reticetur, sed matri fuisse cognominem suspicari licet. Eaque secunda est Pythodoris, quæ connubio juncta dicitur Cotyi, eoque per insidias Rhescuporis sublato, vidua cum filio regnante permansit: ex quo inferitur eandem esse, cujus mentio in nummo, quæ frequenti Senatu & præsentē Tiberio, in Rhescuporim Cotyis conjugis interfectorem causam dixit, & eodem, quo mater, nomine Pythodoris compellata est. Adscriptulantur superstites in nummo litteræ, ΠΥΘΟ.ΥΟΣ, ex quibus facile consequitur ΠΥΘΟΔΩΡΙΣ ΚΟΤΥΟΣ. Patere, lector, conjecturam in semel nummo, & vetustate propè consumpto.

XV.
ININTHIMÆVUS.

Quin & liceat mihi hîc apponere nummum argenteum drachmalem, minùs cognitum fateor, sed rarum, & quem Thracium existimo ex cælatura & fabrica superioribus simili. Habet ab una parte caput barbatum, diadematum, cum

inſcript. ſolida, ΒΑCΙΑΕΝC ININΘIMHYOY.
Ab altera caput æquè infulſum, cum corona lau-
rea, & notis A. Λ. Φ. hoc eſt, anno DXXXI. jux-
ta præcedentem canonem priorum Regum Thra-
cum.

Quis ille ſit Regulus ININTHIMEVUS aut
THIMEVUS, Antiquariorum diſquiſitioni per-
mitto. Illæ tamen notæ A. Λ. Φ. ſuperioribus Re-
gibus Cotyi & Rhescupori cœvum fuiſſe deſi-
gnant.

Alter adest, de quo libentiùs divinabo, etſi XVI.
non multò certiùs; quem aurifices aureum, SAUROMA-
quamvis ex auro minùs probato, aſſeverant, dra- TES.
chmarum duarum pondere.

Imperatoris Septimii Severi vultum habet indu-
bitanter ab una parte, cum tribus notis ΔQV.
quæ juxta ſuperiorem æram annum CCCXCIV.

designant. Ab altera barbari Regis diadematum caput cum inscr. ΒΑCΙΑΕΩC ΕΑΥΡΟΜΑΤΟΡ. Incognitum mihi Regem istum fateor, sed ex nummi fabrica, ex Sarmatico nomine, & ex capite Severi, in Sarmatia aut vicina aliqua regione regnasse licet conjicere, & triennalis obsidionis Byzantinæ tempore à Severo factæ, sive amore, sive metu, ratione vicinæ Romanis obnoxium, ipsis aut annonæ & commeatus suppeditas tulisse, aut supplendo militi adfuisse. Plura mihi de illo in præsentem non occurrunt, nisi quòd illustrissimus Senatus Princeps N. LAMONIUS, vir supra omnes titulos, aureum melioris notæ quàm sit meus, nuper in suo Gazophylacio reposuit, in quo ab una parte Regis Sauromatæ caput & nomen visitur, in altera caput Trajani sine inscriptione, sed cognitu facillimum. Et quòd Patavii an. MDCLXVII. illustrissimus Comes à Lazara, inter immensos veterum nummorum acervos cujusvis formæ, raritatis & metalli, quos mihi cum singulari comitate & eruditione exhibuit, æreum secundæ magnitudinis, cum iisdem omnino capitibus, inscriptione, & simili fere typò ac in meo cernitur, demonstravit. Sed commodè, dum hæc mente volvo, ad me misit Dissertationem suam de Præstantia Nummorum antiquorum denuò. cusam & auctam nobilissimus Ezechiel

Ezechiel Spanhemius. Ipsum adeat studiosus lector, nec alibi lucem quærat.

A Thracibus ad Judæos convertimur, occasione præclari numismatis, ab **HERODE** XVII.
HERODES
CHALCIDI-
DENSIS. Chalcidis Rege percussi, cujus explicationi pauca hæc præmitto. Herodes Agrippa senior, à quibusdam Magnus appellatus, filius Aristobuli, quem pater Herodes Ascalonita peremit, Caio Caligulæ adhuc Cæsari tam familiaris extitit, ut in lectica cum eo iter agens, Tiberio celerem mortem optaret, quo Caius citiùs Imperio potiretur. Quod cum rescisset Tiberius, eum in carcerem detruxit. At mortuo opportunè Tiberio, Caius Agrippam carcere liberatum, Regem Judææ constituit, eique catenam auream ejusdem ponderis atque ferream, quâ detentus fuerat, dedit, & jus etiam concessit in Templum Hierosolymitanum, in sacerdotium & res sacras: tantaque amicitia inter eos coaluit, ut vulgò Romæ jactaretur, Agrippam cum Antiocho Comageno, ipsum Caium ad tyrannidem instituere. Nec minori apud Claudium gratiâ valuit, cui post Caium occisum, egregiam in adipiscendo Imperio operam præstitit. Ab eo enim impetravit regnum Chalcidis ad Libanum, **HERODI** fratri suo, cujus gratiâ Regum Judæorum familiam at-

G.

rigimus. Hic, postquam Agrippa (cujus filiam Berenicen in matrimonium acceperat) Cæsareæ
Act. 12. ab Angelo percussus interiit, ut narrat D. Lucas; plurima item à Claudio obtinuit, & eâdem quâ frater potentiâ, Judæorum summos Pontifices pro arbitrio mutavit; quod jus in successores usque ad excisa Hierosolyma transmisit. Quo fit, ut minime mirum videri debeat, relictum esse ab eo grati animi monumentum, nummum insignem æreum secundæ magnitudinis, in quo Claudii studiosus dicitur, *φιλοκλαύδιος*, Eum ecce, cujuscmodi est, represento.

Ab una parte vides caput senile Herodis, fasciâ regali præcinctum, cum inscriptione mutila, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΗΡΩΔ ΔΙΟΣ. In averfa, ΚΑΥΔΙΩ ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΕΤ, Γ. in medio coronæ laureæ. Inscriptionem capitis sic repono, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΗΡΩΔΗΣ ΦΙΛΟΚΑΥΔΙΟΣ, tum ex conjectura rationi, ut mihi videtur, consentanea, & eo modo quo epithetum ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΣ cernitur in nummis nostris Ariarathis &

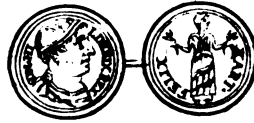
Ariobarzanis Regum Cappadocum; tum ex Occone, qui nummum istum vidit, nec pervidit: habet enim in Claudio, ΒΑCΙΑ ΗΡΩΔΗCΦΙΛΑΟC, sed inconcinne, ut patet.

HERODE Chalcidensi mortuo sub an. VIII. Claudii, Agrippa junior, ejus nepos, & filius Agrippæ senioris, Romæ in aula Imperatoria educatus, Princeps Chalcidis factus est, additâ postmodum Tetrarchiâ Trachonitidis, dum Judæa sub Præsidibus Romanis remansit, quibus militavit ad usque excidium Hierosolymitanum. Iste plures nummos sub nomine & vultu Vespasiani, Titi & Domitiani percussit, quorum quatuor apud me reperiuntur sub diversis typis: sed quia non sunt ex rarioribus, & ipsius Agrippæ solum nomen, velut monetarii, in averſa parte reperiuntur, hîc exhibendos non censem. Ut nec alterum, quem Agrippa pater, sub nomine & capite Caii percusserat, in cujus averſa parte stat Victoria cum Regis nomine.

Superiorum temporum Principibus addemus XVIII.
Regem inferioris ævi, HILDERICUM Van- HILDERI.
dalum. Ipsius nummum argenteum, denario pau- CUS.
lò minorem adsecuti sumus, in quo caput imberbe, diadematum, cum inscript. D. N. HIL-
DERIX REX. In averſa viſitur figura muliebris

G ij

stans, utraque manu segetes protendens, cum inscriptione, FELIX KART.

Dubitari non potest, quin nummus iste HILDERICUM Vandalorum in Africa Regem penultimum representet, quem de Ecclesia Catholica bene meritum multi prædicant. Cùm enim Trasamundus, cui successit, Arianæ perfidiæ cultor, ut sine cæde & sanguine fidem orthodoxam labefactaret, & occultis veluti cuniculis in eam grassaretur, sineret Episcopos, dum viverent, præesse sibi subjectis Ecclesiis hac lege, ne quis in locum defunctorum subrogaretur: scilicet ut ipsæ Orthodoxorum Ecclesiæ paulatim orbatæ Pastoribus conciderent; prospicientes Episcopi, hac arte desolandas Ecclesias, Præsulibus mortuis alios contra Regis mandatum suffecerunt. Quod ille iniquè ferens, ducentos ampliùs Episcopos Catholicos, ex omnibus Africæ provinciis, in Sardiniam insulam deportavit. Sed eo mortuo HILDERICUS, qui à Trasamundo sacramento obstrictus fuerat, ne Rex factus Catholicos restitueret, ut sacramenti religionem minùs lædere videretur, priusquam regnum capesseret, omnes

ab exilio reduci præcepit. Elapsis aliquot annis, Athalaricus in Italia Rex, specie vindicandæ Amalafridæ Trasamundi quondam uxoris, quam ad mortem adegerat HILDERICUS, in eum concitavit Gilimerem consobrinum, qui HILDERICUM regno privavit, atque in vincula coniecit anno regni septimo. Tandem cùm Justinianus Imperator in facinus illud inquireret, Gilimer HILDERICUM interfecit, cujus perfidiæ mox pœnas luit, bello impetitus à Justiniano, duce Belisario; qui devictis Vandalis, & extincto eorum Imperio Africano, captum Gilimerem Constantinopolim deduxit, & Imperatori in solio sedenti, cum liberis obtulit, actō magnificentissimo triumpho.

Quod ad aversam numismatis partem attinet, figura muliebris, in manibus spicas frumenti habens, ubertatem Africæ, & præsertim agri Carthaginienſis, designat: cujus ergo FELIX appellatur CARTHAGO, etiam in nummis Diocletiani & Maximiani Augg. in quibus similis ferè figura reperitur, dextrâ spicas gerens, sinistrâ papavera. Sanè Africæ fertilitatem commendat Æl. Spartianus in Severo & in Pescennio Nigro, dum ait Severum in illam provinciam legiones misisse, ne Niger eâ occupatâ, Populum Romanum penuriâ rei frumentariæ perurgeret. Sed nihil

G iij

magis appositum, quàm quod in Alexandro Tyranno eruditissimus, & nunquam satis laudatus *lib. de Pallio.* Tristanus noster refert ex Tertulliano & Martiano Capella, quorum prior Carthaginienses vocat VETUSTATE NOBILES, NOVITATE FELICES: alter Carthaginem appellat *lib. 6.* *Inclytam pridem armis, nunc* FELICITATE REVERENDAM, & BEATAM URBEM ELISÆ. Adeò constat Carthaginem, ex quo per Julium Cæsarem restaurata fuit, & facta Colonia Romana, pristinæ cladis oblitam, & hac FELICITATIS laude insignitam fuisse.

XIX.
PTOLEMÆI
DUO ET
CONJUGES.

Sed ad superiora tempora revertamur. Hubertus Goltzius in Insulis Græciæ, agens de Deliorum numismatis, aureum unum exhibet, in quo ab una parte visuntur duo capita juncta, Apollinis & Dianæ cum voce ΘΕΩΝ: ab altera, eadem capita, cum verbo ΑΔΕΛΦΩΝ, *Deorum fratrum.* Nummum, quem hîc damus, quamprimum noster factus est, ipsum putavimus esse Goltzianum: sed ubi inspeximus accuratiùs, in inscriptione simili capita omnino diversaprehendimus. Quippe diademate, seu fasciâ regali præcincta sunt; quod Deorum iconibus tribui non solet: nec ullum ejus est in Goltzii nummo vestigium. Aureus est item noster & drachmalis,

atque in una parte, cum voce ΘΕΩΝ, habet duo capita, PTOLEMÆI LAGIDÆ cum diademate, & BERENICES conjugis: in altera cum verbo ΑΔΕΛΦΩΝ, capita PTOLEMÆI filii cognomento PHILADELPHI, item diadematī, & ARSINOES sororis simul & conjugis.

Nolim existimes, nos temerè & inconsultiùs ejusmodi vultus designare & denominare: eodē enim cum suo quemque nomine, seorsim in aliis nummis & vidimus, & penes nos habemus, excepto Philadelpho; à quo tamen cusum hunc præclarum nummum arbitror. Mira produnt Historici de mutua pietate utriusque Ptolemæi, parentis & filii; & de concordia, quā simul Ægypti regnum administrarunt. Siquidem Ptolemæus primus Soter dictus, anno regni XXXIX. cū magnā rerum gestarum gloriā reliquos Alexandri Magni comites & successores anteiret, & adhuc optima corporis & animi valetudine frueretur, inaudito exemplo, Philadelphum filium ex Berenice postrema uxore, posthabito altero natu majore ex Eurydice priore conjugē, Regem renunciavit: & quod juveni

amorem populi conciliavit, inter ejus aulicos quasi privatus, biennio superstes vixit; idque neglecto Demetrii Phalerei consilio, qui Soteri super Imperii abdicatione consulenti, amicè & liberè responderat: *Si alteri dederis, ipse non habebis.* Hæc abdicatio, & altera eodem ferè tempore à Rege Babylonix Seleuco facta, uxoris Laodices, in gratiam Antiochi filii, qui eam deperibat, Tragici effatum destruit:

Nec regna socium ferre, nec tædæ sciunt.

Philadelphus interim mortuos parentes PTOLEMÆUM & BERENICEN venerabundus, DEORUM numero adscripsit: quo jam honore Ptolemæum Rhodii ante annos viginti persecuti erant. Cùm enim ejus auxiliis gravi obsidione, quâ premebantur à Demetrio Poliorcete, soluti essent, omnem in referenda ei gratia modum excesserunt. Siquidem missis in Libyam theoris, ex Ammonis oraculo sciscitati sunt, an PTOLEMÆUM uti DEUM venerandum censeret: quo annuente, lucum in urbe illi consecrarunt, quadratum exstructis porticibus, eumque locum ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΝ indigetarunt.

In altera parte nummi habes PHILADELPHUM cum sorore ARSINOË, quam sibi more à Persis accepto, matrimonio junxerat. Hæc antequam pareret, diem suum obiit: & ab ea

ARSI-

ARSINOITIS Præfectura in Ægypto nomen Pausania teste obtinuit. Aliam quidem ejusdem nominis Arsinoën duxerat, filiam Lyfimachi, ex qua Evergetem suscepit. Sed sororis conjugis facies in nummo delineata est, ut patet ex verbo ΑΔΕΛΦΩΝ. Quod ad PHILADELPHUM pertinet, vix Principem alterum repereris, tot tantisque laudibus cumulatam, ab universis cujusque nationis & religionis viris gravissimis. Inter alios Philo illum virtutibus regis, supra omnes *lib. 2. de Vit. Mosi.* ætatis suæ superiorumque sæculorum Principes, nobilem prædicat. Tertullianus ipse, Ptolemæorum eruditissimum vocat, & omnis literaturæ sagacissimum. Equidem celeberrima, quam collegit, Bibliotheca, & sacrarum Scripturarum interpretatio, quam per LXXII. seniores Judæos immensis sumptibus, & singulari magnificentiâ fieri procuravit, gloriam illi peperit immortalē. Sed ea, quoniam ad nummum nostrum nihil quidquam pertinent, reticemus.

Non vilioris erit æstimationis Seleuci nummus argenteus didrachmus, habens ab una parte caput Jovis, ab altera Palladem in quadrijugo elephantum curru, cui superstat anchoræ nota, cum inscriptione ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΕΛΕΥΚΟΥ. XX.
SELEUCUS.

H

in Atticis.

in Syriacis.

SELEUCUM, à frequentibus victoriis NICA-
TOREM dictum, justitiâ & pietate omnes Ale-
xandri Magni commilitones superasse, refert Pau-
sanias; & inter omnia futuræ potentæ, tum cùm
Alexandro in expeditionem Persicam proficiscen-
ti comes adesset, & Pellæ Jovi sacra faceret, li-
gna aris imposita nullo admoto igne accensa esse.
Hinc forsan effectum est, ut Jovis caput, propi-
tii numinis & pietatis suæ monumentum, in num-
mo nostro signaverit. Sed aliud futuræ Seleuci
magnitudinis præsagium narrat Appianus Alexan-
drinus; nempe in Macedonia paternum focum
ingenti flammâ incanduisse, nemine accendente.
Admonitam quoque in somnis ipsius matrem, ut
quem primo annulum haberet obvium, Seleu-
co gestandum traderet; regnaturum enim ubi-
cumque sorte digito ipsius excideret: reperisse il-
lam ferreum cum insculpta anchora, quem cùm
Seleuco tradidisset, ab eo deinde circa Euphra-
tem amissum. Quin & postea cùm adepto regno,
Babylone deambularer, impegisse in lapidem,
quo effodi jussu, anchoram apparuisse. His mo-

rus Seleucus, anchorâ in annulo signatorio usus est, eamque, ut ex nummo nostro suspicari licet, monetæ quoque adhibuit. Quod ad elephantos pertinet, eorum tantâ copiâ potitus est, ut in bello, quo Antigonum foederati Reges Ptolemæus, Cassander & Lyfimachus ejus hortatu adorsi sunt, ipse præter peditum viginti millia, etiam quadringentas octogenas belluas communem in causam produxerit. Neque id verò fidem excedit; quippe cùm præter Mesopotamiam ac vicinas provincias, quæ illi post Alexandri mortem obtigerant, etiam ultra Euphratem ad Indum usque fluvium promoverit Imperium, & hoc quoque trajecto, bellum gesserit cum Sandrocolo Indorum Rege, à quo quingentos elephantos icto foedere accepit. Quid quod Elephantis ab Alexandro Præfectus fuit, & post ejus obitum in Alexandrinæ ditionis partitione, eorumdem ac equitatus regimen accepit: adeò & caput Jovis, & anchora, & elephanti in nostro nummo signati, epitomen rerum à Seleuco gestarum non contemnendam exhibent.

DUos hîc jungimus nummos, quia unius ejusdemque argumenti videntur esse. Uterque æreus est, secundæ magnitudinis. Alter habet caput juvenile, laureâ coronâ cinctum, sub

XXI.
XXII.
EUSEBIA
ARIARATHIS

H ij

habitu Herculis, cum templo in averſa parte, & verbo ΕΥΣΕΒΙΑΣ. Alter exhibet caput Palladis, & in averſa montem, cujus apicem tenet volucris alis expansis, eodemque verbo inſcribitur, cum reliquiis alterius inſcript. . . . ΑΡΕΙΑΣ, fortè ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ.

Duas EUSEBIÆ nomine insignitas urbes fuisse docet Strabo, utramque in Cappadocia; alteram ad Taurum montem, quam plures Tyanam appellant; alteram ad montem Argæum, priùs MAZACAM, postea EUSEBIAM, ultimò CÆSAREAM dictam à Claudio Cæsare, vel à Tiberio secundum mentem eruditissimi Spanhemii: sed eo nomine privatam à Juliano Apostata, quòd Fortunæ templum cives ejus destruxissent, asserit Sozomenus, & confirmat Cassiodorus his verbis;

liv. 5. c. 4.
lib 6. Hist.
Trip. c. 4.

Ea quoque tempestate Casaream Cappadocia maximam ac felicissimam civitatem ita vocari prohibuit, (Julianus scilicet) eique antiquam Caesaris appellationem abrogavit, quam à Claudio Casare promeruerat. Ad posteriorem hanc pertinere nummi nostri videntur, quippe cujus major fama, & frequens in nummis mentio, quæque Dynastarum Cappadocum Regia & Metropolis habeatur ab eodem Strabone. Quod verò ad Eusebiæ nomen attinet, eo insignita videtur Mazaca propter Regum duorum patris & filii mutuam pietatem: siquidem Ariarathes, ejus nominis, ab eo quem Perdiccas post Alexandri mortem interemit, quintus, Ariarathem tantâ reverentiâ coluit, ut is amoris respondens, abdicatum regnum nato concesserit. Quod cum abnuisset filius, summâ concordia regnum communibus curis administrarunt, assumpto ΕΥΣΕΒΩΝ, hoc est *Piorum*, nomine, & ab ipsis ad Mazacam urbem transmissio. Quod suspicari licet ex Goltziano nummo, in quo eorum alter hoc nomine designatur. Cæterum mutux hujus pietatis symbolum est templum in primo nummo, cum titulo ΕΥΣΕΒΙΑΣ: in altero, avis summo Argæo monti Cæsareæ vicino insidens, quam an phœnicem, an pelicanum interpretemur, dubitari potest: utraque enim avis pietati, æquè ac ciconia, tribuitur.

Tab. 1. Insul.
Græc.

H iij

Phoenix, qui seipsum donat, ut alterum in lucem edat: pelicanus, qui pullos fame deficientes, imò etiam mortuos, proprio sanguine ad vitam revocare dicitur. Superest caput juvenile regium, quod pelle leonina circa collum insignitur, cum clava Herculea; videturque esse Ariarathis, quem expressit Goltzius. Ejusmodi insignibus junioris Iubæ caput ornatum habemus in nummis, & aliorum qui ab Hercule ortum ducere videri volunt.

X|XIII.
XXIV.
MITHRIDATES PER-
GAMENUS.

Alterum ecce produco par nummorum Asiatici Regis MITHRIDATIS PERGAMENI.

Æræus est uterque secundæ magnitudinis. Prior capite juvenili diademato insignitur, cum nomine ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΙΘΡΑΤΑΤΟΥ. Habet in

aversa clavam, arcum & pharetram. In secundo
visitur caput Palladis cum eadem inscript. & in
aversa stat figura Æsculapii, cum verbo ΠΕΡΓΑ-
ΜΗΝΩΝ.

Quamprimùm Mithridatis inscriptionem legi,
Pontici illius Regis, famosi Reip. Romanæ ho-
stis, numisma esse duxi: sed inspecto accuratiùs
vultu, & cum argenteis ipsius Eupatoris tetra-
drachmis collato, faciem omnino diversam de-
prehendi, & caput illud juvenile, Mithridatis
Pergameni esse suspicatus sum, tum propter ver-
bum ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ, tum propter diversa in
utroque oris lineamenta, tum quòd magnus ille
Ponticus in ære sincerus vix reperiatur. Fecit hæc
difficultas, ut relicto Pontico, totum me ad Per-
gamenum contulerim, cujus & nummi rariores,
& res gestæ minùs notæ. Ille igitur junior Mi-
thridates, si de illo periculum facere liceat, Per-
gamenus à Strabone dictus, inter illustres Perga-
menos recensetur, ejusque matrem à Galatiæ Te-
trarchis ortam, magni Mithridatis pellicem fuisse
ajunt. Hirtius verò regio genere ortum, ac dis-
ciplinis regis educatum ab eodem Eupatore, pro-
pter nobilitatem Pergamo adhuc puerum aspor-
tatum in castra, atque apud eum plurimis annis
mansisse: donec Eupatore operâ Pompeii M. de-
victo & occiso, partes Cæsaris Dictatoris secutus,

lib. 13.

lib. de bello
Alex.

ejus amicitiam promeruit : ac initio belli Alexandrini missus in Syriam & Ciliciam ad auxilia accersenda , cum magnis copiis , quas suâ diligentia confecit , Pelusium opere & præsidio firmatum , quâ die aggressus est , in potestatem redegit. Inde Alexandriam ad Cæsarem contendens , in itinere Ægyptios sibi occurrere ausos , magnâ editâ strage fugavit , ac demum Cæsari in ipso Rege Ptolemæo profligando magnam opem præstitit. Itaque ob res strenuè feliciterque gestas , Tetrarchiam Gallogræcorum jure gentis & cognationis accepit , à Dejotaro paucis ante annis occupatam & possessam. Pessundato deinde Pharnace , Rex Bosphori à Cæsare constituitur , ut provincias Populi Rom. à barbaris & inimicis Regibus , interposito amicissimo Rege muniret. Sed ab Asandro , (cujus rarissimum aureum Romæ vidi apud Eminentiss. Cardinalem Maximum) Pharnacis olim Legato , deinde interfectore , occiditur. Herculeæ insignia in priore nummo adscivit , eò fortè quòd per Achæmenidas , à quibus Pontici Reges orti sunt , ad Herculem genus referret. In secundo visitur Æsculapius , perpetuum urbis Pergamenæ symbolum.

Aliquot illustrium foeminarum nummos , quos plurimi facio , hîc non omittendos censui.

Primus

Primus æreus secundæ magnitudinis habet caput muliebre, obductum velo, sub quo florida veluti corona visitur, & facies majestate gravis, cum verbo ΦΘΙΑΣ. In averſa fulmen cum inscriptione, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΥΡΡΟΥ. XXV.
PHTHIA.

Dubitavi primò esset ne symbolum Phthiæ, primariæ urbis Phthiotidis provinciæ in Thessalia: & hanc fortè in sententiam iissem, si turritum foeminæ caput esset. Secundò, an esset aliquis vultus effictus ad libitum Monetarii, pro numine quod iis in locis celebretur, ut Junonis Reginae, quam simul cum Jove Dodoneo in Epirotarum nummis videmus. Tandem, an certæ alicujus mulieris esset effigies. Quare audito, posse peritos pictores discernere, quæ fictitiæ sint imagines; quæ ad verum aliquem vultum expressæ: consulendos mihi super ea insignes nostræ picturæ principes putavi. Hi porro suffragati sunt conjecturæ meæ, de vultu naturali ΠΗΤΗΙÆ filæ Menonis Theſſali, qui in Lamiaco bello vir fuit

magni nominis; præsertim cùm PHTHIA fuerit uxor Æacidæ Regis Epiri, & mater Pyrrhi, qui in averfa denominatus, sententię meę favere videtur. Neque absurdum etiam esset, Reginam hanc sub Junonis imagine, cum florida corona representari: cùm non sit insolens in nummis, Illustrium vultus sub Deorum iconismo delineari. Antonia Drusi, Agrippina Claudii, Sabina Hadriani, cum corona spicata in modum Cereris, apud me visuntur in ære, argento, auro: atque ita delineatas reperies apud Æneam Vicum, in Augustarum imaginibus.

XXVI.
AGRIPI-
NA CLAU-
DII.

Quin & nummum Græcum æreum, primæ magnitudinis habeo, in quo caput AGRIPPINÆ Claudii effictum est sub icone Cybeles, cum inscriptione, ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΥΠΕΡΙΩΝ ΣΕΒΑΚΤΟΥ.

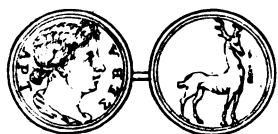

Quamvis enim desit illi nomen Agrippinæ, abunde tamen suppleri creditum est ab Antiquariis no-

stris, tum per verba ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΚΕΒΑΚΤΟΥ, quæ in hoc casu regi non possunt nisi ab AGRIPPINA conjugæ Claudii Augusti: tum per quandam similitudinem vultus, qui principem istam foeminam referre videtur in nummo; cuius in averfa parte colossus capite radiato, coronam trophæo imponit, cum verbo ΔΙΔΡΑΧΜΟΝ.

Sed vix possum omittere eximium nummulum, tertiæ magnitudinis, itidem meum, percussum vultu Livix, seu Julix Augustæ, & nomine Dianæ, sub inscriptione ΑΡΤ. ΣΕΒΑ. hoc est, ΑΡΤΕΜΙΣ ΣΕΒΑΣΤΗ. In averfa videre est cervum Dianæ Ephesiæ, ut in quibusdam Augusti nummis.

XXVII.
LIVIA AUGUSTI.

Omitto plurimos alios tam superioris quàm inferioris ævi, ex quibus constat illustres personas in nummis sæpissimè habitu Deorum representari: ac proinde nomen ΦΘΙΑΣ in nummo expressum, matrem Pyrrhi posse designare, etiam Junonis habitu, mihi persuadeo. Quòd si non arrideat opinio nostra, rejiciatur nummus inter Dearum imagines superiùs exhibitas.

I ij

XXVIII.
ALEXANDER
EPIROTA.

Interim non ignoramus similem nummum reperiiri apud Parutam in sua Sicilia, sed sine explanatione ut solet; cujus averfa in parte signatum fulmen, symbolum fuit Regum Epiri, ut patet ex nummo aureo perraro didrachmo ALEXANDRI fratris Olympiadis in Lucania occisi; quem plurimi facio, & cujus ectypon præbeo. Habet in antica caput Jovis Dodonæi; in averfa fulmen cum spiculo, astro, & inscriptione, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΥ.

Ille enim ALEXANDER EPIROTA, Alexandri M. avunculus, NEOPTOLEMI filius fuit.

XXIX.
CLEOPATRA
PHYSCONIS.

Alter nummus æreus mediocris magn. præfert caput Reginæ cujusdam CLEOPATRÆ, ornatum elephantinâ proboscide, cum inscript. ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ. In averfa videtur aquila expansis alis, fulmini supervolitans, cum inscr. mutila, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΤΟ . . . ΟΥ, scilicet ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ.

Extra omnem controversiam esse debet, hanc CLEOPATRAM Ægypti Reginam fuisse, non solùm ex Ptolemæi Regis nomine Ægyptiis Regibus familiari; sed etiam ex insigni aquilæ, eorum nummis insculpi solito. Unde sequitur, non esse Cleopatram illam Syriæ Reginam, quæ ex Ptolemæorum gente oriunda, primùm Alexandro Balæ, dein Demetrio Nicatori, postea etiam ipsius fratri Antiocho Sideti nupsit; ac tot cædibus & sceleribus famosa fuit, ut nata exitio Syriæ dicatur: in cujus nummis & legitur nomen Antiochi Syriæ Regis. Nec minùs certum mihi est, vultum illum minimè esse Cleopatram M. Antonii, ex comparatione nummorum, quos possidemus æreos & argenteos. Reliquum est, ut inter Reginas Ægyptias, quæ plures sunt ejus nomenclaturæ, inspiciamus quænam nostra sit. Præcipua potest esse controversia de Cleopatra Magni Antiochi Asiæ Regis filia, quæ Ptolemæo Epiphani Ægyptio nupsit. Hanc Daniel vocat *Filiam feminarum*, id est, formosissimam: & ab ea deinceps omnes Ægypti Reginas, Cleopatram nomen

I iij

sumpsisse quidam autumant. Dubitari etiam posset de Cleopatra ipsius filia, quæ Ptolemæi Philometoris, & Ptolemæi Evergetæ fratrum suorum deinceps conjux extitit. Sed neutra mihi videtur cum tanta potestate rerum potita, ut nummis vultum suum imprimeret, præterito vultu Regum, qui ejus ævo superstites fuerunt.

At CLEOPATRA Philometoris & hujus postremæ filia, Cleopatrz Regum Syriæ conjugis soror natu minor, multis prærogativis aucta est: quibus facile adducor, ut eam credam sibi nummorum cudendorum facultatem, neglectis Regibus, arrogasse, ipsiusque esse nostrum nummum. Ptolemæus enim Evergetes, aliis Phiscon, conjux & patruus, moriens ipsi regnum reliquit, & ei ex liberis quem illa legisset: Inofficioso sanè testamento, & majoris natu jure in regnum violato, ut mulieri adblandienti gratum faceret; cujus etiam amore percitus, priorem uxorem Cleopatram repudiarat, ejusdem matrem ex Philometore.

Cùm ergo CLEOPATRA nostra, postrema Evergetis seu Phisconis uxor, regnum in potestate haberet, & in minorem filium Ptolemæum Alexandrum pronior esset; majorem tamen Ptolemæum Lathurum eligere, à populo compulsæ est. Sed illum regni socium non ferens, & no-

vercali plusquam odio prosequens, turbare non destitit, donec elapsis annis pluribus, duabus ejus uxoribus tractu temporis abductis, populo concitato extorrem egit, accersito specie tenus in ejus locum juniore fratre Alexandro. Nec filium expulisse contenta, Cypri exulantem bello adegit, ut in Syriam confugeret. Interim Alexander, qui precariò tantum & nomine Rex erat, adeò ut illum autores quidam ex albo Regum Ægyptiorum expungant, crudelitate matris territus, ipsam deseruit, scenico regno privatam & securam vitam anteponens; dum eadem pulsum Cypro Lathurum usque in Syriam, redintegrato bello, cui præsens aderat, persequitur. Sed revocato iterum Alexandro, mox ipsius tædere cœpit: & extrema quæque juniore filio parabat, nisi is insidiatricem prævertens, periculum certum & imminens evasisset. Sic superba illa Regina, quæ filiis & filiabus illudebat, regna, connubia, viros, uxores pro arbitrio & tyrannica dominandi libidine commutans; meritis scelerum poenas luit, postquam annos amplius septem & viginti, omnia susque deque miscuisset. Itaque nil mirum, eam cum potestate regia jus monetæ usurpasse, & nummum nostrum vultu suo signasse. Proboscis elephanti, quâ insignitur, Africæ Imperium designat; cujus partes præcipuas, Ægy-

XXX.
ΙΟΤΑΡΕ.

Alius item æreus secundæ magnitudinis, habet ab una parte caput fœmineum cum diademate, & inscriptione mutila, ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΙΩΤΑΡΗ ΔΡΑΦΟΥ, hoc est, ΙΩΤΑΡΗ ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. In altera videtur corona laurea, cujus in medio est gammarus aut scorpius, cum inscript. ΚΟΜΜΑΓΗΝΩΝ.

Quatuor ejus nominis illustres fœminas comperi. Prima fuit filia Regis Emesenorum, apud *Ant. l. 18. c. 7.* Josephum, quæ Aristobulo Herodis Ascalonitæ nepoti nupsit, & secundam sibi cognominem filiam genuit. Tertia ibidem designatur Antiochi Regis Commagenorum filia, connubio juncta cum Alexandro filio Tigranis, Armeniæ Regis à Nerone constituti. Denique istis antiquiorem quartam reperimus, filiam Regis Medorum Artavaldæ, quam M. Antonius Alexandro ex Cleopatra filio desponderat. De duabus prioribus non ambigo: nil ad nostrum nummum. De quarta dubitavi

dubitavi aliquandiu, sed dubium dispellit Dio, lib. 51.
 cum eam patri, qui post decessum Antonium ad
 Augustum confugerat, ultro redditam asserit,
 sine ulla matrimonii mentione. Tandem pro ter-
 tia standum esse censui, tum quia Commagena
 est origine, ut patet ex Commageno suo num-
 mo, in quo mentionem fecit, sive patris An-
 tiochi, sive conjugis Alexandri sub cognomi-
 ne PHILADELPHI, his gentibus familiari,
 quod adaptari utrique potest: tum etiam ex ce-
 latura numismatis, quæ convenit cum ævo Ne-
 ronis & Vespasiani, à quo Josephus asserit Ale-
 xandrum IOTAPES conjugem, in Cilicia Re-
 gem factum.

SEd quâ fiduciâ, quo titulo, rursus secundæ XXXI.
 magnitudinis exhibebo numinum, signatum PROCLA.
 vultu foeminæ, cujus ortum & stirpem, dotes &
 res gestas prorsus ignoro? nempe ut excitem An-
 tiquariorum industriam, & sit inter eos aliquis,
 vel acutior nobis, vel felicior, qui rem abstrusam
 aperiat. Habet in antica parte caput foemineum
 insolito ornatu, cum verbis ΙΟΥ. ΠΡΟΚΛΑΝ
 ΗΡΩΙΔΑ, *Juliam Proclam Heroïnam*. In aver-
 sa sedet Apollo citharizans, cum inscriptione, ΕΠΙ
 ΣΤΡΑ. ΑΠΟΛΛΩΝΙ. ΜΥΤ. *Pratore Apollonio*
Mytilenæorum.

K

De PROCLA multos consulimus è Græcia perinde atque Latio vetustos autores ; multos utriusque historiæ peritissimos nequicquam evolvimus. Fr. Gottifredus, Romanæ antiquitatis illustrissimus genius, conjectabat ex nummi fabrica, cusum fuisse eum tempore M. Aurelii Imperatoris, sub quo Proclus quidam Grammaticus, Consul factus est, & ad Proconsulatum promotus; illiusque filiam esse nostram JULIAM PROCLAM HEROÏNAM; nisi Proclus (qui etiam, ut opinor, Julius Proculus dicitur, à Commodò interemptus apud Lampridium) ex Lycia oriundus esset, quæ multùm distat ab insula Lesbo, in cuius primaria civitate cusus est nummus noster. Alii Proclam nobilem fuisse matronam existimant, de Mytilenæis benemeritam, quam ideo heroïcis honoribus affecerint. Qui plura & certiora nos edocebit, maximam ei gratiam debemus.

XXXII.
ZENOBIA.

I Gnotæ Heroïnæ celeberrimam aliam sufficimus, ZENOBIAM Palmyrenorum Reginam, cujus virtutes & præclaras dotes attingere super-
vacaneum est, cùm sit omnibus ob rerum gestarum claritatem notissima. Duo tamen, eam ne præterirem, persuaferunt; raritas nummi cui insculpta est, & nomen familiæ *Septimia* in eo expressum. Æreus est, mediocris magnitudinis, & a parte capitis exarata sunt hæc verba, CENTIMIA ZHNOBIA CEB. In aversa visitur figura Spei, dextrâ florem aut gramen gestantis, sinistra vestem sublevantis more solito, cum notis hinc inde L. E. quæ annum regni quintum designant.

Qui Zenobiam in triumphum ab Aureliano ductam nobis tradiderunt, simul & ipsam liberam dimissam reliquum vitæ tempus Romæ cum liberis transegisse aiunt, aut in villa sua rustica, Tiburi vicina, in qua summo honore consenuit: adduntque ab ea duxisse originem familiam quandam *Zenobiam*. Sed pauci admodum de natalibus.

K. ij.

ipsius differunt, & Syram aut Hebræam opinantur, religione & cultu Judæam, deinde Christianam: adduntque Ptolemæorum gente ortam, CCC. annis postquam hæc in Cleopatra desit regnare. An ex Ptolemæo Philadelpho M. Antonii & Cleopatæ filio? Sanè in epistola, quam ad Aurelium scripsit apud Vopiscum Zenobia, mentionem facit Cleopatæ, quam in morte imitari velle videbatur potiùs, quàm dignitate minui. Sed nihil prorsus de affinitate. At ex nummo nostro suspicari possumus, oriundam esse ex familia Septimia Romana; & *Septimia* nomen in nummo expressum, gentilitium ipsius esse, libentiùs crediderim, quàm ZENOBIÆ, quod agnomen aut cognomen sonat. Fuit certè Septimius quidam inter præcipuos ultimi Ptolemæi aulicos, qui Pompeium M. occiderunt. Is si affinitate per mulierem aliquam Regum consanguineam conjunctus Ptolemæo fuit, & Ægypto à Romanis subactâ, in Syria nomen familiamque propagavit: quidni Septimia Zenobia ex ea gente, ac proinde à Ptolemæis orta credatur? Quin & Septimius Severus Imperator, aliquando ei provinciæ præfuit, ut patet ex ipsius adlocutione ad exercitus Illyricos apud Herodianum; ab eoque in Syria posset originem duxisse gens ista Septimia. Sed in re tanti momenti, & obscura vetustioris ævi caligine, sub

levi conjectura, absque solidiori fundamento discernere, nimis temerarium.

CAPUT III.

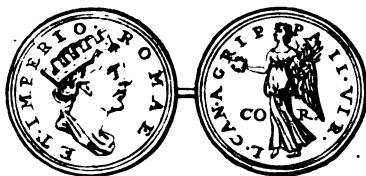
De Nummis quibusdam Familiarum.

HACTENUS Græciæ, ejusque nummis fermè unis operam dedimus; nunc quod in-
 scriptione sua primus hic nummus admonet, ROMÆ ET IMPERIO navanda est. Ac primùm, hoc est, Romanis quibusdam familiis, quæ ut plurimùm stante Rep. atque etiam ad-
 lescente Imperio, illustres fuerunt: deinde soli Imperio, Romanis scilicet Imperatoribus. Utriusque generis numismata nonnulla, seu Græcam præferant, seu Latinam epigraphen, deinceps proferemus. De prioribus nonnihil prælusimus in epistola nostra ad Fr. Gottifredum, plura fortè daturi, nisi Patinus noster, rei nummarie illustrandæ natus, feliciori genio opus aggressus esset. Ex quo enim nobis suam de restituendo Ursino mentem aperuit, studiosissimo viro hanc provinciam captanti, rariores nostros Familiarum Romanarum nummos lubenter cessimus, cum

I.
CANINIUS
AGRIPPA.

K iij

fuis multò præclariùs & digniùs in lucem emittendos. Pauculos igitur recens comparatos hîc subjiciemus. Primum occupet locum, qui opportunè nobis hanc in rem advenit, nummus æreus secundæ magnitudinis, in quo ab una parte caput muliebre turritum, cum inscriptione magnifica, ROMÆ ET IMPERIO. In altera stat Victoria, dextrâ coronam, sinistrâ palmam tenens, cum his notis, L. CAN. AGRIPPA II VIR. COR. hoc est, *L. Caninio Agrippa Duumviro Corinthus*.

Custum Corinthi nummum hunc fuisse, certum est: at quo tempore, dubitavi; donec recordatus sum, vidisse me inter eximios illustrissimi Lomenii nummos, singularissimum unum Galbæ Imperatoris, cum capite ipsius & epigraphe solita, habentem in aversa templum, cum eadem omnino inscriptione, L. CAN. AGRIPPA II VIR COR. Et quia in nummis Galbæ frequens Romæ fit mentio, huc allusisse videtur Duumvir noster, ut cultum, quo Imperator urbem Orbis dominam & Imperii primariam profecuebatur, in nummo exprimeret: ideo ipsum ævo Galbæ

addicimus. De familia Caninia consulendus Urfinus. Quis ille fuerit Agrippa, non liquet: sed inter primarios viros enumerandum censeo, quia Duumviratus Corinthii præcipuam quandam dignitatem fuisse, eo maximè persuaderi puto, quòd eo munere honestari non renuit aliquando, imperante Augusto, Tiberius ipse jam Cæsar; ut me docet nummus meus, habens ab una parte caput Julii, qui olim coloniam Corinthum deduci curaverat, cum inscriptione, M. AEM I. LABEONE II. . . . D. D. ab altera caput Augusti, cum inscript. TI. CAESARE II. V. . . .

Sed ut prosequamur familiarum nummos, notandum, in amplissima & accurata Fulvii Ursini collectione nummorum ad familias Romanas pertinentium, qui ad septingentos sexagenos accedunt, duos solos reperiri, idque in Antonia familia, maximos argenteos, de numero eorum qui ab Italis dicuntur *Medaglioni*. Quo rariores existimandi mihi videntur duo ejusdem ponderis & magnitudinis, hîc appositi tetradrachmi, quos à regia serenissimæ Christinæ liberalitate accepi, conciliatore illustrissimo & fidelissimo amico Fr. Gottifredo.

Rariores inquam, tum quòd duplici linguâ inscripti sint, Græcâ scilicet & Latinâ: tum quòd memoriam renovent duorum illustrium Roma-

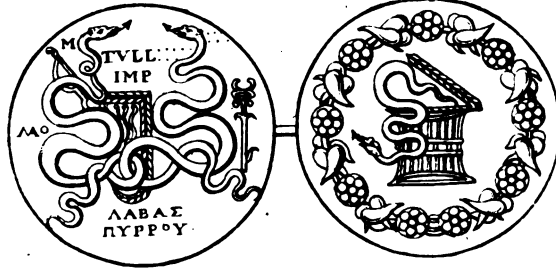
norum, qui Ciliciam deinceps & continenter, Proconsulari potestate, difficillimis temporibus belli Parthici, quod Crassus in suam & Reip. perniciem acciverat, administrarunt. Paulò majores expressit sculptor, quàm reipsa sint: sed ejusdem sunt omnino typi, præter inscriptionem, quæ in uno his constat notis, AP. AP. F. PVLCHER PRO COS. ΛΑΟ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ ΔΑΜΟΚΡΑΤΟΥ ΞΩΣΙΜΟΣ. In altero M. TVLL... IMP. ΛΑΟ. ΛΑΒΑΣ ΠΥΡΡΟΥ. Uterque habet à parte inscripta caduceum & angues duos, qui spiris ingentibus pharetram & arcum amplectuntur. Ab altera visitur corona ex hederæ foliis & baccis; & in medio coronæ cista, ex qua prodit serpens, sine inscriptione.

II.
APPIUS
CLODIUS
PULCHER.

Primus sub nomine *Ap. Clodii Ap. Fil. Pulchri* cusus est, qui P. Lentulo & Q. Metello Coss. Prætor fuit, & ex Prætura Sardiniam obtinuit: deinde A. U. C. DCXCIX. aut, ut placet Dionii, DCC. cum L. Domitio Ahenobarbo Coss. Magistratus

Magistratu exiens, Ciliciæ præfuit. Pauca apud autores extant de ipsius administratione in ea provincia, quamvis trienniali: nisi quòd Imperatorium nomen, quo insignitur à Cicerone in *lib. 3.* Epistolis, rem ab eo bene gestam indicat; ut & studium quod ostentat, in decernenda supplicatione, ob res ab Appio prosperè gestas. Speravit etiam triumphum: & obtinuisset, nisi ademisset P. Dolabellæ accusatio, qui eum de majestate & ambitu postulavit, tanta contentione, ut nisi Appius, qui ruri pro more remanserat ob petitionem triumphi, urbem, abjecto triumphandi consilio, continuò fuisset ingressus, grave periculum subiisset. Sed simul ac Dolabella accessit ad tribunal, paratior visus est Appius, quàm speraverat accusator, eumque suâ præsentia repressit ac retudit. A. U. C. DCCIII. Censor factus, cum L. Pisone Cæsaris socero, multos Equites & Senatores notavit, invito collegâ; & inter alios Senatu movit Crispum Salustium, qui historiam conscripsit: quo effecit, ut hi omnes deinceps Cæsarianas partes sequerentur. Siquidem Piso, ut plurimum amicitiam genero demereretur, nullum notandum censuit. Obiisse Appium post pugnam Pharsalicam, autor est Valerius. *lib. 1. cap. 5.*

III.
M. TULLIUS
CICERO.

lib. 6. Epist.
ad Attic.

Secundus nummus *M. Tullio M. F. Ciceroni* tribuendus est, qui duodecim circiter annis, post celebrem illum Consulatum, quo Romam à conjuratione Catilinæ liberavit, in administratione Ciliciæ Appio successit, A. U. C. DCCII. Pauca item de rebus à Cicerone gestis nota nobis essent, nisi quædam nos ipse in suis ad Atticum & alios epistolis docuisset; quæque ideo hîc minimè omittenda censeui. Quòd enim Laodicens Proconsulis nomen numismatibus suis inscripserint, vel ob rerum istarum claritatem factum est, vel quòd pacis artes eorum in urbe diutius exercuerit. *Nos Asia, inquit ille, accepit mirabiliter, adventus noster ne minimo quidem sumptui fuit; levantur misera civitates, quòd nullus sit sumptus in nos. Incredibilem in modum concursus sunt ex agris & vicis, ex domibus omnibus. Mehercule etiam adventu nostro reviviscunt justitia, abstinentia, clementia tui Ciceronis.* Hæc M. Tullius; cui non ita bene cum decessore tunc conveniebat.

Nam præterquam quòd parùm amici, immò in-
visi, à se invicem discesserunt, ut Romam venit
Appius, conquestus est quòd Cicero ædificatio-
nem cujusdam monumenti, quod provinciales
in honorem ipsius construere decreverant, im-
pediret, aut saltem non promoveret; atque etiàm
Legatos, Romam ituros ad laudandum Appium,
distineret. Interim Cicero, rebus statim ordina-
tis ac compositis in clarissimis provinciæ suæ ur-
bibus Laodicea, Apamea, Synnadis, Philomelo,
Iconio, & lustrato exercitu, ad Cybistra Cappa-
dociæ pervenit; ubi dum castra habet, Cappa-
dociæ Regem Ariobarzanem, opem suam implo-
rantem, & sibi à Senatu commendatum, præsen-
tibus & gravibus insidiis imperitum, consilio &
autoritate sua liberavit. Inde in Ciliciam con-
tendit ad Amanum montem, qui Syriam à Cili-
cia dividit, ejus incolæ rebus Parthicis fave-
bant. Hic ad III. Id. Octob. magnum hostium
numerum cecidit, plures urbes & castella cepit,
aut incendit: quibus rebus gestis, IMPERATOR
appellatus est, VICTORIA JUSTA, ut ipse ad *lib. 2. ep. 10.*
Coelium Rufum scribit. Certum enim hostium
numerum esse oportuit, quo cæso dux exercitus
Imperatoris nomen consequeretur: quamvis eâ
consuetudine paulatim depravatâ, multi, paucis
hostium cæsis, Imperatores appellati sint. Tan-

L ij

dem Pindenisso Eleuthero-Cilicum oppido primario, LVII. dierum gravi obsidione capto, exercitum in hyberna dimisit per Quintum fratrem.

*Epist. 2. lib. 6.
ad Atticum.*

Ipse, æstivis confectis, Tharso Laodiceam se contulit, ibique forum egit ex Id. Feb. ad Kal. Maias, omnium diœceseon, præterquam Ciliciæ.

Ep. ult. lib. 5.

De hoc foro etiam ad Atticum his verbis: *Id. Feb. forum institueram agere Laodicea Cybiraticum, &*

Apameense: ex Id. Mar. ibidem Synnadenſe, Pamphylium. Quod ut clariùs intelligatur, sciendum, sub imperio Ciliciensi Ciceronis plures fuisse provincias; nempe Ciliciam ipsam, ex qua tota administratio nomen accipiebat; Pamphyliam, Lycaoniam, & Phrygiæ majoris partem ultra Mæandrum; deinde tres diœceses, quas Asiaticas vocat, nempe Laodiceam, Cybiram, Apameam, quas Appius quoque rexerat extra ordinem, quippe quæ ad Asiæ Proconsulem antea pertinebant. Quin & Cyprus insula, post Legem Clodiam Pisonæ & Gabinio Coss. latam, à Lentulo simul cum Cilicia est administrata: item ab Appio & Cicerone, ut latè patet ex epistolis ad Atticum.

*ult. lib. 5. &
prioribus lib. 6*

Earum omnium provinciarum seu diœceseon, prima Procos. Româ adveniēti occurrebat LAODICEA, caput unius Asiaticæ diœcesis, quam

Ep. 20. lib. 5.

Cicero maximam appellat. Ad ipsam primò ac-

cesserat prid. Kal. Sextiles, provinciam ingre-
diens. LAODICEAM rediit incunte mense Feb.
ibique mansit usque ad Id. Maias: ibi Jus dice-
bat, & forum agebat omnium diœceseon. De-
nique ad LAODICEAM rationes confectas ad-
ministrationis suæ deposuit. Ex quibus omnibus
prærogativis concludere possumus, Græcas hasce
litteras ΛΑΟ. in nummis signatas, poni pro inte-
gro verbo ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ, & exprimere LAO-
DICEAM urbem, in qua cusi fuerunt. Ad Ly-
cum fluvium sita erat, & à Seleuco Nicatore cum
Apamea condita. Et Apamea quidem de nomi-
ne uxoris; LAODICEA verò de nomine ma-
tris Laodices appellata. Strabo eas vocat Phry- *lib. 12.*
giarum urbium maximas. Quis ergo miretur,
fuisse LAODICEÆ, cudendæ monetæ officia-
nam? Angues illi pharetram & arcum ample-
ctentes, ad Herculis arma à quibusdam referun-
tur in similibus nummis, vel ad serpentes quos
elisit. Sed commodius est, opinor, Asiæ symbo-
lum interpretari. In nummis M. Antonii, cui A-
siæ regimen obtigerat, post pugnam Philippen-
sem duo similes angues insculpti sunt, ut videre
est apud Ursinum in Familia Antonia, numm.
VIII. & X. Sed quod omnem dubitationem tol-
lere videtur, in manibus Antiquariorum versa-
tur quinaris argenteus Augusti, ejusdem typi,

& cum inscriptione, ASIA RECEPTA, ab Augusto post Antonium devictum cusus. Equidem apud veteres, ejusmodi serpentes potentiam, ubertatem & genios provinciarum innuere dicuntur, ut notat illustris noster Tristanus in fine tomi primi, & annotamus in Epist. ad Excellentiss. COLBERTUM. Caduceo pax & felicitas designantur. Sed cista illa, ex qua exilit serpens, in medio coronæ ex hederæ baccis & foliis contextæ, quæ visitur in altera parte numismatum, ad Bacchum pertinet: vel quòd vini ferax fuerit ditio Laodicensis; vel quòd inter præcipuos urbis Tutelares cultus fuerit Liber pater. In ejus enim orgiis, ejusmodi cista ferebatur, quæ arcana ipsius mysteria continebat. Serpentes etiam gestabant Bacchantes; unde Catullus:

*Pars sese tortis serpentibus inungebant,
Pars obscura cavis celebrabant orgia cistis;
Orgia, quæ frustra cupiunt audire profani.*

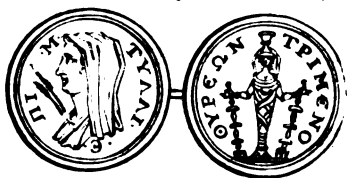
Apollonii & aliorum nomina, sunt Magistratuum Græcorum, qui LAODICEÆ & in aliis civitatibus *ἀρχαῖοις*, hoc est, legibus suis utentibus, erant Prætorum loco, & vocantur *πραιτωρι* ut plurimum in nummis, aliquando etiam *ἡγεμόνες*. De his vel similibus conqueritur Cicero ad Atticum his verbis, quæ huic commentatiunculæ finem imponent: *Mira erant in civitatibus ipsorum furtiva*

Epist. 2. lib. 6.

Græcorum, quæ Magistratus sui fecerant. Quæsiui ipse de iis, qui annis decem proximis magistratum gesserant: apertè fatebantur. Itaque sine ulla ignominia suis humeris pecuniam populis retulerunt.

Postulare videtur, si nulla alia, certè nominis ipsius affinitas, ut M. Tullii nummo æreo locum hîc tribuamus. Habet in anteriori parte caput muliebre velatum, cum duplici spica frumentaria ad pectus, & inscribitur, ΕΠΙ Μ. ΤΥΛΛΙ. *sub M. Tullio.* In averſa stat Dianæ Ephesiæ simulacrum, cum verbo, ΤΡΙΜΕΝΟΤΥΡΕΩΝ, *Trimenotheurenſium.*

IV.
TULLIUS
CIMBER.

Nummum istum elegantissimum dono accepi Romæ ab erudito & solertissimo rerum antiquarum indagatore Francisco Camelio, quem Serenissima Regina Christina, pro sua in bonas artes & earum studiosos propensione, nedum Oratorii sacris & suæ Bibliothecæ præfecit; sed etiam in promovendo & adornando veterum suorum numismatum studio verè regio, illustrissimi Francisci Gottifredi, nunquam satis deſtendi, vices

fulcipere & reparare meritò jussit.

Hunc nummum ad præcedentem M. Tullii Ciceronis familiam referendum, locus in quo cusus est, suadebat: siquidem TRIMENOTHURITÆ limitanei erant Phrygiæ majoris ultra Mæandrum, quæ, ut suprâ annotavimus, in administratione Ciliciensi addicta erat Ciceroni. Sed cùm Imperatoris nomen, quod Ciceroniano nummo adscribitur, desit in isto, monumentum singulare crediderim illustris alterius Tullii, cujus nomen in nummis rarum, nempe TULLII CIMBRI, qui inter præcipuos Cæsaris Dictatoris percussores numeratur. Etenim Trimenothuritæ, apud quos cusus est, inter Phrygiam majorem & Bithyniam siti sunt; at Bithyniæ viciniore. Constat autem ex Appiano & alijs, TULLIUM CIMBRUM interfecto Cæsare in Bithyniam, ut eam regeret, properasse. Quin & Brutum ipsum ac Cassium, ob Antonii & junioris Cæsaris potentiam, Româ decedere coactos, uno eodemque momento ad Trebonium in Asiam, & ad Cimbrium in Bithyniam scripsisse, ut militum decretum agerent, & pecunias colligerent, autor est idem Appianus.

Igitur TRIMENOTHURITAS ratione viciniæ sub administratione Bithynica Cimbrii fuisse, & ejus nomine nummos cudisse, facile adducor ut

cor ut credam: quemadmodum in aliis Asiæ provinciis, à Cæsaris percussoribus occupatis, signatam eorum nominibus pecuniam, patet ex familiæ Cassiæ, Juniæ, Serviæ, & aliarum nummis, quos descripsit Goltzius, & præ manibus habemus. *in percussor.
Cæsario.*

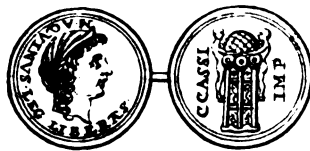
Neque verò facessere cuiquam negotium debet nominis scriptura: quanquam enim Τούλλιος nonnulli scribant, ut Dio; plures tamen cum nummo nostro, Τούλλιος, ut Appianus, & Plutarchus in Cicerone, Cæsare & Bruto. Attilium Cimbrum qui prius vocitarunt, ex eodem revincuntur nummo: & mendum certè in Græcis Appiani verbis animadvertit dudum Latinus interpres: ubi enim librariorum vitio Græcè legitur Ἀτίλιος, ipse Latine Tullium reddidit. Idem *Tullii Cimbrum* nomen apud Senecam multis in locis, & apud Suetonium in Julio legitur. Quem in Suetonii locum Casaubonus: *Tullius*, inquit, *appellatur in omnibus auctorum Latinorum codicibus, & Græcorum nonnullorum.* In hoc Casaubonus peccavit, quòd Lucium Tullium appellaverit, cum Marcum debuisset, ut ex nummo constat; immò & ex Plutarcho, apud quem cum Μέτιμος Κίμωρος mendosè vocetur, nemo non videt scriptum esse Μέτιμος pro M. Τούλλιος: adeò in depravata voce vestigium & argumentum veri nominis relictum est.

M

Ex his porro constat, quæ sit habenda fides nummo argenteo Artillii Cimbri, quem Vir eruditus in lucem edidit, repugnantibus amicis, qui ejus nummo sæpius novæ fabricæ notam inuaserunt.

V.
M. CÆCILIUS AQUILINUS.

ECce aureus insignis, & inter rariores reponendus, habens ab una parte caput Libertatis, cum inscriptione, M. AQUINVS LEG. LIBERTAS. In altera tripodem, cum inscriptione, C. CASSI. IMP.

lib. de Nomin.
Rom.

Aquinus, gentis seu familiæ nomen ereditum est à pluribus, non nostratibus tantum, sed Romanis etiam & Italis, qui in re antiquaria principes habiti sunt. Sed re accuratiùs expensâ, cognomen tantum esse deprehensum est: quippe gentilitia Romanorum nomina, ut rectè observavit Car. Sigonius, in *ius* desinunt, ut *Cornelius*, *Fulius*. Quamvis autem pauci aliquot illustres viri, quasi gentilitii nominis expertes, huic regulæ adversari videantur, ut *M. Perperna* & *Norbanus*, Consulares, qui ita in libris, & Capitolinis mar-

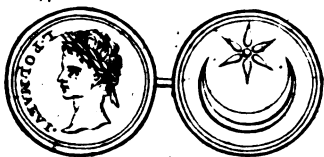
motibus nominantur: id tamen contigisse videtur, aut quòd ipsi cognomine magis quàm nomine delectati sint, ut M. Agrippa, cujus gentilitium *Vipsanii* nomen in lapidibus & nummis vel omissum, vel rarò admodum inscriptum est; aut certè, quòd eorum nomina ignota remanserint. Sed de *Aquino* ne dubitare quisquam possit, facit Corn. Tacitus, dum *Cornelium Aquinum* lib. 1. Hist. Legatum nominat, qui Fonteium Capitonem in Germania imperium meditantem, Nerone mortuo oppressit. Cujus Legati gens aut familia, dum indubitanter adseritur *Cornelia*, restat ut *Aquinus* cognominis locum retineat. Facit & nummus unus, in quo idem *Cacilia* genti cognomen tribuitur. Is æreus est, secundæ magnitudinis, hinc caput Tiberii præferens, inde bovem cum inscr. CAEC. AQVIN. IIVIR. MVN. TVR. Ad nulum tamen Aquinorum istorum pertinet nummus noster, sed ad alterum superioris ævi; quem, nisi me valde conjectura fallit, apud historiæ Romanæ autores duos latentem reperi. Siquidem Hirtius, aut si mavis Oppius, mentionem facit lib. de bell. Af. *M. Aquini* Pompeianarum partium, quem hominem novum & parvum Senatorem appellat: conqueriturque Jubæ Regi barbaro potius obedientem fuisse, quàm Scipioni Imperatori suo. Huic etiam Cæsar, post victoriam Thapsensem,

M ij

vitam concessit. Certè in codice reperitur *Aquinus*, non *Aquinus*; sed malè: ejusdem enim, ut
lib. 2. bell. civ. opinor, meminit App. Alexandrinus, inter illos, qui participes gloriæ cædis Cæsarianæ censeri voluerunt, quamvis socii facinoris non essent; & *Aquinum* vocat, non *Aquinium*. Immò eundem censeo atque *Cacilium*, quem nomine familiæ suæ *Cacilia* paulò antè signaverat inter familiares C. Cassii, postea verò cognomine suo appellavit *Aquinum*. Quòd si familiaris C. Cassii fuit, nil mirum postea legatum ipsius fuisse, ut notat nummus, in bello quod à Bruto & Cassio adversus Antonium & Octavianum Cæsarem gestum est. Tripus ille in nummo signatus, & Apollini sacer, indicat ludos Apollinares, qui ordinantibus & procurantibus Bruto & Cassio celebrati sunt. Erant enim Prætores tum, cùm Cæsarem interfecerunt: ideoque ad eos pertinebat ludorum istorum celebratio, ut Livius pluribus locis docet: quo munere magnificentissimè defuncti sunt, quamvis absentes ob metum veteranorum Cæsaris. Vide Ciceronis Philippicas, atque etiam Ful.
Philipp. 2. & 10. Ursinum, qui de his ludis eruditissimè disserit in Familia Junia.

VI.
 L. MÆVIUS
 POLLIO.

MÆviæ gentis, quam non recenset Ursinus, numisma reperi Avenione. Æreum est, &

parvum, in antica parte habens laureâ coronâ insignitum caput Augusti juvenis, cum inscript. L. POL. MAEVI. in averſa aſtrum in medio Lunæ falcatæ, quale videre eſt in argenteo Auguſti denario IV. gentis Petroniæ apud Urſinum. Hujus familiæ fuit, ut opinor, *C. Mævius* Centurio, quem M. Antonius, Alexandriæ obſeſſus à Cæſare, captivum reduxit tum, cùm eruptione factâ ex urbe Alexandrina, Cæſarianos equites obſidioni adventantes, imparatos & itinere feſſos, in fugam vertit. Is adductus in conſpectum Cleopatræ, & interrogatus ab Antonio, ecquid de ſe ſtatui veller, reſpondiſſe fertur: *Se neque ſalutis beneficio, neque mortis ſupplicio adduci poſſe, ut Cæſaris miles eſſe deſineret, & Antonii eſſe inciperet.* Cujus conſtantiæ admiratione incolumis abire permiſſus eſt. Quis & qualis fuerit *L. Mævius Pollio* in nummo ſcriptus, nondum comperi.

SExtiæ familiæ nummum æreum ſecundæ magnitudinis explicandum ſuſceperam, in quo viſitur, cum verbo NASICA, probi illius juvenis

VII.

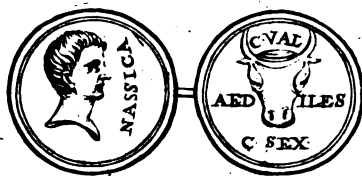
P. CORN.

SCIPIO

NASICA.

M iij

Nasica vultus, quem unum ex omnibus dignum Senatus judicavit, qui matrem Idæam ex Asia adventantem exciperet. Sed cùm animadverti, quàm id eruditè Jo. Faber, quàmque copiosè præstiterit in libro *Imaginum Illustrium* Ful. Ursini: inutilis hic mihi ac supervacaneus futurus labor visus est. Quia tamen aversam à capite partem C. SEPTIUS. scalpello non edidit, in qua C. Valerius & C. Sextius, Aediles Pleb. ab ipso Fabro recensentur; hîc reponendum putavi nummum meum integrum,

ut Antiquariis facerem satis in hac parte, dum Fabro in eo exponendo tam feliciter cessit: simul ut Familiam SEPTIAM, quam Ursinus in suis Familiis Romanis non agnovit, exhiberem.

VIII.
C. SOSIUS. **I**gitur ad *Sosia* gentis nummum me converto. Aereus est, secundæ magnitudinis, habens in antica parte caput M. Antonii Triumviri, alacri & liberali vultu, sine litteris: in postica trophæum cum duobus captivis, & inscriptione, SOSIUS IMP.

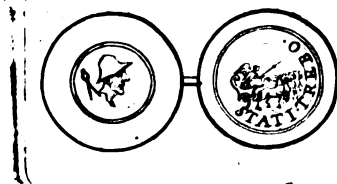

C. Sosius, Syriæ & Ciliciæ ab Antonio Præfectus fuit, postquam P. Ventidius, devictis Parthis & Labieno, è provincia decessit. Ac primum quidem *Sosius* Aradios, qui soli Ventidio restiterant, fame & longa obsidione pressos, in potestatem redegit. Deinde Antigonum Judæorum Regem, ultimum ex stirpe Asmonæorum, prælio devictum, & Hierosolymis quo confugerat obsessum, junctis cum Herode Ascalonita copiis expugnavit, & vivum captum misit ad Antonium, qui ut Herodi gratificaretur, infelicem Principem, novo & inaudito apud Romanos exemplo, Antiochiæ capitali & servili supplicio affecit. Interim *Sosius* relictis Hierosolymis, ubi coronam auream Deo sacraverat in templo, Romæ ex Judæa triumphavit, anno Urbis conditiæ DECXIX. quem triumphum seu victoriam designat trophæum in averſa parte nummi. Sequenti anno cum Antonius in Syriam revertisset, *Sosius* ab omni expeditione bellica quievit, ne suspectus esset Antonio, & pro æmulo infestoque haberetur: ut antea Ventidio contigerat, cujus

rebus fortiter feliciterque gestis, non modò non gratulatus est Antonius, sed etiam invidit; eique, ut refert Dio, imperium abrogavit, quàmvis postea triumphaverit. Anno U. C. DCCXXI. *Sosius* Consul factus cum C. Domitio Ahenobarbo, ipsius Kal. Jan. multa frequenti Senatu in Cæsarem Octavianum absentem dixit, Antonii partes magno studio & contentione fovit, etiam adversus Cæsarem edictum propositurus, ni Tribunus plebis intercessisset. Postea cum collega & plurimis Senatoribus ad Antonium transiit. reverso Cæsare; caussatus, eo præsente non licere Consulibus liberè de Republica agere. Demum prælio navali ab Agrippa superatus est & occisus, cum Tarcondimoto Ciliciæ Rege, paucis ante pugnam Actiacam diebus. Alii asserunt ab Augusto vitâ donatum, receptâ Ægypto.

IX.
C. TREBO-
NIUS.

Sosio Antonianarum partium fautori subji-
ciendi sunt duo adversæ factionis assertores,
C. Trebonius, & *L. Statius Murcus*. Utrumque
designat parvulus, sed rarissimus, nummus æreus,

qui ab

qui ab altera parte habet caput Vulcani, ab altera Victoriā in quadrigis, cum inscriptione, STATI. TREBO.

C. Trebonius, & *L. Staius Murcus* C. Cæsari Dictatori primū adhæserunt. Ille Cæsaris Legatus in Britannia, hostes supervenientes, magnorum numero cæso, in fugam compulit, & legiones tres, quæ pabulatum iverant, præsidio equitatus, cui præerat, servavit. In Gallia Romanos, in castello Vatuca obsessos à Germanis, liberavit. Bello civili Pompeiano Massiliam, post arduam & diuturnam obsidionem, cepit. Cūque Cæsar, omnibus bellis civilibus confectis, Consul IV. factus esset, & Dictaturæ honore contentus, Consulatum deposuisset; sibi in tres ultimos anni menses C. Trebonium cum Q. Fabio Maximo suffecit, novo prorsus exemplo. Hinc enim suffecti sive honorarii Consules, tum primū creari coepti sunt anno U.C. DCCVIII. Nihilominus conjurationis Brutianæ particeps fuit, ipsique negotium datum est, ut M. Antonium quæsitâ colloquii occasione detineret, ne cum Cæsare curiam ingrederetur, illique supplicias ferret. Tandem cū Asiam decreto Senatus obtineret, Smyrnæ à Dolabella interceptus, biduo servilem in modum laceratus, ut pecunias publicas exhiberet, capite truncatus est; & cor-

N

pus omni ludibrio habitum, in mare projectum est. Ita primus percussorum Cæsaris interiit.

L. STATIUS
MURCUS.

De L. STATIO MURCO, qui bello Pompeiano Cæsaris Legatus fuit, & ipso cæso à partibus Cassii stetit, plura optimè, ut solet, Fulv. Ursinus in gente Statia. Sed quia dubitat de nomine *Imperatoris*, quod Murco tribuitur in epistola Cassii ad Ciceronem, & in nummo argenteo, quem exhibet ipse Ursinus; non abs re fortè videbitur, si illum meritò adeptum fuisse nomen Imperatorium demonstramus. Ac primò certum est, Dolabellam cum classe Ægyptia, quæ duce Serapione, ut ei suppetias ferret, à Cleopatra missa fuerat, à Murco classis Cassianæ Præfecto fractum, fugatum, & Laodiceam compulsum, omnique cōmmeatu intercluso, ad mortem adactum à Cassio, urbe captâ. Duas postea retulit insignes victorias, etiam navales; unam ex Rhodiis, ad Rhodum ipsam à Cassio obsesam; alteram ex Domitio Calvino, qui classi Cæsarianæ præerat, & Brundusio solverat, ut ad Cæsarem & Antonium, adversùs Brutum & Cassium in Macedonia militantes, supplementum deduceret. Cùm videlicet Murcus ipse & Domitius Ahenobarbus, qui ad Corcyram in statione erant, ut mari portubusque hostes suos prohiberent, junctis viribus classem Cæsarianam partim

depresserunt, partim incenderunt. In his præliis ars militaris & virtus Murci maximè commendatur; ut nil mirum, si tot victoriis auctus, à militibus *Imperator* fuerit salutatus more antiquo, & hoc nomine gaudeat in veteribus monumentis. Quod ad nummum nostrum pertinet, cusus videtur in Asia, à duobus commilitonibus Trebonio & Statio, qui ambo Legati Bruti & Cassii, libertati & Reipublicæ favebant: præsertim à Trebonio, cui Asia provincia fuerat ab ipso Cæsare decreta, & post ejus cædem à Senatu confirmata.

PArvulum æreum, sed raritate & opere insignem, hîc apponemus, cum capite juvenili, & inscript. ΦΑΒΙΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ. In aversa legitur, ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ ΤΡΥΦΩΝ. X.
FABIUS
MAXIMUS.

Quamvis immensa me teneret cupido, sincerum veteris illius Herois Fabii Maximi vultum in nummis reperire, ob præstantem viri famam & virtutem, qui cunctando, & Hannibalis impetus eludendo, rem Romanam restituit. Veritatis tamen amor, quominus illum in hoc nummulo

N 1j

cēlatum credam, prohibet: siquidem vultum illud ad Augustum Cæsarem pertinere potiùs censeo, & ipsius honori cusum ab aliquo è Fabia gente, Augusto ipsi coævo. Quin & ex inscriptione postica, Asiæ Proconsulem, aut Syriæ Præsidentem licet conjicere. Hierapolis enim, cujus mentio in nummo, in Phrygia & Phœnicia reperitur, quarum prior Asiæ civitas, altera Syriæ. Sed quia duos Fabios imperante Augusto, eodem ferè tempore, in Fastis legimus, nempe *Paulum Fabium Q. F. Maximum* anno U. C. DCCXLII. & *Q. Fabium Q. F. Maximum* anno sequenti, utrius sit hic nummus, non tantæ sum ego temeritatis ut disceptandum aggrediar, donec plura de eorum actis & muneribus me veterum scripta & monumenta docuerint.

XI.
SUIILLIUS.

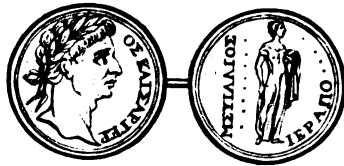
lib. 4. *Annal.*

Memorabimus etiam P. seu M. SUIILLIUM, Quæstorem quondam Germanici Cæsaris; ac deinde, cùm convictus esset acceptæ ob rem judicandam pecuniæ, in insulam imperante Tiberio deportatum, ut ex Tacito discimus. Ejus duplex nummus apud me reperitur; uterque Græcus, æreus, & secundæ magnitudinis. Primus habet ab una parte caput Bacchi, seu Liberæ, cum inscriptione, M. ΣΥΙΛΛΙ...ΙΕΡΑΠΟΛΙΤΩΝ. In altera templum, cum inscriptione mutila, &

lectu difficillima, ΕΙΝΗ ΣΕΒ. fortè ΑΓΡΙΠΠΕΙ-
 ΝΗ ΣΕΒΑΣΤΗ, cujus ævo Suillius in aula Clau-
 dii.

Alter habet caput Claudii Imp. cum semesa
 inscript. . . ΘΣ ΚΑΙΣΑΡ ΓΕΡ. *Ti. Clau-* XII.
SUIILLIUS
ALTER.
dus Caesar Germanicus: & in averſa figuram mu-
 liebrem ſtantem, cum eadem inſcript. Μ. ΣΥΙΛ-
 ΑΙΟΣ ΙΕΡΑΠΟ . . . *Hierapolitanorum.*

Quamvis autem prænomen in ipsis legatur
 MARCUS, in codice verò Taciti PUBLIUS;
 unum tamen eundemque SUILLIUM esse autu-
 mo. Primò ex eo quòd nummi Hierapoli in Asia
 cusi ſint, cujus provinciæ Reſtor extitit, ut patet
 ex Taciti verbis: *Repertique accusatores, direptos* lib. 13. *Annal.*
socios, cùm Suillius provinciam Aſiam regeret,
ac publica pecunia peculatum detulere. Secundò ex
 imagine Claudii Imp. in altero nummorum im-

N iij

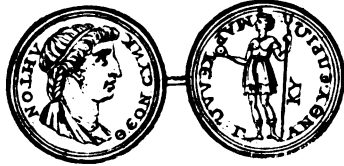
lib. 4. Annal. pressa, apud quem *prapotens, ejusque Principis amicitia diu prosperè, nunquam bene usus*, dicitur ab eodem Tacito. Debetur igitur *Suillio* prænomen *Marcus*: atque etiâ duplex *ll*, ut in nummo, & apud Carolum Sigonium, qui *Suillios* recenset inter eos qui à pecore nomen sumpserunt. Quod verò ad gesta *Suillii* pertinet, delatoris vicem sæpius cum maximo virorum illustrium detrimento sustinuit. Ejus enim operâ Messalina Valerium Asiaticum bis Consulem, cujus hortis olim à Lucullo magnificentissimè excultis inhæbat, subvertit, & ad necem voluntariam compulit: totque aliis perniciem attulit, ut *continuum & sævus accusandis reis Suillius* dicatur à Tacito. Immò cum magna perfidia & prævaricatione, Advocationis munere functus, tandem Nerone ad Imperium evecto, multorum odia meritis, reus factus & damnatus est, incumbente præcipuè Senecâ, cum quo maximas similitudines exercuit. Igitur ademptâ bonorum parte, in insulas Baleares pulsus est; in ipso tamen discrimine, & post damnationem ipsam, animo invictus.

lib. 11. Annal.

XIII.
EPRIUS
MARCEL-
LUS.

F Amiliis finem imponet nummus Græcus, æ-reus, secundæ magnitudinis, habens una in parte caput juvenile, cum decore capillitio, & inscript. ΘΕΩΝ ΚΥΝΚΑΗΤΟΝ, quæ adulatione

nem Græcorum redolet; qui Senatui ipsi Romano divinos honores tribuebant: in altera figuram stantem, dextrâ pomum, sinistrâ hastam gestantem, cum inscriptione, ΑΝΘΥ. ΕΠΡΙΩ ΜΑΡΚΕΛΛΩ ΚΥ.

EPRIUS MARCELLUS, cujus nomine insignitur nummus, multum à Reipublicæ temporibus distat: sed quia famosus ævo Neronis & Vespasiani, ideo minimè prætereundus. Neque ullus dubitandi locus, quin noster nummus ad ipsum pertineat: quippe alterum nacti sumus, cum capite Titi, eodem typo, eâdemque prorsus inscriptione in averfa. Ex quibus patet utrumque nummum, ejus esse Eprii Marcelli, qui sub Nerone & successoribus floruit. Fuit acri vir eloquentiâ, accusator Thraseæ Peti, quem *virtutem ipsam* vocat Tacitus. In eum magna vi invecus est Marcellus, annuente Nerone; & accusationis præmium reportavit quinquagies sestertiûm. Nerone mortuo, pluribus actionibus impetitus est in Senatu ab Helvidio Prisco Thraseæ genero, qui foci necem ulcisci, Eprii delatoris ruinâ

nitebatur: ac primùm quidem imperante Galbâ, cujus cùm esset dubia voluntas, & multi è Senatu deprecatores intercederent, omissa est actio. Sed repetita iterum pari exitu, imperante Vespasiano, cùm egregiè se tueretur Eprius: donec Domitianus Cæsar, patre ac Tito fratre absentibus, frequenti Senatu abolendam præteritorum memoriam censuit, perorante etiam pro accusatoribus Muciano. Unde Quintilianus in Dialogo de Oratoribus ait: *Quid aliud infestis Patribus nuper Eprius Marcellus quàm eloquentiam suam opposuit? qui accinctus & minax, disertam quidem, sed inexercitatem, & ejusmodi certaminum rudem Helvidii sapientiam elusit.* Pro Consule Cyprum insulam rexisse, colligi potest ex notis ΑΝΘΥ. & ΚΥ. quæ ΑΝΘΥΠΑΤΩ & ΚΥΡΡΙΩΝ designant: & ex figura Veneris pommæ gestantis, quam Cyprii præ aliis venerabantur. Quamvis enim figura illa virilis appareat, militari habitu & vestitu, sinistrâ hastam gerens: nihilominus Veneri tribuenda videtur, quæ ἑρὸνπιος, hoc est, armata, colebatur à Lacedæmoniis aliisque populis, & mascula dicebatur, teste Macrobio super Virgilii versu

Ætid. 2.

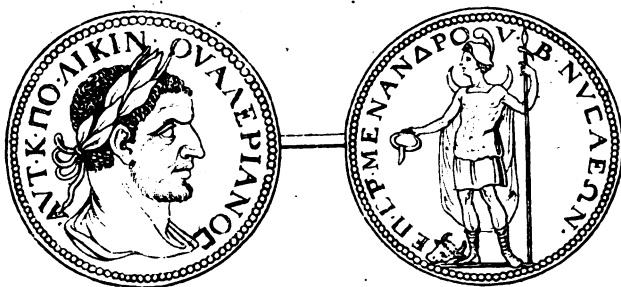
*Descendo, ac ducente deo flammam inter & hostes
Exp. dior.*

Sic & Luna mas & foemina existimabatur ab Ægyptiis,

gyptiis, & *Lunus* deus dictus miro cultu habebatur apud Carrhenos in Mesopotamia & in aliis Asiæ locis: quod patet ex nummis antiquis, quorum plures apud me, qui *Lunum* representant, vultu juvenili, cum astro falcato in humeris, & pileolo Phrygio in capite.

Maximum ecce unum, &, sive integritas, sive celsatura spectetur, omnino singularem; argumentoque nostro, quamvis ad Romanas familias non pertineat, accommodatissimum.

XIV.
V. VALERIA-
NUS.

Hunc ego acceptum fero illustrissimo *Malebranchio*, in suprema Curia Senatori integerrimo, eruditione, comitate & morum elegantia commendatissimo. Habet iste nummus in antica parte caput Valeriani Imperatoris, cum inscriptione, ΑΥΤ. Κ. ΡΩ. ΑΙΚΙΝ. ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟΣ. In aversa Lunum ipsum stantem, eo quo præmonui

○

habitu, & inscript. ΕΠ. ΣΤΡ. ΜΕΝΑΝΔΡΟΝ Β.
ΝΥΣΑΕΩΝ. Luni pedibus appositum est caput
bovinum; sive quia Luna bicornis est, ut tau-
rus; sive quod in tauro coelesti excelsior Luna
sit ascensus, & virtus in hæc inferiora major.

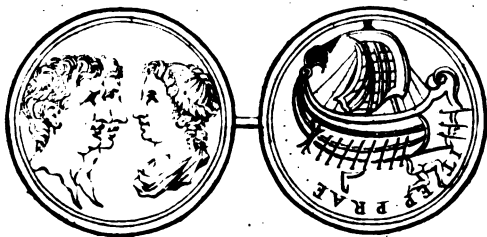

CAPUT IV.

De Nummis Imperatorum.

I.
M ANTO-
NIUS.
OCTAVIA.

PERGIMUS ad Imperatorios nummos,
inter quos primum ei locum dabimus,
qui, si veræ sunt nostræ de eo conjectu-
ræ, primæ notæ ab Antiquariis omnibus esse me-
ritò censebitur. Æreus est, primæ magnitudinis,
habens ab una parte tria capita, quorum duo
juncta, sunt virilia; tertium muliebri ipsis ad-
versum, cum inscriptione detrita omnino: in aver-
sa triremem cum triquetra nota Siciliae, & insct.
mutila, I T E R. P R A E F. . . .

Huic exponendo pauca præmittimus. Bello Perusino ab Octaviano Cæsare confecto, & L. Antonio in Hispaniam amandato, Fulvia M. Antonii Triumviri uxor, cum liberis Athenas confugit; quò etiam Julia Antonii mater, quæ in Siciliam abierat, à Sexto Pompeio missa est, ut Antonii gratiam adversùs Cæsarem aucuparetur. Illuc & ipse ex Asia advolavit Antonius, & intellectis quæ in Italia magno suorum detrimento gesta fuerant, ac foeminarum querelis incensus; accedentibus etiam L. Libone Pompei focero, & aliis qui honoris causâ Juliam comitati fuerant: Sexto reconciliatus, cum eo bellum Cæsari inferre statuit. Igitur Athenis digressus, & cum ducentis navibus Brundisium appulsus, cives sibi adversantes obsedit, dum Pompeius Italiæ littora & insulas invadit: Cæsar verò Brundisio tuendo P. Servilium Rullum mittit. Interim nunciatur Fulviam, quæ præcipua belli fax, mortem obiisse. Quo accepto nuncio, utriusque amici conveniunt: nec priùs ab ipsis cessatum, quàm Cæsar & Antonius, depositis armis & simulacribus, in gratiam redirent. Atque ut pax ætiori quodam affinitatis vinculo connecteretur, statutum ut Octavia Cæsaris soror, Marcello marito nuper functo vidua, Antonio desponderetur. In hujus foederis, quod Brundisium dictum est,

O ij.

memoriam cusus videtur nummus noster, & in antica parte tria capita, ANTONII, CÆSARIS & OCTAVIÆ, posita existimo. De duobus prioribus nullum dubium apud eos, qui antiquitatis Romanæ gnari, Antonii & Cæsaris junioris vultus norunt; Octaviæ, si unquam conjecturæ locus,tribuendum est caput tertium. Nam quod aliud caput muliebre cum duobus istis locum habere posset? Non equidem Cleopatrar, quam nondum pro uxore habebat Antonius. Nec illi cum Augusto conveniebat, cujus caput in nummo. Sed à quo cusus nummus, & quo tempore, non ita liquet. Nihilominus Sexti Pompeii auspiciis cusum, mihi persuadet triquetra nota Siciliæ, quam insulam tenebat Sextus: atque etiam inscriptio, licet mutila, quam sic ausim resarcire, IMPER. ITER. PRAEF. CLASS. ET ORAE MARIT. EX S. C. qualis legitur in nummis Pompeianis. De tempore item dubium. Primo intuitu suspicatus sum, cusum esse nummum ipso tempore foederis Brundisini: tunc enim summa erat inter Antonium & Pompeium concordia. Sed ex eo conjectura labat; quòd inter condiciones & pacta ejus foederis constitutum fuit, ut Cæsar bellum contra Sextum susciperet. Quo intellecto, Sextus relictâ Italiâ in Siciliam se recepit, ac maria & littora crebris populationibus infe-

stavit. Nummi ergo fabrica hoc foedere aliquot mensibus posterior esse potest: cum videlicet Populus Romanus in summa annonæ caritate constitutus, interclusis per Sextum com meatibus & frumentationibus consuetis, Antonium & Cæsarem ad pacem cum eo sanciendam coëgit, constituto ad Misenum colloquio. Tunc temporis cudi potuit à Pompeio nummus iste, in gratiam foederis cum Antonio & Cæsare confecti. Annon etiam post annos duos ab ipso Agrippa? qui devicto fugatoque Pompeio, non solum præfecturam classis Cæsarianæ, amoto Calvisio, obtinuerat; sed etiam belli Siculi peracti gloriâ illustris, insulæ regimen obtinuit, & post Sextum, oræ maritimæ & classi Præfectus fuit, ut patet ex nummo aureo ipsius, apud Goltzium in Fastis. *pag. 193.*

Quicquid sit, maximo antiquitatis detrimento, periit nummi nostri inscriptio, tum adversæ partis, tum aversæ. Similem tamen alterum Romæ nactus est Jo. *Vaillant* Bellovacensis, Medicus peritissimus, & rerum antiquarum studiosissimus, qui pro sua benevolentia monitum me voluit, in suo nummo Oppii cujusdam nomen inscriptum esse, quod frequens in M. Antonii & Cleopatæ nummis exaratum est: ideoque vultum illum muliebrem Cleopatæ, & juvenile caput M. Antonio sociatum esse Antonii junioris, in se-

O iij

quenti aureo nummo delineari, quinetiam Cæsari-
 onis suspicabatur. Sed hujusmodi solutio faci-
 lis; siquidem inter illustres viros, quos ad Sext.
 Pompeium proscriptionis tempore in Siciliam
 confugisse narrat Plutarchus in Augusto, memo-
 rantur Oppii duo, pater & filius. At Sextus exu-
 les Romanos non tantum benignè excipiebat,
 sed etiam idoneos terrestribus & navalibus orna-
 bat præfecturis, ut ait Appianus. Quid ergo si
 Oppiorum alter munere aliquo aut præfecturâ
 donatus à Sexto, quem mari præcipuè bella ges-
 sisse compertum est, nummum istum sub ejus
 auspiciis percussit? Quid si post cladem Pompeia-
 nam cum aliis Sexti amicis ad Antonium confu-
 gerit? Quippe Cassius Parmensis, Nasidius, &
 alii Pompeii comites, imò & ipsius focer Libo,
 cum illum in Asia pertinaciter, & spretis eorum
 consiliis, adversus potentiorum Antonium bel-
 lum apparantem cernerent, de rebus ipsius de-
 sperantes, pacti mutuam inter se fidem, ad An-
 tonium transferunt. Inter eos fuisse Oppium opi-
 nari prorsum est, ac deinceps M. Antonio adhæ-
 sisse, ejus eudendis nummis operam dedisse, in
 eisque exaratum nomen ipsius, quemadmodum
 & antea in isto Pompeiano. Quod attinet ad ca-
 pita in nummo expressa, cum illud Antonio con-
 sociatum, juniorem Cæsarem tantum referat,

ib. 4. bell. civ.

quantum à Cleopatrarum specie differt muliebri adversum, & aliud nihil inscriptio persuadeat, primam conjecturam tueri fas mihi erit, donec certius aliquid & manifestius appareat, praesertim cum eruditissimi Spanhemii sententia.

Urget amicus, signum illud, quod pro triquetra Siciliae nota accipio, esse navis remonem, ac perinde nihil esse in nummo, quod ad Sext. Pompeium & Siciliam pertineat. Sed minus consulto. Ipsa enim nota, in qua tria crura Sicula Sole clarius apparent, in meo, qui nunc Regis est, nummo separatim sub prora navis est constituta, cujus gubernaculum puppis lateri, ut solet & decet, adhærens conspicitur. Igitur in Sicilia fabricatus est nummus, sive à Sex. Pompeio, sive à M. Agrippa, ut supra conjectatus sum. At verò ejus eorum jussu cusus sit, neutrum ad filios Antonii aut Cleopatrarum spectasse certum est. Sextus-ne Caesarionem Divi Julii paterni inimici filium in nummo expressisset, aut Cleopatram ipsius Julii amantissimam, & Pompeianis partibus infensissimam, etiam post cædem Julii? Agrippa verò eandem Cleopatram, & M. Antonii filium, Octaviani Caesaris patroni sui hostes, eo honore coluisset? dijudicent antiquitatis studiosi.

II.
M. ANTONIUS, &
ANTONIUS
FIL.

Alterum M. Antonii nummum insignem, & inter rariores reponendum, hîc minimè possum præterire. Aureus est didrachmus, habens ab una parte caput M. Antonii Triumviri, cum inscript. ANTON. AVG. IMP. III. COS. DES. III. IIIVIR. R. P. C. ab altera caput juvenile Antonii filii ex Fulvia, cum inscrip. M. ANTONIVS M. F. . . . fortè M. N.

Constat apud Historiæ Romanæ scriptores, Antonium Triumvirum duos ex Fulvia uxore suscepisse liberos, quorum uterque Antonii nomen obtinuit: quamvis Plutarchus & alii Græci auctores majorem natu, Antillum vocitent. Sed Antillus videtur esse nomen diminutivum Antonii, & à parentibus adblandientibus filio adhuc puello impositum, tanquam ætati tenellæ magis consonum, ut Quintillus, Secundilla, Livilla, pro Quinto, Secunda, Livia. Marci prænomen parternum habuit natu major: junioris enim prænomen fuit Julius, vel potius Julus. Primus patre mortuo, à Theodoro præceptore militibus traditus dicitur apud Plutarchum, à quibus capite

pite plexus. Suetonius verò in Augusto paulò aliter his verbis : *Antonium juvenem , majorem de duobus Fulviâ genitis , simulacro D. Julii , ad quod post multas & irritas preces confugerat , abreptum interemit.* Reapse Antonius intempestivè , post Actiacam pugnam , Antonium suum ex Fulvia primogenitum , cum Cæsarione perdidit ; dum eos positâ prætextâ togam virilem sumere , Regesque , & regni heredes salutarî jussit. Quod iisdem haud multò post exitio fuit. Cùm enim essent regni successores designati , ab Augusto interfecti sunt , ne res novas molientibus ansam præberent.

Nullum igitur dubium , quin caput illud juvenile sit majoris natu filiorum Antonii , quod patet ex discrimine prænominum. Junior enim , uti dixi , ab Historicis Julius , vel Julus prænominatur , præsertim à Dione , qui eum Prætorem anno U. C. DCCXLI. genethlia Augusti equestri certamine & venatione celebrasse narrat , atque etiam ex S. C. epulum Augusto & Senatoribus in Capitolio dedisse ; sed postea inter adulteros Juliæ connumeratum , quasi hoc scelere sibi viam ad Imperium pararet , viginti quinque post patrem annis occisum , anno U. C. DCCXLVIII. cùm quadriennio antea Consul fuisset. Huic Horatius Oden dicavit sub prænomine *Julii* :

Pindarum quisquis studet amulari ,

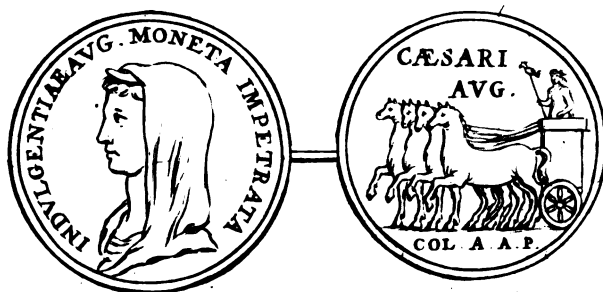
P

*Julæ, ceratis ope Dadaleâ
Nititur pennis, &c.*

At frater ejus natu major ANTONIUS, MARCI prænomine gaudens, ille ipse est qui in nummo nostro designatur, & occiso patre confestim periit, quanquam ei desponsata fuisset Julia Cæsaris filia.

III.
AUGUSTUS.

AUGUSTI nummorum antesignanus erit æreus unus, primæ magnitudinis, & maximis propior, habens ab una parte caput muliebre velatum, cum inscript. INDVLGENTIAE AVG. MONETA IMPETRATA. In altera Imperator triumphat in quadrigis, manu gerens sceptrum, cujus in apice aquila, cum inscriptione, CAESARI AVG. COL. A. A. P.

Postremæ inscriptionis notæ in quibusdam Claudii, L. Veri, Commodi, & aliorum Principum nummis exarate sunt cum ultimo verbo PATR.

& vulgò explicantur COLONIA AVGVSTA PATRENSIS. Sed duæ istæ litteræ A. A. punctis interstinctæ, mihi videntur innuere duo verba distincta, nempe AVGVSTA AROE, seu AROA. Siquidem urbs Patrensis primum conditorem suum agnoscit Eumelum, regionis illius indigenam, qui cùm frumenti serendi rationem accepisset à Triptolemo, urbem suam *Aroam* appellavit, à terræ cultu sumpto nomine. *Αἰῶς ὠρέματος ἐπὶ τῇ ἐργασίᾳ τῷ γῆς*, ut tradit Pausanias in Achaïcis. Ejectis deinde Ionibus ab Acheïs, *Patrens* aut *Patras*, (apud me enim in argenteo tetradrachmo videtur ΠΑΤΡΑΟΥ, cum equite hostem proturbante) *Patrens* inquam, Preugenis filius, Agenoris nepos, Aroës pomoerio ampliato, illam de suo nomine *Patras* vocavit. At Augustus post Aetiacam victoriam, cives Patrenses bellorum injuriâ dispersos, in urbem suam revocavit, quòd ejus portum navigationi opportunum existimaret; illucque Rhyparum, Pherarum, Tritiæ, atque aliarum urbium vicinarum incolas traduxit, earum ditione Patrensibus attributa: unde terno nomine dicta videtur, *Augusta*, *Aroë*, *Patrensis*, à tribus conditoribus, seu restauratoribus, Eumelo, Patreo, Augusto. Hos etiam solos ex Acheïs libertate sua uti voluit Augustus, atque alia in eos beneficia contulit, quibus deductas à se

P ij

colonias afficere solebant Romani. Præsertim verò monetæ cudendæ privilegio donatam ab Augusto licet asseverare, ex rarissima & præstantissima inscriptione, INDVLGENTIAE AVG. MONETA IMPETRATA: quam nescio an aliquis nostrorum Antiquariorum scriptis unquam tradiderit, aut alias viderit.

Cæterùm jus cudendæ monetæ græcæ Romanas colonias habuisse, colligi potest ex plurimis præsertim Hispanicis nummis & Corinthiis, in quibus duplex D. D. explicatum hætenus, *Decreto Decurionum*, intelligi solet de licentia cudendi nummi. Quin & alius mediocris Tiberii nummus græcus meus, cum inscriptione à parte capitis, TI. CAE. DIVI AVG. F. AVG. . . . COS. III. habet in averfa, PERMIS. P. DOLABELLAE PROCOS. C. P. . . cum figura sedente. At peculiarem Augusti permissionem apud me video in nummis duobus; quorum alter primæ magnitudinis, habet ab una parte caput ipsius radiatum, cum inscript. PERM. DIVI AVG. COL. ROM. & in averfa caput Juliæ uxoris, cum magnifica illa inscript. IVLIA AVG. GENITRIX ORBIS. Alter secundæ magnitudinis, habet caput Tiberii cum eadem epigraphe; & in averfa, duo capita, Germanici & Drusi Cæsarum. Horum numismatum icones, quia reperiuntur apud Ant.

Augustinum & alios, minimè hîc apponendas censui. Sed intelliguntur de cudendæ monetæ potestate ab Augusto facta: mihiq;e omnino videntur adversari doctissimorum virorum sententiæ, qui contendunt, nummos æreos nullos, nisi decreto Senatus, cusos fuisse primis Imperii Romani sæculis, antequam Senatus ipsius autoritas per inferioris ævi Tyrannos deminuta esset. In prædictis enim nulla S. C. mentio, sed tantùm Imperatoris Augusti. Advertant viri clarissimi, quos impensiùs colo, quâ se viâ hinc expediant, pro sua prudentia, & rerum antiquarum experientia singulari.

Sequitur denarius argenteus, habens in antica caput Augusti, cum inscript. CAESAR DIVI F. in averâ Cupido insidet delphino inter stellas duas, cum litteris S. P. Q. R. IV.
AUGUSTUS.

Similem ferè typum habet Ursinus in secundo nummo familiæ Cordiæ, si stellas excipias; ut in quarto Lucretiæ: & Cupidinis signum ad Juliæ

P iiij

familiæ originem , à Venere è mari orta ductam ; in Julii Cæsaris gratiam impressum à monetario conjicit. Rectè id quidem ; sed nummum nostrum addita duplex stella illustriorem reddit : nec tantum maternam Octaviani Cæsaris originem à Venere , sed & paternam à Julio demonstrare videtur. Ab una enim parte , ut opinor , visitur sidus Veneris ; ab altera sidus Julium , & inter utrumque , tanquam nobilissima domus & fortunæ suæ numina & munimina , junior Cæsar delphino insidet , sub imagine Cupidinis. Quot utriusque Cæsaris nummis insculptum sit Julium sidus , vix enumeres. De stella Veneris plura passim apud Philologos. Sed si *Augusti* cognomen exaratum esset in nummo , aut aliud quidpiam , ex quo argumentari liceret , eum esse post occisum Antonium , & receptum Orientem : geminas hinc inde stellas , *Phosphorum & Hesperum* interpretarer , Orientalis & Occidentalis indices Imperii : ut in Anastasi Childericiana , super aureo Leonis Imperatoris nummo , duplici sidere insignito , me docet Jo. Jac. Chiffletius , & ipse politæ omnis literaturæ fidus.

V.
AUGUSTUS.

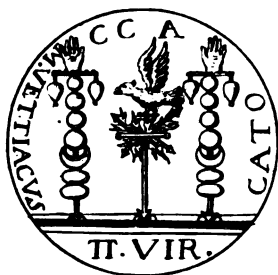
JAm duplicem æreum dabimus nummum , utrumque primæ magnitudinis. Prior est Augusti , habetque tria signa militaria , typo singu-

lari, cum inscript. AVGVSTO DIVI F. LEG. IV. LEG. VI. LEG. X. In averſa colonus agit boves arantes : inſcriptio legitur non integra, . . . T . . . FLAV. PRAEF. GERM. L. IVVENT. LVPERCO. II. VIR. C. C. A.

Antonius Augustinus, & ex eo Occo, in alio *Dial. 7.* Augusti nummo legunt, TIBERIO CLODIO FLAVO PRAEFECTO GERMANORVM, L. IVVENTIO LVPERCO, DVVMVIRIS.

Posterior est Tiberii, habetque statuam ipsius *VI. TIBERIUS.* equestrem nudo capite, cum inscriptione, TI. CAESAR DIVI AVGV. F. AVGVSTVS P. MAX. TR. POT. XXXIII. In averſa, tria signa militaria ordine consueto, CATO. L. VET- TIACVS II. VIR. & in superiori parte nummi C. C. A. Deletum est prænomen Catonis, qui apud Ant. Augustinum *Marcus* dicitur in altero Tiberii nummo, sed non ejusdem typi.

Postremum hunc nummum pluris æstimo, non solum quòd subrarus mihi videatur, sed quòd illum acceperim ab eruditissimo & humanissimo viro Nicolao Heinssio, apud Suecos Oratore Fœderatarum Belgii Provinciarum; cujus olim urbanitatem expertus sum Hagæ Comitum, cùm illius museum omni antiquitatum genere refertissimum, datâ operâ invisi, & facundo ejus alloquio frui mihi concessum est.

Primus cusus videtur tribus legionibus I V. VI. & X. Cæsaraugustæ hyberna agentibus: quæ signa militaria manipulorum, more veteri expressa, hîc insculpserunt. Verùm ut lux interpretationi nostræ major affulgeat, delibanda hîc à nobis de signis militaribus pauca quædam, ad utriusque nummi intelligentiam planè necessaria. Legionis totius signum aquila fuit, unius una, vel aurea, vel argentea, summæ hastæ insistentis, expansis alis, fulmen sæpe, ut in Tiberiano nummo cernis,

nis, unguibus tenens: nec magnæ illa molis, cùm in signiferi balthæo, clade Variana, unam delituisse Florus testetur. Manipulorum autem signa primis Reip. temporibus fuerunt, impositi perticis foenei stramineive manipuli.

Unde manipularis nomina miles habet.

Ovid. Fast. 3.

Tales fortè in Augustæo nummo aspicias duos. Posteriori ævo non foenum imposuere perticis, sed aut velum transverso è ligno pendens, quale inter manipulos medium intueris, mixto simul recentiore ritu cum vetusto; aut manum, ut in secundo nummo, fortè ut manus ad manipuli vocem alluderet. Quid autem orbiculi totam hastam regentes? Clypeoli sunt, in quibus aureæ vel argentæ imagines, Deorum primùm, dein-

de etiam Imperatorum. Hinc Tacitus: *Vexillarius direptam Galbæ imaginem solo adflixit.* Hero-

lib. 1. Hist.

lib. 8.

dianus etiam agens de Maximino: *Postquam de signis militaribus, illius imagines detraxerunt, prodeuntem mox tentorio cum filio, ut ad eos loqueretur, continuo obtruncant.* Nec tantùm Imperato-

lib. 1. Annal.

rum, sed & virorum principum. Apud eundem Tacitum Drusi imago inter signa. *Tua, Dive Auguste, cælo recepta mens; tua, pater Druse, imago.* Immo ipsius Sejani per adulationem apud Sue-

cap. 48.

tonium in Tiberio: *Munera Syriacis legionibus dedit, quòd sola nullam Sejani imaginem inter signa*

Q

111 SELECTA NUMISMATA

cap. 6. coluissent. Sed & nomina Imperatorum in vexillis inscribebantur. Suetonius in Vespasiano: *Assensere cuncti, nomenque ejus vexillis omnibus sine mora inscripserunt.* Ubi obiter observandum, nomen vexilli indiscriminatim pro quolibet signorum genere accipi. Quamvis vexilla propriè sint equitum, quæ vela quædam erant quadra, expansa ad hastam, sed vela modica: quale fortè est illud in nummo nostro Augustæo inter duos manipulos, & qualia sunt apud nos in equestribus turmis. Quid ergo si hæc equestre signum unum, inter pedestria duo, medium dicamus esse; quæ signa, legiones peditibus equitibusque, sed paucioribus equitibus conflatas, repræsentent? In nostro etiam Tiberii nummo videntur quasi folia hederacea pendula. An folia & flores, quibus decorabantur signa in rebus lætis, aut venerationis causâ? Certè apud Claudianum,

Mavortia signa rubescunt

Floribus, & sabitis armantur frondibus haste.

Ab. 1. *Annal.* An verò propria cohortium signa fuerint, an signa in iis nulla, nisi manipulorum ex quibus erant conflata, disceptent eruditi. Ego quidem nulla nisi manipulorum fuisse puto. Verumtamen cùm per signa cohortes discerni Tacitus dixerit; verisimile est, signa ordinum cujusque cohortis, ab aliis aliarum cohortium distincta notis quibusdam

fuisse. Certè apud Ful. Ursinum in nummo unico familiæ Nerix, & in quarto familiæ Valerix, visuntur signa militaria cum H. P. Quæ dicta ego velim de Reip. tempore, deque Imperii ætate superiori. Nam inferiori ejusdem ævo, cùm novise quotidie mores obtruderent, mutatâ Reipub. militiæque facie, suos singulis cohortibus dracones fuisse testatur Vegetius. Hastæ porro, quibus imposita signa, inferiori parte, quod ex nummis patet, acutæ erant, ut in terram defigerentur, sive in castris, sive in acie, cùm staret. Quod iis commune cum hastis militum ceteris erat, de quibus Virgilius, *Stant terra defixa haste.*

Æneid. 6.

Accedit argenteus drachmalis, integerrimus, & celaturæ perquam elegantis, in quo visitur caput Augusti radiatâ coronâ insigne, Græcâ inscriptione, ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΤΩ ΚΡΗΤΕΣ ΕΚΟΡΑΥ. altera in parte caput Tiberii laureatum, ΤΙΒΕΡΙΩ ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΓΟΡΤΥΝΙΩ. sive ΓΟΡΤΥΝΙΩΝ.

VII.
TIBERIUS.

Q ij

In alio ferè simili nummo, sed à vetustatis injuriis non æquè defenso, à parte capitis Augusti legitur, ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ Κ. ΓΗΓΩΝ ΕΚΟΡΑΥ. Sole clariùs apparet, utrumque nummum in Creta fuisse cūsum: & priorem quidem Gortynæ, quæ hujus insulæ urbs præclara. In posteriore verò nihil aliud designatur nota Κ, quàm ΚΡΗΤΗ, cum insolito epitheto ΓΗΓΩΝ, quod post accuratam disquisitionem, dividendum mihi videtur in voces duas γῆ γῶν, *terra terrarum*. Magna siquidem Cretæ dignitas, quæ omnibus Mediterranei maris insulis, si Siciliam exceperis, antecellit, sive propter Jovis incunabula, sive propter centum urbes quibus habitabatur, unde Hecatompolis dicta; sive etiam propter fertilitatem. Quas Cretæ laudes luculenter Virgilius expressit:

*Ænid. 3. Creta Jovis magni medio jacet insula ponto,
Mons Ideus ubi, & gentis cunabula nostræ.*

Centum urbes habitant magnas, uberrima regna.
Polit. l. 2. c. 8. Sed maximè commendatur ab Aristotele, qui eam ad principatum Græciæ totius ait esse natam, & sitam; quippe quæ omnibus Ægei maris insulis imminet, & tum Asiæ, tum Europæ continenti vicina est. Immo addere possumus, maximè idoneam esse, quæ omnibus Mediterranei maris insulis & littoribus dominetur. Unde Dio-

dorus ait, propter hunc insulæ situm ad expedi- lib. 4 p. 157.
 tiones in totum orbem adeò opportunum, Her-
 culem Hispanias invasurum, milites in Creta
 convenire jussisse. Quo fit, ut minùs mirer, vo-
 catam olim in nummis fuisse *terram terrarum*:
 & nostris etiam temporibus, ab immani Turca-
 rum tyranno viginti quinque solidos annos, tot
 exercitibus, immo totis Orientis viribus oppu-
 gnatam, magno sanè Reip. Christianæ detrimen-
 to. Gortynam verò, cujus mentio fit in nummo,
 quæque jus civitatis suæ Tiberio tribuisse videtur
 cum cognomine ΓΟΡΤΥΝΙΩ, certum est inter
 præcipuas Cretenses urbes numeratam fuisse; &
 cum Phæstiis sibi vicinis continua gessisse bella,
 usque ad everisionem urbis ipsius Phæsti. Refert
 Plinius, juxta Gortynam, platanum quandam sem-
 per virentem fuisse, Jovis & Europæ thalamo fa-
 mosam. Cujus rei testem exhibet nummum Gor-
 tyniorum Ant. Augustinus, in quo cælata est puel- Dial. 3.
 la ramis arboris insidens. Notas illas ΕΚΟΡΑΥ in
 nummo exaratas, usque adhuc non intelleximus.

Sed quia de Cretensium nummis agimus, præ-
 termittendum non puto, argenteum drach-
 malem exquisitissimum, Trajani capite percus-
 sum, cum Latina inscript. IMP. CAES. NER-
 VAE TRAIANO OPTIMO AVG. GER. DAC.

Q iij

PART. In averſa foeminam habet rupibus ſeu montibus inſidentem, dextrâ telum, ſiniſtrâ infantulum geſtantiem, inter figuras duas armatas, cum Græco verbo, ΔΙΚΤΥΝΝΑ ΚΡΗΤ.

Deſcriptus fuit hic nummus, antequam meus eſſet, ab erudito Triſtano, qui de duplici & bi-lingui inſcriptione, de Diana ſeu Diçtynna Cre-tenſi, & reliquis ad nummum pertinentibus, plura exquisitæ doçtrinae arcana, pro more ſuo, nos edocet. Sed quia poſtea meus factus eſt num-
 mus, & hîc Cretam attigimus; mei juris eſſe cen-
 ſeo, paucula addere. Illæ ſiquidem figuræ armis
 inſignes, in mentem revocant enopliam ſive pyr-
 rhicam ſaltationem, quam primùm inventam fe-
 runt apud Cretenſes, ſive à Pyrrho quodam, ut
 lib. 7. cap. 57. ait Plinius, ſive à Curetibus & Corybantibus.
 Diador. lib. 5. Etenim Rhea enitens, ut referunt Mythologi, &
 partus dolores diſſimulans propter Saturnum fi-
 lios vorare ſolitam, Curetum opem admittit, qui
 tympanorum tumultu, & armorum fragore, in-
 fantis vagitus occultantes, Saturnum eluſerunt,
 & Jovem puerulum in abdita montis Idæ loca
 abduxerunt. Hinc à Virgilio *Creta Javia magni*
inſula dicitur.

HUjus puerperii pulcherrimum habeo monumentum, quamvis sine armata saltatione, in maximo Antonii Pii numismate inferiùs posito; cujus averfa in parte, Faustinae, ut opinor, partus inducitur, sub specie matris Idææ, cum tympanistis, Satyro & aliis. Nec mirum: ipsa enim Faustina in nummis suis Rheam habet expressam, cum inscript. MATRIS MAGNAE, cui supparem se præstare voluisse visa est.

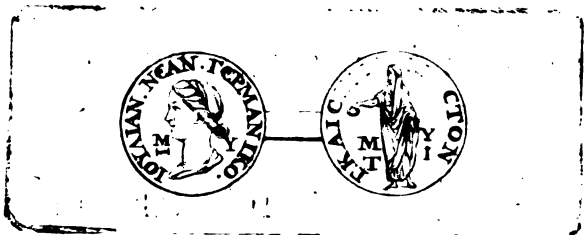
IX.
ANTONINUS PIUS.

Verùm ut constitutum ordinem repetamus, prodeat numisma Græcum æreum, minimi quidem moduli, sed eximiae raritatis, exhibens ab una parte juvenile caput muliebre, iisdem capillorum ornamentis quàm Agrippinae senioris ævo, insignitum, cum inscript. ΙΟΥΛΙΑΝ. ΝΕΑΝ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ. & in area nummi ΜΥΤΙ. id est Μυτιλήνη. In averfa visitur figura Cæsaridis stans velata, sacrificantis ritu, ut Pontificis ma-

X.
JULIA
GERMANICI FIL.

ximi, dextrâ pateram, cum epigraphe, Γ. ΚΑΙ-
CAPA CEBACTON, & pariter in area nummi-
MYTI. id est Μυτιληναίων.

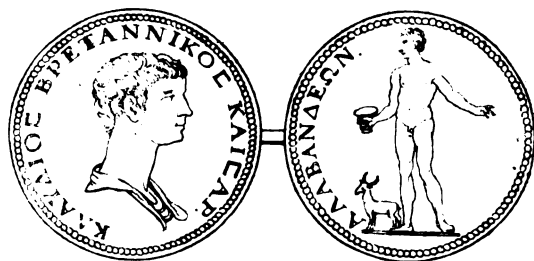
Haecenus Juliae junioris, Germanici & Agrippinae senioris filiae caput in nummariae supellectilis studioforum cimeliis inspectum non audivimus: id autem in Juliae honorem, & in ejus partus memoriam numisma à Mytilenensis percussum est, dum Agrippina mater cum Germanico conjuge in Syriam proficiscens, Lesbum insulam appulit, ubi Juliam è liberis ultimam enixa dicitur. Ipsa junior, ad distinctionem Juliae ejus matris, L. Emilio Paulo, viro consulari, ejus consensu nupta, tandem amore Imperatoris in odium verso, in insulam Pontiam ab ipso relegata usque ad Caii mortem remansit, donec Claudius ejus patruus, ad Imperium evectus, Agrippinam sororem, & ipsam reduxit, ac bona iis restituit. Sed Messalina Claudii uxor, indignè ferens, se à Julia non honorari, non adulari, formaeque ejus emula, & quod

Tacit. lib. 2.

Diad. lib. 60.

quòd sæpius cum Claudio ageret, extorrem egit, paratis cum aliis, tum adulterii criminibus, nec multò pòst illam veneno necavit, ut & paucis abhinc annis maritum ejus M. Vinicium, quem ob conjugis cædem suspectum habebat; & insuper indignata, quòd ipse coïtum suum recusasset, pariter veneno occidit. Sic maritus & uxor eâdem sorte malis Messalinæ artibus, nullis è matrimonio relictis liberis, perierunt.

HUic infelicitatis Juliæ nummo, aliud succedat XI.
BRITAN-
NICUS.
infelicitatis pariter, cognati scilicet Britannici numisma, Græcum etiam, æreum, primæ magnitudinis, & raritatis, habens caput juvenile, sine corona, cum inscript. ΚΑΛΥΔΙΟC ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟC ΚΑΙCΑΡ. In aversa visitur figura nuda, stans, dextrâ pateram vel quid simile præferens, cujus ad pedes cervus, cum verbo, ΑΑΒΑΝΔΕΩΝ.

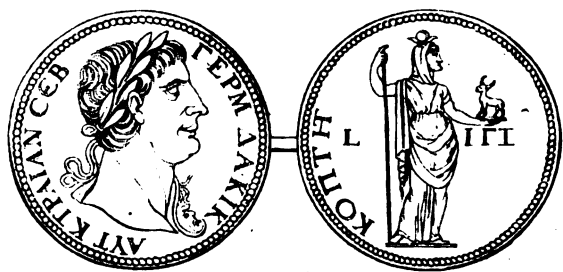
Infeliceem Britannici sortem, nemo fuit illi
R

coævus adè expers misericordiæ, qui non lugeret, excepto Nerone parricidâ. Sed & nostris temporibus nullus est inter veteris historiæ studiosos, cui miserabilis ejus fortuna dolorem non commoveat. Præclara indoles, adolescentia innocens, jus hereditarium ad Imperium, quo novæ Agrippinæ artibus depulsus est; mors immerita, præceps, violenta, cùm decimum quintum ætatis annum vix attigisset, tandem pro virili toga, acceptâ sandapilâ: hæc omnia ingenuis animis miseranda videntur. Sed quod Antiquarios nostros premit, vix ullum habent ipsius monumentum; adè pauca in manus nostras venerit Cæsaris hujus numismata. Rarissimum certè minutum æreum Patavii vidimus, apud illustrissimum Comitem Jo. à Lazara, cum capite Neronis ab una parte, & capite ac nomine Britannici in altera. Unicum jactat Occo se vidisse. Nos alterum, quem damus, solum offendimus, inter tot myriades, quas contrectavimus; in tot museis, quæ scrutati sumus. Hæc duo postrema Tristanus pro sua eruditione, & incomparabili monumentorum Græcorum peritia descripsit; quamvis neutrum se vidisse testetur. Sed quia, ut ipse nobis indicat, hujus nostri posterioris solum præmanibus habuit cætypon, cui cum prototypo nostro non omni ex parte convenit: nihil detractu-

rum me tanti viri meritis & famæ censui, si mei nummi & conjecturæ copiam studiosis facerem; cùm per ipsum non steterit, quin ectypon illud, quod acceperat, fidelioris & accuratioris esset notæ. Meus equidem nummus nil differt à Tristani descriptione, à parte capitis Britannici. Sed quem in aversa depinxit equum, in meo cervus est indubitanter, aut dama, suis insignis cornibus, qualia juniorum hujusmodi ferarum esse solent. Quæ me res adducit ut credam, figuram, illam stantem & nudam, esse Solis, qui in ipsa Caria, cujus Alabanda civitas est, ut in reliquis Orientis provinciis, tanquam præcipuum numen colebatur. Etenim cervum Soli attributum, ut ipsius cursum velocitate sua designaret, memini me videre in nummis. Binos Græcos testes adducam.

PRiorem æreum, primæ magnitudinis, Trajani nomine & capite, cum inscriptione vulgari. Hic in aversa exhibet figuram Osiridis,

XII.
TRAJANUS.

R ij

quem unum cundemque cum Sole existimatum, sciunt omnes Ægyptiæ mythologiæ periti. Non immemor in verbo ΚΟΠΗΤΩΝ. & notis L. ΙΓ. Ζ. nec in descriptione Præfecturæ Coptiticæ in Ægypto, apud quam percussum est numisma; unum in præsentī sufficiat: Osirim nostrum sinistrâ cervum gestare, tanquam symbolum Solis, & rapidissimi cursus ipsius.

XIII. **BALBINUS.** **S**ecundus nummus, item æreus, est Balbini Imper. sed mediocris magnitudinis, ideoque perrarus, cum inscript. ΑΥΤ. Κ. ΚΑΙ ΑΙ. ΒΑΛΒΕΙΝΟC. Habet in averſa templum, in quo ante aram stat figura Solis, capite radiato, dextrâ itidem cervum ferens, cum inscr. ΜΙΑΗCΙΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ.

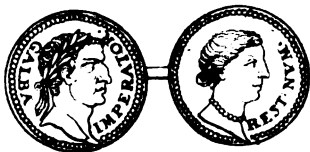

Refert Pausanias in Arcadicis, fuisse apud Milesios nobilissimum Apollinis simulacrum, quod Xerxes sustulerat, illos criminatus, bello quod Græcis intulerat, propensiores Atheniensibus fuisse; iisque à Seleuco multis post annis redditum. Fuit

etiam celeberrimum olim oraculum Apollinis Didymeï; qui, quod Mileti ejus templum esset, Milesius quoque dictus est. Sanè idem videtur esse fanum illud, quod representat nummus. Atenim pro foribus ipsius videre est statuam illam famosam Apollinis, dextrâ cervum præferentem. Istorum auctoritate nummorum impulsus sum ut facile credam, in averfa nummi Britannici, figuram illam nudam & stantem, esse Solis, propter cervum illi vicinum; quamvis radiis solaribus non sit redimitum caput Apollinis: sine ipsis enim sæpius effingitur, præsertim in statuis; & nummus noster vetustate sua illos potuit habere ita detritos, ut non appareant. Quicquid sit, fruatur lector hisce nummis non contemnendis: & si quam habeat super iis meliorem conjecturam, ejus copiam facere ne gravetur.

EDipo mihi conjectore opus est, qui argenteum Galbæ denarium explicet. Habet in antica caput istius Imperatoris, cum epigraphe, GALBA IMPERATOR. In postica caput foemineum cum notis, REST. NVM.

XIV.
GALBA.

R iij

De his verbulis multi multa. Quidam, *restituto nummo*; alii, *restituta Numidia*. Ego addo, & audeo, *restituto numine*. Quod priusquam possim statuere, expendendæ mihi sunt aliorum opiniones.

Ac primò de *restitutione nummi*, hoc est rei monetariæ, *per Galbam*, assentiri non possum. Cùm enim Imperium vix septimestre degustaverit, & à multis æmulis impetitus fuerit; rebus suis firmandis vacavit potius, quàm condendis de re nummaria legibus: præsertim cùm ea nihil admodum detrimenti sub ejus decessoribus cepisset, ut patet ex legitima ratione, sinceritate & pondere nummorum istius & superioris ævi. Neque verò ullum hujusmodi restitutionis à Galba factæ vestigium, in omnibus antiquæ historiæ monumentis, opinor, repereris. Adde suspectum esse vel nomen ipsum *nummi*, quod nusquam mihi lectum in nummis ipsis: sed sicubi restitutionis istius est facta mentio, *monetam* usurpari.

Certè in præclaro Augusti numismate à Patre-
sibus cuso, superiùs exhibito, legitur, *Indulgentia Aug. moneta impetrata*: pro gratiarum actione, & memoria licentiæ cudendi nummi. Sic etiam in Alexandri Severi nummis legitur, *restitutor moneta*, & *moneta restituta*; nil prorsus de *nummo*.

Probabiliùs itaque loqui videntur, qui de *restituta Numidia* nummum explicant. Scio in rebus gestis Galbæ vix ullam apud autores, hujus nominatim provinciæ fieri mentionem: sed meminisse oportet, illum non solùm præfuisse Aquitanix & Germaniæ, verùm etiam Africæ, ac demum Lusitanix: Africæ, inquam, non tertiæ parti orbis terrarum; sed minori, quæ majoris istius provincia est, in qua sita Numidia. Romani enim, teste Appiano, Africæ hujus propriæ, *lib. 4. bell. civ.* alteram partem vocant veterem, ademptam scilicet Carthaginensibus: alteram, quæ priùs Jubæ regnum fuerat, à C. Cæsare postea occupatam, novam appellant, quæ est Numidia. Cùm igitur ea comprehendatur sub Africa propria, cui præfuit Galba, potuit ita bene meritis esse de Numidia, ut restitutor ejus sit appellatus; præsertim si attendamus quæ refert Suetonius. *Afri-* *lib. 7. cap. 7.* *cam pro Consule biennio obtinuit, extra sortem electus, ad ordinandam provinciam, & intestina dissensione, & barbarorum tumultu inquietam: ordinavitque magnâ severitatis ac justitiæ curâ, etiam in parvulis rebus.* Hæc, inquam, non omnino improbabilia viderentur, nisi superesset scrupulus duplex. Primùm enim *Numidia* nomen nusquam in nummis legitur, ut Africæ, Libyæ, Mauritanix. Deinde figura illa muliebris, Deæ potiùs ali-

cujus, quàm provinciæ, speciem præ se fert: ubi enim aut corona turrata? aut aliud insigne proprium ac peculiare, cujusmodi est Africæ leo, elephas Libyæ, equus Mauritanicæ.

Faciunt ista, ut meæ de *restituto numine* conjecturæ firmiùs adherescam; & *Fortuna* ipsi dictum asseram nummum, ejusdem Tranquilli auctoritate fultus, qui ait: *Galbam sumptâ virili togâ, somniasse Fortunam dicentem, stare se ante fores defessam, & nisi ocyùs reciperetur, cuicumque obviorum præda futuram. Uique evigilavit, aperto atrio, simulacrum aneum Deæ, cubitali majus, juxta limen invenisse, idque gremio suo Tusculum, ubi astivare consueverat, avexisse; & in parte adium consecratum, mensuris deinceps supplicationibus & pervigilio anniversario coluisse. Ex his videre est numen restitutum, quod malè habitum fuerat. Itaque si-ve numen restitutum, si-ve restitutam Numidiam malis, utrinque Suetonius adest. Eligant eruditi, utri faveant sententiæ: neque enim ita meæ sum tenax, ut in alteram, si annuerint, abire non sum paratus.*

XV.
OTHON

JAm vereor ne reclamet omnis eruditorum cœtus, & me convicio explodat, qui Othonem æreum vendicem, ingens ad hanc diem Antiquariorum offendiculum. Nusquam vidimus, exclamant

mant ferè universi. Quid tum? Nonne quotidie eruuntur è terræ visceribus, & veterum monumentorum ruinis, numismata & toreumata nulli antè conspecta? In eo enim admirandum est antiquitatis studium, quòd nullis limitibus circumscriptum sit, sed nova in dies & nondum agnita suppeditet. Habet iste secundæ magnitudinis nummus in antica parte caput Othonis, radiatâ coronâ insigne, quales plurimi Neroniani conspiciuntur, & cum inscript. ΘΘΩΝ ΚΑΙCΑΡ. vultus, ab oris Othoniani auro argentoque expressi lineamentis, non multùm abest. In aversa parte visitur figura nuda, dimidiato corpore, cum verbo ΜΑΡΩΝΕΙΤΩΝ.

De figura ista, conjectura difficilis; est enim vetustate corrosa, & hîc pro libito cælatoris expressa. An Bacchi dicemus esse, an Liberæ, Maronæorum numinum? an Maronis, expeditionum Bacchi comitis? Maroneam verò in Thracio litore sitam si consideres, immenso mari ab Italia discretam, & à Germania Vitellii faultrice lon-

S

lib. 1. Hist.

gius etiam dissitam, ab Othonis partibus eam steterisse colliges, ex Corn. Taciti verbis: *Longinqua provincia, & quidquid armorum mari dirimitur, penes Othonem manebant: non partium studio, sed erat grande momentum in nomine Urbis, ac prætextu Senatus.* Quòd si prætextu Senatus, Imperium sibi longinquis in provinciis Otho stabilivit, quidni Othonis vultu ac nomine cusi sunt in iis ærei nummi, prætextu Senatus, penes quem cudendæ monetæ æræ potestatem omnem fuisse, arbitrati sunt viri docti.

Math. c. 22.

Sed Otho ille tuus, instabat amicus, solo Cæsaris nomine insignitur; cùm tamen uno eodemque puncto temporis Imperator, Cæsar, Augustus, sit renuntiatus. Hinc, ut verum fatear, injectus mihi scrupulus est; sed is tamen, qui facile possit evelli. Nempe potuit à Græco monetario, Cæsaris nomen pro Imperatoris nomine usurpari. Quidni enim, cùm familiaris receptaque vulgò sit utriusque vocis synonymia? Et in Evangelio ipso numisma census, percussum vultu & nomine Tiberii, qui jampridem Imperator erat, dicitur esse Cæsaris tantùm. Deinde plures Imperatores video in nummis Græcis, immo & Latinis quibusdam, cum solo Cæsaris nomine, diademate aut coronâ, quæ Imperii nota est, redimitos. Testem advoco inferiùs positum in Græco num-

mo, Antoninum Pium laureatum, adepto Imperio, cum solo *Cæsaris* nomine. Testem etiam, rarissimum Neronis nummum parvulum plumbeum; aut, ut aliis placet, stanneum, nuper mei juris factum, cujus memini in Epistola de Nummo Britannico ad Trichetum; qui à parte capitis laureati & imperatorii, inscribitur NERO CAESAR. cum his notis in averfa, PAVLLIN. ad Suetoniam familiam pertinentibus. Alius Neronis nummus argenteus, capite item laureato, habet, NERO CAESAR. in averfa aquilam leg. inter duo signa cohortium. Sed & in Museo Regio reposui Græcum Nervæ nummum secundæ magnitudinis, cum his solis verbis, NEPOYACKAICAP. in cujus averfa stant Dioscouri.

Tandem de galericulo & coma, quæ in omnibus aureis & argenteis Othonis nummis subdititia conspicitur, in hoc æreo minimè, negotium nobis facessitur. Sed isti Romæ, & in Italia, vel vicinis provinciis percussi sunt, ubi visus & notus Otho. At de illius capillitii modulo, qui rescire potuissent, præsertim cùm paucis mensibus imperaverit, tam longè dissitæ gentes, Asiaticæ aut Africanæ? Equidem nummos Othonis æreos, Ægyptiæ fabricæ, sinceros Parisiis videmus; quos ipsius non assererem, propter vultus dissimilitudinem, nisi ejus nomen haberent pro indice &

S ij

vindice : quemadmodum videmus nummos Gal-
bæ , Titi , Domitiani , in ipsa Ægypto cufos , adèd
inepti & inconcinni operis , ut Imperatores isti ,
nisi eorum adesset nomen , agnosci minimè pos-
sent.

XVI.
ΟΘΟ
iterum.

Ejusmodi est æreus ille mediocris magnitudi-
nis , Othonis alter nummus , quem secundo
loco exhibemus , habetque in antica parte caput
Othonis laureatum , cum semesa inscriptione ,
.... ΟΘΩΝΟΣ ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. In aversa videre
est caput Isidis cum notis L A.

Huic nummo Serenissimus Princeps Gasto Dux
Aurelianensis , ὁ μακαρίτης , inter alios quosdam O-
thonianos sibi oblatos , convocatis innatâ suâ be-
nignitate Parisiensibus antiquitatis studiosis , pri-
mam vetustatis & sinceritatis laudem detulit. Al-
terum metallo , inscriptione & capitibus ab utra-
que parte omnino similem , sed pondere & mole
paulò leviolem , Patavii nactus sum apud erudi-
tissimum Octavium Ferrarium , primarium clo-

quentiæ & historiæ Professore in Academia Patavina, qui cum Regi Christianissimo suo nomine offerendum mihi commisit: munus studio harum elegantiarum Rege non indignum, & ab eo summâ gratissimi animi testificatione acceptum. Quin & alium, sed minùs integrum, eadem in urbe vidi Othonem æreum antiquum Græcum, hisce non dissimilem, apud illustrissimum Jo. Comitem à Lazara, cujus locupletissimi musei suprâ in Sauromatæ Regis nummo meminimus.

Sed & novissimè anno M. DC. LXX. vir clarissimus Jo. Baptista Caponus, Bononiensis Medicus & Philosophus insignis, elegantem de Othonibus æreis libellum Christianissimo Regi offerens, nostris assertis fidem fecit, cum altero item Græco ejusdem Imperatoris nummo. In hoc tamen Othoni meo minùs favet, quòd nominis ipsius duas primas literas OΘ detraxerit integrè; cùm tamen in prototypo pro majori parte reliquæ sint, & ab ipsius vetustatis injuria vindictæ: eo prorsus modo, quo à cælatore in hujus commentarioli ectypo expressas videre est. Ne quis autem sibi persuaderet, tres Othones istos ab una eademque manu esse, prohibet omnium ponderis, magnitudinis, typique diversitas. Cæterùm caput illud Iſidis in averſa nummorum

S iij

Hist. lib. 1.

lib. 7. cap. 12.

istorum exaratum, ut & Canopi in altero minimo item Regio, Ægyptum designat Othoni obnoxiam, idque scundum mentem Taciti. *Ægyptus*, inquit, *omnesque versa in Orientem provincia, nomine ejus tenebantur*: quæ verba superiori nostro Maronæo Othoni non adversantur. Potest etiam ex hujus Deæ signo argui idem Otho, quem huic peregrino numini addictissimum ex Suetonio discimus, ejusque *sacra sæpe in lintea religiosaque veste celebrasse*.

XVII.

O THO
arg.

ATque ut absolvamus, quidquid ad Othones nostros pertinet; argenteus ecce tetradrachmus, qui ex incomparabilis nostri Peirescii Gazophylacio, ad eruditi Tristani museum translatus, ac demum noster factus est.

Visitur in antica parte caput Othonis affabre cultum, idemque laureatum, sed cum aliquibus Neroniani vultus lineamentis, quæ mihi in mentem revocant Suetonii verba: *Super ceteras gratulationum adulantiumque blanditias, ab infima plebe sa-*

lutatus Nero: primisque epistolis suis ad quosdam provinciarum Praefides, NERONIS cognomen ad-
jecit. Eadem ferè Tacitus: Atque etiam Othoni *Hist. lib. 1.*
quibusdam diebus, populus & miles, tanquam nobi-
litate ac decus adsternerent, NERONI OTHONI
acclamavit. Inscribitur hic nummus, ΑΥΤΟ-
ΚΡΑΤΩΡ ΟΘΩΝ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΚΤΟC. In
aversa oleæ ramo transverso insistit aquila alis ex-
pansis, & rostro coronam lauream tenet, cum
Luna crescente inter crura, & palmæ ramo ad
alam dextram. Inferius exaratum est, ΕΤΟΥC Α.
anno primo.

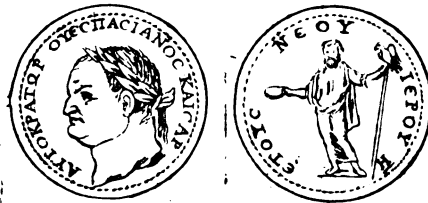
Typus ille partim ex se patet; est enim aquila
 insigne Romani Imperii: partim sensu commu-
 nis est cum aliis Othonis nummis aureis & ar-
 genteis, in quibus legitur *Pax orbis terrarum*, &
Securitas P. R. quæ in nostro olea designantur:
Victoria Othonis, quæ hîc per palmam & coro-
 nam, & cum spe proxima felicioris adhuc suc-
 cessus per crescentem Lunam designatur. Sueton-
 ius tamen in Othone: *Tribus quidem, verùm* *lib. 7. cap. 9.*
mediocribus præliis vicit.

Alios Othonis æreos nummos, etiam Latina
 dictione cum literis S. C. domi forisque, sed ma-
 ximè apud illustrissimum Harlæum in famoso
 ejus Museo, conspeximus, quos hîc referre in-
 consultis patronis æquum non duximus, ne lo-

cum iis præripiamus plura & potiora, quæ meditantur, differendi. Sed neque apologias scribimus. Interim nostri superius exhibiti, subjecti sunt severiori eruditorum trutinæ, qui non ex vulgato rumore, sed ex aspectu ipso dijudicent.

XVIII.
VESPASIANUS.

NUmmus argenteus Græcus, tetradrachmus, habet in antica caput Vespasiani, cum inscriptione, ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΟΥΕΣΠΑΙΑΝΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. In averſa ſtat figura Jovis, dextrâ pateram geſtantis, ſiniſtrâ ſcipionem, cum aquila manu ſuperpoſita, ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Η. hoc eſt, *Anno novi templi octavo.*

Sebastianus Erizzus Venetus, inter Antiquarios superioris ſæculi clariffimus, inſcriptionem hujus numiſmatis refert ad Salomonis templum, à cujus ædificatione annum illum octavum computat in ſuo Vespasiano, his verbis: *Nell'ottavo anno dall'edificazione del ſacro tempio fabricato dal Re Salomene.* Quod equidem non capio. Nam ſi primam Hieroſolymitani templi constructionem ſpectes,

spectes, Vespasianum ea mille ampliùs annis antecedit : si secundam à Zorobabele, eodem hæc quoque sexcentis annis est antiquior. Tertia quidem Templi reparatio novissimè cœpta est, & perfecta spatio annorum octodecim ab Herode Ascalonita, qui proximè ad tempora Vespasiani accessit, sed non pervenit tamen : siquidem infanticida ille anno Christi secundo sublatus est, Vespasianus circa annum Christi decimum tertium natus. Itaque nullum imperantis Vespasiani numisma cudi potuit anno octavo Templi Hierosolymitani quovis modo sumpti. Deinde quid, amabo, Vespasiano cum hoc Templo, quod ipsius auspiciis à Tito deletum est ? Igitur expendamus, num templa quædam edificaverit Vespasianus, quibus possit nummi hujus inscriptio competere. At duo certè extruxit magnificentissima, *Paci* alterum, in quod præclara quæque spolia Hierosolymitani Templi transtulit ; alterum *Jovi Capitolino*.

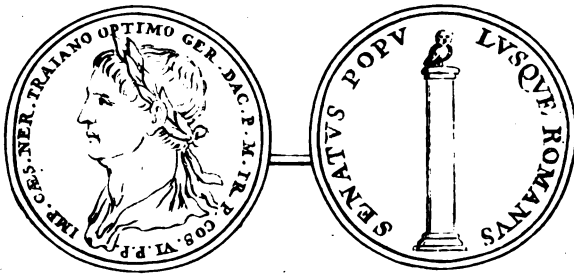
Quod ad primum attinet, ex Tacito & aliis, anno sexto imperii Vespasiani conditum est, ipso VII. & Tito VI. Coss. cùmque decem tantum annis imperaverit, quatuor solis supervixit ædificationi templi *Pacis* : ac proinde cudi non potuit nummus ipsius viventis, anno octavo constructi templi *Pacis*, cùm quarto fati concesserit.

T

Non potest igitur de alio novo templo intelligi noster nummus, quàm de templo *Jovis Capitolini*: cujus etiam Jovis figura cernitur in averſa parte nummi. Nempe vigente bello civili Vitelliano, Sabinus Veſpaſiani frater, & Domitianus filius, qui Romæ partes ipſius fovebant, dum è Judæa adventaret, Capitolium occupaverant. Sed cùm eſſent à Vitellianis obſeſſi, in ipſo prælii ardore, ignis immiſſus (ab utra parte incertum) Capitolium, & ipſum Jovis templum, antiquæ urbis præclarum monumentum, abſumpſit. Sabinus captus & occiſus, Domitianus vix effugit. Sed converſo in perniciem Vitellii bello, ut primùm ingreſſus eſt urbem Veſpaſianus, templi hujus inſtaurationem ſuſcepit anno primò imperii: & ab eo reſtaurato æram quandam computaſſe videtur in hoc nummo, quem cudit anno imperii nono, Capitolini templi reparati octavo. Verùm ut ſincerè ſemper agamus, eruditus Henric. Valeſius hæc verba, ΕΤΟΥΡ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Η. interpretatur, *anno novo ſacro octavo*, nempe imperii Veſpaſiani, cujus anni ſacri vocabantur, quòd rem Romanam renovafſet atque inſtauraſſet: quemadmodum in inferiorum Imperatorum nummis legitur, *novi ſæculi reparatio*. Cæterùm de templi Capitolini ſolenni reparatione & magnificentia, mira produnt Tacitus, Suetonius &

alii. Sed quia ad propositum nostrum nil conferunt, reticebimus ea consultò, ut Trajanum & Hadrianum attingamus.

FRequens in nummis visitur columna illa Tra- XIX.
 jani, seu potiùs turris, in qua instar cochleæ, TRAJANUS.
 interiùs per circuitum conscendebatur, usque ad
 epistylum, statuâ ipsius Trajani decorum; quæ-
 que opere anaglyphico exteriùs bella cum Dacis
 peracta, & innumera antiquitatum monumenta,
 Romæ etiamnum exhibet. Sed nunquam, nisi

in subiecto nummò, vidi columnam istam soli-
 dam & nudam, cum imposita fastigio Noctua.
 Pars adversa hujus nummi ærei, primæ magni-
 tudinis, capite Trajani illustratur, cum epigra-
 phe, IMP. CÆS. NER. TRAIANO OPTIMO
 GER. DAC. P. M. TR. P. COS. VI. P. P. In
 averfa stat columna ipsa cum inscr. SENATVS
 POPVLVSQVE ROMANVS.

T ij

Nummi hujus explicationem commodè & minimo labore mutuari posse mihi videor ex aureo Magni Constantini nummo, apud illustrissimum Sevium, qui habet in averfa Noctuam in cippo, cum inscriptione, SAPIENTIA PRINCIPIS PROVIDENTISSIMI. Item ex encomio ejusdem Principis, apud Trebellium Pollionem in Gallieno: *Claudius, à quo Constantinus, vel ut alii rectiùs, Constantinus vigilantissimus Caesar originem ducit.* Ex utroque patet, prudentiam & vigilantiam, quæ noctuâ designantur, esse virtutes imperatorias, quarum ope generosissimi Principes Trajanus & Constantinus, tot tantisque bellicis expeditionibus defuncti, nomen æternum acquiescere. Quemadmodum enim nocte visu pollet Noctua; ita nihil tam reconditum ac difficile, quod prudentia & vigilantia non penetret & assequatur.

XX.
SEVERUS.

Sed & providentiam sub altero typo usurpavit in nummis Sept. Severus, ut patet in aureo pulcherrimo, quem hîc subjicere operepretium duxi.

Habet in antica caput Severi cum epigraphe, SEVERVS PIVS AVG. In averſa caput Meduſæ, cum verbo PROVIDENTIA. An quòd Pal- las, prudentiæ & providentiæ numen, geſtet in pectore Meduſam cum Ægide?

Utramque verò Severus idem, in altero au-
reo affabre admodum cuſo circumferre vo-
luit videri in antica, quæ inſcribitur, L. SEPT.
SEV. AVG. IMP. XI. PART. MAX.

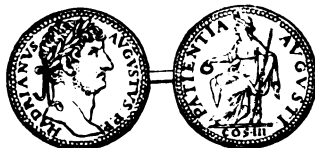
XXI.
SEVERUS
ALTER.

Scilicet Ægide & Gorgone illâ horrificâ, lævo humero inſculptâ, non ſolùm terrorem hoſtibus à ſe incutiendum, ſed etiam prudentiam milita- rem deſignavit.

Alteram virtutem, non ita inventu facilem XXII.
HADRIANUS
in monumentis Imperatorum, nobis exhi-
bet argenteus Hadriani nummus drachmalis,
quem debeo urbanitati amiciffimi viri, & erudi-
tiſſimi Archiatri Rotomagenſis, Ægidii Galle-
mantii. Habet in antica caput Hadriani, cum in-
ſcriptione, HADRIANVS AVGVSTVS P. P.
in averſa figuram ſtantem, dextrâ extenſâ pa-
T iij

teram gestantem, cum epigraphe, PATIENTIA
AVGVSTI COS. III.

Sanè Christianorum est potiùs virtus illa, quàm
 cap. 6. Ethnicorum; & Aristoteles in Ethicis, ejus men-
 tionem habet perexiguam: immo ibidem eam
 virtutem deprimere videtur his verbis: *perferre
 contumelias, servile est*. Illam tamen, sed ambi-
 tiosè potiùs quam verè, in nummo præfert Ha-
 drianus: quippe patiens minimè dici potest, qui
 in malis quibus conficitur, vindictæ desiderio
 tenetur, aut se totum desperationi permittit, ut
 excellentissimè nos docet naturæ totius sagacissi-
 mus indagator *Curaus de la Chambre* in suis hu-
 manorum Affectuum Characteribus. At in di-
 mittendis & dissimulandis injuriis non multus fuit
 Hadrianus, qui tot Senatores ob leves suspicio-
 nes neci dedit; ut & Apollodorum architectum
 sola æmulatione artis suæ. An ejus virtutis, quæ
 rota est in ferendis adversis, specimen dare po-
 tuit, qui morbum extremum adeò impatienter
 tulit, ut abjectâ omni spe, violentas sibi manus
 inferre voluerit, & amicos enixè rogaverit, ut

vitæ suæ finem accelerarent? In hoc solo patientior visus, quodd Sabine uxoris morositatem faciliùs tulit; si tamen illam ipsam, ut quidam autumant, non sustulit.

NEque hîc prætermittendus duplex Antinoi nummus, unus insignis mole, typo, raritate; habens in antica caput istius adolescentis, cum toto pectore, & verbis, ANTINOOC HPΩC. In averâ sublimis tollitur inter alas gryphi figura ipsius, cum inscriptione, ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΟΙC ΙΠΠΩΝ.

XXIII.
ANTINOUS.

ALter mediocris magnitudinis, cum capite solo, & eâdem inscriptione, habet in averâ upupam avem in medio coronæ laureæ, cum literis fugientibus, & ita attritis, ut adhibitâ diurnâ & iteratâ meditatione vix assecutus sim, AMIGΘY EΛEYΘEPAC. quas voces partim lego, partim conjicio ex simili inscriptione, in ar-

XXIV.
ANTINOUS
iterum.

Refert Tacitus, Chalcedonenses ab oraculo Pythio cæcos appellatos fuisse, quòd priores Byzantiis ad Bosphorum Thracium advekti, minùs provisâ locorum utilitate, pejora elegerant, ubi urbem conderent. Sed multò gravior fuit eorum cæcitas, dum pudendorum facinorum ministros inter divos annumerare attentarunt. Quippe Antinum, illum Hadriani exoletum, ut videre est in averfa parte maximi numismatis, gryphi adminiculo in cœlum conscendentem, omnibus intuendum exhibent. At non ii soli, ut Hadrianum sibi demererentur, qui ejus memoriæ statuas, templa, urbes dicaverat; sed plures etiam alii Græciæ populi, ex Antinoi anima sidus exortum esse, ac tum primùm apparuisse, mentiebantur. Et hoc est fortasse, quòd ille dextrâ super caput revolutâ gestare videtur.

Neque verò multò minor est Amisenorum petulantia, qui nummum alterum percusserunt. Nempe illum inter Heroas & Semideos admittunt & nominant, suamque intempestivam in illius

lius cultu pietatem ostendant, sub figurâ upupæ, quæ apud veteres pro symbolo pietatis erga Deos & parentes habebatur. Nisi malimus hanc aviculam esse imaginem pietatis, seu potius infantiæ, ipsius Antinoi erga Hadrianum patronum, cujus causâ mortem obire non dubitavit. Cùm enim Hadriano, dæmonum cultui & magicis artibus addictissimo, persuasum esset & statutum, sacra quædam impia peragere, in quibus humano sanguine litandum, & animâ voluntariâ opus esset; Antinuum se sponte sua immolandum præstitisse ferunt: quamvis aliis Nilo demersum fortuito placeat. Cæterùm circa priorem nummum, hîc omitendum non putô, duplici orthographia *Chalcedonis* nomen scribi apud Græcos. Plures enim, immo fermè universi autores, scribunt ΧΑΛΚΗΔΩΝ, solus Strabo ΚΑΛΧΗΔΩΝ, litteram Κ à secunda syllaba in primam transferens, & vicissim Χ in secundam. At verò nummi omnes quos vidi, Straboni favent, & habent ΚΑΛΧΗΔΩΝΙΩΝ, & alii ex Dorica dialecto ΚΑΛΧΑΔΩΝΙΩΝ, ut meus superior, & alter mediæ magnitudinis, de quo Tristanus tomo II. Tranquillinæ nomine, cujus etiam vidi prototypum æreum apud Illustriss. Brienneum. Alterum vidi apud cl. V. Car. Patinum, cum capite Juliæ Domnæ, qui in averfa lyram seu citharam habet, cum in-

V

scriptione, ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ. Immo & inter meos urbium Græcarum nummos visitur unus Chalcedonensium, cum capite Apollinis in antica, & tripode in averſa, ac verbo ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ. Goltzius tamen ſuos cum X in principio diſtionis exhibuit; ut vix ſcire poſſimus utrorum ſit error, an librariorum, an monetariorum: dum interim liquet utroque modo exarari & ſcribi. ΙΠΠΩΝ, ut opinor, nomen eſt Prætoris, ſeu Præfecti, qui Chalcedonenſibus dicat numiſma in honorem Antinoi.

XXV.
ANTONINUS PIUS.

NUmmus ecce æreus maximus, habens caput laureatum Antonini Pii cum inſcript. T. AIA. KAICAP ANTΩNEINOC. in averſa parte Jovem nubibus aut rupibus inſidentem, manus ſiniſtræ volâ fulmen exhibentem, dexterâ è cornucopiæ profundentem in terram innumeras minutias, quaſi rorem aut pluviam. Inferiùs jacet

figura colosſica cum capite radiato, cujus ad pe-

des constructa videtur ædicula, seu templum, cum vicina cupressu, & inscriptione, ΠΕΙΩ. ΕΦΕ-
CΙΩΝ. hoc est, *Pio. Ephesiorum.*

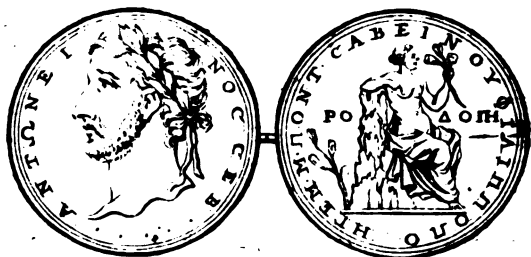
Alius ejusdem fere typi adservatur in Museo Regio, habetque in averfa ΠΕΙΩΝ ΕΦΕCΙΩΝ, non verò ΠΕΙΩ, & plures veluti turres superadditas, à se invicem distantes: sed figura jacens caput non habet radijs redimitum, ut in meo, & videtur esse fluvii alicujus. Illum descripsit illustrissimus Abbas Brunotius, in eruditissimo & accuratissimo, quod confecit, Regionum Numismatum Indice, his verbis: *Hujus nummi area dat nobis Jovem sedentem in nube, qui dextrâ pluviâ guttatim impertitur terra, à figura Fluvii ad ima area jacentis avide, ut videtur, receptam. Lavâ verò fulmen gerit non minax, sed quietum, in vola manus: à cujus parte duæ turres saxis impositæ. In loco paululum depressiori templum in conum desinens, cum arbore cupressu: à dextra verò pluviatilis Jovis, turris alia scopulo humiliori imposita est. Hæc vir nobilissimus pro munere, quo præclarissimè fungitur, in custodiendo & ordinando Museo Regis Christianissimi. Interim facilè mihi persuadeo, iconismo illo Antoninum Pium designari, qui, si nullus unquam Imperator, suis erga mortales meritis, Deorum beneficentiam imitatus est: atque ideo sub figura Jovis Benefici ab Ephesiis gratum*

animum testantibus exhibetur. Quod ad jacentem figuram illam colossicam pertinet, suspicatus sum aliquando, esse symbolum sive terræ totius, sive provinciæ solius Ephesinæ aut Ionicæ, quæ post grave aliquod incommodum, sive terræmorus, sive angustioris annonæ, aut sterilitatis, Antonini Pii subsidiis recreata sit: in cujus rei gratiam dedicatum fuerit illi templum istud. Sed quia radiis, quantum vetustas aut ærugo finit conjicere, coronata figura jacens illa videtur, non verò turribus, ut fieri solet in urbium & provinciarum iconibus: vereor ne vim aliquam patiatur hæc explicatio. Utut est, fruantur eruditi insignis hujusce numismatis mysteriis, & expendant, an non hæc figura sit fluvii alicujus; præsertim cum inter rupes à capite ad calcem distendi videatur; & an cupressus illa sepulchrum potius quàm templum designet. Quod si, ut par est, arrideat illis inscriptio nummi Regii ΠΕΙΩΝ ΕΦΕCΙΩΝ, *Piorum Ephesiorum*, sanè hoc imperatorio adjuncto seu cognomine, Ephesii se Antonini totos esse profitentur; & cultum singularem, quo illum prosequuntur, notum faciunt.

XXVI.
ANTONINUS
iterum.

ECce iterum Antoninus Pius in nummo æreo primæ magnitudinis, cum semesa inscriptione ANTΩNEINOC CEB. . . . In averſa

muliebrem habet figuram, seminudam, monti seu rupibus insidentem, & dextero brachio innixam, quæ sinistrâ manu flosculos gestat. Pone ipsam erigit se arbutum quoddam fluviatile. In medio nummo legitur ΡΟΔΟΠΗ. in ambitu, ΗΓΕΜ. Μ. ΠΟΝΤ. ΣΑΒΕΙΝΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟ.

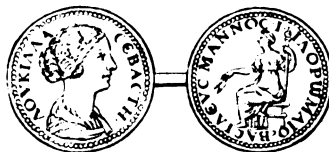
Patet cūsum fuisse nummum jussu *M. Pontis Sabini Prasidis Philippopolitani* in Thracia, qui Rhodopei montis, huic urbi vicini, symbolum in eo signavit. Sed quod Philologis nostris non ingratum fore confido, videtur hic nummus ortam super Rhodope inter Mythologos litem posse dirimere. Vetus enim intercessit dissidium de ortu Rhodopes, à qua mons nomen accepit. Quidam fuisse Thracum Reginam aiunt, ibi sepultam, aut in montem ipsum conversam, ut placet Ovidio. Alii filiam Strymonis fluvii, quæ à Neptuno compressa, Athon genuit, etiam monti cognominem. Posterioribus favet iconismus mulieris. Neque enim diademate, vel coronâ, aut

V iij

alio, quali decet Reginam, cultu insignitur: sed intecto & pene nudo corpore Naiadem omnino representat. Deinde flosculus quem sinistrâ gerit, & arbutum illi vicinum, fluviatiles sunt notæ. Flos enim ille, idem videtur esse, qui ab Herbariis vocatur nymphæa, quia locis aquosis gaudet; estque herbæ genus in paludibus nascens & aquis stagnantibus: alio nomine Heracleon, quod Nympha quædam Herculis amore capta, in hanc herbam feratur commutata. Ex quibus omnibus colligere licet, figuram in nummo expressam, Rhodopen designare, Strymonis fluvii filiam.

XXVII.
LUCILLA
L. VERI.

Lucillæ L. Veri nummus argenteus hîc locum obtineat. Habet in antica parte caput ejusdem Lucillæ cum inscriptione, ΛΟΥΚΙΑΛΛΑ CEBACTH. In averſa Cererem ſedentem, cum epigraphæ, ΒΑCΙΛΕΥC ΜΑΝΝΟC ΦΙΛΟΡΩ-ΜΑΙΟC.

Rarior mihi videtur hic nummus, tum quia

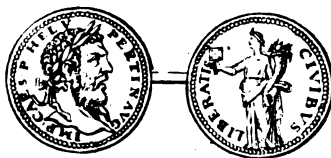
Græcus, tum quia Regis barbari nomen minùs notum proficitur. Sæpius enim noster, qui de raritate nummorum antiquorum disseruit, inter rariores reponit, argenteos imperatorios qui Græca inscriptione gaudent : quod ut plurimum ita esse sumus experti, præcipuè in fœminis. Quisnam verò fuerit Rex ille *Mannus*, vix didicimus ex Dione, qui refert Trajanum ad bellum Parthicum progredientem, *Manum* quendam Regem Arabum, qui ultra Euphratem ex adverso Comagenes, inter Osrhoënos, seu Edessam, & Armeniam majorem degunt, suspectum habuisse; tum quòd vocatus, ad Imperatorem non accessisset; tum quòd auxiliares copias Adiabenzæ Regi Mebarsapi, Romanorum hosti, suppeditasset. Hujus filius, aut nepos ejusdem nominis *Manus*, aut potius cum duplici *nn*, ut in nummo, *MANNV S*, is esse potuit, qui eundem cudit in honorem Lucillæ, quæ Antiochiæ degebat, non longè ab hujus Reguli ditione. Siquidem L. Verus Imperator, Avidium Cassium contra Vologesum cum toto exercitu & optimis ducibus mittens, Antiochiæ cum uxore Lucilla remanserat; specie, ut omnia constitueret, & commeatum exercitui compararet: re quidem vera, ut otio & genio indulgeret. At verò *Mannus* Romano milite undique circumseptus, Philoromæi nomen accepit,

lib. 68.

ne quid incommodi pateretur; cùm reipsa ille, & alii Reges inter Imperium Romanum & Parthicum siti, neutri, nisi coacti, adhererent. Quod verò cognominis fuerit ei, qui Trajano imperante Arabes regebat, id familiare erat Regibus Syriæ vicinis eodem nomine appellari; ut Edessenis, quorum *Abgarus* erat nomen ordinarium, quemadmodum Ægyptiorum *Ptolemaus*.

XXVIII.
PERTINAX.

ARgenteo nummo succedat argenteus, in quo caput Pertinacis, cum inscriptione, IMP. CAES. P. HELV. PERTIN. AVG. In averſa parte ſtat figura muliebris, dexterâ tesseram frumentariam, ſiniſtrâ cornucopiæ geſtans: inſcribitur, LIBERTATIS CIVIBVS.

Duplex rarissimæ istius inscriptionis afferri potest ratio. Prima, quòd post necem Commodi, qui nobiliorum fortunis & vitæ, quandiu vixit, insidiatus est, Romani omni metu liberati, quasi recuperatâ libertate, Pertinaci gratulantur. Ita Lib. 73. & Senatoribus obviis, ut memorat Dio, plebs accla-

acclamabat, ἄγε ἄγε, εὖ εὖ, εὖ εὖ, εὖ εὖ, *Age age, saluus evasisti, vicisti.* Commodus enim omnia violenter agebat, & statuam sibi poni jusserat pro curia, quæ arcum tenderet (ejusque typum servo in nummulo æreo Græco) ut etiam imagines ipsæ terrorem atque minas præ se ferrent. Hanc Senatus illo occiso sustulit, proque ea *Libertatis* imaginem reposuit. Quæ verò libertas & securitas Senatus excogitari possit eâ major, quâ gaudebat, Imperium adepto Pertinace, qui Falconem Consulem opibus & nobilitate clarum, sibi insidiantem, non permiserit à Senatu damnari, exclamans: *Absit, ut me imperante ullus Senator etiam jure occidatur.*

Alteram inscriptionis rationem figura illa muliebris, tesseram frumentariam manu gestans, supeditat. Nimirum initio principatus sui, cum Populum Romanum gravi annonæ caritate pressum videret, nossetque seditiones Romæ ex ejusmodi penuria sæpe ortas; ipse navi conscensâ obviam frumentatoribus ivit, ut eorum adventum acceleraret: nec prius ab hac cura & sollicitudine destitit, quàm de Falconis defectione nuntium accepit. Cum igitur rei frumentariæ abundantissimè providisset, & civium suorum inopiam levasset frequentibus congiariis, quibus per tesseras ferebat frumenti largitio: nummus hic argenteus

in memoriam accepti beneficii cusus est. At vicissim ipse erga Deos non ingratus videri volens, alterum nummum, quem tum argenteum, tum æreum penes me habeo, procudi curavit: in quo à parte averſa figura muliebris ſedet, manu dextrâ duas frumentarias ſpicas oſtentans, cum epigraphe, OPI DIVINÆ; ut & auxilii divini memorem ſe præberet, & præcipuè *Opi* ſeu *Terra*, quæ frumenta profert, honorem haberet.

XXIX.
JULIA
SEVERI.

PUlcherrimum æreum primæ magnitudinis nummum aggredior, acceptum olim à Cl. Viro Stephano Mazureo, cognatione & amicitia mihi conjunctiſſimo, cujus ſtudio & diligentia debetur, ut plurimum, quidquid eſt pretio aut raritate apud noſtros Antiquarios conſpicuum. Præfert in antica parte caput Juliae Severi, cum epigraphe, ΙΟΥΛΙΑ ΑΥΓΟΥΣΤΑ. In averſa Bacchus vultu juvenili, corpore nudo, dextrâ thyrum gerens, ſedet in curru cum Iſide, quæ turriculam aut modium habet in capite, & cornu copie in ſiniſtra. Impreſſa eſt tigris aut panthera ſub Baccho ad latus currus, quem vehunt Centauri duo mas & fœmina, hæc duplicem inflans fiſtulam. Ante ipſos exultat puer Ciſſus, hederæ plantæ cognomini vicinus. Ad levam Iſidis ſtat Cupido dextrâ facem gerens. Cæterum Bac-

chus & Cissus corniculis, seu flammulis, in fronte sunt insigniti. Inscript. ΝΙΚΑΙΕΩΝ.

Laborem facessit quibusdam primo intuitu Bacchus cum Iside junctus, donec meminerint eundem illum esse atque Osiridem, qui vir Isidis, & frater, apud Ægyptios. Nam Aufonius sic *Epigr. 19.* canit:

*Ogygia me Bacchum vocat,
Osirin Ægyptus putat.*

Idem pluribus testantur Plutarchus, Herodotus, *in Iside & Osir. lib. 2.* & Diodorus Siculus, qui aiunt in sacris Bacchi *lib. 1.* & Osiridis, easdem observari ceremonias; utrique vitem tribui, simul & hederam, quæ lingua Ægyptiæ vocetur *Chenosis*, hoc est, planta Osiridis; utrumque Nisæ educatum, utriusque comites Satyros & Panes. Immo serpens ipsa, cum qua Osiris in tabula Isiaca Bembi videtur, fuit amica Bacchi, & Orgiorum ejus comes individua, ut in argenteis Laodicensium numismatibus superius annotavimus. Præ omnibus de his appositè cecinit Tibullus:

X ij

lib. 1.

*Te canit, atque suum pubes miratur Osirim
 Barbara, Memphitem plangere docta bovem.
 Primus aratra manu solerti fecit Osiris,
 Et teneram ferro sollicitavit humum.
 Primus in experta commisit semina terra,
 Pomaque non notis legit ab arboribus.
 Hic docuit teneram palis adjungere vitem;
 Hic viridem durâ cadere falce comam.
 Illi jucundos primum matura sapor
 Expressa incultis uva dedit pedibus.
 Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
 Movit & ad certos nescia membra modos.
 Bacchus & agricola magno confecta labore
 Pectora tristitia dissolvenda dedit.
 Bacchus & afflictis requiem mortalibus affert,
 Crura licet durâ compede pressa sonent.
 Non tibi sunt tristes cura, nec luctus, Osiri;
 Sed chorus & cantus.*

Cùm idem sit Bacchus atque Osiris, quis mire-
 tur comitem adesse Isidem in nostro nummo,
 Plutarcho præsertim affirmante ex Anticlida, eos
 connubio junctos?

Bacchus igitur, ut vir Isidis, primas tenet in
 curru, nudus ipse, cujus rationem reddit Phur-
 nutus. *Simulachra, inquit, Bacchi nuda fiebant,
 ut vini naturam ostenderent, qua secreta revelat.*
 Hinc vulgatum, *in vino veritas*. Dextrâ thyrsus

sive hastam tenet, cujus mucro hederâ lambente protegebatur: quod significat, inquit Macrobius, vinculo quodam patientiæ obligandos impetus furoris. Habet enim hederâ vinciendi obligandique naturam: vini verò calor ad furorem sæpe hominem propellit. Quidam illi thyrsus tribuunt, quòd ebriorum pedes officium suum haud planè peragant sine scipione: alii verò, quòd compositio rarò sine rixa & lite finiatur. Ad oram currus depicta est tigris, vel panthera; sive quòd vinum, ut jam dixi, furorem hominibus inducat; seu potiùs, quòd moderatè sumptum, ferinos rusticorum animos conciliet; sive etiam quòd Bacchus triumpho Indico ejusmodi feras currui junxerit. Martialis:

lib. 8. epig. 26.

Nam cùm captivos ageret sub curribus Indos,

Contentus geminâ tigride Bacchus erat.

Illum quidem inter pantheras educatum plurimi tradunt. Ælianus de Animalibus, pantheræ quoddam genus ἀμπελον, hoc est, vitem vocari ait, eodem nomine cum frutice vinifero. At quemadmodum Bacchus, vel Osiris, omni naturæ humidæ præesse existimatur: ita Isis terra est, vel natura rerum subjacens Soli; ideoque illi modius in capite, & cornucopiæ in brachio sinistro, veluti frugum parenti, adsignatur in nummo. Adest illi Cupido, qui ejus filius censetur; vel quia ex

X iij

Chao & Terra, quæ Isis est, natum fabulatur Hesiodus; vel quia Isis eadem atque Venus, Cupidinis mater.

lib. 16. Centauros Bacchi vectores non solus repræsentat noster nummus, sed etiam Nonnus eos ipsius curru subjungit; quia insignes vini potatores apud veteres existimati sunt. Testis cum Lapithis pugna, in nuptiis Pirithoi & Deidamiæ. Ante Centauros currum vehentes cernitur ludibundus puer Cissus, hederaceo stipiti, cui nomen dedit, adherescens. Cùm enim in Bacchi comitatu saltaret cum Satyro, humi ab eo letaliter afflictus, ab ipso Baccho in hederam est mutatus, quæ ~~xiav~~ Græcè; & exinde ipsi sacra: vel, ut fabulas mittamus, quia contra ebrietatem facere censetur. Cornua verò ideò Baccho attributa refert lib. 5. Diodorus, quòd primus boves sub jugum miserit, idem atque Osiris, ut suprà retulimus ex Tibullo:

*Primus aratra manu solerti fecit Osiris,
Et teneram ferro sollicitavit humum.*

lib. 4. Aliam tamen tradit rationem Diodorus idem, nempe quòd sit Ammonis filius, quem arietinis cornibus insignem nemo nescit. Aliam adsignant alii, quòd vinolentia proterviam & contumaciam pariat, quæ per cornua designatur. Cornua, inquit Festus, *Liberi patri tribuuntur, eò quòd homi-*

nes nimio vino truces fiant. Veteres etiam pro poculo, cornu bovis utebantur. Sed quia cornua Bacchi in nummo nostro minutissima sunt, & solares radios potius imitantur, quàm animalium cornua; in memoriam revocant Ægyptiorum doctrinam, qui Bacchum aiunt esse luminis inventorem & autorem, immo esse Solem ipsum: unde *Ignigena* vocatur ab Ovidio, non solùm quòd à fulminata Semele sit genitus, aut propter igneam vini naturam, sed quòd sit ipse Apollo. Hinc cum face accensa in manu representabatur ab Ægyptiis & Græcis, apud quos *ῥαμπήτειος* vocatus est, & festa ejus *ῥαμπήτεια* à Pallenensibus celebrata. Inter nostros etiam Latinos Sidonius Apollinaris cecinit:

Poëm. 22.

Caput aurea rumpunt

Cornua, & indigenam jaculantur fulminis ignem.

Et ante ipsum Horatius illum descendentem ad *lib. 2. Od. 19.* inferos, id est, in occasum vergentem, describens:

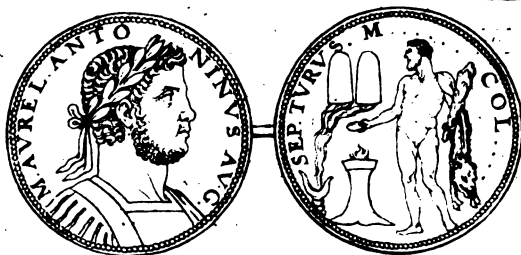
Te vidit insons Cerberus aureo

Cornu decorum.

Quid Baccho cum Nicænsibus, qui nummum cuderunt, pluribus edisserit eruditus noster *Tristanus*, cujus in messem falcem mittere religio est. Ipsum adire licet, nec quemquam doctrinæ purioris & sanioris avidum poenitebit.

XXX.
ANTONI-
NUS CARA-
CALLA.

Juliam matrem comitabitur filius, Antoninus Caracalla, in æreo frânæ magnitudinis nummo, cum capite laureato, pectore loricato, & inscriptione, M. AVREL. ANTONINVS PIVS AVG. In averfa parte cēlatus est Hercules nudus, stans, dextrâ libans patera super aram ignitam, lævâ clavam & pellem leoninam gestans. Eo coram saxea quædam moles conspicitur, duabus columnis in modum metarum distincta, cujus ab infima parte aquæ defluunt. In ima parte nummi videre est conchylium: inscriptio sic legitur, SEP. TYRVS M. . . . COLO. hoc est, *Septimia Tyrus Metropolis Colonia.*

Comment. to.
1. pag. 491.

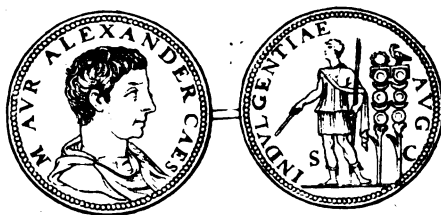
De hoc nummo pauca mihi dicenda, quamvis amplam & fœcundam messem suppeditet. Quem enim paulò antè laudavi, Tristanus in Hadriano, super insigni Gordiani tertii nummo, cujus pars averfa easdem columnas refert, tantâ eruditione & diligentîâ differuit, ut omnino nihil addi possit.

fit. Mei tamen nummi copiam studiosis faciendam censui, tum quia nondum, quod sciam, editus fuit, ac peculiari typo, cusus est; tum quia illis ansam præbebit disceptandi, num columnæ illæ sint Herculeæ toties decantatæ, ad Gades Tyriorum coloniam positæ; an etiam aquæ illæ interfluentes, pro freto Gaditano accipi possint; an non potiùs designent *Petras Ambrosias*, undis innatantes, quibus firmatis superstructa dicitur antiqua Tyrus: de quibus præsertim copiosè Tristanus loco citato, consulendus. Quod ad concham in infima nummi area positam pertinet, dubitari non potest, quin exhibeat conchylium purpuræ vel muricis Tyrii, ex cujus cruore fiebat purpureus ille color, toto orbe celeberrimus, magnatum & virorum principum vestibis intingendis.

Alter æreus, secundæ magnitudinis, capite Alexandri Severi percussus est, sine corona, cum inscriptione, M. AVR. ALEXANDER CAES. Habet in averfa Cæsarem ipsum stantem, paludatum, dextrâ sceptrum demissum tenentem, lævâ hastam puram: à sinistra stant duo signa militaria, cum inscript. INDVLGENTIA AVG. S. C.

XXXI.
ALEXANDER
SEVERUS.

Y

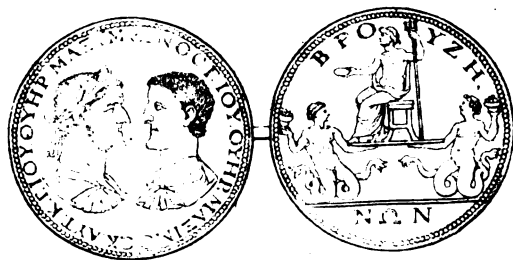

Novus hic indulgentiæ typus, necdum in nummis visus; qui tamen historiam scrutanti confestim & facilè constabit. Neque enim solâ Deæ sedentis imagine, quæ dextrâ pateram, lævâ hastam gerit, hæc virtus adumbratur in nummis; sed etiam iis, quos producit, effectibus nonnunquam designatur. Sic in nummis Sept. Severi & Antonini Caracallæ, *Indulgentia in Carthaginienses*, signatur icone matris Deûm leoni insidentis, seu potiùs Deæ Cœlestis, quæ hujus urbis peculiare numen. At in nostro Severus Alexander, seu potiùs Senatus Romanus, Elagabalum demereri volens, & ipsius indulgentiam extollere, quâ Cæsaris nomen & dignitatem Alexandro contulerat, *Indulgentia Augusti* nummum cum figura Alexandri Cæsaris consecravit. Immo & alterum primæ magnitudinis assecutus sum, ejusdem Alexandri Cæsaris, cum icone Deæ Spei, & eâdem *Indulgentia* inscriptione in aversa. Siquidem Julia Mæsa sagax & providens foemina, Elagabali avia, animadvertens ipsum ob nefanda flagitia

apud probos quosque offendisse, & suspectans contemptum ac indignationem omnium ordinum, quæ Romæ in ipsius perniciem vergebat; ut Imperium familiæ suæ conservaret, Elagabalo vix decimum octavum annum agenti persuasit, ut Alexandrum sibi sufficeret, qui principatum illi ab omni molestia & cura liberum præstaret, ac res humanas curaret: dum ipse Imperator, Deorum, ac præcipuè sui Elagabali, cultui & ceremoniis vacaret. Quod illi, alioquin levi ac stolido adolescenti, probatum cum esset; Alexander, Cæsar appellatus est, & Consul factus cum Elagabalo, à quo in filium adoptatus est. Sed propter morum discrepantiam illicò ipsum facti poenituit, nec desuit Alexandro apertè & occultè insidiari, donec in castris prætoriis cum matre Soëmiade miserrimè dilaceratus est; ipso Alexandro Imperatore acclamato, ut videre est apud Herodianum.

Sola raritas, & typus insolens, ideo sequenti XXXII. secundæ magnitudinis hîc locum dabit. O. MAXIMINUS & MAXIMUS. stentat duo capita Imperatoris Maximini laureati, & Maximi Cæsaris absque corona, cum epigraphæ, ΑΥΤ. Κ. Γ. ΙΟΥ. ΟΥΗΡ. ΜΑΞΙΜΕΙΝΟC, Γ. ΙΟΥ. ΟΥΗΡ. ΜΑΞΙΜΟC hoc est, *Imp. Cæs. C. Jul. Verus Maximinus. C. Jul. Verus Maximus*
Y ij

Cas. In averſa parte bini Tritones figuram in ſuperiori parte nummi ſellæ inſidentem, quæ dextrâ pateram, lævâ tridentem, vt videtur, geſtat, altero quiſque brachio ſuſtinent. In gyro ſcriptum eſt, ΒΡΟΥΖΗΝΩΝ,

Hujus poſtremæ vocis orthographia ancipitem me tenuit. Pruſa enim, apud quam cuſum exiſtimo nummum, ΠΡΟΥΣΑ, non ΒΡΟΥΖΑ, ſcribi ſolet. Sed huic evellendo ſcrupulo plurimùm confert Ezechiel Spanhemius, qui in erudita & accurata, quam edidit de Præſtantia & Uſu Num. antiq. Diſſertatione, annotavit iſtas litterarum permutationes non caſui aut errori tribuendas, ſed pronuntiationi litterarum inter ſe affinium aut ſimilium: quod confirmat ex Luciani dialogo litterarum, in quo Σῆμα queritur ſe ex Smyrnegorum quibuſdam nummis expunctum eſſe à Ζῆμα ſuum locum occupante. Quod etiam exemplis illuſtrat Vir nobiliſſimus, & de re antiquaria meritiſſimus. Ita & Β pro Π, itemque Ζ pro Σ in

verbo *Βεγυζνιδι* poni credimus; nec aliam, quàm
Prusam urbem designare: præsertim cùm ævo
 posteriori *Bursia* dicta sit per B, cùm Orchanes
 Turcarum Imperator in ea Imperii sui sedem con-
 stitueret: & ipse Linguarum Thesaurus *Brusam*
 enuntians, illam ad *Prusam* reducat. Scio in num-
 mis solitum scribi *Πεγυζνιδι* aut *Πεγυζνιδι*: sed quidni-
 à *Πεγυζνιδι* *Πεγυζνιδι*, ut etiam à *Βεγυζνιδι* *Βεγυζνιδι* dica-
 mus, superioribus auctoritatibus & conjecturis
 firmati. Quòd si Prusæ nummus adjudicetur, ei
 procul dubio tribuendus quæ in Bithynia ad O-
 lympum montem, & in ora Propontidis *ad mare*
 dicitur. Quod conicere licet ex marinis istis nu-
 minibus in nummo cèlatis. Tritones enim Ne-
 ptuni & Salaciæ filii traduntur à Mythologis. Quo
 facilè adducor ut credam, figuram illam in thro-
 no sedentem, ipsius esse Neptuni, qui in hac ur-
 be maritima colebatur. Quamvis etiam ad Jovem
 referri posset, qui sæpius quàm Neptunus seden-
 tis habitu designatur in nummis, nisi tridens re-
 pugnaret. Sed ut nihil, quod ad præclarum hunc
 nummum elucidandum conferre potest, præter-
 mittam, monuit me pro sua intima benevolentia
 R. P. Gabriel Cossartius Societ. J. inscriptionem
 ΒΡΟΥΖΗΝΩΝ in averfa nummi expressam, quam
 ego ad Prusam Bithyniæ retuli, pertinere posse
 ad ΒΟΥΡΖΑΝ urbem, quam Stephanus sitam

in Ponto refert : idque si literam P post O repomamus , unde translatum esse errore Monetarii credi potest , ita ut legatur ΒΡΟΥΖΗΝΩΝ. Ego tanti viri auctoritati lubens sum assensus. Vir cl. Joan. *Vaillant* , Bellovacensis Medicus , nihil in verbo ΒΡΟΥΖΗΝΩΝ mutandum obtestatur , & urbem nobis indicat in Phrygia sitam , quæ ab Hierocle ΒΡΟΥΖΟΣ appellatur , unde ΒΡΟΥΖΗΝΟΙ. Macedonius ΤΩΝ ΒΡΟΥΖΗΝΩΝ Episcopus Concilio Constantinopoli anno DXXXVI. habito subscripsit.

XXXIII.
GORDIANUS
TERTIUS.

JAm Gordiani tertii nummum profero , æreum , mediocrem , in quo Imperatoris istius caput laureatum , & epigraphæ , ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. In averſa templum tetrastylum videtur , cujus in medio stat Dea velata nubentis habitu , nempe Juno pronuba. A parte sinistra in gradu infimo , quo ad templum ascensus , visitur capſa quædam in modum thecæ hortensis , cum arbustulo , & verbo CΑΜΙΩΝ.

Diu hæsi, fateor, super mysticæ hujus arculæ, quæ nusquam mihi in nummis occurrerat, explicatione. Primo intuitu suspicatus sum esse vas aquæ salientis, ad ablutionem eorum, qui templum libationis aut sacrificii causâ accedebant. Dubitavit etiam aliquis, num columnæ templi fuerint lignæ, & novo quodam miraculo vel præstigio ramos emiserint, radicibus in terram actis. Tandem arcanum mihi videor assecutus, ex Pausania in Achaïcis. Samii, apud quos cusus nummus, magna ambitione referunt, Junonem apud se natam ad Imbrasum fluvium, sub *Vitice* planta ex viminum genere; quæ diu postea in templo Junonis visa est, *ἐν τῇ Ἡραίᾳ*, ubi adhuc Pausaniæ ipsius ævo ostendebatur: illudque est arbustulum, quod è regione columnæ nummus representat. Vitex verò, frutex est in arborem assurgens, in fluminum ripis ac torrentum alveis nascens, ramis prælongis lentisque, foliis olivæ, sed mollioribus: Græci *ἄνθος* vocant, quod nobis *castum* sonat. Hinc est, quòd matronæ Athenienses, Festa Thesmophoria in honorem Cereris celebrantes, quia castitatem servabant.

Perque novem noctes venerem tactumque virilem

In vetitis numerant,

ut cecinit Ovidius: ex foliis viticis cubilia sibi substernebant, quia, ut ait Ælianus, vitex exi-

*lib. 9. de anim.
cap. 26.*

stimatur ab veneris appetitione prohibere, unde vulgò ab Herbariis *Agnus castus* vocitatur. Si velis esse symbolum Junoniæ pudicitiae, non repugnabo.

Quod ad templum pertinet, ab Argonautis ipsis dedicatum tradit idem Pausanias, illuc signo Deæ ab Argis devecto, quod antiquissimum esse scribit, utpote opus Smilidis Æginetæ, qui Dedalo æqualis fuit. Eratque velata Juno habitu nubentis, ut in nummo: & sacra ejus anniversaria, nuptiarum ritu à Samiis celebrabantur, quia apud eos adoleverat, & Jovi nupserat.

XXXIV.
GORDIANUS
ET TRAN-
QUILLINA.

Alterum ecce Gordiani tertii nummum æræum primæ magnitudinis, cum adverso capite Tranquillinæ uxoris, & inscr. ΑΥΤΟΚ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟΝ. CΑΒ. ΤΡΑΝΚΥΛΛΙΝΑΝ. CΕΒ.

In altera parte rupibus insidet figura muliebris, capite turrato, cujus capiti imminet eques sagittarius, aut Centaurus decurrens: hæc dextrâ segetes

getes tenet, & ante pedes ejus figura nuda cernitur, brachia, more natantis, inter aquas extendens, cum inscriptione, ΑΥΡ. ΣΕΠ. ΚΟΛ. CINGAPA. *Aurelia Septimia Colonia Singara.*

Maximi apud Antiquarios momenti & existimationis semper fuere coloniarum nummi, & earum præsertim, quæ versùs longinquos & remotiores Imperii limites deductæ sunt. Romanam enim potentiam latiùs prædicant, quæ gentes quasi toto orbe diffitas, coloniarum ope, in officio continebat. Inter causas enim coloniarum deducendarum enumerantur præcipuæ duæ: prima, ut populi subacti coërcerentur; altera, ut hostium incursiones reprimerentur, essentque tanquam præsidia partis bello provinciis. Hinc Cicero eas vocat Imperii propugnacula: *Est, inquit, de lege agr. contra Rull. operapretium diligentiam majorum recordari, qui colonias sic idoneis in locis, contra suspicionem periculi collocarunt, ut propugnacula Imperii esse viderentur.* Sed si ulla unquam acquisita bello provincia, opus ejusmodi præsidiis habuit, certè Mesopotamia, quam, cùm diffita longiùs, & hostibus potentissimis, nempe Parthis ac Persis, finitima esset, sic erat tueri difficile, ut eam Hadrianus, cum quibusdam aliis à Trajano in potestatem Populi Romani redactis, deferere satiùs duxerit, ut & Philippus post illum, cæso Gordiano.

Z

Ejus est provinciæ Singara, Rhetavorum civitas, cujus mentio in nummo, à qua & Singarena regio nomen invenit: quæ, si non primùm à L. Aurelio Vero, qui per Avidium Cassium legatum in his Orientalibus provinciis contra Vologesum Parthorum Regem bellum gessit, saltem postea à L. Septimio Severo colonia facta videtur. Satis hoc innuit *Septimia* gentile nomen, quo insignitur; nec abnuat alterum *Aurelia*. Quippe Severus tanta dignatione M. Aurelium Antoninum profectus est, ut illum patris loco habere voluerit, teste ipsius nummo, in cujus aversa parte

in Severo. DIVI M. PII F. appellatur. Sed Æl. Spartianus illum ait in Marci familiam transire voluisse, & filium suum majorem Bassianum, appposito *Aurelii Antonini* nomine, Cæsarem appellasse; & eò usque processisse hanc erga Marcum propensionem & cultum, ut scelestum illum ejus filium Commodum in Divos retulerit, & Antonini nomen omnibus deinceps Imperatoribus adscribendum censuerit. Hinc est fortè quod ejus demortui reliquiæ in M. Antonini sepulcrum illatæ sunt. Cùm igitur *Aurelia* & *Septimia* denominetur *Singara*, illuc à Severo coloniam deductam potius crediderim, quàm à Vero, qui Antiochiæ Parthici belli tempore otiabatur. Severum autem ipsum, Nisibim usque, à qua non longè di-

stat Singara, penetrasse scribit Dio; militesque *lib. 75.* ejus, postquam Seleuciam, Babylonem, Ctesiphontem, aliasque remotiores urbes occupassent, ad superiores partes Tigris, cui adjacet hæc colonia, pedestri itinere aut navigiis rediisse. Similem postea expeditionem suscepit Gordianus adversus Regem Artaxerxem, qui Parthicum Arsacidarum Imperium aboleverat, & Nisibim usque pervenit, vicinasque gentes. Inter eas Singareni præclarum hunc nummum, in honorem ipsius & uxoris Tranquillinæ, cuderunt. Figura illa muliebris, in averfa parte sedens, cincto turribus capite, urbis Singaræ typus est, dextrâ fruges fertilitatis indices tenens. Sagittarius eques, Parthorum & Persarum militiam designat, quæ potior equitibus & arcu: figuram verò nudam, ad pedes mulieris sitam, flumen Tigrim exhibere, non omnino à ratione alienum puto.

JAm æreum secundæ magnitudinis exhibebimus, in quo caput Philippi filii, cum inscript. *M. IOY. ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΚΑΙ CΑΡ.* In averfa parte stant tres figuræ muliebres, obversis tergis junctæ, cum modis aut turriculis in capite, quarum media, quæ totum exhibet vultum, facem alteram dextrâ gerit, alteram sinistrâ: quæ dexterior est, serpentem dextrâ, lævâ clavim antiquæ for-

XXXV.
PHILIPPUS
FIL.

Z ij

mæ : quæ sinisterior, dextrâ flagellum, levâ stimulum aut gladium. Earum ad pedes ab utraque parte canis. Inscribitur, ANTIOXΕΩΝ.

Testantur qui de rebus Indicis scripserunt, à multis Indiæ populis non honoris causâ demones, sed timoris, adorari, ne ipsis videlicet noceant. Idem de Ethnicis dici potest, qui olim pro Diis habebant Vejovem, Pavorem, Pallorem, & alia ejusmodi terricula. Immo Febri uti Deæ multas aras erexerunt Romani : &, ut ait Val. Maximus, Febrem ad minùs nocendum templis colebant. Quid de iis dicemus, qui Furiis divinos honores tribuerunt, ut à Romanis Græcisque factitatum ? Earum certè fanum Athenis, Romæ lucum fuisse, à Tullio docemur. De earum templis, sacrisque videndus Pausanias, qui eas ait à Sicyoniis vocari *Δαίμονες*, ab Atheniensibus *σεμνὰς θεάς*. quo minùs mirari debemus, à Tragico Poëta *sceleris ultrices Deas* nuncupari. Tres sorores constituuntur, Alecto, Tisiphone, & Megæra. Illarum habitum describit Strabo, qualem ferè refert nummus noster,

lib 3. de Nat.
Deor.
Corinth.

in Medea.

dum ait apud Cassiteridas insulas, homines furiis esse similes, nempe colore fusco, *tunicis ad talos* lib. 4. Geogr. *demissis, cingulo pectus incinctis*, baculosque manu gestare. At in nummo nostro terribilius quiddam baculis gerunt, nempe serpentes; tædas, flagella, stimulos, quibus plenæ Poëtarum, cùm de Furiis loquuntur, paginæ. De clavi, quam gestat earum una, vix habeo quid dicam, nisi significari fortè inferorum fores ab ea pro arbitrio claudi & referari. Canes ad earum pedes non abs re constituuntur: appositè enim confirmant eorum opinionem, qui eas aiunt apud inferos *Furias* dici & *Canes*, apud superos *Diras* & *Aves*. Inter quos Servius ad illud Virgilii,

Viseque canes ululare per umbram,

Æneid. 6.

Adventante Deâ:

Canes, *Furias* interpretatur. Cæterùm qua de causa *Furias* in Philippi junioris nummo celandæ Antiochenes, haud ita facilè dictu est. Satiùs visum fuisset eas apponere nummis Philippi patris, ultrices scilicet insignis perfidiæ, quâ Gordianum Imperatorem innocentissimum interemerat.

A Gmen claudent Imperatores duo, de numero **XXXVI.**
eorum, quos Tyrannos nuncupamus; ut nul- **MARINUS**
lius generis veteres nummmos, quantùm suppe-
ditat antiquaria nostra supellex, præteriisse videamur.

Z iij

Prior nummus æreus est, primæ magnitudinis, & ostentat caput nudum, senile, calvum, aquilæ volanti superpositum, cum inscript. Θ Ε Ω Μ Α Ρ Ι Ν Ω. In altera parte Roma galeata clypeo insidet, levâ hastæ puræ innixa, dextrâ aquilam tenens, cui inter alas expansas impositæ sunt icunculæ duæ: inscribitur, ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΤΩΝ ΚΟΛΩΝΙΑΣ.

Similem à parte capitis nummum exhibuit Octavius Strada in Vitis Imp. sed cum hoc discrimine in averfa, quòd pro Roma in nostro sedente, stantem exhibeat Palladem. Verùm nec istum edidifsemus, nisi impuliffet raritas, & quorundam opinio, nummum Stradæ pro fictitio habentium. Ejus igitur sinceritati suffragabitur hic noster. At non multò, quàm ipse, plura super eo differemus. Extant enim de Marino pauca apud Romanę historie scriptores, qui etiam quasi ex incerto rumore asserunt, illum post Gordiani tertii obitum, regnantibus jam Philippiis,

ab Illyrico aut Mœsico exercitu electum , cùm Sarmatico limiti præpositus esset , ut Romanam ditionem adversùs Scythas irrumpentes tueretur ; tum à militibus ipsis rerum novarum cupidis interemptum , cùm jam Decius à Philippo missus adversùs Marinum , cum ingentibus copiis adventabat. Sed mirè torquet studiosos nostros illa consecratio , & Divi nomen expressum in nummo. Qua de re nihil unquam à me , præter meas conjecturas , auditum profiteor : quæ , quoniam in nummorum explicatione non omnino despiciuntur , suum hîc locum , usque dum ab historia lux affulgeat major , obtineant. Dubitatur scilicet , an relatus inter Deos Marinus fuerit , à militibus ejus interempti poenitentibus , & vindicem extimescentibus Philippum , qui post cæsum Marinum , etiam eos qui à partibus ipsius steterant , ad supplicium deposcebat : an à Decio , qui ut reliquias fautorum Marini sibi conciliaret , hac arte præluserit Imperio , ad quod ab exercitu Illyriciano assumptus & coactus dicitur. Aliquando etiam consecrationem hanc Philippo ipsi tribuimus , ut à se Marianæ cedis invidiam in rebelles converteret. Quin & ipsius nutu cûsum hunc nummum , ex simili Philippi ipsius apud nos nummo , suspicari licet ; cujus nummi parti aversæ , Philippopolitæ similem omnino typum & inscri-

ptionem apposuerunt, cum duabus istis icuniculis. Dijudicent eruditi. Cæterum Romam & aquilam in hoc nummo, nihil aliud nisi Romanum Imperium designare, mihi facile persuadeo.

XXXVII.
SEBASTIANUS.

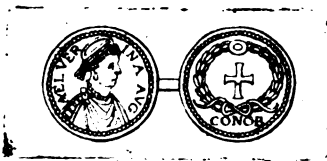
Alter nummus argenteus est, & parvulus, habens in anteriori parte caput conserto ex gemmis cingulo redimitum, cum epigraphe, D. N. SEBASTIANVS P. F. AVG. In posteriori sedet figura muliebris, capite turrito, Romæ, ut opinor, dextrâ victoriolam tenens, cum inscript. VICTORIA AVGG.

Rarus est ille inter Tyrannos Sebastianus in nummis, sed multò in historiarum monumentis rarior; ex quibus vix didicimus fuisse illum fratrem Jovini, qui sub ævum Honorii, Galliarum Imperium sibi vindicavit: cum quo etiam à Constantio Nobilissimo Cæsare, ejusdem Honorii auspiciis, profligatus & interemptus est. Illum *lib. 7. cap. 42.* Orosius ad hoc solum arma sumpsisse ait, ut Tyrannus moreretur.

Quin

Quin & hîc locum inveniat Tyranni Basilisci **XXXVIII.**
 soror, cujus ope ille Imperium Orientis in- **VERINA.**
 vasit. Ejus nummus aureus minutus, sed rarus,
 exhibet caput foeminæ, cum inscriptione, **ÆL.**
VERINA AVG. In averſa videtur crux in co-
 rona laurea, cum notis **CONOB.**

Verina Imperatoris Leonis primi uxor, fratrem habuit Basiliscum, qui cùm classem mille navium, ipsius Leonis auspiciis, adversùs Genserium Vandalorum in Africa Regem eduxisset, si-ve ignaviâ, si-ve proditione, in fugam versus est; ac deinde Constantinopolim reversus, maledictis impetitus, cùm perfidiæ reus conclamaretur, omnes sibi infensos animadvertens, ad asylum templorum confugit, & Verina sorore liberatus, Perinthum amandatus est. Hæc Leone marito, quinquennio pòst, vitâ functo, Leonis junioris patrem & tutorem Zenonem Isauricum, generum suum, in administrando Imperio consortem assumpsit. Sed intra annum mortuo etiam Leone secundo adhuc puero, cum Zenone qui Impe-

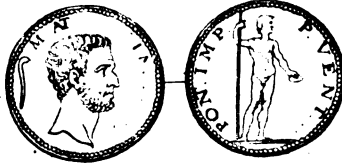
A 2

rium adeptus fuerat ipsa dissidens, triennio elapso Basiliscum fratrem ad Imperium evexit; adeò ut Zeno Imperator, Verinæ socrus suæ insidiis circumventus, cum Ariadna uxore, ipsius Verinæ filia, Isauriam versùs aufugerit, imperante interim per viginti menses Basilisco cum Marco filio: donec Zeno exercitu amicorum opè comparato, Basiliscum ipsum vicissim à suis proditum, in Cappadociam cum uxore & filiis amandavit, ubi trucidati omnes, seu ut alii autumant, igne & aquâ interdicti, fame & frigore perierunt. De Verinæ obitu nihil certi apud historiæ scriptores: sed verisimile est eadem ruinâ involutam, nisi imperante fratre obierit. Quidam à Zenone in Ciliciam deportatam referunt, deinde in munitione quadam obiisse, quæ Papyrii nominata. Consule Nicephorum Callisti, atque Baronium, qui anno Christi I D. LXXIIII. eam laudatę pietatis foeminam asserit, ex Metaphraste in Actis Matronę Pergensis, VIII. Novemb. Typus nummi in averfa vulgaris.

XXXIX.
P. VENTI-
DIUS.

Appendicis loco duos alios nummos, nuper mei juris factos, hîc exhibebo. Prior argenteus est denarius, & capiti tertio superiùs inter Familias, quarum unam exhibet exquisitę raritatis, inferendus. Præfert pars altera barbatum

caput M. Antonii Triumviri, cum lituo & inscriptione mutila, M. ANT. IM... hoc est, *M. Antonius Imperator*. Altera pars figuram stantem incognitam, quæ dexterâ hastam gestat, levâ pateram, cum inscriptione, P. VENT... PONT. IMP.

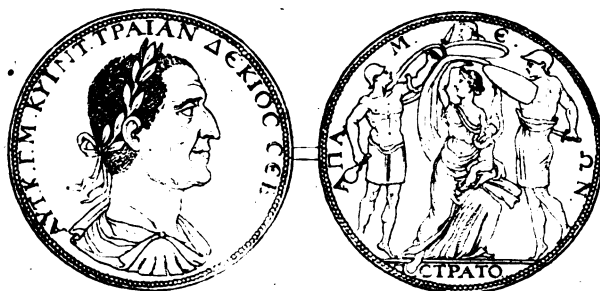

P. Ventidium, cujus nomine illustratur nummus noster, nemo est qui nesciat captum bello sociali adhuc puberem, & cum matre captiva in triumpho Pompeii Strabonis ductum; deinde jam adultum, equis meritoriis & vehiculis conducendis victum quæsisse. Sed post illud fortunæ ludibrium, cùm sub C. Cæsare Dictatore in Galliis militasset, per omnes honorum gradus euectus est. Senator & Tribunus plebis primò factus, & cùm M. Antonii partibus se addixisset, uno eodemque anno Prætor, Consul, & Pontifex renuntiatus. Deinde Orientalibus provinciis præpositus, Parthos & Labienum devicit, ac Romanorum primus de iis triumphum egit. Demùm post obitum publico funere elatus fuit. Plura apud historiæ scriptores.

A a ij

XL.
TRAJANUS
DECIUS.

Posterior nummus æreus est, & maximus, Trajani Decii capite percussus, cum inscript. ΑΥΤ. Κ. Γ. Μ. ΚΥΙΝΤ. ΤΡΑΙΑΝ. ΔΕΚΙΟC CEB. In averſa cernitur mulier amiſta velo, divinitatis ſymbolo, infantulum lævâ ſuper genu retinens, in medio trium armatorum, quorum ope protegi videtur. Inſcribitur his notis, ΑΠΛ-ΜΕΩΝ... CΤΡΑΤΟ...

Nummus hic, niſi cum malis ordine Imperii poſt Philippum Juniorem collocare, inter octavum & nonum Capitis I V. nummum reponendus eſt. Quippe quæ illic in Cretenſi nummo Trajani, de partu Cybeles diximus, mirè confirmat & explicat. Quis enim non videat viros illos tres, armis inſtructos, Curetes eſſe aut Corybantes, qui clypeorum & gladiatorum collifione & crepitu, Saturno puerperii notitiam præripiunt: unde poſtea originem duxit Enoplia ſeu Pyrrhicha ſaltatio,

quæ in honorem matris Deûm, & servati Jovis memoriam celebrabatur. Supersedemus igitur ampliori interpretationi, quâ superiùs sumus ad nummos illos utcumque defuncti. Cavendum enim profectò, ne suprâ quàm aut probetur humanis lectoribus, aut instituti nostri ratio postulet, libelli hujus moles excrescat. Quòd si qui fortè prolixioris operæ cupidi, interpretationum nostrarum exiguitatem, ne dicam sterilitatem, improbent; meminerint ii quod jam inde ab initio professus sum, non hîc à me justos commentarios scribi, nec illustrandam deditâ operâ rem nummariam esse susceptam; sed promissa dumtaxat rariorum nostrorum numismatum ectypa, quorum aspectu, & nostrâ, qualis ea cumque est, prolusione, ad uberiora quædam & decretoria de iis edenda judicia, ipsorum eruditionem & industriam provocarem.

EPISTOLARUM ARGUMENTA.

- I. *Raph. Tricheti du Fresne ad P. Seguinum, de Nummo Catanensi.*
- II. *P. Seguini ad Raphaëlem Trichetum du Fresne, de Nummo Britannico.*
- III. *P. Seguini Epistola ad Fr. Gottifredum, super dubiis quibusdam ad nummos Familiarum Romanarum Fulvii Ursini spectantibus.*
- IV. *Octavii Falconerii de Nummo Apamensi Deucalionis Diluvii typum exhibente Dissertatio ad P. Seguinum.*
- V. *Petri Seguini ad Octavium Falconerium Nummus Regius.*
- VI. *P. Seguini Agathodamon, ad Excellentissimum Virum Jo. Bapt. Colbertum, Regni Administrum.*

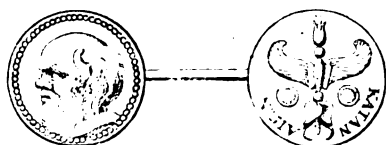
EPISTOLA
DE CHARONDÆ EFFIGIE
in Catanensi Nummo expressa.

Clarissimo & Eruditissimo Viro

P E T R O S E G U I N O,

D. Germani in Urbe Antistiti,

RAPHAEL TRICHETUS DU FRESNE S. D.

QUAM mihi alterâ die ex tua locupletissima antiquitatum congerie nummum ostendebas, Vir clarissime, ad Catanenses pertinere inscriptio satis declarat, ΚΑΤΑΝΑΙΩΝ. Sed mihi, fateor, negotii multum faceffit barbari senis in antica nummi parte expressa imago: omnino enim volebam quis ille esset cognoscere.

Et certè primo aspectu ex naso, qui finis; ex fronte, quæ depilis; ex oris facie, quæ inuenta; Socratem Sileno similem (ut illum in Symposio describit Xenophon) videri putaveram. Sed quid Socrati cum Catanensibus? Ad hæc mihi nummum attentius inspicienti, cornigera senis illius facies apparuit. Quis autem Socrati cornua unquam assignaret? Similem ferè nummum dedit Paruta, inter Catanenses suos numero secundum; nisi quòd viri effigies quernâ, ut videtur, coronâ redimita est. Si conjecturæ locus datur, expressam à Catanensibus in hisce nummis Charondæ effigiem crediderim. Hic Catanensis fuit, & suâ ætate (floruit autem, ut notat Diodorus Siculus, circa Olympiadem LXXXIII.) sapientiâ clarus, Pythagoræ olim sectator, philosophiam in vicinis magnæ Græciæ urbibus docentis. Charondas autem non solùm civitati suæ leges scripsit, sed & aliis Chalcidicis per Italiam civitatibus, ut legimus apud Aristotelem. Et certè apud Ælianum, præter Catanensem, Rheginensium etiam Rempublicam ab eo constitutam fuisse legimus, cum patriâ aliquando pulsus apud illos exularet. Rhegium autem, ut Catanam, à Chalcidensibus conditum scribunt Strabo & Heraclides in lib. de Politiis. Thurinis etiam, qui Rheginensibus finitimi erant, jura dedit, ut notat Diodorus

lib. 12.

l. 2. Polit. cap.
ult.
lib. 3. var. hist.
cap. 17.

Diodorus Siculus, unde Thurii nomen illi attributum apud Valerium Maximum: quem locum *lib. 6. c. 5.* malè legit Aldus Manuccius, qui in Commentariis ad librum Ciceronis de Legibus, Charondam Tyrium, & pessimè Alexander ab Alexandro, qui Chartaginensem fecit. Probabile igitur est, & verisimile, Catanenses, ut civis sui de Republica optimè meriti memoriam conservarent, nummos suos illius imagine obsignasse. Divinis enim propemodum honoribus Legislatores suos decorabat Antiquitas, illosque vel Deos, vel Deis genitos reputabat. Sic Zaleucus Charondæ condiscipulus, post Locrensiū urbem legibus munitam, sub nomine Minervæ apud ipsos Locrenses prudentissimus habitus est, ut scribit Valerius *lib. 1. c. 2.* Maximus. Divinum autem aliquid in Charonda denotant appicta capiti cornua, qualia & Jovem Hammonem, & alios, quos potentia Deos fecit, gestare videmus. Cornu enim potentiæ symbolum fuisse norunt omnes. Quid verò legibus potentius? In altera nummi parte sceptrum alatum, promptam & velocem eloquentiæ vim significat, quā olim usus Mercurius, qui

— *feros cultus hominum recentum*

Voce formavit.

Verba autem alata appellavit Homerus: unde & *1. Odys. v. 122* alatham Mercurio virgam dedit Antiquitas, quæ

B b

& priscos Legislatores Mercurio assimilavit, ut
lib. 9. Moysen, quem Artabanus, apud Eusebium de
 Præparatione Evangelica, Mercurium ab Ægyptiis
 vocatum fuisse dicit. Quem Moysen cornu-
 tum quoque fuisse notant & designant Paginæ
 sacræ, si bene sanctus Hieronymus, quæ Hebræi-
 cè in Exodo legerat, Latina fecit: aliter enim lo-
 quuntur septuaginta Interpretes. Pateras ex utra-
 que caducei parte effictas, ad religionem pertine-
 re (quæ politices ferè semper pars fuit) tritius est
 quàm ut demonstratione indigeat. De Charonda
 hoc unum addam, quòd illius sepulcrum ex mar-
 more Catanæ inventum fuit juxta ædem D. Aga-
 thæ, circa principium sæculi præteriti, ut notat
lib. 3. cap. 1. Fazellus in Historia Sicula, cum arca stannea, in
 qua ossa ejus recondita erant: nec monumento
 deerat inscriptio. Sed hoc tandem nostra ætate
 ante annos circiter triginta per summam incu-
 riam, vel potiùs injuriam, demolitum fuisse tra-
 dunt ultimi rerum Sicularum scriptores. Et hæc
 sunt, ORNATISSIME SEGUINE, mea cri-
 teria. Tu judex esto & arbiter, pro munere quo
 fungeris in summo rei antiquariæ tribunali. Ex
 Bibliotheca nostra.

PETRI SEGUINI

Ad Clariss. & Eruditiss. Virum

RAPH. TRICHETUM DU FRESNE

EPISTOLA

DE NUMMO BRITANNICO.

ICEAT mihi apud te, ERUDITISIME TRICHETE, unâ aut alterâ pagellâ ludere in re antiquaria, & doctissimam illam ac seriam epistolam tuam, quâ me dignatus es sub titulo Charondæ, his anni primordiis hoc ludicro veluti compensare. Nummus est mihi plumbeus, magnitudine denarii Romani argentei, pondere tantillum majori, antiquus citra omnem dubitationem, cujus speciem tibi exhibere volui.

Bb ij

Ab una parte coronam vides ; ab altera digamma , cui insitus est palmæ ramus cum hisce notis , IO. SAT. IO. Fateor , ut ad familias Romanas & nummos Consulares sum propensior , me illum primo intuitu rerulisse ad C. Sentium Saturninum , qui Consul fuit anno Urbis conditæ DCCXXXIIII. Nec certè pluribus literis quàm his tribus , SAT. Saturnini cognomen expressit Fulv. Ursinus in ultimo Sentia Familia nummo. Sed adhibitâ diligentiori meditatione , animadverti me aberrasse à scopo ; & ad inferiora tempora me demittens , sub imperio Ti. Claudii cūsum fuisse hunc nummum , omnino mihi persuasi. Ac primò constat gravissimorum virorum auctoritate , Claudium , quamvis in administrando Imperio , immo & privata domo , stolidissimum , tamen reperisse tres literas , quas reliquis jam inventis adjecit : atque inter eas præcipuè numerari digamma , facie literæ ꝑ inversæ , ut in hoc

lib. 5. cap. 41. nummo cernitur. De tribus literis testatur Suetonius his verbis : *Novas etiam commentus est literas tres , ac numero veterum quasi maximè necessarias addidit , de quarum ratione cū privatus adhuc volumen edidisset , mox princeps non difficulter obtinuit , ut in usu quoque promiscuo essent.* Sed &

lib. 11. Annal. Cornelius Tacitus idem affirmat , postquam de literarum inventoribus prolocutus est. *Claudius ,*

inquit, tres literas adjecit, quæ usui imperitante eo, post obliterate, aspiciuntur etiam nunc in ære publicandis plebiscitis per fora & templa fixo. At verò de digamma solo Quintilianus ait, non inutiliter *lib. 1. cap. 13.* Claudium Æolicam illam ꝓ ad usus literarum adjecisse. Quin & doctissimi viri Lipsius & Torren-
 tius fatentur, illud digamma in vetustis ævi Clau-
 diani marmoribus passim occurrere, ut *pomærium*
terminaꝓ it ampliaꝓ itque. Sic, *Octaꝓia Diꝓi Au-*
gusti, XV. ꝓ I R. pro Octavia Divi Augusti XV.
V I R. & similia. Cùm igitur digamma solis Clau-
 dii temporibus viguerit, & eo per boletum su-
 blato desierit esse in usu, ut patet ex Tacito; at-
 que etiam in inscriptionibus ipso imperante exa-
 ratis, quæ hucusque remanserunt, reperiatur:
 existimo & nummum nostrum eo imperitante cu-
 sum fuisse. Hoc ut libentiùs credam adducunt
 me reliqua, quæ in utraque ipsius nummi parte
 insculpta cernuntur: nimirum corona, palma, &
 notæ IO. SAT. IO. quorum omnium argumen-
 ta ad solius Claudii tempora, & res in iis gestas
 referri posse arbitror. Ac primùm notas illas, IO.
 SAT. IO. sic explico, IO SAT VERNALIA IO.
 Auctoꝝ mihi & fundus est Dio, ex quo, nisi me *lib. 60.*
 fallit animus, conjecturam meam eruditis appro-
 babo. Expeditionem adversùs Britannos Clau-
 dius impulsu cujusdam extorris susceperat: sed

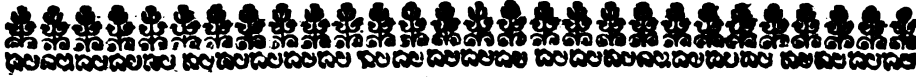
cùm exercitus Gallici, quos in Insulam præire jussèrat, abnuerent, indignè ferentes se in alterum velut orbem amandari, & cunctatione sua commodum belli tempus tererent; Claudius adhuc in Urbe commorans, rei certior factus, Narcissum libertum, cujus gratia apud Imperatorem semper fuit maxima, ad eos misit. Ille receptus intra castra, legati tribunal ausus est conscendere, ut milites alloqueretur: sed indignati, ejusmodi homuncionem munera Imperatoris obire & usurpare, in risum & cachinnos effusi conclamaverunt, *Io Saturnalia Io*: & Narcissum averſantes, ad A. Plautium legatum conversi, in Insulam trajecere. Nemo nescit, in festis Saturnaliibus, quæ per aliquot dies mense Decembri agebantur, Romæ Equites, immo & Senatores, abjectâ togâ, solitos synthesium induere (id brevis & servilis vestis genus) ac servis accumbentibus & epulantibus ministrare, cùm interim togas induerent isti, & in omnibus dominorum vices gererent. Ita jocus ille militaris, quo Narcissi expoditur audacia, & carpitur incuria Claudii, qui libertorum mancipium audiebat, in hoc nummo expressus videtur post adeptam victoriam: quod convenit cùm antiquo Reipublicæ more, quo in triumphis milites Imperatori victori & triumphanti solebant per sales & facetias illudere. Pal-

mam & coronam ad victoriam pertinere, clarius est quàm ut explicatione indigeat : sed illam esse Britannicam persuadent omnino supradicta. Et certè Claudius ipse, qui auditis suorum rebus egregiè gestis, Româ advenerat, ut huic bello præsens aliquam gloriolæ partem captaret : post devictos Britannos tanti fecit hanc victoriam, ut quamvis dies non ampliùs sexdecim in Britannia egisset, præter nomen imperatorium in exercitu vetusto more sumptum, etiam Britannici nomen acceperit, Senatusque ei decreverit triumphum, ludos annuos, & arcum trophæa ferentem in Urbe, aliumque in Gallia, unde in Britanniam solverat ; & ipse post peractum magnificentissimè triumphum, etiam Consularibus ac Senatoribus qui ei in hac militia affuissent, triumphalia insignia concesserit. Ut mirum videri non debeat, si in tanta & tam communi omnium alacritate, etiam palmæ & coronæ nummis insculptæ sint : quemadmodum & in aliis cujuscumque metalli, arcus hujusmodi cum trophæis & statuis equestribus descriptos habemus. Sed ut ex omni parte constet, nummum nostrum ritè Britannicum vocari, & in ea Insula plures cudi solitos plumbeos, (quamvis alii velint esse stanneos) memini me vidisse Parisiis apud nostram *A. S. S. S.* Anglicanam, Susannam Lavalliam, nummum ejusdem ponde-

ris & metalli, cujus anteriori in parte caput Carausii, (quem in Britannia dominatum fuisse norunt omnes) cum averſa rariffima hiſce verbis concepta, EXPECTATE VENI. Sed & alterum poſſidet illuſtriſſimus Sevius, vir omni laude major, ſimilem pondere & metallo, qui Neronis caput præ ſe fert: in altera verò parte figuram ſtantem, cum verbulo non toto, PAVLLIN. quod innuit indubitanter illuſtre ævo illo Suetonium Paullinum, qui in eadem Inſula Neronis legatus, ſæpius adverſus Britannos depugnavit: & famoſam illam Reginam Bunduicam, quæ octoginta Romanorum & ſociorum millia trucidaverat, cùm ducentis hominum millibus fudit. Pauca hæc tibi, VIR CLARISSIME, à te provocatus repono; quæ tu velim accipias, quaſi ſpecimen aut potiùs pignus majorum in ſelecta Muſei noſtri numiſmata meditationum, quas à me jam pridem amiciffimis conviciis exigere non ceſſas.

PETRI

PETRI SEGUINI

EPISTOLA

Super dubiis quibusdam ad nummos Familiarum
Romanarum Fulv. Ursini spectantibus.

Ad Illustriss. & Eruditiss. Virum

FRANCISC. GOTTIFREDUM
Equitem Romanum.

ANTI faciunt studiosi omnes tibi inno-
tescere, aut per te cæteris, VIR ILLU-
STRISSE, ut revocata jam videantur
heroïca illa doctrinarum tempora, quibus si quis
eruditione aut sapientiâ præ cæteris insignis erat,
ejus visendi studio litterarum amantes omnes, ad
extremos usque terrarum fines properabant. Ut
enim Pythagoras, Memphiticos vates; Plato, Æ-
gyptum & Archytam Tarentinum; Apollonius,
Brachmanas & Gymnosophistas inviserunt; ut ad
T. Livium ab ultimis Hispaniæ Galliarumque fi-
nibus accessisse quosdam nobiles legimus, & quos
ad contemplationem sui Roma non traxerat,

Cc

unius hominis fama perduxit : ita & hoc ævo ex
 universis terræ partibus, ad ædes tuas concurre-
 tur ab omnibus, quotquot antiquitatis studio
 tenentur, qui Romam contendunt, ut eruditio-
 nis tuæ fructus uberiores percipiant. Quidni? si
 & Regium illud Sidus orbis Christiani, quod nunc
 Urbem illustrat, CHRISTINA, inquam, illa
 incomparabilis, quamprimùm te inter primores
 nobiles Romanos, sibi adveniēti occurrentes
 conspexit, commota tui nominis famâ, quam
 præsens augebas, honorificentissimè compellavit,
 & te selegit unum, à quo Romanæ antiquitatis
 arcana cognosceret. Quo consilio & museum
 tuum adiit sæpius, ut congeriem illam veterum
 numismatum totius Europæ primariam inviseret,
 & te super his dissertantem audiret, probaret,
 miraretur.

Hujus tuæ eruditionis fruendæ gratiâ, VIR
 ILLUSTRISIME, dicam lubens, Romam sum
 profectus: & qui olim solo peregrinandi animo
 vix adolescens illud iter aggressus fueram, septem
 abhinc annis, jam seni vicinus, iterum emensus
 sum, tui famâ nominis evocatus. Quàm felici-
 bus auspiciis, quàm fausto successu, quàm comi-
 ter à te exceptus sim, quàm liberaliter habitus,
 edicere non opis est nostræ. Hinc mihi novus
 Romanæ antiquitatis amor increvit, quam vix

olim delibare contigerat. Inde series nummorum Imperialium, cujuscumque magnitudinis & metalli, congeffi, te manu quasi ducente, & tuis informante præceptis ac consiliis, sive in comparandis genuinis & sinceris, sive in explodendis fictitiis, & rarioribus dignoscendis. Sed tibi præsertim debere me profiteor seriem Familiarum Romanarum non ignobilem, quippe qui me impulisti ad colligendos earum nummos, quos Consulares appellant multi, de quibus Fulvius Ursinus præclarum illud & immortalitate dignum opus conscripsit. Quod te duce feliciter adeò consecutus sum, ut omnium familiarum, centum sexaginta quatuor numero, quas in lucem edidit, cùm sola mihi desit Horatia, & spes illius recuperandæ non desit: atque adeò plures septingentis quadraginta Fulvianis nummis possideam; præter ducentos quinquaginta absimiles, quorum ne meminit quidem: in quibus tamen dignoscuntur viginti familiæ, quas non recensuit, omnes archetypos & indubitata verustatis. Illorum præcipuè meditationi ut incumberem, hortatus es: quod ut præstarem, cùm primùm Lutetiam Parisiorum reversus sum, meque tuis auxiliis destitutum sensi, ad eundem Ursinum confugi, quem in rebus sanè reconditis, mihi que priùs incognitis, ducem me secutum profiteor. Neque tamen

Cc ij

ita me illi obnoxium credidi, ut alia identidem sentire non liceret. Ut enim in antiquis oraculis sæpius duplex sensus, immo & contrarius occur-
 rebat: ita & in veterum nummorum inscriptionibus multa visuntur, quæ multiplicem patiun-
 tur ut lectionem, ita & explicationem; tum pro-
 pter vetustatis injuriam, præsertim in æreis, in
 quibus rubigo novas & fictitias literas videtur in-
 ducere prioribus corrasis; tum quòd crescente in
 dies conquirendi studio, reperiantur alii similis
 quidem fabricæ, sed elegantioris, aut magis in-
 tegræ, qui novam lucem afferunt; tandem quòd
 è terræ visceribus eruantur quotidie alii nusquam
 visi, qui conjecturas priores, quibus sæpe nititur
 numismatologia, ad veriore & solidiorem sen-
 sum reducunt. Exemplo nobis erit unus idem
 Ursinus, qui cùm in commentario Familiæ Sestiz
 affirmet Familiam Sextiam, per. literam X, in
 nummis nusquam reperiri: nihilominus inter Il-
 lustrium imagines petitas ex ipsiusmet Ursini Bi-
 bliotheca, quas prælo dedit Antuerpiæ Theodo-
 rus Gallæus cum notis Jo. Fabri, nummus exhi-
 betur in Appendice sub litera H, cum capite P.
 Cornelii Scipionis Nasicæ, in cujus averfa parte,
 ut videre est in Commentario, Ædilis inscribitur
 C. Sextius, adnotatâ etiam per ipsum Fabrum fa-
 miliarum differentiâ, quòd Sestia, patritia fuerit;

fig. 35.

Sextia, plebeia. Nimirum post editas à Fulvio Ursino Familias Romanas, prodiit, ut verisimile est, nuper repertus nummus ille rarissimus, cui similem inter cæcos meos mediæ magnitudinis annumero.

Quæ in inscriptionibus difficultas, eadem in capitibus virorum illustrium dignoscendis contingit; tum vitio sculptorum aut monetariorum, qui minori arte & curâ nummos procuderunt; tum quòd ævi longinqua vetustas tantum valuit mutare, cum maximo dolore Antiquariorum, qui Heroum & summorum Ducum ora sincera, post res tam præclarè gestas, præ manibus habere gestiunt. De veteribus igitur nummis dissertatio, ut dixi, sæpius conjecturâ niti cogitur, & plurima tractare, quæ in utramque partem agitari anticipi probabilitate possunt; plurima, quæ hominum ingenia exerceant, eaque honestissimis excitent contentionibus, nec irritent, dummodo solius veritatis indagandæ causâ, vel honestæ occupationis & animi levandi gratiâ, in medium adducantur; non livore & animo detrahendi famæ summorum virorum, qui superioribus temporibus antiquitati studuerunt, & primi in hoc aperiendo campo operam suam utiliter impenderunt.

Hoc impulsus studio, sed paratus imprimis de

Cc iij

controversiis omnibus, in decretis tuis tanquam oraculis acquiescere, VIR ERUDITISSIME, super dubiis quibusdam ad F. Ursini Familias, & præcipuè Pompeiam spectantibus, te consultum volui. Quippe inter alia diutius ferre non possum, Cnæum Pompeium Magnum, cujus egregia facinora miratur orbis terrarum, cujus fama & magnitudo rerum gestarum ignota est nemini, ignoto vel sanè incerto adhuc vultu in manibus nostris versari, quamvis plurimis nummis insculptus sit. Jam ab antecedentibus annis cœperat hæc moveri controversia, ut patet ex Fulvio nostro in Commentario ad Familiam Pompeiam. Sed memini, dum Florentiæ versarer, subortam denuò aliquam super hac re disceptationem, inter antiquitatis studiosos, quorum primas tenebat amicus noster Petrus Fittonus, Anglus, Cimiarcha Serenissimi Leopoldi, Magni Ducis Etruriæ fratris, quem rerum elegantiorum studio peræquè ac sanguine Principem unicè colis. Nimirum aiebat vir probus, & in re nummaria versatissimus, quem mors inopina summo eruditorum luctu nobis eripuit, in plurimis nummis argenteis Familiarum Ursini, seu præcipuè Minatiæ & Nasidiæ, impressam esse faciem Cn. Pompeii Magni, sed à multis non agnosci, immo à quibusdam confundi cum capite Sexti Pompeii filii.

Ex illo curiosius in hanc rem inquirere aliquoties volui; & à partibus ejus stare eò lubentius cœpi, quòd Plutarchus aliquam nobis Pompeiani vultus, cum prædictis familiarum nummis similitudinem indicare videtur. Gravis siquidem ille Historicus, suorum Illustrium ora & habitum solet describere, ut ex eorum delineatione aliquam seu virtutum, seu vitiorum quasi imaginem exhibeat. Postquam igitur de ortu & natalibus Herois nostri quædam prælibavit, duplicem notam Pompeiani vultus adsignat. Ac primò refert, illum ab adolescentia tanto decore & vigore vultus exitisse, ut Alexandro Magno similis esse vulgò existimaretur: deinde capillitium sensim & paulatim assurgens prætulisse: *ὡς δὲ πικρὴ ἀναστολή τ' ἔχουσ ἀπείμα*; quod interpretes vertit, *jam modicè surrecta coma*. Et novissimè expressit Comment. in Numismata Ducis Arschotani Antuerpiæ, his duobus versibus, quorum autorem reticuit:

*Tabula in
Pompeio.*

*Ille, hircâ cui subrigitur coma fronte, decorum
Et gratum terris, Magnus, caput.*

Quod ad vultus juvenilis decorem, & Alexandri Magni lineamenta attinet, nequaquam in nummis Pompeianis agnosci possunt, cum omnes qui Pompeii vultu insigniti sunt, post ipsum occisum percussos fuisse oporteat. Nemo enim nescit stante & vigente Republicâ, civi Romano, quan-

tæcunque ille dignitatis esset, non licuisse monetæ vultum suum imprimere dum viveret; ac si cujus illustris vel de Republica benemeriti facies in nummis visitur, id à posteris ejus, vel à monetariis inferiorum temporum esse factitatum, ut qui familiarum suarum decora omnibus nota esse vellent. Et certum est, inter præcipuos & insolitos honores C. Jul. Cæsari Dictatori decretos, constitutum fuisse, ut pecunia ipsius vultu signaretur. Quòd si qui fortè existiment, amicos Pompeii, vultum ipsius viventis pecuniæ impressisse, ut contigit Cæsari: primùm ægrè id de Pompeio persuadebunt, qui & foveret Rempublicam, & populi libertatem tueri se profiteretur. Deinde quâ tandem id ætate Pompeii factum, si unquam factum est? Certè cùm arma S. P. Q. R. moveret adversùs Cæsarem, quo tempore quinquaginta & octo natus annos, quî referre de vultu Alexandrum Macedonem potuit, anno ætatis trigesimo tertio è vivis sublatum? neque enim sexagenario ferè Pompeio eum tribuissent nummi vultum, quo in adolescentia aut juventute conspicuus fuerat, sed illum à senectute venerabilem, qui tunc omnibus notus erat. Etenim sculptores pictoresve, cùm alicujus ducunt effigiem, præteriri temporis rationem non habent, sed præsentis: ne, si conferatur cum prototypo, minùs

minùs convenire videatur. Id etiam observant, cùm mortui cujusque exprimunt imaginem, ut eam referant formam, quæ præ se ferebat extrema vita; ut faciliùs agnoscantur, quorum memoria recentior. Nullus igitur monetarius ad juvenilis & anteaetæ vitæ Pompeii tempora recurrisse putandus est, cùm nummos ipsius jam mortui vultu percussit: ac proinde requirenda in iis illa Pompeii & Alexandri similitudo non est, de qua ne Plutarchus quidem ipse vulgi opinioni subscribit.

Jam verò secunda nota capillitii modicè assurgentis in summa fronte, Sole clarior in Pompeianis nummis apparet. Facilè hîc aliquos eorum expressissem ad supplendos defectus cætyporum, qui nobis exhibentur in vulgatis codicibus, nisi suspicionem vitare vellem, me ad mentem meam confictos apposuisse. Sed appello eruditorum fidem, qui aliquos Pompeii nummos possident, & præsertim familiæ Minatiæ, de qua nullus dubitare potest, quin duo argentei in ea recensiti, ad Cn. Pompeium Magnum pertineant: tum quòd in iis nihil sit prorsus, quod ad Sextum referri possit: tum etiam quòd Cnæi prænomen in iis expressum sit. Tertium ejusdem familiæ Minatiæ argenteum habeo, ab Ursino prætermissum, cum

D d

eodem capite & inscriptione Cn. atque aversa parte diversum à duobus Ursonianis. Equidem ut nihil intentatum reliqui, ad acquirendos quosque nummos Pompeii patris vultum exhibentes, pro mea in magnum virum nescio qua propensione, nullus eorum me præteriit, qui memorantur à Fulvio etiam in Familia Pompeia, nec primus aureus, nec reliqui omnes, quos summâ curâ atque etiam expensâ conquisitos, majori diligentia discussi, & cum duobus familiæ Minatiæ nummis collatos, per omnia similes reperi. In omnibus, inquam, capite Pompeii insignitis, notam illam capillitii assurgentis, à Plutarcho memoratam, deprehendi; nisi quòd undecimi argentei minùs affabre cûsum caput, de eo solo dubitare aliquantulùm impellit, propter imperitiâ monetarii. Sed in ceteris præsertim argenteis, vetulus ille vultus, frons rugis pluribus quasi sulcis exarata, genæ diductæ & concavæ, indubitanter speciem præ se ferunt viri senioris, & ferè sexagenarii; non verò juvenis, qualis erat Sextus tum, cûm anno ætatis quadragesimo à M. Titio interceptus est.

At quoniam præcipua controversia est de primo illo rarissimo & exquisitissimo aureo, tribus capitibus Cn. Pompeii & filiorum insignito; au-

sim affirmare, cum solum plurimùm conferre ad
 litem componendam. Qua parte enim unicum
 visitur caput, quod vulgò Cnæi patris estimatur,
 nulla hîc ἀναστροφή τῶν κήμων. Crines enim illius pro-
 missi, & in frontem sunt caduci: tantùm abest
 ut sint arrecti, & velut ab ipsa fronte revulsi,
 quales videre licet in familiæ Minatiæ nummis,
 immo & in altero duorum minorum capitum,
 quæ in averfa parte hujusce aurei sunt insculpta,
 videlicet in eo quod dextram occupat. Illud enim
 esse Pompeii patris existimo, ex adverso filii na-
 tu majoris, tum propter cincinnum illum capil-
 litii modicè assurgentis, qui in integris & affabre
 cusis nummis, qualis est à Plutarcho descriptus,
 dignoscitur: tum propter rugas in fronte appa-
 rentes, & genas concavas, quæ in vultu etiam
 minuto & compendioso senilem patris ætatem
 referunt, nec florenti filii ætati conveniunt. Ne-
 que verò vultum illum unicum anterioris partis
 hujus nummi ex eo quis argumentetur esse Pom-
 peii patris, quòd sit junior, & majorem Alexan-
 dri similitudinem exprimat. Nam præterquam
 quòd barbatus est, quod nusquam vidimus in
 nummis aut statuis Alexandri; in eo cernitur
 nescio quid rude, agreste, ac consonum moribus
 Sexti, qualis describitur à Paterculo, *Adolescens lib. 2.*

D d ij

studiis rudis, sermone barbarus; quod multum abest à forma Alexandri, & comitate Pompeii patris. Deinde circumscriptus cernitur coronâ querceâ, ut fatetur Urſinus ipſe: ideoque exiſtimandum non eſt cum Fulvio, expreſſam eſſe in hoc aureo nummo coronam lauream, quam Senatus Pompeio patri conceſſerat, feſtis ſolem nibus geſtandam; ſed potiùs querceam, quam ob cives ſervatos, ut loquar cum nummis, Sextus Pompeius meruerat. Siquidem Sextus in proſcriptos à Triumviris plurima pietatis officia exercuerat; cùm ſubmiſſis ad Italiæ littora navibus, profugorum eſſet perfugium, receptosque benignè, liberaliter & honorificè haberet, ac demùm compoſito foedere cum Antonio & Cæſare Octaviano, plurimos patriæ reſtitueret, inter quos fuere Claudius Nero vir Liviæ, & M. Titius, qui poſtea ipſummet Sextum interfecit. Unde & fieri poſteſt, ut etiam ejus beneficii in cives & magnates Romanos impenſi gratiâ, Sextus, *Pius* appellatus fuerit. Scio illud fortassis aſſumpſiſſe cognomen ob pietatem in Cnæum patrem, cujus vindicandi cauſâ arma ſumpſerat: quod innuit apud Urſinum ſeptimus familiæ Pompeiæ nummus, in quo videre eſt antiquum illud monumentum pietatis filiorum in parentes, ſub ſymbolo duorum

fratrum Catanensium Amphinomi & Anapiæ. Equidem in prælio Mundensi, in quo Pompeii juvenes à Cæsare Dictatore fusi & profligati sunt, Pompeianis partibus pro tessera PIETAS fuit: sed nil obstat quominus duplici titulo *Pii* nomine donatus fuerit, & propter observantiam in patrem, & propter charitatem in patriam & cives suos. At certum est, coronam querceam, servati civis fuisse notam & premium honorarium, ideoque civicam appellatam: ac proinde corona in illo aureo expressa, nullo modo caput Pompeii patris designat, nec ad ipsum pertinet, (quippe nec est laurea, qualis fuerat illi decreta) sed ad Sextum filium, qui quernam illam meruerat.

Inscriptiones autem & signa Pontificatus vel Auguratus, & alia quibus Fulvius suam de vultu Sexti in denariis argenteis vult stabilire sententiam, nihil efficiunt; cum vel ipso fatente Fulvio Ursino, loquens M. Tullius de Sexti *Philipp. 3.* Pompeii auguratu, vocet paternum auguratus locum. Ex quo intelligitur Augurem quoque fuisse Pompeium patrem, ac proinde lituo Pompeii nummo appposito, æquè patrem ac filium posse designari. Fac autem destitutum me hoc præsidio, neque ad Pompeium Magnum perti-

D d iij

nuisse unquam auguratum: non continuò tamen faterer, magistratus illius insignibus, Sexti vultum designari. Hæc enim symbola, ipsæque adeò inscriptiones, non iis semper quibus apposita sunt capitibus conveniunt, sed magistratus sæpius designant, aut Triumviros Monetales, quorum autoritate cusi sunt. Quod patet ex decimo octavo familiæ Cornelix nummo, qui etiam primus Claudix, in quo visitur caput cum verbo, MARCELLINVS. Illud enim caput ab Ursino & aliis Antiquariis censetur esse Marci Marcelli, ejus qui Syracusas expugnavit, & fuit Consul quinquies; cujus etiam monumenta in averfa parte cernuntur: non verò Cn. Cornelii Lentuli Marcellini, qui Consul fuit anno Urbis conditæ DCXCVII. & cujus fortè curâ percussus est nummus. Intellegitur idem ex primo familiæ Sanquinix, in quo caput cusum est cum nomine M. Sanquinii III. VIRI. Nemo tamen existimat caput illud esse Sanquinii, sed Augusti vulgò esse creditur: quamvis Goltzius, nobilis ille sculptor, ad Julium, propter fidus capiti impositum, referat, sed malè. Imago enim hujus denarii, ut optimè notat Fulvius Ursinus, est junioris cujusdam viri, nec Cæsarem Dictatorem repræ-

sentare videtur. Sidus verò Julium videmus æ-
què ac in nummis Sanguinii, impositum capi-
ti Augusti, in averſa parte aurei Tiberii Impe-
ratoris, cum inſcriptione, DIVOS AVGVST.
DIVI F.

Sed & viſuntur alii nummi cum capite Au-
guſti, quorum utraque in parte nulla ipſius, ſed
alterius cujuſpiam ſit mentio. Teſtis Hubertus
Goltzius, qui in Auguſti numiſmatis æreum *Tab. 74. num.*
Græcum in ipſius honorem à Cæſareenſibus per- *21. & 24.*
cuſſum exhibet, cujuſ anteriori in parte caput
Auguſti prænotat, cum inſcriptione, ΟΥΗΔΙΟ Σ
ΠΟΛΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΑΡΕΩΝ. in averſa verò tem-
plum cum verbis, ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΠΑΡΡΑΣΙΟΥ.
At non exiſtimatur vulgò caput illud eſſe Ve-
dii Pollionis, cujuſ nomen in nummo, ſi fides
Goltzio, qui equeſtris quidem ordinis fuit, ſed
libertini generis: quem etiamſi viventem inter
amicos adhibuit Auguſtus, ipſi tamen mortuo
nullum honorem haberi voluit, immo & ædes
ipſius, ut refert Nonnius ex Dione, ne quod
ejuſ monumentum extaret, diruit, porticumque
ſuperextruxit Liviæ nomine. Quòd ſi in pro-
pria cauſa teſtis eſſe poſſim, eſt mihi nummus
æreus ſecundæ magnitudinis, in quo caput Au-
guſti, cum inſcriptione, L. POL. MÆVIVS. pars

aversa similis est quarto nummo familiæ Petroniæ, in qua visitur astrum inter falcatae Lunæ cornua, sine ulla Augusti mentione: nec tamen quis existimet caput esse L. Mævii Pollionis, viri incogniti.

Non hîc recenseo plures nummos capite C. Julii Cæsaris insignitos, in quibus nulla prorsus ipsius inscriptio, sed tantum Triumvirorum Monetalium, aut aliorum Magistratum, familiarum Flaminiae, Livineiae, Mussidiae, Sempromiae, Voconiae. Non eos, in quibus caput M. Lepidi, cum inscriptione *Sepullia & Vibia*: non alios cum capite M. Antonii, & nomine C. Sossi ipsius legati; in quibus omnibus nuda illustrium virorum capita reperiuntur cum nominibus Magistratum. Mitto, inquam, hos omnes, quia inscriptiones non apponuntur capitibus in anteriori parte, sed in aversa tantum: & satis superque ex præmissis exemplis & rationibus demonstratum est, reperiri posse caput Cn. Pompeii Magni cum inscriptionibus & monumentis ad Sextum filium spectantibus: vel si essent aliqua, quæ ad Sextum unum pertinere constaret. Unum addam circa nummum Nasidiæ familiæ, nomen Neptuni appositum capiti in eo expresso, cum delphino & tridente, posse innuere, illud

illud esse Pompeii patris, ex notis & similitudine tertii familiae Pompeiae nummi, qui in honorem ipsius cusus est à M. Terentio Varrone Proquaestore, cum sceptro, aquila, & eodem delphino, ad indicandum maris imperium Pompeio Magno delatum, cum adversus piratas Proconsulari potestate missus est, ut docet ipse Urfinus. Mirum igitur non est, si Sextus alludens ad maritimum illud patris imperium, & celerem felicitatem, quâ bellum illud confecerat vigente Republicâ, cum colat tanquam Neptunum alterum; cujus etiam veluti tutelae acceptos ferat felices eventus rerum secundarum in mari Siculo, tum cum classis Augustea tempestatibus quassata fuit & disiecta.

Atque ut prosequar alios quosdam scrupulos, qui mihi suborti sunt in iisdem evolvendis Fulvii Ursini Commentariis; ad unum vel alterum Corneliae familiae nummum, si tua id ferat humanitas, VIR ILLUSTRISIME, me convertam. Unus est XV. ejus familiae, in quo caput diademate cinctum visitur, cum verbo, FELIX: quod esse Fausti filii Sullae, asserit Urfinus. Scio Jo. Fabrum, in Commentar. ad imagines Illustrium Ursini, ejusdem esse sententiae; & causam hujus ornamenti regii ex eo pe-

E c

*Plutarchus in
l'ompeio.*

tere , quòd Faustus sub Pompeio Magno militans , diadema quoddam ex spoliis Mithridaticis , post victoriam adeptus fuerit. Sed cur civis Romanus capiti suo imponat insigne illud regium , Reipublicæ adhuc vigenti intolerandum ? cum pater ipse , etiam in summa potestate , vitandæ invidiæ causâ Dictaturam deposuerit. Quin potius diadema in aversa parte nummi , memoriæ ergo posuisset Faustus , sicut videmus quatuor coronas in quinto denario tabulæ præcedentis , ad indicandas Sullæ victorias : si tamen honori Fausti verti posset spodium illud , non hosti ereptum in pugna , sed à Caio quoddam Mithridatis collactaneo acceptum , qui suffuratus illud fuerat è gazophylacio Regis demortui ; cujus facti postea Phraati filio poenas dedit. Liceat igitur pace eruditorum virorum suspicari , caput illud denarii XV. esse Jugurthæ Regis : prorsus enim Africanum , barbaricum & Βασιλικόν esse videtur. Notum omnibus est quid Sullæ cum Jugurthâ fuerit ; & descripta est certè rei gestæ summa in XVI. denario , & in quo infelix ille Numida , Sullæ à Boccho socero vinctus traditur , cum eadem epigraphe , FELIX. Cur non ergo caput solum Jugurthæ reponatur in XV. nummo , cum integra & magis explicita

historia cusa sit in XVI. præsertim cum utriusque nummi similis inscriptio rem unam eandemque signare videatur, & illud Sullæ cognomen, F E E L I X, æquè apponatur in XV. denario, capiti illi de quo est controversia, atque appositum est toti historię Jugurthæ in XVI. Sententię nostrę ante annos aliquot Gandavi, suffragabatur nobilissimus, & rei antiquarię peritissimus, Valcurius Schinkelius, qui inter plurimos exquisitę raritatis & vetustatis nummos, huic nostro similem unum possidebat, & Jugurthę nomine jam designaverat in loculis. Nobis etiam accessit calculus eruditissimi & urbanissimi Gevartii Antuerpię, quem inclytę illius urbis tanquam præcipuum decus, antequam iterum hanc epistolam ederem, inviseram.

Alter familię Cornelię nummus est XXXI. qui averſa in parte statuam equestrem exhibet, quam Augusti esse censet Ursinus, cum inscriptione, C O S S V S C N. F. L E N T V L V S. Ego libenter inquirerem, an non etiam referri posset ad victoriam & tropheum A. Cornelii Cossi, qui Consul fuit anno U. C. C C C X X V. Quippe inter ædes sacras vetustate collapsas, aut incendio absumptas, quas restauravit Augustus, memoratur Templum Jovis Feretrii, in quo resti-

Ec ij

ruit opima spolia , quæ Cossus Larti Tolumnio Veientium Regi ad Fidenas interfecto detraxerat , ac Jovi consecrarat. Itaque trigessimus ille primus nummus fortè cusus est in memoriam prisca illius Ducis , & ad referendam Augusto gratiam , qui vetustum familiæ Cornelix decus jam penè abolitum renovavit. Eoque lubentiùs irem in hanc sententiam , quòd statua equestris illa , dextro humero spolia sive trophæum ferat.

Sed plùs jùsto procedit epistola nostra , neque suis se finibus continet , quos ut adhibeamus tandem , unicam addemus dubitatiunculam de tertio nummo æreo Græco familiæ Papirix. Ille siquidem minùs videtur tribuendus C. Papirio Carboni , fratri Cn. Papirii Carbonis ter Consul; neque item C. Carboni , qui Prætor fuit , & Consul anno U.C. DCXXXIII. Multò minùs C. Carboni , qui Prætor anno DLXXXV. Sardiniam & Corsicam obtinuit. Neque enim , ut censet idem Ursinus , à Nicænsibus Corsicæ populis cusus est , sed Nicæ in Bithynia percussus fuit. Quod patet ex aliis ejusdem provinciæ nummis , eodem nomine C. Papirii Carbonis insignitis : quorum unus loco ΝΙΚΑΙΩΝ , habet ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. At Nicæa & Nicomedia sunt.

primariæ civitates unius & ejusdem Bithyniæ. Sed & alterum possideo cum verbo ΒΙΘΥΝΙΕΩΝ, & eâdem inscriptione C. Papirii Carbonis. Nul-
 lus itaque superest dubitandi locus, quin cusi fuerint hi nummi in Bithynia, & quidem ab eo, quem apud Dionem reperisse me existimo, C. Papirio Carbone ejusdem provinciæ Rectore. Ille siquidem cum accusasset M. Cottam Bithyniæ Proconsulem, qui magnam pecuniæ vim, decedens ex eadem provincia, corraserat; ob eam accusationem, quamvis præter plebis Tribunatum, honorem nullum alium gessisset, Consularibus tamen honoribus exornatus est, ut refert Dio circa annum U. C. DCLXXXVII. *lib. 36.* Acilio Glabrione & Pisone Coss. pro consuetudine istius ævi, quâ præter poenas reis peculatus inflictae, etiam accusatoribus honores habebantur. Sed cum ipsemet Carbo postea eandem Bithyniam obtineret, & nihilo quàm Cotta leviùs peccasset, ab ejus filio vicissim in judicium tractus, reusque peractus est. Cum igitur C. Papirium Carbonem Rectorem Bithyniæ teneamus, cujus nomine cusi sunt nummi per totam eandem provinciam, ac præcipuè Nicææ & Nicomediæ: non est cur ad alios superioris ævi, atque ad Nicæenses Corsicæ populos recurramus.

Ec iiij

Hæc sunt paucula, VIR ILLUSTRIS-
SIME, quæ tuo examini submittenda censui, tum quia
primas agis in excelsissimo antiquitatis Romanæ
theatro, tum quia id mihi de tua singulari be-
nevolentia polliceor, si quid à me peccatum
fuerit, amicâ censurâ emendatum iri. Quòd si ex
hac opella nostra lucem Ursinianis Commentariis
aliquam accedere posse censes: quantulum id-
cumque est, eruditæ consuetudini tuæ debere me
profiteor. Vale. *Ex Musco nostro Parisino prid.*
Non. Jun. A. R. S. M. D C. L X.

OCTAVII FALCONERII

DISSERTATIO

DE NUMMO APAMENSI

Deucalionis Diluvii typum exhibente.

AD PETRUM SEGUINUM

S. Germani Antistiodor. Paris. Decanum.

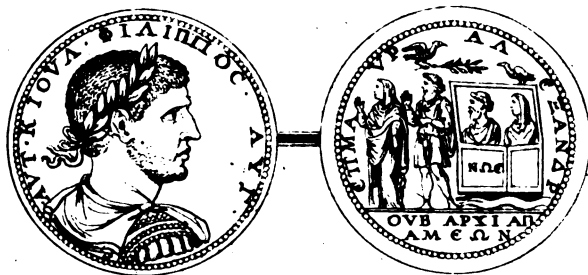
EXPECTATE VENIS, DOCTISSIME
 SEGUINE, (te enim veterum nummo-
 rum, ut ita dicam, sermonis consultissi-
 mum, verbis alloquar ex ipso rei nummariæ pe-
 nu te promente desumptis) expectate, inquam,
 omnibus, quotquot in Urbe Æterna studio anti-
 quitatis tenemur; mihi verò etiam exoptate,
 cui ad desiderium fruendi eruditione tua atque
 doctrina, accedit quoque recordatio singularis
 tuæ erga me humanitatis; cùm ante novennium
 fermè Lutetiam peregrinandi cupiditate ductus,
 à te in celebri illo Museo tuo comiter exceptus,
 selectissimorum nummorum conspectu dignatus,
 donatus etiam eleganti illâ tuâ de Nummo Bri-
 tannico Epistolâ, quam paulò antè edideras: mi-

*In Epist. ad
 Trichetum, ex
 Nummo Ca-
 ranfii.*

rificè verò erga te virtutemque tuam affectus, in Urbem me recepi. Ubi quàm altè mihi semper animo hæserit memoria tuorum in me meritorum, neminem alium testem appellabo, quàm charissimum tibi caput, quem ego ob morum suavitatem, atque insignem rerum antiquarum scientiam plurimùm colo atque observo, Franciscum Gottifredum; à quo discere etiam poteris, me, cùm insperatum ab eo de proximo tuo Romam adventu nuntium accepissem, præ gaudio propemodum exiluisse. Opportunè verò accidit, ut quo ferè tempore hæc ad nos de te allata sunt, invisenti mihi, quod non rarò facere soleo, Gottifredum ipsum, obtulerit ille typum pridie à te acceptum nummi Severo ab Apamensibus cusi, in cujus aversa parte eadem cernebantur, quæ in nummo hoc Philippi, de cujus explicatione sum acturus. Quo de nummo quòd tu tanquàm Antiquariis vestris ignoto, hominem, tuo omniumque judicio, nummorum peritissimum consulere videbaris, in mentem statim venit, occasionem optatissimam offerri mihi, observantiam erga te meam tibi Romam adveniēti publico aliquo monimento declarandi, si meam de præclarissimo Philippi numismate conjecturam tuis auspiciis vulgarem, quam anno superiore, Epistolâ ad Gottifredum leviter attigeram; cujus quidem ille exemplum

plum ad te statim misit, me licet nonnihil repugnante, quod censuram tuam, ac tui similiū, quos acerrimi iudicii viros Lutetiæ complures esse scio, in re, quæ non ita probabilis videretur, ac suis etiam prædiis, quod in tumultuaria scriptione aliter fieri non potuerat, destitutâ, haud immeritò reformidarem. Quod igitur antiqui moris erat, ut Cæsaribus provinciam aliquam adeuntibus, nummi de eorum adventu cuderentur, tanquam publicæ gratulationis indices, faciam nunc ipse jure privato; teque inter Antiquarios nostræ ætatis nemini secundum, tertio jam ad Urbem venientem, editione insignis hujus nummi gratulabundus excipiam. Erit quoque hoc munusculum, levidensque licet, & crasso etiam filo, xeniorum loco, quibus te Romæ hospitem de more prosequar: quæ si minùs raritate aut pretio, eo saltem tibi placitura non vanus fortasse augur sim, quod & ad ingenium tuum facta, & novitate ipsa nonnihil oblectamenti eo in genere, quo maximè delectaris, allatura sint. Accipe ergo, VIR CLARISSIME, quem tibi amoris obsequiique erga te mei monumentum lubens do ac dedico, Apamensem hunc nummum, insignem sanè; ac nulli, meo quidem iudicio, raritate, aut eruditæ antiquitatis commendatione posthabendum.

Ff

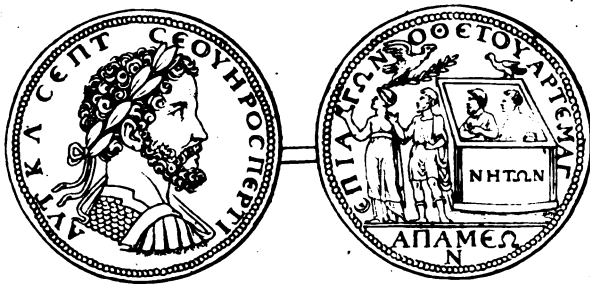

Is, ut vides, Philippi senioris caput præfert laureatum de more, atque inscriptione consueta, nisi quòd Marci prænomen omissum errore haud in nummis infrequenti, ΑΥΤ. Κ. ΙΟΥΛ. ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΑΥΓ. *Imp. Cas. Jul. Philippus Aug.* In aversa verò navigii genus quodpiam cernitur (quo enim alio nomine id rei appellem ignoro) tetragoni, atque aquis innatantis, in quo simulacra duo pectore tenus extant, virile alterum, alterum muliebre, cui velum è capite dependet. Ex ea autem, quam, si placet, deinceps Arcam nominabimus, prominent duo veluti tigilli erecti, quibus transversus alter innititur. Huic columba insidet, alteri similis, quæ ramusculum unguibus tenens, alisque expansis, non longè ab Arca volantis speciem præbet. Ante Arcam duæ itidem figuræ, quarum virilis muliebrem ponè sequitur: utraque verò ejusdem planè vultus atque illæ, quæ in Arca sunt, ut mecum viri harum rerum periti sentiunt. Ornamenta capitis in muliebri, eadem.

Verùm in hoc differunt duæ istæ quæ Arcam præ-
eunt, quòd utraque dextrum lacertum in cubi-
tum erectum habet; quod in iis quæ in Arca sunt,
nequaquam apparet. Inscriptionem ita lego, ΕΠ.
Μ. ΑΥΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Β. ΑΡΧΙ. ΑΠΑΜΕΩΝ.
Sub M. Aur. Alexandro II. Pontif. Apamensium.
In fronte verò Arcæ hæ tres literæ non obscure
apparent, Ν, Ω, Ε. Hujus fanè typi tres mihi
nummos, eosque æreos maximos (*Medaglioni*
vulgò) vidisse contigit. Unum scilicet, cumque
omnium integerrimum, cujus hîc ectypum exhi-
buimus ex celeberrimo Museo Magni Etruriæ
Ducis, cujusque mihi visendi copiam fecit pro
sua singulari humanitate LEOPOLDUS Etru-
riæ Princeps, quem literis bonisque artibus alen-
dis fovendisque natum, non modò Italia, sed
Gallia etiam vestra, ac quicquid est in Europa
universa hominum literatorum admiratur & præ-
dicat. Alterum possidet PETRUS OTTOBO-
NUS Cardinalis, egregiis animi dotibus, insigni-
que doctrina atque usu rerum præclarissimus; cui
è veterum nummorum aspectu gravissimis à la-
boribus solatium quærere non tam oblectamen-
to est, quàm decori iis qui hac eruditionis parte
delectantur, amplissimi Ordinis ornamentum in-
gens sibi laudis socium habere. Tertium penes
se habet AUGUSTINUS CHISIUS Farnesii

Ff ij

Princeps, ALEXANDRI VII. Pont. Max. fratris filius, in cujus Museo alia etiam ejusdem raritatis ac pretii numismata extant. Ita fato quodam accidisse videtur, ut quotquot, quantum ego scio, illustris hujus antiquitatis monumenti exempla lucem viderunt, iis in amplissimum locum pervenisse sorte obtigerit. Cæterum egregiam huic Philippi nummo lucem præbet, ac vicissim mutuatur, Severi quem diximus, cujus typus à te ad Gottifredum missus; in quo ego quoque me tibi non leviter obligatum sentio, quòd conjecturæ meæ asserendæ tantum præsidii attuleris. Et verò non committam, ut ejus aspectum eruditorum oculis invidendo avarus nimium atque adeò iniquus videar in iis abscondendis, quorum ipse nonnisi beneficio tuo particeps factus sum. Illum ergo ex tuo ectypo descriptum hîc profero, quem cum nostro Philippi conferre, haud erit studiosis, opinor, injucundum.

Ejus anterior pars, ut videre est, Severi caput laureatum habet cum inscriptione vulgari, ΑΥΤ. Κ. Α. ΣΕΠΤ. ΣΕΟΥΗΡΟΣ ΠΕΡΤΙ. *Imp. Caf. L. Sept. Severus Pertinax.* Averfa, eadem quæ in Philippi nummo, si pauca excipias, quorum diverfitas nescio celatori ne, an ei qui nummum excudit, tribuenda fit. Vereor enim, ne is ad diverfam, quâ imbutus esset circa explicationem hujus nummi, opinionem celum accommodaverit. Ac primùm vehementer suspicor, Arcæ quidem schema non aliud esse hîc, atque in nostro; sed præjudicio sculptoris factum esse, ut quæ re vera in utroque erecta Arca fingitur, cujus vertex sit pars ea, cui columba insidet; in hoc ita repræsentetur, ac si quicquid spatii intercedit à loco ubi posita est columba, ad eum in quo figuræ desinunt, Arcæ ipsius longitudinem metiatur: quod verum minimè esse ex nostro manifestò patet. Qualis enim esset Arcæ hujus forma, quæ quinque lateribus constaret, verùm haud æqualibus, anterioribus verò ita in obtusum angulum coëuntibus, ut quasi in cuneum desinant? Quòd autem ille unicum tantùm in fronte latus expresserit, illudque ad normam directum inde fortasse fieri potuit, quòd nummo in hac parte vetustate attrito, angulum ex concursu duorum laterum, qui in nostro perspicuus satis est, mini-

Ff üj

mè deprehenderit. Eò etiam refero quòd volu-
cris, quæ ramum unguibus tenet, ad aquilæ
speciem, aut alicujus ex accipitrum genere, effi-
cta sit: ex tribus enim aliis Philippi illam non
aliam esse, quàm columbam, proculdubio con-
stat. Variat quoque hîc nonnihil schema figura-
rum, quæ sunt in Arca. Harum namque quæ
dextrum latus obtinet, brachiis seminudis atque
ad pectus adductis apparet, altera levum itidem
brachium seminudum ostendit, neque ei velum
è capite dependet, ut in nostro. Sed de his ii vi-
derint, quibus nummi ipsius archetypum oculis
usurpare contigit. Insignis verò atque erudito-
rum observatione digna inscriptio, ΕΠΙ ΑΓΩ-
ΝΟΘΕΤΟΥ ΑΡΤΕ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΑΠΑΜΕΩΝ.
Sub Agonotheta Arte. Magnetum Apamensium.
Agonothetæ quippe hîc nomen inscriptum esse
videtur, tanquam ejus, à quo in Apamensium
Fastis distingueretur is annus, quo nummus iste
cusus est. Cujus verò generis sit, quidve deno-
tet hoc loco Agonothetæ Magistratus, haud est
propositi nostri investigare; deque re ista oppor-
tuniùs egimus in Notis ad Inscriptiones Athleti-
cas, quas vulgabimus aliquando.

Jam verò, ut ad nummum nostrum reverta-
mur, quò clariùs pateat, ad quam potissimùm
ex diversis urbibus, quæ Apameæ, seu Apamiæ

nomen tulerunt, referendus ille sit, ante omnia
 necessarium arbitror de earum numero atque ori-
 gine paulò curiosiùs inquirere. Sex itaque nu-
 mero hujus nominis urbes agnoscunt Ortelius, at-
 que ejus auctoritatem secutus, ni fallor, Trista- *in Gordiano*
 nus. Ego verò nonnisi quinque eas fuisse liben- *num. 19.*
 tiùs crediderim, quot itidem à Stephano diversis
 in regionibus numerantur. Primo loco sit, quæ
 omnium celeberrima fuisse videtur, Apamea Sy-
 riæ, olim Pella Macedonibus, de cujus origine,
 situ, atque agri fertilitate multa apud Strabo. *cap. 12.*
 nem. Secundum obtineat Apamea Phrygiæ, Ci-
 botus dicta, inter Asiaticas urbes post Ephesum
 dignitate proxima, ad confluentes fluviorum Mar-
 syæ & Męandri posita, ad quam pertinet insignis
 ille Gordiani nummus apud Tristanum, aliusque *tom. 2.*
 rarissimus Tiberii ex thesauro CHRISTINÆ,
 cum inscript. ΑΠΑΜΕΙΑC ΠΡΟC ΜΑΙΑΝ-
 ΔΡΟΝ. Atque hæ quidem duæ notissimæ apud
 scriptores, præter quas unam in Bithynia, alte-
 ram in Media habet Strabo, quæ illi, ut opinor,
 eadem cum ea, quæ in Parthia, apud Ragas. Ac-
 quantùm sanè ad tres priores pertinet, Straboni
 omnino consentit Stephanus. Diverse verò sunt
 illi, ἡ δὲ τῇ Μεσσηνίᾳ γῆ δὲ Τίγρει περιέχουσα, *qua in Me-*
sene, Tigride circumfunditur, quæque ab eodem
 in Perside ponitur, Ἐδὼς τοῦ ἀρκτου. Alię quoque

Plinio atque aliis urbes Apameæ nomine, quæ ab iis quas adhuc nominavimus, diversæ videri possint. Non ideo tamen earum numerus temere augendus; existimandumque potius, scriptores, ut aliàs sepe populorum atque regionum, hîc urbium harum nomina confudisse. Ac ne longius à re nostra abeamus, Stephanus idem, seu potius ejus Epitomator Hermolaus, illam ipsam Mese nes regionem, in qua Apameam collocat, quam rectè quidem divisum alveo Tigrim complecti vult, *ὅτι ἡ χίετις ὁ Τίγρης ποταμὸς*, alibi pro Mesopotamia accipit, quòd ea sit *ἡ ἀπὸ τῶν δύο ποταμῶν Εὐφράτου καὶ Τίγριδος μεσσηπορίας*, à duobus fluviiis Euphrate ac Tigri intercepta, ut jam observavit Salmasius. Quo verisimilius fit, Apameam, quæ *ὁ τῆ Μεσσηπορίας* Stephano dicitur, eandem esse cum illa, quæ aliis in Mesopotamia ponitur. Neque verò dissimulabo Plinium, præter istam in Mese ne Apameam, de qua lib. 6. cap. 27. aliam quoque ad Euphratem, in Zeugmate dictam, agnoscere. Sed & ipse falli ob regionum vicinitatem potuit, aut hæc eadem fortasse esse cum ea, quam Strabo in Media ponit, ut & illa, quam Plinius Mediæ oppidum facit, Raphane cognominata, eadem videtur fuisse, quæ Straboni in Parthia est, ut Ortelio etiam placuit; atque ex eo probabilius redditur, quod narrat Strabo, Parthiam olim

in Exercit.
Plin. p. 698.

lib. 5. cap. 24.

lib. 11.

olim haud ita amplam fuisse provinciam, suâ verò ætate amplificatam additis Camisenâ & Chorenâ regionibus, & quicquid est usque ad Portas Caspias, & Aragos, seu *Ragas*, ac Tapyros, quæ olim Mediæ fuerant: cujus quidem rei ignoratione verisimillimum est erroris occasionem præbitam iis qui post Strabonem scripserunt, eandem urbem pro duabus usurpandi, quas crederent in diversis regionibus positas. Atque in re simili alucinatus videtur diligens alioqui Antiquitatum Hispanicarum scriptor Genesius Sepulveda, qui Pacem Juliam à Pace Augusta, seu Colonia Augusta Pacensi distinguit, quas quidem unam eandemque urbem esse multis adversus ipsum adstruit Andreas Resendius, opusculo singulari de Colonia Pacensi. Quin & Strabo ipse, attento minùs lectori Apameam unam in Parthia, alteram in Media posuisse videri possit; cum tamen unam eandemque fuisse, quæ *apud Ragas*, vix dubitari possit, ut locum utrumque ex libro II. conferenti manifestum erit. Quòd si quispiam Apameas à scriptoribus aliquando confusas minimè largiatur, ego contrà, non sex Apameas, sed vel septem aut octo, ex diversis autorum locis evincam. Nam præter celebrem illam Phrygiæ, aliam quoque cognomento Ciboton, ex Ptole-

*lib. 5. cap. 2.
post Geograph.
Sic. Cayoli à
S. Paulo.*

Gg

ostendam, quæ tamen in ea provincia nulla fuit, solaque Ptolemæo imposuit regionum vicinitas: Phrygia enim, quæ Straboni *πρυγίος*, seu *pedemon-tana*, Pisidiæ erat contermina. Ac quod probabile minùs sit, duas in sola provincia Bithynia Apameas asseram, alteram à Prusia conditam, quam Strabo, Ptolemæus, Zosimus & alii norunt; alteram, quam Nicomedem Epiphanem

pag. 118. condidisse autor est Stephanus, atque ex eo Eustathius in Schol. ad Dionysium Periëgetem: quod tamen me nemini persuasurum probè scio. Illa quoque ad adstruendum Apamearum numerum non levis conjectura, quam mihi suppeditat insignis Appiani locus in Syriacis, ubi hæc de urbibus à Seleuco Nicator conditis. *Γόλεις ὃ ὤκισιν ὅτι τὸ μῆκος τῆς πόλεως ἴσως ἐκτείνεται μὲν Ἀντιοχείας, ὅτι τὰς πατεῖ, καὶ πέντε ὅτι τῇ μητεῖ, Λαοδικείας· ἐντέα δ' ἐπωνύμους ἑαυτῶν τίσσεως δὲ ὅτι τῆς γυναιξὶ, πρεῖς Ἀπαμείας, ἓ Στρατονείκας μίας.* *Urbes autem condidit per longitudinem imperii sui, sedecim quidem Antiochias à patre denominatas, quinque à matre Laodiceas, novem sibi cognomines Seleucias, quatuor ab uxoribus, tres Apameas, unam Stratoniceam.* Nam si tribus his Apameis, quas Seleucum ab uxore denominasse Appianus memorat, unam in Phrygia addas ab Antiocho ejus filio exstructam, alteram in Bithynia à Prusia; quinque jam habebis, quot re vera extitisse ar-

pag. 124.

bitror hujus nominis urbes , quarum sanè quatuor ab Apame Seleuci uxore , Antiochi Soteris matre , appellatæ , una ab altera itidem Apame Prusiæ uxore , cui fortasse id nominis fuit , quòd ad Apamem illam Seleuci , genus suum aliquo modo referret : nam propagatum Apamæ nomen in Apame Antiochi sorore , quæ Magæ in matrimonium collocata est , observo ex Pausania.

in Attic.

Proximum est jam ut quoniam de Apamearum numero egimus , de earundem appellatione atque etymo nonnihil dicamus. Mirificè enim hîc quoque variasse video tum veteres scriptores , tum etiam nonnullos ex recentioribus , ut infrà ostendam. Apamearum porrò originationem ex Hebraïca lingua duxit Salmasius , cui etiam adstipulari video virum nostra ætate eruditione celebrem. In ea enim id vocabulum , *urbem cinctam vel circumdatam* , sonare narrat ; idque ad illud referendum , quòd *omnes urbes quæ Apamea vocata sunt , inter amnes sita fuerint* : quemadmodum & Gades infulam , & Gaddir Hispaniæ urbem inter duo Boetis ostia , & maris undique aquis circumdatam , à Phœnicio vocabulo nomen derivasse , quod *sepem* , & *περιφραγμένη* , & *locum circumseptum* significat. Sed vereor ne ille hoc loco , ut aliàs sæpe , nova potiùs quàm probabilia dicere voluisse videatur. Quicquid enim sit de origine ipsa ,

in Exercit.

Plin. p. 826.

Gg ij

an scilicet satis hîc quadret , quando ea manifest-
 sto tot autorum consensu ad Apamem refertur ;
 vix credo omnes urbes , quæ Apameæ nomen
 tulerunt , inter amnes sitas fuisse ; quod neque ex
 veteribus Geographis colligitur , & ipse saltem
 probare potuisset. Neque enim Apameam Bithy-
 niæ , aut illam quæ in Parthia erat , interamnas
 fuisse produnt scriptores ; deque earum etymo-
 alioquin adeò inter eos convenit , ut aliam ejus
 originem investigare , lucem planè sit in meridie
 quærere. Constat igitur Apameas omnes ab Apa-
 mis duabus illustribus ac regiis foeminis vocita-
 tas : ac si res subtiliùs examinanda sit , ab anti-
 quiore illa uxore Seleuci , à qua alteri nomen de-
 rivatum verisimile est. Verùm & circa Apamem
 lib. 38. ipsam variè errasse scriptores comperio. Livius
 illam Seleuci sororem facit. *Migratum inde* (in-
 quit ille) *veteribus Celanis , novaque urbi nomen*
inditum ab Apame sorore Regis Seleuci. Ubi Sal-
 masius libertate sanè plùs quàm Decembri legit
uxore , quòd editiones malè habeant : ab Apame so-
rore Seleuci. Id audacter sanè factum, MSS. Codd.
 reclamantibus ; meo autem judicio etiam frivo-
 lè. Sicuti enim in magnorum autorum erroribus
 notandis , diligentiae laudem affectare , φιλοτιμία est,
 ejusque in quo reverentiam antiquitatis deside-
 res : ita in omnibus eorum apicibus tuendis an-

xiè laborare, aquam planè cribro haurire est. Nam, ut Quintilianus verbis utar, & labantur aliquando, & oneri cedunt: nec semper intendunt animum, & nonnunquam fatigantur. Familiaria verò illis hujusmodi *πονηροὶ ἀπὸ συνήθειας*, qualia non modò Galenum, Maximum Tyrium, atque alios; sed disertissimum etiam Romuli nepotum admisisse advertit H. Stephanus ac Critici passim. In Livio autem fatalis quodammodo videri possit hujusmodi in cognationis appellationibus incogitantia: cujus quidem illustre exemplum à nemine adhuc, quod sciam, observatum, suggestit mihi vir longè doctissimus atque eruditissimus Alexander Pollinus. Qui enim apud Livium lib. 27. ait Massiva, se orbem à patre relictum cum *avunculo* Masaniissa in Hispaniam trajecisse; *fratris filius* à Masaniissa ipso appellatur apud eundem lib. 28. ubi hæc de Masaniissa. *Prope attonitus ipso congressu Namida, gratias de fratris filio remisso* (Massiva) agit. Opportunè magis atque ingenuè Glareanus ad eum locum, de quo superiùs (miror autem inter tot viros doctos, qui in Livio emendando aut illustrando operam collocarunt, illum unum hîc vidisse) Romanæ Historiæ Principem, quantum licet, excusat; quasi is circa hujusmodi barbarorum nomina haud multum fuerit sollicitus. Neque est cur quispiam Li-

*Instit. Orator.
lib. 10. cap. 1.*

*in Notis ad
Æschylum.*

Gg iiij

lib. 12.

in Gordiano
num. 39.

vium tuendi anxius, ipsum cum autoribus ceteris conciliare laboret, quod nempe Apame eadem Seleuci soror atque uxor esse potuerit, solenni Ptolemæorum atque aliorum etiam Asiaticorum Regum more: veniendum enim illi in controversiam erit cum Strabone, qui Apamem Seleuci uxorem, Artabazi filiam fuisse prodit. Apamem quoque, Livii vestigia secutus, Seleuci non uxorem, sed sororem fecit Tristanus. Sed, quod mirari satis nequeo, Strabonem lib. 12. tanquam Livio concordem in sententiam suam citat; qui tamen disertè ibidem Apamem, Seleuci uxorem nominat. Strabonis verba ipsa, ne Tristanum indictâ causâ damnasse videar, huc afferam. Sic igitur ille loco supradicto: *Ἐπεὶ δὲ ἀναστῆσαι τοὺς ἀνδραποῦς ὁ Σωτὴρ Ἀντίοχος εἰς τὴν νῦν Ἀπάμειαν, καὶ μὲν εἰς ἐκὼν τοὺς πάλιν ἀπέδιδετο Ἀπάμειαν, ἣ θυγάτηρ μὲν τοῦ Ἀρταβάζου, διδομένη δ' ἐπύχετο πρὸς τὸν Σελῶκα τὸν Νικάνειον.* *Atque inde (è veteribus nempe Celænis, loquitur enim de Apamea Phrygiæ) cum cives transfuisset Antiochus Soter in eam, quæ nunc dicitur Apameam, ei à matre Apama nomen fecit, filia Artabazi, quæ nuptum data fuerat Seleuco Nicatori.* Quod verò Plinium sibi eadem de re testem advocat cap. 29. lib. 5. perperam etiam facit: nam neque apud Plinium loco citato verbum ullum de Apame; neque alibi illam Apamem Seleuci

sororem dixisse puto. Quomodo enim sibi constaret qui alio loco hæc habet? *Item Apamia, cui lib. 6. c. 27. nomen Antiochus matris sue imposuit, Tigris circumfunditur.* Ubi notandum, Apameam ab Antiocho conditam illam dici à Plinio, quæ in Mesene, quod & Solinus credidit, si id verum est quod suprâ innuimus, Apameam apud Tigrim non aliam re vera esse, quàm quæ aliis autoribus in Mesopotamia ponitur. Sed uterque fallitur, si verus est Strabo, cuius auctoritatem ego sequi malim. Ea enim est Apamea Phrygiæ, ut vidimus: nisi fortè plures Antiochus Apameas, matris nomine denominatas, condidit; qua tamen de re nihil, quod sciam, apud scriptores. Diverso tramite à vero aberravit Stephanus, cui *Ἀπαμία Σευείας πόλις ἀπὸ Ἀπάμης τῆς Σελεύκου μητρὸς. Apamea urbs Syria ab Apame Seleuci matre.* Quod quàm verum sit, ex Appiano & Strabone suprâ citatis sanè patet. Atque hinc obiter animadvertere licet, quàm cautè hujusmodi autores legendi sint, qui magno literarum detrimento non ipsi ἁπλοῶς nobiscum loquuntur; sed ineruditis posterioris ævi Grammaticis larvam commodant, qui illos non modò in epitomen redigendo decurtarunt, sed inficetis etiam suis glossematis corruerunt; quod, cùm Stephano, tum Suidæ atque aliis accidisse notarunt viri docti. Ceterùm inter

lib. 3. c. 32.
lib. 12.

lib. 3. de Rep.
Rom.

lib. 12.

tot diversas Apameæ nomine urbes appellatas una Romanorum colonia fuit, Plinio ac Strabone autoribus, Bithyniensis Apamea, ut ex Ulpiano etiam ostendit Panvinius. Cujus quoniam hîc mentio incidit, haud sanè silentio præteribimus, quantum circa ejus appellationem pugnare inter se videantur Strabo ac Plinius. Strabonis verba sunt: *Ἀναλαβὼν δὲ ἐκείτος ἐν ᾧ ἐρείπιον αὐτῆς, ἐπωνόμασεν αὐτὴν μὲν Προυσιάδα πάλαι τῶν Κίων, τὴν δὲ Μυρλείας Ἀπαμείας ἀπὸ τῆς γυναικὸς. Ἰς (Prusias scilicet) has urbes à rudensibus excitatas Cium, Prusiadem à se, Myrleam ab uxore, Apameam denominavit.* Apamea igitur Strabonis ætate, quæ olim Myrlea, ut alibi disertius etiam ille eodem libro. Contrà Plinius loco paulò antè citato. *Deinde flumen Gobes, & intus Helgæ oppidum, quæ Germanicopolis alio nomine Boosete, sicut Apamia, quæ nunc Myrlea Colophonionum.* Anne verò eandem Bithyniæ urbem, quæ Strabonis tempore Apamea dicta est, Plinii sæculo suum illud antiquum nomen repetiisse credibile est? Augeri suspicio possit, quòd Cium quoque urbem, quam Prusiadem à Prusia vocatam ex Strabone audivimus, veteri item nomine appellat Plinius eodem capite, ubi descriptionem Bithyniæ prosequitur. *Postea sinus, in quo flumen Ascanium, oppidum Bryllion, amnes Hylas & Cios cum oppido ejusdem nominis.* Sed quomodo

quomodo rursus quæ Plinio Myrlea, posterioribus temporibus Apamea appellari potuit à Zosimo, Stephano, Eustathio, in Notitia Græca Episcopatum, in subscriptionibus Conciliorum; idque nominis tandiu constanter retinere, quod ad sua usque tempora durasse Sophianus testatur? Credideram aliquando Plinium cum Strabone autoritate critica reconciliari posse, mutatâ, quòd ibi mendum suspicarer, veteri lectione, ut uno tantum verbo transposito legeretur: *sicut, quæ nunc Apamia, Myrlea Colophoniorum*. Sed quorsum id, si rursus committendus ille mihi foret cum Mela, quem non semel citat ac laudat Plinius, & non pauca etiam ab ipso mutuatur? Me- lib. 1. cap. 19
la siquidem ait in descriptione Bithyniæ, in qua nullam Apameæ mentionem facit: *Trans Rhyn- dacum est Daschylos, & quam Colophonii collocave- re, Myrlea*: quod admiratione dignius est in eo scriptore, qui Straboni fuit propè æqualis. Hæc profectò obscura sunt, atque *αὐτοματά*; sed de iis illustrandis aut componendis viderint eruditi. Ego verò, ut tandem de Apameis loquendi finem faciam, addam corollarii loco, quod inobservatum minimè videtur prætermittendum, ter à Strabone, tres diversas hujus nominis urbes, cum tribus itidem *Laodiceis* componi; (plures enim fuerunt *Laodiceæ* nomine urbes, non una tantum

H h

Syriæ, ut existimasse videtur Joannes Quintinus in Præfatione ad Zonaram in Canones) quod quidem haud temerè fecisse accuratissimum scriptorem verisimile est, eoque potius respexisse credendum, ut eas conjunctim nominando, ὁμότιαι illam, seu societatem mutuam significaret, quæ inter urbes hujus nominis intercederet, quod scilicet disertius tradit de Apamea & Laodicea Syriæ, quæ, ἐλέγιντο ἀδελφαὶ διὰ τὴν ὁμότιαν, *propter concordiam Sorores dicebantur*: quemadmodum etiam appellatas esse Laodiceam & Seleuciam ex Eustatio disco. Hujus verò appellationis originem ad id referendam censeo, quòd cùm urbes istæ ab eodem essent conditæ Seleuco Nicatore, ac veluti ejusdem patris filiæ, cognomentum illud affectionis ad declarandam inter se mutuam ex cognatione benevolentiam usurparent. Neque aliàs insolitum in antiquitate civitates, sorores appellari. Sic Uticam Carthaginis sororem Tertullianus in lib. de Pallio; ideo fortasse, quòd, ut habet Mela, essent Utica & Carthago *amba inclyta, amba à Phœnicibus condita*. Sic Sodoma & Samaria sorores Hierusalem appellantur à Hieronymo ex Ezechielis cap. 16. uti jam notavit Ludovicus d'Orleans in Comm. ad Tacitum. Quod verò ad OMONOIA C vocabulum illustrandum facit, solenne illud quidem in nummis ad designandam

lib. 16.

in Schol. ad
Dion. Perieg.

lib. 1. cap. 7.

lib. 11. Annal.

inter duas aut plures etiam urbes foederis societatem, non dubito te olim observasse in locupletissimo Gottifredi nostri Thesauro præclaros æreos nummos maximos, in quibus illustrium præcipuè civitatum ΟΜΟΝΟΙΑΝ legere est; ΕΦΕCΙΩΝ ΚΑΙ CΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ in M. Aurelio. ΕΦΕCΙΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΕCΙΩΝ. CΑΡΔΙΑΝΩΝ CΙΛΙΝΕΝΤΟC in Commodο. ΕΦΕCΙΩΝ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΩΝ Κ. CΜΥΡΝΑΙΩΝ in Gordiano. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΕΦΕCΙΩΝ in Otacilla Severa. Nihil autem eo verisimilius, quod ipse animadvertisti ex egregio illo tuo ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΩΝ, ad designandam ΟΜΟΝΟΙΑΝ, seu foederis communionem apponi solitas in huiusmodi nummis icones numinum, quæ in unaquaque urbe potissimum colerentur. Cui sanè opinioni tuæ non parum favent, quos & abs te apud eundem Gottifredum observatos puto, selecti nummi, in quorum aversis partibus totidem numinum icones, quot in iis urbium mentio fit, non sine consilio appositas credere consentaneum est. Nam sicuti è duobus M. Aurelii & Commodi, in quorum altero ΕΦΕCΙΩΝ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ; in altero verò, CΤΡΑ. Μ. CΕΛΑΙΟΥ. ΟΜΟ. ΝΕΙΚΟΜ. CΜΥΡ. illud Δια-

Hh ij

na: Ephesiæ & Jovis, hoc Cereris & Cybelis icones exhibet; ita in egregio nummo Antonini Pii, qui *CMYP. ΠΕΡΓ. ΕΦΕCΙΩΝ ΟΜΟΝ.* habet, Dianam Ephesiam, Fortunam, & Æsculapium cernere est.

Ac de Apamearum historia, quòd à re nostra alienum minimè videbatur, prolixius quidem tecum egi, *VIR DOCTISSIME*, non quòd novi quicquam, quodve eruditionem tuam fugeret, me dicturum esse considerem; sed ut quæ sparsim apud veteres scriptores de iis habentur, veluti unico conspectu ob oculos repræsentarem; quod & tibi haud ingratum fore spero; mihi verò etiam opportunum, ut tibi rem propius inspicienti, meam de insigni hoc nummo Apameæ Syriæ tribuendo opinionem faciliùs probem, cui, ob ea quæ infrà dicturus sum, non invitus, ut puto, accedes. Venio nunc ad nummi ipsius explicationem, cujus quidem summam, ut paucis aperiam, aio in ejus aversa, quantùm conjecturâ assequi licet, decantati illius Deucalionis Cataclysmi memoriam ab Apamensi Monetario fuisse expressam; illud, quod navigii genus quodpiam diximus Arcam repræsentare, cujus ope servatum Deucalionem narrant fabulæ, in Arca Deucalionis ipsius & Pyrrhæ simulacra extare. Deucalionis sanè Cataclysinus notissima res est, si quæ

ulla, apud Mythologos, atque earum celeberrima, quas è sacris Bibliis depromptas, ac veluti per manus traditas ab hominum memoria, constanter retinuit Antiquitas. Verùm ita fabularum involucris larvata veritas, ut in Noëmico potiùs Diluvio Deucalionis originem, quàm in Deucalionis Noëmici historiam liceat agnoscere. Mirificè quippe, ut est fabularum inconstantia, Diluvii hujus causas, tempus, modum confuderunt veteres, ut etiam non semel, quod re vera accidit, sed ter aquis demersum Orbem terrarum crederent: ut omittam quæ de Deucalione ipso, quem non unicum tantùm, sed triplicem esse voverunt, deque ratione & loco, quo ille primùm ex aquis emerferit, perperam commenti sunt; quæ hîc referre longum ac supervacaneum esset. Non adeò tamen illi, in tenebris licèt positi, cæcutierunt, ut vestigia nulla veritatis, quam ex ipsis sacris Literis, aut ex antiquissimorum scriptorum monumentis sunt mutuati, in eorum fabulis sit deprehendere; liceatque de iis illud usurpare, quod de Poëtarum filiis Lactantius, illos *de Orig. error. lib. 2.* non omnino mentiri solitos, sed figuris involvere & obscurare quæ dicerent. Sic ut Noë Arcam Moses, ipsi Deucalioni *κτεάνων*, aut *ἀρματα* tribuerunt: unde Larnassus, Stephano teste, vetustis illis temporibus dictus, *ἀπὸ τοῦ πρῶτου Δευκαλίωνος*

H h iij

λάρνακα ἀπὸ τῆς περὶ Πηλῶναι, qui postea unius literæ
 mutatione Parnassus Theſſaliæ mons; quò, ut ad
 Armeniæ montes delatam aquis Noë Arcam ha-
 betur in Veteri Testamento, ipsi quoque appul-
 sam Deucalionis Arcam crediderunt. Sic colum-
 bæ missionem, ut de Noë legimus, Deucalioni
 aquarum è facie terræ dilabentium indicio fuisse
 ab iis traditum. Porro Deucalionei Cataclysmi,
 atque Arcæ etiam, in qua illum servatum fama
 fuit, innumeros planè autores meminisse nemo,
 vel leviter eruditus, ignorat, Mythologos præ-
 fertim ac Poëtas; quos inter, Christianum homi-
 nem, Christianæ etiam poëseos sacris initiatum
 Nonnum, non puduit explosam jam fabulam re-
 coquere his grandiloquis versibus, quibus post
 Dionys. lib. 3. descriptum Ogygium Diluvium, hæc de Deuca-
 lioneo.

Δὲ πρὸς ὄμβρος ἔην, ὅτε κυκλᾶδες ἀπὸ γαίης

Χθὺμα πλυσθέντι κατέκρυψε δύσι φον ὕδωρ,

Δευκαλίῳ ὅτε μωῶος ὁμόσπλος ἦλιν Πύρρη

Ολυμψίων μερόπων οἰὶ λάρνακι κοίλαδι τέμνων,

Χθὺμα παλινδύστητον ἀπεκμάρτου νηφειῶ

Ἡέρος ὕδαπέντος ἔλιξ πορθμούετο γαύτης.

*Altera pluvia erat, cùm circularis ambitum terra
 Fluctu insano abscondebatur infeliciter ningens aqua,
 Deucalion cùm solus comes cum coeva Pyrrha
 Pereuntium hominum in cava arca secans*

*Fluctum revolutum immensa pluvia
Aëris aquosi in gyrum trajiciebatur nauta.*

Ubi sanè λέριαια, navim Lubinus verterit, nescio, cum λέριαια arca sit passim Græcis scriptoribus. Omnium verò maximè, fabulosum hunc Cataclysmum, ad Noëmici exemplum expressit Lucianus in Syntagmate de Dea Syria. Locum integrum, quando id res ipsa postulare videtur, huc afferre non verebor. Post Diluvii igitur compendiosam narrationem, hæc ille de Deucalione. Δευκαλίων ὁ, μωῦος ἀνδρὸς πῶν ἐλπίτω ἐς γῆν δδύτῳ, δι-
βουλῆς τὲ, καὶ τῷ δισβέος εἰνεα. ἢ ὅ οἱ σωτηρίῃ ἦδε ἐγῆτο.
λέριαια μεγάλῳ, τὴν αὐτὸς ἔχε, ἐς τῶντιν ἰσθιβάσας παῖδας τε,
καὶ γυναικας ἐωυτῷ ἐσέβη. ἐσθαινογι ὅ οἱ ἀπικοντο σῶες, καὶ ἵπποι,
καὶ λεόντων γῆρα, καὶ ὄφεις, καὶ ἄλλα, ὅχοντα ἐν γῇ νέμονται πᾶντα
ἐς ζῶντα. ὁ ὅ, πᾶντα ἐδέχοντο, καὶ μιν εἶν ἐσίνοντο, ἀλλὰ σφισ
μεγάλη δῶν φιλίῃ ἐγῆτο. καὶ ἐν μὴ λέριαια πᾶντις ἐπλῶε,
ἐπὶ δὲ ὕδωρ ἐπικράτει. *Deucalion autem solus hominum
relictus est in secundam generationem, prudentia &
pietatis gratiâ. Servatus autem fuit hoc pacto. Ma-
gnam quandam arcam, quam ipse habebat, liberis
& uxore in eam impositis, conscendit. Ingredientem
sequeuti sunt apri, equi, leones, serpentes, & alia
quacunque in terra pascuntur, bina cuncta. Quæ
omnia excepit: nec ipsum ledebant; sed magna inter
eos divinitus erat concordia, unaque in arca omnes
navigarunt, quandiu aqua superavit. Constat ita-*

que (nam hæc de Deucalione à Græcis accepisse fatetur Lucianus) ad Noëmicæ illius Arcæ imitationem, Deucalionis *κλυώνη*, seu *ἀρπυξ* effinxisse veteres Fabulatores. Quod idcirco dixisse volui, ne quispiam contra quàm in nummo nostro apparet, non arcâ, sed cymbâ potius, aut quovis alio navigii genere servatum, opinione veterum Deucalionem opponat, fretus Ovidii autoritate, apud quem hæc de Deucalionis ad Parnassum appulsu legere est.

*Hic, ubi Deucalion (nam cetera texerat aquor)
Cum consorte tori parva rate vectus adhesit
Corycidas nymphas, & numina montis adorat.*

Sat. 1.

Aut Juvenalis, cujus hi sunt versus:

*Ex quo Deucalion nimbis tollentibus aquor.
Navigio montem ascendit, sortesque poposcit,
Paulatimque animâ caluerunt mollia saxa.*

A quibus sanè ob eam, quâ Poëtarum jure utuntur quidlibet audendi potestate, non exacta admodum expectanda est in rerum antiquarum narratione diligentia aut fides. In nostro verò nummo, quantum in re tali fieri potuit, Arca non dubiè expressa. Nam vix aliud apud veteres etiam esse potuit, *κλυώνη*, seu Arcæ schema, quàm quadrilaterum, quale hujus fuisse ex duobus quæ apparent lateribus, videtur: potissimum enim ejus usum fuisse recondendis vestimentis docet nos

Aristophanis

Aristophanis Scholiastes, quo autore, *κίστη*, *cista*, in *Equit.*
 ac *κλωρίς*, *arca*, in eo præcipuè differunt, ὅτι ἡ *κίστη*
ἐστὶν ἀποδοχὴν ἔσθιν ἐδισματόν ἢ ὅ, *ἱματίων*, καὶ *χρυσὸν* ἢ *κλωρίς*.
Quòd cista eduliis condendis; arca vestimentis at-
que auro servando est. In eo autem ista à vulga-
 ribus differt formâ, quòd altiùs assurgit, ac ve-
 luti camerata est. Ac tres illi, ut apparent, ti-
 gilli, erecti duo, transversus alter, Arcæ ipsius,
 meo iudicio, orthographiam designant; quod
 necesse erat ad exhibendam interiorem ejus par-
 tem, ubi Deucalionis & Pyrrhæ collocanda si-
 mulacra erant: ut non ab re prorsus Arcam no-
 stram, *νεκρωτήριον*, *fenestratam*, ut eam, cujus men-
 tio apud Pollucem appellare liceat. Jam verò ex-
 hibita inferiùs aquarum species, quibus innatan-
 tem Arcam cernere est, annon conjecturæ nostræ
 ita suffragatur, ut vel ex hoc uno eam æquis le-
 ctoribus me probasse, jure possim contendere?
 Verùm nulla representati hîc Deucalionis Cata-
 clysmi illustrior nota, quàm binæ illæ columbæ,
 quarum altera Arcæ vertici insidet, altera oleæ
 ramum, ut tua etiam atque aliorum fert opinio,
 unguibus tenens, Arcam versùs volatu ferri vi-
 detur. Quo nihil appositè magis fieri poterat ad
 exprimendam, seu veriùs ob oculos ponendam
 duplicem columbæ missionem à Deucalione fa-
 ctam, quam in hunc modum refert Plutarchus, *desolert. Ani-*
mal.

Οἱ μὲν γὰρ μυθολογοῦσι τὰς Δευκαλίωνι φασὶ περικρατῆσαι τὴν γῆν
 τῶν ἀφ' ἐκείνου, δὴ λωμὰ ῥυτῶσαι χιμῶνος μὲν ἔχου πάλιν ἐν-
 δουρῶντο, ὡς αἶψα δὲ ἀπὸ τῶν αὐτῶν. *Sane qui fabulas narrant,*
ii columbam aiant ex arca emissam, Deucalioni cer-
tum indicium detulisse tempestatis, cum rursus in-
gredederetur; serenitatis vero, cum avolasset. Illud
 namque à columba supra arcam quiescente signi-
 ficatur; hoc à referente ramum, qui dilabentium
 aquarum indicio fuit. Ceterum simulacra, quæ
 in Arca sunt, Deucalionis & Pyrrhæ esse, adeò
 post ea quæ diximus, res ipsa clamare videtur,
 ut vix monitore, nedum interprete, opus sit.
 Illud potius animadversione dignum, quorsum
 pertineant utriusque extra Arcam icones. Quan-
 do autem etiam hariolari in re obscura licet, con-
 jecturam, seu vetiùs suspicionem de ipsis meam
 proponere minùs verebor, Deucalionem scilicet
 ac Pyrrham nihil aliud fortasse hoc loco agere,
 quàm ex Themidis oraculo magnæ parentis post
 tergum ossa jactare, ut cum Ovidio loquar. Cer-
 tè figurarum gestus is est, ut non malè ei tribui
 possit, qui aliquid post tergum projecturus sit, in
 nummo præsertim, qui non ita peritum ac dili-
 gentem artificem sortitus fuerit. Adde, quòd
 prætermittendum minimè est, velatum Pyrrhæ
 caput, ut in iis Themidis præcipitur apud Ovi-
 dium.

Et velate caput, cinctasque resolvite vestes,

Mesam. 1.

Ossaque post tergum magna jactate parentis.

Quod tamen in Deucalione minimè observatum, ac contrarium etiam in Pyrrha, quantum ad vestem discinctam attinet, ultrò fateor. Sed meminerint ii, quibus hæc minùs arriserint, me Dायum hîc, non Oedipum agere.

Jam verò hoc loco, si unquam alibi, patrocínio tuo mihi opus est, VIR DOCTISSIME, quando rem planè incredibilem, atque ab Antiquariis vix sine risu audiendam cogor proponere; inscriptum nempe in Arcæ fronte ΝΩΕ nomen. Ac primùm ego te hîc testem appello, quæ in re nummaria

—*tam cernis acutum,*

Quàm aut aquila, aut serpens Epidaurius:

quamvis ubi res ipsa loquitur, vix ullum testibus locum relictum esse videatur. Vidisti ipse non sine admiratione in ejus, quem hîc excusum exhibemus, archetypo literas tres, Ν, Ω, Ε; in illo verò, qui est Ottoboni Cardinalis, non obscurè primam Ν: nam in Chisio literæ evo prorsus deletæ. Vidit eos ipsos nummos Antiquariorum solertissimus, cujusque judicio nemo non acquiescat, Franciscus Gottifredus. Viderunt alii etiam viri cordati atque eruditi, quorum nomina, ne hîc judicium instruere videar, consultò reticeo. Ne-

li ij

que est cur vereatur aliquis, quòd aliter sit in nummo Severi, (in quo Parisiensis ectypi fidem sequi cogor) ne hæ tres literæ integri vocabuli pars sint, cujus reliqua in altero Arcæ latere, vetustate fortasse attrita minimè deprehenderim; illudque fortasse sit, quod $\beta\omicron\upsilon\tau\tau\epsilon\phi\eta\delta\iota$, seu sinistrorsum, legi debeat, ΝΩΕΜΑΠΑ, pro ΑΠΑΜΕΩΝ. Nam, præterquam quòd literæ Ε & Ν, ut nunc sunt, perversè ad eam scripturam essent collocatæ; viderint quibus hæc suspicio occurrat, num id, quod in fronte Arcæ superest spatii, quatuor, ut opus esset, integras literas, ΑΠΑΜ capiat: discantque interim à me, testimonio tuo atque aliorum, qui nummum à me super hac re consulti inspexerunt, in altera Arcæ parte nihil minus, quàm literæ alicujus vestigia apparere. Hæc de re ipsa præfati, illos qui in Dissertatione nostra hunc nummum inspecturi sunt, tantisper judicium sustineant rogamus, dum, quod spero, consequemur, nos hic non omnino frustra fuisse ostendamus. Neque verò ipsi pro sua eruditione atque doctrina negabunt, opinor, quod ex Christianis autoribus, qui adversus Gentes scripserunt, manifestum est, Barbaros, atque ipsos etiam Græcos, plurima ex Judaïcis antiquitatibus, æque ipsis sacris Bibliis transtulisse ad superstitiones suas, ac sacra, colore veluti aliquo religionis, aut

consensu saltem antiquitatis commendanda. Mitto, existimasse Clementem Alexandrinum, Numam Romanorum Regem, illum Mosis è scriptis fructum cepisse, ut Romanos à Dei simulacro, vel in hominis, vel in cuiuspiam animantis speciem fingendo averteret. Mitto etiam, quod, ex eodem Clemente, Aristobulum Peripateticum sensisse video, Platonem Hebræorum leges atque instituta curiosè diligenterque investigasse, ac planè excussisse: Numenium Philosophum itidem apud Clementem, nihil aliud Platonem esse contendere, quàm Mosem Atticâ linguâ loquentem. Atque, ut propiùs in rem nostram descendam, quæ de Gigantibus commenti sunt veteres Mythologi, non aliunde originem duxisse, quàm ex iis, qui ex Angelorum Dei cum filiabus hominum concubitu nati sunt filii, haud obscurè innuit Iosephus. De Turris autem Babylonicæ ædificatione non solùm disertum Sibyllæ testimonium profert Iosephus idem; sed Abydeni etiam atque Eupolemi antiquorum scriptorum, ex Alexandro Polyhistore Eusebius. Verùm hæc trita quidem, ac vulgò passim obvia. Illa non item, quæ de rebus è sacra Historia ad Gentium mythologiam traductis animadverterunt Viri docti. Nam in uno Baccho, mirum quot quantaque ad Mosaïcorum gestorum similitudinem conficta in

lib. 1. Strom.

lib. 1. Antiqui
cap. 4.

ibid. 5.

Prep. Evang.
lib. 9. cap. 14.

vetèrum monumentis deprehenderunt. Ipsum nempe in Ægypto natum, statimque arcæ inclusum, atque in aquas projectum. Ad hæc, aquam ab ipso, percussâ thyrsu petrâ, eductam, flumina itidem thyrsi ope exsiccata, ac trajecta; quodque animadversione dignius, ab autore Hymnorum, qui Orphei nomine circumferuntur, Bacchum, & Μῆτις, pro Mose, & Νομοφύλαξ, legisferum fuisse appellatum, & bifidas etiam in vertice comas habuisse; quemadmodum & Moses, vulgò corniger: ne quid dicam de baculo hederaceo à Baccha in serpentem verso, deque offusis apud Indos tenebris, dum Bacchæ interim luce fruerentur; quæ sanè nonnisi ex antiquioribus Mythologis Nonnus in Dionysiaca transtulit. Insignia quoque sunt ad hunc locum quæ habet Pausanias, Eurypilum, cùm Arcam Libero sacram reclusisset, in qua ejus simulacrum asservabatur, eo viso statim mente excidisse; quod ex illo Samuelis est 6. 19. ubi Betsemitas à Deo percussos legitur, quòd in Arcam introspicere ausi essent. Omnino verò ad plagam à Philisthinis in Hæmorrhoidibus acceptam ob Arcam neglectam illa expressa sunt, quæ de Phallos Baccho dedicandi origine è fabulis deprompta venditat Aristophanis Scholiastes, Athenienses ob spreta Bacchi mysteria in pudendis morbo correptos, non antea

in *Acharnen.*

ab eō convaluisse, quàm Phallos, hoc est illarum partium icones, in quibus Numinis iram experti fuerant, ipsi sacrascent. Sed & illustria Veteris Testamenti nomina profanis diversarum gentium scriptoribus innotuisse nemo sanè ignorare potest, qui præter vulgata illa de Mose apud Diodorum, Tacitum, Justinum aliosque, nonum Eusebii librum de Præparatione Evangelica legerit, in quo ille, cùm de Abrahami rebus gestis Hecatæum justum volumen scripsisse tradit; tum verò Jacobi, Josephi, Jobi, Davidis, Salomonis, Jeremiæ Prophetæ mentionem fieri apud antiquos scriptores, Berosum, Demetrium, Aristeam, Artapanum, Theodotum, Eupolemum, Alexandrum Polyhistorem, Nicolaum Damascenum, Melonem, Philonem, Abydenum, Megasthenem, ex eorundem monumentis ostendit. Generatim verò antiquitatum Hebraicarum vestigia extare in Syrorum, Chaldæorum, Phoenicum historiis refert Josephus: quarum historiarum autores nominat, Theophilum, Theodotum, Mnaseam, Aristophanem, Hermogenem, Euhemerum, Cononem, ac Zopyrionem. Jam verò Noëmici Diluvii, Noëque ipsius, Arcæ lignæ beneficio servati meminisse præter Berosum, Hieronymum quoque Ægyptium, ac Nicolaum Damascenum, testatur Josephus idem. Quin ut Diluvium Noë

lib. 1. adv. Ap.

*Antiq. lib. 1.
cap. 4.*

Præp. Evang.
lib. 9. cap. 12.

Medis & Assyriis scriptoribus haud ignotum fuisse prober, profert Eusebius, luculentum Abydeni testimonium, quod, quandoquidem lepidam ob aniles assutas fabulas Diluvii narrationem continet, huc adscribere non abs re futurum existimo.

Μεθ' οὖν ἄλλοι τε ἤρξαντο, καὶ Σείσιθρος ὃ δὴ Κρόνος παλαιότερον μὲν ἔσται πλῆθος ὁμῶν Δεσίου πέμπτῃ ὅπῃ δίκη, καὶ ὅπῃ πᾶσι ὅπῃ γράμματα ἡμεῖς ἐχόμενοι, ἐν ἡλίου πόλῃ τῇ ἐν Σιππάρῳ ἀπὸ χρίσται. Σείσιθρος ὃ τῶν τε ἐπιτελεία ποιήσας, διότι ἐπ' Ἀρμενίους ἀνὰ πλεον, καὶ παλαιότερα μὲν κατελάμβανε τὰ ἐκ Θεοῦ. τρίτῃ ὃ ἡμέρῃ ἐπειτα ὡς ἐκόπασε, μετῆς τῶν ὀρνίθων πέρην ποιούμενος, εἴχου γὰρ ἴδωκεν τῶν ὕδατος ἐκδοσθῆναι, αἰδὲ ἐκδεχόμενον σφέας παλαιότερος ἀχόμενος, ἀπερέουσιν ὅκα κατερμήσσονται, τῶν δὲ Σείσιθρος ἐπίσω κρύβεται, καὶ ἐπ' αὐτοῖς ἔτραν, ὡς ὃ τῶν τε τρίτῃσι δὲ τύχειν, ἀπὸ τῶν γὰρ δὴ πηλὸν κατέπλεον τοῖς ταρασσὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἀνὰ πλεον. Τὸ δὲ πλοῖον ἐν Ἀρμενίᾳ πείσθη ξύλων ἀλεξιφάρμακα τοῖς ὀρνίθῳσι πείσθη. Hinc tum alii plerique, cum etiam Sisithrus in Imperio successit, cui cum Saturnus imbrium vim maximam decimoquinto mensis Desii fore predixisset, & quicquid literis comprehensum erat, id totum apud Heliopolim Sipparorum occultari seponique iussisset, & is Dei mandatis obsequutus, continuè navigationem Armenios versus instituit, in qua repentino divina predictionis eventu occupatur. Tertio autem die, quàm tempestas remitti cœperat, aves emittit explorandi gratiâ sicuti terram undis emersam atque existentem viderent.

Qua

Qua cum immensum in pelagus incidissent, nec quò succederent omnino quicquam occurreret, ad Sisithrum denuò revolarunt, aliaque postea similiter emissæ. At cum tertio idem fecisset, votique compos evasisset, (quippe volucres alis limo plenis redierant) illicò Deorum numine, hominum societati oculisque subducitur; navigium autem ad Armeniam appulsum, amuleta suis è lignis confecta, quæ de collo suspensa gestarent, indigenis suppeditavit. Nonne vides hîc, VIR DOCTISSIME, Mosaïcæ veritatis manifesta vestigia in iis, quæ noster de avium missione ac reditu, deque Arcæ, cujus ille loco, ut Berofus quoque, navigium finxit, ad Armeniæ montes appulsum? ut meritò Sisithrum hunc eundem cum Noë fuisse, ita fortasse Assyrio vocabulo appellatum crediderit, qui hunc ipsum Abydeni locum profert in libris adversùs Julianum, Cyrillus Alexandrinus. Nonne egregia inserta commenta de prænunciato à Saturno Diluvii die, datisque Sisithro mandatis de recondendis in urbe Heliopoli literarum monumentis? Observatu etiam digna mihi videntur, quæ de amuletis è ligno Arcæ ab Armeniis sibi comparatis refert, quod etiam de bitumine ab ea abrafo narrat Berofus apud Josephum. Diluvii item histo-

lib. 1. Antiqu. cap. 4.
Præp. Evang. lib. 9. cap. 19

K k

Κατὰ τὴν κατεκλυσμένην ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας ἀπελθὼν τὴν περὶ τὴν ἑλ-
 ληνικὴν μὲν τῆς γῆς ἐκ τῆς ἰδίας ἐξελαυνόμενος ὑπὸ τῆς ἐλ-
 ληνικῆς διδύσεως ὅτι πρὶν μεταξὺ χώραι ἐλθὼν εἰς τὴν ὀρεντικὴν τῆς
 Συρίας οὐσὶν ἔρημον. *Virum quendam, qui cum filiis
 diluvium effugerat, ab indigenis Armeniâ pulsum,
 adibusque ac possessionibus ejectum suis, intermediam
 regionem transgressum, in desertos Syria montes se-
 cessisse. Ubi animadvertas velim quæ de homine
 illo ignoto ex Armenia profugo, atque in Sy-
 riam montanam, eamque incultam ac inhabita-
 bilem se recipiente, hîc narrantur. Illa enim non
 contemnendæ suspicioni aditum patefaciunt, ex
 hac recepta apud Syros opinione invaluisse post-
 modum, fabulis subinde irrepentibus, tam ma-
 gnam Diluvii memoriam, quantam ex Luciano
 inferiùs videbimus; idque ob rei ipsius magnitu-
 dinem, aut quòd eam fortasse Syriæ partem, quæ
 deserta hîc dicitur, ab eo primùm excultam,
 aut insigni aliquo hujusmodi beneficio affectam
 crederent ejus regionis incolæ. Illum verò non
 alium fuisse, quàm Noë, Syrus scriptor credi-
 dit Nicolaus Damascenus. Ejus de hac re verba*

lib. 1. Antiqu.
 c. 4.

ἐστὶν ὑποφ' τὴν Μινυάδα μέγα ὄρος καὶ τὴν Ἀρμενίαν Βάειν λεγόμενον, εἰς
 ὃ πολλοὶ συμφοροῦντες ὅτι τῆς κατεκλυσμένης γῆς ἐκ τῆς πε-
 ρὶ τὴν ἑλ-
 ληνικὴν, καὶ ἵνα ὅτι λεγόμενον ὅτι πρὶν ἀκρωρείαν
 ἔχειν, καὶ τὰ λείψανα τῆς ξύλων ὅτι πολὺ φθίνων. γήμοιο δὲ

ἐπὶ τῇ ὄρει καὶ Μωϋσῆς ἀνέβηκεν ὁ τῷ Ἰουδαίων νομοθέτης.

Est super regionem Minyarum magnus mons in Armenia, nomine Baris, in quo multos profugos Diluvii tempore servatos ferunt, & quendam arcā vetustam in hujus vertice habuisse, ac reliquias lignorum ejus longo tempore duravisse; qui fortasse is fuit, de quo etiam Moses scribit Judæorum legislator. Quod verò hîc Nicolaus Damascenus tradit, reliquias lignorum Arcæ diu perdurasse, mirificè facit ad illa Chrysostomi, Oratione de Perfecta Charitate:

tom. 6. edit.

Οὐχὶ καὶ τῇ ὄρει μὲν τῆς Ἀρμενίας, ἐνθα ἡ κιβωτὶς ἱδρύθη; οὐχὶ καὶ τῇ λείψανον αὐτῆς ἕως νῦν εἰς σήμερον παρὲς ἡμετέρας ἀπομνησιν;

Savil. pag. 748.

Nonne etiamnum (Diluvium) Armenia montes testantur, ubi constitit Arca? nonne hodieque ibi servantur ejus reliquia ad nostram commonefactionem?

Eadem ante Chrysostomum de Arcæ reliquiis testatus est his verbis Theophilus Antiochenus in lib. 3.

libris ad Autolyicum, si modò is ejus operis autor est. ἥς κιβωτὴ πᾶ λείψανον μέχρι τῷ διδῶν δείκνυται ἐν τοῖς Ἀραβικοῖς ὄρεσιν. *Arca hujus reliquia adhuc durare perhibentur in montibus Arabicis, seu veriùs Armenicis, ut apud Theophilum reponendum censuit Bochartius.*

in Geograph. Sac.

Hæc sanè ad ostendendam non absurdam in nummo hoc nostro inscriptionem Noëmici nominis apud æquos lectores sufficere videantur. Ex iis namque verisimile fit obscuram confusamque

lib. 1. *Antiqu.*
cap. 4.

fabulis Noë ipsius notitiam, aut certè famam in Syria obtinere potuisse, seu ob Armeniæ provinciæ vicinitatem, in quam vel Syrorum scriptorum testimonio delatum Arcâ Noë Syri haud ignorarunt; sive quòd Noë tanquam alicujus magni nominis viri apud eos memoria invaluisset: quemadmodum (ut in re haud dissimili non alieno exemplo utar) *inter optimos, electos, & animas sanctiores* CHRISTUM & Abrahamum censuit Alexander Severus, atque utriusque effigiem in Larario habuit, teste Lampridio in ejus Vita. Quæ quidem Noë fama eò faciliùs apud Syros disseminari potuit, quòd Syriâ universâ (ut est apud Josephum) à Davide, victo Damascenorum Rege Adado, in ditionem suam redactâ, vectigalique redditâ, consentaneum, immo planè necessarium fuit, in devictam gentem unâ cum imperio, Hebraïcarum quoque rerum notitiam propagatam. Cujus etiam rei argumento esse possit insita, ut vidimus, animo Syri Imperatoris, Abrahami sacra quædam, ut cum Quintiliano loquar, memoria, quam ille, ut par est credere, à majoribus acceptam coluit. Nam & Abrahamum Damasci regnasse tradit Nicolaus Damascenus, ejusque nomen suâ etiam ætate celebre fuisse apud Damascenos, apud quos & vicum ostendi, quem vocarent Abrahami Domicilium. Ac, quod obi-

ter observo, Alexandrum Severum erga ritus Judaicos proclivem fuisse, ex eo haud perperam fortasse quispiam conjiciat, quod is, ut est apud Lampridium, ab Antiochenis atque Alexandrinis convicii loco, *Archisynagogus* fuerit appellatus. Archisynagogi quippe sacerdotium, proprium ac peculiare Judæorum habitum fuisse, haud dubiè colligitur ex Epistola Hadriani ad Phlegontem apud Vopiscum in Saturnino, in qua hæc ille. *Nemo illic (de Ægypto loquitur) Archisynagogus Judaorum, nemo Samarites, nemo Christianorum Presbyter, non Mathematicus, non Haruspex, non Aliptes.* Hæc, inquam, omnia ad conjecturam nostram fulciendam suffectura videantur apud eos, qui faciliiori ingenio sunt. Verum ut severioribus etiam atque emunctioris naribus satis, ut possumus, faciamus, addemus quæ circa Noë ac Deucalionis nominum analogiam atque, ut ita dicam, synonymiam gravissimos scriptores tradidisse comperimus. Primus conjecturæ nostræ auctoritatem faciat, qui Christianam Religionem non tam eloquentiâ atque doctrinâ, quàm sanguine tutatus est, Justinus. Inquit ille ad *Apolog. 1.*

Οὐκ ἐστὶν ἡμεῖς οἱ Θεοὶ πλὴν οὐδ' ἔχουσιν καὶ ἀνθρώποις τὰ
 πρὸς τὸν κόσμον μὴ ποιῆσαι, ἵνα ἔοι φαῦλοι ἄγγελοι, καὶ δαίμονες,
 καὶ ἄνθρωποι μὴ κτίσθαι, ἀλλὰ τὸ σπέρμα τῆς Χειρὸς τοῦ Θεοῦ
 ἐν τῇ φύσει ὅτι ἀπὸν ἔστιν. Ἐπεὶ εἰ μὴ τὸν λόγον, οὐκ αὖτε οὐδ' ὑμῶν

K k iij

τῶν τε ἐπὶ ποταμῶν, καὶ ἐπεργάζεσθαι ὑπὸ τῆς φανύμενης διασπορῆς
 ὡς, ἀλλὰ ὁ πῦρ ὁ τῆς κρίσεως καταλθὼν, θιέδεν πάντα διεκρινεν,
 ὡς καὶ πρὸ τούτου ὁ κατακλυσμός μετὰ λίαν, ἀλλ' αὖ τὸ μέγιστον σὺν
 τοῖς ἰδίοις πῦρ ἡμῶν καταλύμενον Νῶε, πῦρ ὑμῖν δὲ Δευκαλίωνα.
*Quocirca Deus confusionem & interitum totius mun-
 di, per quem mali angeli, & daemones, & homines
 non amplius extent, fieri nondum permittit, propter
 semen Christianorum, quod natura rerum caussum
 esse novit. Absque eo enim si esset, fieri haud qua-
 quam posset, ut vos adhuc ista faceretis, & à pravis
 demoniis ita agitaremini; verum descendens iudicii
 ignis, omnia propalam dyjudicaret: sicut antea quo-
 que diluvium neminem reliquum faciens, prater
 unum cum suis, apud nos cognominatum Noë,
 apud vos autem Deucalionem. Justinum excipiat
 Hebraicarum rerum peritissimus Philo, quem ita
 differentem audire, operæpretium est. Ἡξίωσι γὰρ ὁ
 ποιητὴς τὸ αἶψον καὶ τέλος γινέσθαι τῆς κατακρίτου γένεως, καὶ ἀρχὴν
 τῆς ἀνυπαγίου, διδάσκων τοῖς ἀπεργασμένοις τῇ τὸ κόσμον λέγοντας ἔρ-
 γαις, οὐ ῥήμασιν, ὅτι καθ' ὅν εἰσπηγήσασιν νόμοι ἐν τῇ φύσει τῆς ὅλων,
 αἱ σύμπασαι μυριάδες αἰδεσφόρων μὴ ἀδικίας, εἰς ἀνδρὸς οὕτως
 ἀξίας, διαχριστῶν συμβιωῦντος. Τοῦτον Ἑλλήνες μὲν Δευκαλίωνα,
 Χαλδαῖοι δὲ Νῶε ἐπωνομάζουσιν, ἐφ' οὗ τὸ μέγαν κατακλυσμόν
 σπείβη γένεως. Voluit enim Conditor rerum omnium,
 ut idem homo, & damnati generis esset finis, & ini-
 tium innoxii, eos qui providentiam negant docens
 rebus magis quàm verbis, quòd juxta legem naturæ,*

lib. de Pram.
 & Pæn.

se autore, proditam, innumerabiles mortales injusti, indigni sunt qui cum uno homine cum justitia vivente, conferantur. Hunc Græci Deucalionem, Chaldaei Noë nominant, cujus ætate ingens diluvium accidit. Noë nomen Chaldaicæ linguæ vocabulum disertè tradit hîc Philo; quod sanè notandum: nam & hoc facit ad id astruendum, quod paulò antè dicebamus de verisimili apud Syros hujus nominis notitia. Sed omnium apertissimè mihi suffragatur, quem jam citavimus, Theophilus lib. 3. Antiochenus, cujus in libris ad Autolycum disertum est de hac re testimonium. Νοε καὶ ἑλλήνων τοῖς αἰθερίοις μέλλειν κατακλυσθὲν ὕδασι, παρεφίπυσιν αὐτοῖς, λέγων Δεῦτε, καὶ ὑμεῖς ὁ Θεὸς εἰς μετανοίας. Διὸ οἰκείως Δευκαλίην ἐκλήθη. Noë mortalibus diluvium prädixit hortans: Venite, Deus ad pœnitentiam vos vocat. Inde propriè Deucalion ἀπὸ τῆ καλῆς, id est vocando, dictus est. Ubi Græcorum morem non obscurè agnoscere licet, peregrina nomina in notiora ac Græcis auribus accommodatiora commutandi, quem quidem, tanquam ipsorum proprium Josephus olim animadvertit: post narratam enim posterorum Noë per universum terrarum Orbem dispersionem, hæc subdit. Καὶ τὸ ἐπὶ τῷ ὄρει μὲν ἡγεσώμεθα ἡμεῖς ἀπὸ τῆς κατακλύσεως καὶ μετανοίας, ὅτι καὶ μετεόλοισιν αὐτὸς ὁ Θεὸς ὁ ἀφ' ἡμετέρων ὅτι δόξα καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐπὶ τῷ ὄρει, ἡμεῖς δὲ εἰσὶν οἱ τοῦ κατακλύσεως αἱ τοῖς ἀνθρώποις ἡμεῖς.

lib. 1. Antiqu.
cap. 6.

ἐν τοῖς ὑπερὶ ἰδίας ἐποιήσασιν, καὶ πάλαι δέξας, καλλοπύργους
 τὰς ἐν τῇ τοῖς ἐνόμοις πρὸς τὸ σινεπὶ, αὐτοῖς, ἐκ τῶν δὲ
 πολιτείαις αἷς αὐτῶν γεγυόσι. Porro gentium quadam
 adhuc servant derivatam à suis conditoribus appella-
 tionem, quadam etiam mutaverunt: nonnulla in
 familiarem accolis & notiozem vocem sunt versa,
 Græcis potissimum talis nomenclatura autoribus. Hi
 enim posterioribus sæculis veterem locorum gloriam
 sibi usurpaverunt, dum gentes nominibus sibi notis
 insigniunt, dumque tanquam ad suum jus attine-
 rent, mores quoque proprios in illas invehunt. Quod
 verò in gentium ac populorum appellationibus
 fieri solitum à Græcis narrat Josephus, id quoque
 in nominibus propriis personarum, illustrium
 præsertim, ab iisdem factitatum probabile est.
 Atque hæc quidem de inscripto in nummo hoc
 nostro Apamensi Noë nomine, de quo maluimus
 minùs fortasse cuipiam probabiliter, quàm nihil
 omnino dicere: quod sanè fieri sine nota, in re
 adeò singulari, atque in nummis hætenus inau-
 dita vix potuisset. Cæterùm de eo statuere cur
 illud in fronte Arcæ positum, atque utrumne,
 quod aliquis fortasse ex hoc ipso contendat, Noë
 etiam Diluvium hîc repræsentetur, integrum cui-
 que relinquimus. Mihi certè arridet magis ob ea
 quæ inferiùs dicentur, ad Deucalionis & Pyrrhæ
 Cataclysmum in nummo nostro allusum fuisse;

aut

aut saltem (quod in idem recidit) confusâ apud Syros inanibus figmentis antiquâ veritatis traditione , Noë Diluvium ad Deucalionæ fabulæ speciem ab Apamensibus expressum.

Superest nunc , ut quid hæc Deucalionæi Cataclysmi representatio ad Apameam Syriæ attineat , paucis ostendam. Lucianus itaque (nam rei hujus origo paulò altiùs repetenda) in eo , quod superiùs citavimus , Syntagmate de Dea Syria , quo Hierapolitani Templi non minùs antiquitate quàm religione celeberrimi historiam fusè persequitur , inter alias , quæ de ejus conditoribus apud Hierapolitanos opiniones ferebantur , illam quoque extitisse narrat , Deucalionem , cujus temporibus aquarum diluvium fuerat , Templum illud dedicasse ; idque ut faceret , ei occasionem præbuisse , quod ipsi etiam incolæ Sacræ Civitatis memorabant , eò loci , ubi exstructum deinde Templum , ingentem olim voraginem factam , quæ universam Diluvii aquam absorberit : hanc supra exstruxisse Deucalionem ædem Junoni sacram , quo etiam nomine ab ipsis Dea illa Syria colebatur. Similis apud Pausaniam fabula de hujusmodi voragine in Templo Jovis Olympici Athenis , ut vulgò credebatur , à Deucalione exstructo , in quam etiam universam Diluvii aquam defluxisse fama erat , ac nescio cujus religionis

in Attic.

ritu, quotannis placenta è melle & farina projiciebatur. Ut verò ad Lucianum redeamus, quid in ejus, quam diximus, rei memoriam ab Hierapolitanis fieri solitum esset, narrat his verbis. Δις ἐκάστου ἔτος ἐκ θαλάσσης ὕδωρ εἰς τὸν ἀπικρέεται. Φέρονται ὃν οἱ ἱερεῖς μουσῶν· ἀλλὰ πᾶσα Συρία, καὶ Ἀραβία, καὶ πέραν τοῦ Εὐφράτη, πολλοὶ δὲ θεσμοὶ εἰς θαλάσσαν ἔρχονται, καὶ πάντες ὕδωρ φέρονται, καὶ πρὸς τὸν εἰς τὴν θαλάσσαν ἐκχέουσι. καὶ δὲ, εἰς τὸ χάσμα κατέρχεται, καὶ δέχεται τὸ χάσμα μικρὸν ἐὼς ὕδατος χεῖμα πηλόν· τὰ ὃ ποιῶντες, δουκαλίωτα ἐκ τῆς ἱερᾶς πόλεως νόμον λαμβάνουσιν, συμφορῆς τε καὶ διεργασίας μῆμα ἔμμεναι. *Bis quotannis ex mari aqua in eadem defertur; quam non Sacerdotes modò ferunt, sed tota Syria, & Arabia, & qui trans Euphratem habitant, multi homines ad mare veniunt, indeque omnes aquam afferunt, quam in eadem primum effundunt: deinde ea in hiatus delabitur; ab eo quamvis parvo ingens copia recipitur. Qui hac faciunt, Deucalionem eo in templo legem hanc tulisse dicunt in calamitatis & beneficii monumentum.* Verùm tum ejus Cataclysmi, tum ipsius etiam Deucalionis, alia quoque in Hierapolitano Templo monumenta extabant. Namque & ii, qui colosseos illos trecentarum ulnearum priapos, quos Bacchus in vestibulo Templi dedicasse dicebatur, quotannis certis temporibus ascende-
bant, ac dies septem, ita religione suadente, in eorum apicibus commorabantur, id Deucalionis

gratiâ facere à nonnullis existimatum refert Lucianus idem, in memoriam calamitatis. Οὕτῃ δὲ ἄνθρωποι ἐς τὰ ὄρη καὶ ἐς τὰ ὀρειμήκη τῶν διδρῶν ἤϊσαν, πᾶσι πολλοὶ ὕδωρ ὀρέωνδιοντες. *Quando homines in montes & in altissimas arbores ascenderunt, aquarum inundationem metuentes.* His illa etiam addenda, de aureo signo, quod in interiore Templi parte medium inter simulacra Jovis & Junonis positum erat; quodque alii quidem ad Bacchum, alii ad Semiramidem, alii verò ad Deucalionem certiori, ni fallor, conjecturâ referebant. Vetustiore quippe originem, quàm Semiramidis temporibus conveniat, illamque Deucalionis planè ævi, quod propter obscuritatem ἄλλων à veteribus Chronologis appellatur, ea redolere videntur, quibus signum illud describit Lucianus, digna sanè, quæ silentio minimè prætereantur. Sic inquit ille: *Εν μέσῳ δὲ ἀμφοτέρων ἔστηκε ξάμον ἄλλο χρύσειον, οὐδαμᾶ ὅσιν ἄλλοις ξοάνισι ἑτέροις. τὸ δὲ, μορφῇ ἰδίῳ οὐκ ἔχει. Φορέει δὲ τῶν ἄλλων Θεῶν εἶδος· καλέεται δὲ σημήιον καὶ ὑπὸ αὐτῶν Αστυρίων. οὐδὲ γὰρ ὅσων μὲν ἰδίῳ αὐτῷ ἔχοντο, ἀλλ' οὐδὲ ἁμέσιος αὐτῷ πέει, καὶ εἶδος λέγεται. Porro in utriusque medio (Jovis nempe ac Junonis) stat simulacrum aliud aureum, simulacris aliis nequaquam simile, quod formam propriam non habet, sed aliorum Deorum formam gerit: & ab ipsis etiam Assyriis vocatur Signum; nec dum ipsi proprium nomen imposuere: sed neque de*
Ll ij

generatione ipsius, neque de specie quicquam dicunt. Quod verò columbam signi illius vertici insidentem ii opponerent, qui id simulacrum ad Semiramidem pertinere existimabant, non certum adeò ejus rei indicium erat, ut ad Deucalionem etiam referri non posset. Scio equidem Semiramidem columbæ specie ab Assyriis coli solitam; quod etiam nominis Græcè, *αἰετῶν ὄρειον*, *columbam montanam* significare tradit Hesychius, reclamante tamen Scaligero in Eusebianis: verum ex hoc ipso contrarium potius colligi, meo quidem iudicio, potuisse videtur. Nam si columbæ specie Semiramidis ab Assyriis colebatur, haud ritè satis ac rectè signum illud Semiramidem repræsentare videri poterat, in quo scilicet columba non primas partes obtineret, sed tanquam rei alterius signum esset. Neque enim arbitror, si aut noctuæ specie Minervam, aut pavonis Junonem veteres coluissent, rectè ad eorum Theologiam is fecisset, qui harum Dearum simulacris noctuam aut pavonem in vertice apposuisset, quas numinibus iis designandis adhibere consuetum esset. Simulacri etiam virilis species, quæ Baccho aut Deucalioni quadraret, Semiramidem vix aptè referre poterat. Contrà verò Deucalionem à columba vertici insidente designari probabile est, ob insignem operam ab ea Deucalioni navatam, in de-

p48.37.

ferendo dilabentium aquarum indicio ; eòque etiam fortasse spectabat , quòd Galli , qui Deæ sacra administrabant , columbam , *ἁγία ἰσότητων* , rem sanctissimam , ut Luciani verbis utar , haberent , quam neque tangere æquum existimarent ; ac si inviti tetigissent , eo die , *ὀνείδεις* , execrabiles haberentur. Sed hæc ambigua forsitan , quæque in utramvis partem accipi possint : illud ad Deucalionem id simulacrum pertinere non obscurum indicium , quod in ea ipsa pompa , quâ bis quotannis aqua è mari ad Templum deferebatur , signum istud portaretur. Quid enim Baccho aut Semiramidi commune cum Diluvio , in cujus *αἰάμνησιν* id fieri solitum , ex Luciano didicimus ? Ex his ergo omnibus manifestum est , ingentem in celeberrimo illo Deæ Syriæ Templo , Deucalionis ac Diluvii , quod sub ipso fuit , memoriam viguisse. Quàm verò magna fuerit ejus Templi religio , quàmque latè propagata apud finitimas nationes , hinc conjicere licet , quòd & inde Hierapoli nomen , hoc est Sacræ Urbi , factum sit ei , quæ aliàs Plinii testimonio Bambyce , Strabonis lib. 5. cap. 23. verò etiam Edeffa appellata ; tum etiam ex iis , lib. 16. quæ de ejus donariis atque opibus , deque incredibili gentium ad illud concursu , occasione annuarum celebritatum , Lucianus memorat. Quamobrem vix dubium esse possit , quin ejusdem

Li iij

Templi religiones ac sacra in diversas regiones fuerint translata; ne dum Apameam, quæ in eadem provincia erat, atque ab Hierapoli non longè distans. Quin & à vero non ita prorsus aberrarit, qui alias quoque hujus nominis urbes (harum namque tres aliæ à Stephano recensentur) à celeberrima illa Syriæ, sacra simul ac nomen mutuasse arbitretur. Quicquid enim sit de illis duabus, quarum unam in Creta, alteram in Caria ponit Stephanus, illam certè, quæ inter Phrygiam & Lydiam dicitur, quæque, utpote fontium copiâ, ac lanarum tincturâ nobilis à Strabone laudatur, ejus quæ in Syria erat veluti coloniam fuisse, non contemnendum indicium est, quòd in ejus descriptione Gallos, tanquam templi nescio cujus ministros Strabo idem memoret, quales in Hierapolitano illo Deæ Syriæ fuisse ex Luciano audivimus. Hujus profectò Sacrorum inter diversas urbes communionis non rara in antiquitate exempla reperire est. Ceteris mysteria eodem ritu, quo Eleusine, peragi solita apud Pheneatas, testis Pausanias; Eleusina verò eadem cum Samothraciis fuisse, aut altera ex alteris deducta, liquet ex Diodoro: Samothracia in Lemnum & Imbrum propagata, Strabonis atque Eustathii autoritate ostendit Hieronymus Alexander. Dianæ Tauricæ sacra non solum Ariciam

lib. 13.

in Arcad.

lib. 3. & 5.

in Explicat.

Tab. Heliaca.

translata, quod notissimum est; sed Spartam quoque in vicum Limnæum, & alibi in Cappadocia & Ponto: qua de re insignis extat Pausaniæ locus in Laconicis. De Persica verò eruditè, more tuo, observasti, illam non modò Hierocæsareæ coli solitam, quod ex rarissimo nummo Musei tui ostendis; sed etiam Castabalis Ciliciæ oppido, Hypæpis, & alibi in Lydia. Quid Jupiter ille Cretensis, seu Critagenes, aut Marnus, qui cùm in Creta & Gazæ præcipuis honoribus, tum verò à Corinthiis, Atheniensibus, Bœotiis, nomine *ἱερὸν* ac *ἰσχυρὸν* colebatur, ut disertè probat Tristanus? Quid Casius, qui & Seleuciæ Pic-
in Plantilla num. 6.
 riæ, ut ex nummo satis constat, & apud Pelusium atque alibi multis in locis, quod Tristantum
in Trajano num. 7.
 virum eruditissimum non fugit? Quòd si à nummis exempla petenda sint, quod ad rem nostram magis facit, proferam è CHRISTINÆ Reginæ Thesauro unum Domitiani, in quo ΠΥΘΙΟC ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ, *Pythius Trallensium*; idem sanè qui disertius ΑΠΟΛΛΩΝ ΠΥΘΙΟC in alio Neronis è Museo Magni Etruriæ Ducis, qui sanè ad aliquam aliam Græcarum urbium pertinet. Proferam itidem rarissimos ΝΙΚΑΙΩΝ in Antonino Pio, ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ in M. Aurelio, aliumque ejusdem Augusti insignem, cujus inscriptio, ΕΠΙ Μ. ΤΟΥ ΑΛΙΟΥ ΜΑΞΙΜΟΥ ΠΑΥΤΑΛΙΩΤΩΝ,

in quibus omnibus eadem Deę Syrię effigies, quę in nummis ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ Philippi, & aliorum etiam Cęsarum. Dianę verò *Venatricis* iconem, quo cognomine non uno in loco illam colli solitam autor Pausanias, non solùm exhibebo in nummo Pergeorum Agrippinę, in quo ΑΡΤΕΜ. ΠΕΡΓΑΙΑ, *Diana Pergea*, & Gazę, qui ad Faustina pertinet; sed in alio etiam Faustinaę ΑΜΑΚΤΡΙΑΝΩΝ, & Elagabali ΕΦΕCΙΩΝ, atque in rarissimo Agrippinę ΑΚΜΟΝΕΩΝ, quem nuper edidit Carolus Patinus vester. Ac demùm, ut semel omnia dicam, utar exemplo, quo nulum illustrius sit apud eos qui in nummis versantur, à Dianę Ephesię cultu petito, cujus effigiem eadem planè formâ, quâ in celebri illo Ephesino templo colebatur, cernere est in insigni nummo Apameę Phrygię, apud Tristanum, & in selectis ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ in Trajano, ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ in L. Vero, CΑΜΙΩΝ in Geta & rarissimis Augustarum, ΑΜΑΚΤΡΙΑΝΩΝ nempe in Domitia, ΑΓΚΥΡΑC in Plotina, & ΦΑΝΕΑC ΠΟΛΕΩC CΥΡΙΑC in Faustina. Neque reticebo, quando id & locus ipse suadet, & opinioni nostrę etiam suffragatur suspensionem, quam habeo, ΟΜΟΝΟΙΑΝ illam in nummis, cujus suprà mentionem fecimus, aliquando ad Sacrorum communionem istam inter diversas urbes significandam,

*in Gordiano
num. 19.*

ex Thef. Reg.

candam, adhibitam fuisse. Moveor enim exemplo duorum singularium nummorum, in quorum altero, qui ad Gordianum pertinet, ΕΦΕCΙΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ legitur; in altero, qui ad Domitianum, ΟΜΟΝΟΙΑ CΜΥΡ. ΕΦΕCΙΩΝ. In hoc enim unica Dianæ Ephesiæ cernitur effigies; in illo verò ejusdem simulacrum in navi positum, cui propè adstat altera figura alata, quod ad delata Epheso Alexandriam Deæ hujus sacra non ineptè referri posse arbitror: ut contrà de Isiacis Alexandriâ Ephesum translatis accipi commodè possit alter Gordiani, in quo ΕΦΕCΙΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ, & figura Isidis velificantis, qualem etiam habet alius *Col. Iul. Cor.* in Antonino Pio, qui sanè Corinthi quoque peculiaribus honoribus cultam fuisse Isidem argumento est; quemadmodum apud Elaïtas etiam, quod colligere licet ex singulari atque eximiæ raritatis Græco nummo, qui altera quidem parte caput Romæ ostendit, ut prodit inscriptio, ΘΕΑ ΡΩΜΗ; alterâ verò figuram Isidis pectore tenus expressam, cum inscriptione, ΕΠΙ CΤΡ. Π. CΑΛΩΝΙΟΥ ΕΛΑΙΤ. Nihil autem magis conjecturæ nostræ favet, quàm præclarus alter Græcus itidem nummus, cujus in anteriori parte circa Alexandri Macedonis caput, ΑΛΕΞΑΝΔΟC (sic habent constanter duo quos *ex Mus. Reg. & Chiffo.*

M m

adhuc vidi) ΚΤΙCΤ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑC, in aver-
sa verò figuræ duæ muliebres, quæ simul dextrâ
templum sustinent, in quo duo pariter simulacra
cernere est; ut nihil illustrius fieri potuerit ad si-
gnificandam communionem sacrorum inter duas
urbes, quarum nomina habet inscriptio, ΑΠΟΛ-
ΛΩΝΙΑΤΩΝ ΠΕΡΓΑΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ. Quos
quidem nummos ex insigni ac planè regio CHRIS-
TINÆ Reginæ Musco, aliosque etiam, quo-
rum superiùs mentionem feci, non tam publici
juris facere placuit, ut conjecturæ meæ lucem
afferrem, quàm ut rei nummariae studiosis præ-
clarissimos nummos, ac nunquam antea editos,
veluti indigitando, intactum iis campum patefa-
cerem ad uberiores eruditionis fructum perci-
piendum.

Verisimile itaque fit illustrium, quos adduxi-
mus, exemplis, ab Hierapolitano Templo unâ
cum Deæ Syriæ sacris ac religionibus communi-
cari etiam cum Apamensibus potuisse Deucalio-
nei Cataclysmi memoriam, eodem fortasse ritu
quotannis celebrandam, quo, Deucalionis ipsius
præcepto apud Hierapolitanos fieri consueverat.
Hæc si cuiquam non arriserint, ille saltem haud
negabit, opinor, rei hujus, tanquam in Syria,
ob ea, quæ de Hierapolitano Templo ex Lucia-
no attulimus, sanè celeberrimæ repræsentationem

in Apamensium nummis excudi facile potuisse. Sed in eo fortasse controversiam movebunt nonnulli, quòd cùm in nummo illo Severi, in quo eadem exhibentur, Magnetum pariter atque Apamensium nomina legantur, Cataclysmi historiam in numismatibus suis repræsentare, non tam Apamenses Syriæ, quàm qui in Phrygia erant, fuisse solitos. Nam ΜΑΓΝΗΤΩΝ Phrygiæ à Strabone mentio fit, & *Μαγνητις πόλις τῆς Μαιαίδου* in foedere Smyrnegorum ac Magnetum, ex illustri Marmore Arundelliano apud Seldenum: quocirca, cùm harum duarum urbium in eo nummo conjunctio, foederis alicujus inter ipsas, aut, quod Vir eruditissimus censuit, coloniae ex altera in alteram deductæ indicio sit; utraque tandem de causa id acciderit, Apamea, ad quam nummus ille pertinet, rectius ob Magnetum vicinitatem, Phrygiæ quàm Syriæ esse dicatur. Neque ego in hoc illis vehementer repugnem; addamque potius, quibus conjecturam suam confirment si libeat, nonnulla circa Apameam Phrygiæ observatione sanè digna, quæ deliberanti mihi, Apameæ ne Syriæ, an ei quæ in Phrygia fuit, nummum hunc Philippi adjudicarem, animo se se obtulerunt. Fuit enim, cùm me ancipitem teneret cognomentum illud *Μαγνητις*, *arca*, quod à non paucis scriptoribus Apameæ Phrygiæ tanquam pro-

Mm ij

prium ac peculiare tribui videbam: cū interim de ejus origine apud illos altum esset silentium. Neque satis omnino mihi, ut tum fuit, Salmasius faciebat, cujus opinio fuit Apameam illam Κίβωπιν fuisse vocatam, quòd, ut est apud Strabonem, emporium esset & receptaculum, ac velut Arca mercium communis totius Asiæ. Namque occurrebat alioquin animo illa auctoris Sibyllinorum Oraculorum carmina:

lib. 1.

Εστὶ δὲ ἡς Φρυγίης ὅπτι ἡπίεργια μελαίνης,
 Ηλίβατοι τέρυμυκας ὄρες Αἰραράτ' δὲ καλεῖται,
 Οἷ' ὄρε' αὖ Γεθυσίαθαι ἐπ' αὐτὰς πόδες ἔμελλον.
 Εἰς οὗτω μεγάλην ὃ ποθὶ καὶ θύμιος ἦεν.
 Εἶθα φλέβες μεγάλου ποταμοῦ Μαρσίου πέφυκον.

Sive, ut versus ratio constet, quemadmodum legit Bochartius:

Geograph. sac.
 lib. 1. cap. 3.

(Μαρσίου ἐνθα φλέβες μεγάλου ποταμοῦ πέφυκον.)
 Τοῦ δὲ κιβωπὸς ἔμεινεν ὡς ὀψιλοῖο καρμύς
 Αἰξάντων ὑδάτων.

*Assurgit Phrygia mons quidam in finibus atra
 Arduus, alta petens, Ararat quem nomine dicunt,
 Quòd fatale fuit illic evadere cunctis,
 Optatâque frui tandem charâque salute:
 Fluminis unde alti Marsya manat origo.
 Hujus in excelsò postquam cessantibus undis
 Constitit Arca jugo.*

In quibus, quòd Arcæ mentio fiebat delatæ ad

montem Phrygiæ Ararat prope Męandri fontes, adeòque non longè ab Apamea, nonnihil suspitionis inciderat, ne quod urbi illi cognominis erat, *Κίτωνς*, ob veterem fortasse aliquam fabulam de commentitio Gręcorum Cataclysmo, supposititius scriptor avidè in rem suam arripuisset, ad ineruditum commentum de Arcę Noëmicę eò loci appulsu pro Sibyllino Oraculo venditandum. Ego verò conjecturam meam vix proponere ausus essem, nisi eam Viri eruditissimi autoritate niti postea cognovissem, cui in præclaro opere de *Geographia Sacra* eadem ferè placuissent. Ceterum, ut idem doctè monet, atque observat etiam *Tristanus*, mirificè hoc loco nugatus est noster, si id credidit. Alię enim subesse potuerunt causę, cur Apamea illa, *Κίτωνς* fuerit appellata, quàm quòd in proximo Arca constitisset: unamque haud minùs certè istà probabilem affert *Tristanus* idem, quòd Apamea à tribus fluviis illam ambientibus, *Marfýâ*, *Obrimâ*, *Orgâ*, in arcę modum clauderetur; quemadmodum & unus ex *Alexandrię* portubus, teste *Strabone*, *Κίτωνς* dictus, eò quòd ut ex ejus descriptione conjicere licet, undique conclusus esset. Tunc verò demùm de origine hujus Apameę cognominis placere magis cœpit *Salmasii* opinio, cùm hæc ipsa animo versanti mihi, recordatio subiit insignis nummi ad Ha-

lib. I. cap. 3.

in Gordiano
num. 19.

lib. 17.

ex Thes. Reg.

M m iij

drianum pertinentis, in quo figura Fluvii sedentis inter præruptæ rupis scopulos, à quo sine dubio Marſyam repræſentari, cùm ea argumento ſunt, quæ de ejus origine ex arce ſumma Celænarum tradunt ſcriptores, tum verò aperte prodit nummi ipſius inſcriptio, ΑΠΑΜΕΩΝ ΜΑΡ-
 CYΑC ΚΙΒΩΤΟC, *Apamensium Marſyas Arca*; qua inſcriptione ad proveniente ab eo flumine Apamensi agro fertilitatem, meo quidem judicio, alluditur: quemadmodum haud abs re diceret, qui aut Sequanam Lutetiæ veſtræ penu, aut Tyberim urbis Romæ divitias appellaret. Quòd ſi minùs navigatione Apamensibus Marſyas profuit, quòd eum σφοδρὰ καὶ κατωφερὲς πρὸς ῥέματι, *vehementi atque præcipiti fluxu* Apameam præfluxiſſe liquet ex Strabone, unde fortasſe κατὰ ῥάκτας Herodoto dictus; irrigandis agris certè utilis eſſe potuit, atque ex eo abunde ubertatis Apamensium urbi illatæ laudem promereri. Eodem itaque ſenſu Apameam ipſam *Ciboton* appellatam libenter crediderim, quæ, quod ipſi Marſyas erat, Arca eſſet Aſiæ, ut Strabonis etiam verbis utar, τῆς ἰδίας λεγόμενης, hoc eſt, ejus quæ vulgò *minor* dicitur, cujus eodem Strabone teſte, ἱμπερίον μίγα, magnum ac celebre emporium erat. Cui ergo Severi nummum, quem diximus, Apameæ Phrygiæ adſcribere libeat, ad Hierapolim itidem Phry-

lib. 12.

giæ, me non invito, eorum quæ in ejus averſa habentur, originem haud incommode referat: quò, ſicuti ab Hierapoli Syriæ unà cum nomine, ſacrorum quoque communionem, ſimulque vetuſtas Deucalionis Diluvii religiones propagatas, haud eſt à vero omnino alienum; ita ex ea, in ejuſdem provinciæ urbem Apameam eaſdem transferri potuiſſe nihil repugnat; niſi (quod alicui fortaiſſe placuerit magis) religioſæ hujus Cataclyſmi originem, ex Apamea Syriæ in hanc Phrygiæ deducere ſatiùs videatur. Horum enim utrumque ne cuiſpiam inveriſimile videri poſſit, illuſtribus jam allatis exemplis ſacrorum ac rituum ex una in plures ac diverſas urbes deductorum, ut arbitror, effecimus. Ac de nummo quidem Severi liberum cuique iudicium eſto. Mihi verò liceat interim conjecturæ meæ indulgere in noſtro Philippi, Apameæ Syriæ, quod initio monui, tribuendo. Nam Arabi Imperatori à Syriæ potiùs urbe, quàm Phrygiæ, nummum hunc percuiſſum vehementer mihi perſuadet, cùm pronà, ut nulla magis in adulationem Syrorum natio, ſi quid Polybio fidei; tum verò maxmè peculiaris, quæ Syris cum Arabibus erat conjunctio ac veluti neceſſitudo, ſive *Ἀφ' ἧς τὴν ἐκ τῆς ὁμογενείας*, ob quam Arabas etiam Syros à nonnullis appellatos Euiſtathius docet, ſive, quod rectè

lib. 5.

in Schol. ad
Dion. Perieg.
pag. 119.

de Diis Syr.
Syntag. 2. c. 4.

lib. 1.

monet Seldenus, ob peculiarem utrique genti sacrorum ac religionis communionem. Notabile ea de re est Strabonis testimonium. Τὸ τῶν Ἀρμενίων ἔθνος, καὶ τὸ τῶν Συρίων, ἐ τῇ Ἀραβίᾳ πολλὰ ὁμοφυλίᾳ ἐμφαίνεται. κατὰ τὴν ἑτέραν, καὶ τὴν βίον, ἐ τὴν τῶν σωματικῶν χαρακτηριστικῶν. *Armeniorum, Syrorum, & Arabum gentes multum prae se ferunt cognationis sermone, vitâ, & corporum formâ.* Quamobrem evecto ad rerum humanarum fastigium homine Arabe, probabile est Syros, si quos alios, in populari veluti suo orando colendoque honoribus certasse. Quod sane in hac obsequii parte, quæ numismatum percussione constat, abunde eos præstitisse, arguunt frequentes in Philippo Syriacarum urbium nummi, quarum in iis (si latè adeò accipienda est Syria, quàm doctorum virorum opinione patuit olim) nomina occurrunt, ΖΕΥΓΜΑΤΕΩΝ nempe, ΙΕΡΑΠΟΛΙΤΩΝ, ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ, ΦΛ. ΑΜΟΚΑΤΕΩΝ, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ, ac Nisibitarum etiam, quorum in Thesauro Magni Ducis nummus rarissimus extat cum inscriptione, ΙΟΥ. ΣΕΠ. ΚΟΛΩ. ΝΕCΙΒΙ ΜΗΤ. Id etiam illustrius patet ex insigni nummo æreo maximo ejusdem Philippi, qui inter rariores Musei Chisii numerandus est. In ejus averſa, quam hîc formis excusam damus, leo gradiens affabrè expressus, ante quem thyrsus erectus, ac lemniscis concinnè vinctus.

vinculus. Supra leonem nescio quid cernitur, quod nonnullis ædicola, aliis verò genus quoddam galeri sacerdotalis videtur, ob eas quas ex eo dependentes vittas credunt. Extat in Museo Barberino Apamensis alter ad Commodum pertinens, hujus planè geminus, si inscriptionem excipias, quæ est hujusmodi, ΑΠΑΜΕΩΝ ΠΑΡΑΣΤΡΑΤ. ΝΙΚΙΑΝΟΥ. Ego verò de explicatione hujus Apamensis nummi ampliùs deliberandum censeo, neque de ea seriò differendi hîc locus. Unum tantùm, quod in mentem venit, obiter proponam, num, quando ob thyrsum appositum aliquid hîc latere, quod ad Bacchum pertineat, licet conjicere, ea fortasse Bacchi cista, seu potiùs arca, sit, non illa quidem mysteriorum, quam passim videre est in nummis ΚΡΗΤΑΙΩΝ, ΚΩΡΥΚΙΩΝ, ΚΥΔΑΙΩΝ apud Goltzium, reclusam nempe, ac serpente ex ea prodeunte; sed ea, cujus jam suprâ meminimus, ab Eurypylo Trojani excidii temporibus pro virili prædæ parte acceptam, quam ab Eurypylo ipso Patras delatam autumabant ejus urbis incolæ; apud quos quod in ea asservabatur Bacchi simulacrum, Æsymnetæ cognomine, præcipuis honoribus colebatur; qua de re multa Pausanias in Achaïcis. Sed jam ex nummi ipsius conspectu de hoc decernere uni-

N n

cuique liceat. Ipsum namque quàm diligentissimè fieri potuit, excudendum curavimus.

Quod autem ad rem nostram facit, notanda ejus inscriptio, ΕΠΙ. Μ. ΑΥΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Β. ΒΕΛ. ΑΡΧΙ. ΑΠΑΜΕΩΝ. Ex ea enim constat percussum fuisse hunc nummum ab Apamensibus eodem anno, quo alter à me explicatus, in quo, ut hîc, *M. Aurelii Alexandri, II. Pontificis Apamensium*, nomen legitur. Nam Αρχιερεως nomine, tanquam ἐπινύμιου τῷ ἑαυτοῦ, seu *annum designantis*, Fastos consignari solitos in Græcis urbibus, ex nummis atque lapidibus manifestum est; ut & nos monuimus in Notis ad Inscriptiones Athleticas, & multis adstruit Seldenus ad insigne illud marmor foederis Smyræorum & Magnetum, quod ΕΠΙ ΙΕΡΕΩΣ ΗΓΗΣΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥ ΔΕ ΠΥΘΟΔΩΡΟΥ, *Sub Pontifice (Smyræorum) Egesia, Pythodoro autem (Magnetum) Stephanephoro*, sancitum legitur. In hoc verò

in Marmor.
Arundell pag.
135.

M. Aurelio Alexandro, si cuipiam, quæ de deductis è Templo Hierapolitano Apameam ritibus ac religionibus diximus, probabuntur, facile sacerdotalis illius dignitatis vestigia mecum agnoscer, ejus fortasse usus, ut alia multa, ab Hierapolitanis ad Apamenses transferri potuit. De Hierapolitani illius prærogativis hæc Lucianus Syntagmate jam citato de Dea Syria. Ἀρχιερεὶς ὃ ἄλλος ἔχον ἔπος ἐπιγίγνεται· πορφύρεον δὲ μίτων ἔχει φορέει, καὶ χρυσαὶν αἰαδίζεται. *Summus autem Sacerdos alius quotannis surrogatur: qui solus purpuream vestem gerit, & aureâ tiarâ redimitur.* Illud verò ΒΕΛ. quod in hac ipsa inscriptione legitur, annon torquendis eruditorum ingeniis factum videatur? cujus enim id vocabuli initium esse dicendum sit, quod huic loco quadret? Porre in eo à me dissensurum neminem existimo, quin (quicquid tandem vocabuli id sit) ad sequens Ἀρχιερεὺς referri debere censeat. Quò enim aliò pertinere vox ea possit, quæ inter illud Ἀρχιερεὺς, sacerdotii dignitatem, ac Β. dignitatis ipsius obitæ numeralem notam posita sit? Quòd si hîc quoque divinandum est, dicam, quòd nummum consideranti mihi unicè occurrit, eòque libentiùs dicam, quòd conjecturalem hanc interpretationem meam, ut ut ab aliis accipienda sit, tibi certè non omnino displicuisse cognovi.

N n ij.

Nihil igitur aliud, quantùm suspicari licet, illò
 ΒΕΛ. denotatur, quàm ΒΕΛΤΙΚΤΟΥ, ut inde
 M. Aurelio Alexandro, ad *Pontificis* dignitatem,
optimi quoque, seu potiùs *prestantissimi*, titulus
 accedat. Scio equidem, rem novam in re num-
 maria, atque exemplis minimè fultam à me pro-
 poni. Sed quamvis hujusmodi sacerdotiorum epi-
 theta reperire in nummis minimè sit; iis non se-
 mel insignita Magistratuum nomina habent ve-
 teres lapides, in quibus appellationes leguntur,
 ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΟΥ ΕΠΑΡΧΟΥ, aut ΑΝΘΥ-
 ΠΑΤΟΥ, *illustrissimi*, seu *clarissimi Pratoris*, aut
Proconsulis. ΣΕΜΝΟΤΑΤΟΥ ΑΡΧΟΝΤΟΣ,
præclarissimi Archontis. ΕΞΟΧΟΤΑΤΟΥ ΠΡΟ-
 ΦΗΤΟΥ, *prestantissimi Propheta*: quod etiam sa-
 cerdotii genus est, ut nosti. Atque in nummis
 ipsis, licèt, ut diximus, haud peculiariter adhi-
 bita hujusmodi epitheta ad appellationes sacer-
 dotiorum, non ignotus omnino eorum usus, cu-
 jus exemplum præferunt nummus rarissimus Va-
 leriani, in quo tria vasa cum palmis & inscri-
 ptione, ΜΕΓΙΚΤΩΝ ΑΡΙΚΤΩΝ ΝΙΚΑΙΕΩΝ,
 & alter itidem rarissimus Gallieni, cujus in co-
 rona è lauro inscript. ΣΙΔΗΤΩΝ ΛΑΜΠΡΟ-
 ΤΑΤΗΣ ΕΝΔΟΞΟΥ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Ubi Si-
 dam, illam, ut existimo, Pamphyliæ urbem, Cu-

mæorum coloniam, *clarissima* ac *nobilis* epithetis insignitam vides. Sed ut Philippi nummos fecundos usquequaque ostendam rerum insolitarum, duobus iis, quorum antea mentionem feci, tertium addam æreum itidem maximum ex Museo Joannis Pauli Ginetti utriusque Signaturæ Referendarii. Habet is in anteriori parte, utriusque Philippi atque Otacillæ etiam capita, cum inscriptione, CONCORDIA AVGVSTORVM. In averfa verò templum rotundæ structuræ, ac columnis etiam fultum, in cujus fastigio aquila, in ejus verò medio, quò per gradus accessus patet, simulacrum cernitur, quod Apollinis esse ostendit insignis inscriptio, EX ORACVLO APOLLINIS. Qui sanè nummus, cùm indubitatæ antiquitatis sit, ut nosti, documento iis esse poterit, qui, quos ipsi oculis non usurparunt novitate quoquo modo singulares, continuò falsitatis damnant; mihi verò etiam præsidio, ut ducto è re simili exemplo nifus, faciliùs penes eos qui hæc legerint, fidem inveniam, quam tu mihi, VIR ERUDITISIME, pro ea, quâ apud eruditos autoritate polles, patrocinio tuo etiam conciliabis. Illud vereor potiùs, ne audaciæ in eo notam subierim, quod, ut vulgò aiunt, coram Roscio gestum facere voluisse

Nn iij

videar. Sed, utcunque tandem res cesserit, præclare mecum actum putabo, si vel uni tibi conjecturam meam probaverim; quòd ut me consecuturum sperem, tua facit singularis humanitas: ceteris verò persuadeam, me non ad aucupandam ingenii aut eruditionis laudem, à qua plurimùm me abesse facile intelligo; sed, quòd initio professus sum, desiderio testatam publicè faciendi observantiam erga te meam, hæc de Apamensi Nummo pro mea tenuitate disse-ruisse.

PETRI SEGUINI

AD

OCTAVIUM FALCONERIUM NUMMUS REGIUS.

ALEXANDRO Severo , & Trajano Decio Romanis Imperatoribus, suas ex veteribus nummis vindicare conjuges te arbitro, VIR ILLUSTRISIME, aggredior. Nam sive præstantem illam, quâ polles, rei antiquariæ cognitionem specto, judicem te reposcit hæc causa; sive summa, quibus tibi sum obstrictus, beneficia considero, tibi hæc grati animi, quantulacunque est, significatio debebatur. Vix Romanos fines ineunte anno superiore attigeram, cùm tu singulari comitate occurristi; consignasti diem illum publico gratulationis tuæ monumento, eruditissimâ scilicet illâ tuâ de Nummo Apamensi Dissertatione, quam mihi tanquam adventorium munus nuncupasti: tantoque honore nihil usquam de te meritum profecutus es, ut referendæ gratiæ mihi nullus supersit locus. Quanta

deinde benignitate, toto urbanæ meæ commo-
 rationis tempore, aditum mihi aperuisti ad eru-
 ditissimos homines, meque in eorum cœtus ad-
 misisti! Quàm amicè intima studiorum tuorum,
 & arcana musei tui hospiti Transalpino aperuisti!
 illa venerandæ vetustatis monumenta, quæ jam
 pridem colligis, illas eruditorum temporum re-
 liquias, quæ ad te tanquam ad patronum un-
 dique confluunt; illas selectorum codicum, li-
 brorumque MSS. opes, quas ex Germanica le-
 ctione, tibi ab Alexandro VII. Pont. Max. ad
 Cardinales Thunnensem & Spinulam apud Cæ-
 sarem renuntiandos, mandata, in Urbem repor-
 tasti. His nempe veluti accessionibus eruditio-
 nem illam summam, cujus pridem specimina
 coram eodem Summo Pontifice in privatis, ad
 quæ admittebaris frequens, colloquiis, dederas,
 ornatiorem effecisti.

Quem igitur componendæ controversiæ, quæ
 in præsentī eruditos exercet, de Alexandri Seve-
 ri, & Decii Trajani uxoribus, digniorem alte-
 rum judicem delectum velimus? Plures siquidem
 veterum numismatum studiosi, ne dicam omnes,
 SALLUSTIAM BARBIAM ORBIANAM, Tra-
 jani Decii uxorem agnoverunt, donec in cele-
 berrimo Eminentissimi Cardinalis Boncompagni
 museo, visus dicitur æreus secundæ magnitudinis
 nummus,

nummus, cujus in altera parte, ALEXANDRI SEVERI Imperatoris caput insculptum est, cum solita epigraphæ; in averfa verò caput & inscriptio, SALLVSTIÆ BARBIÆ ORBIANÆ. Ex eo Romæ in summo rei antiquariæ tribunali, Alexandro tribui conjux Barbia Orbiana coepit, eoque verisimiliùs, quòd ipsi quartum decimum annum imperanti, nullam aliam tribuant nummi. Scio apud Goltzium in Thesau- ro, & Oeconem in Alexandro, Sulpitiam Memmiam ejus uxorem designari, ut apud Lampridium & quosdam alios: sed neque ab Occone nummi ulli testes adducuntur, & quem affert Goltzius, adulterinum propè suspicor, quales ipsius ævo plurimi, à præclaris quibusdam chalcographis, antiquitatis modum & vestigia sectantibus, cusæ sunt, sive ut artem suam ostentarent, sive etiam ut studiosis illuderent. Sed quamvis probatæ sinceritatis esset nummus Goltzianus, quod viro de antiquitate bene merito lubenter concesserim: tamen cùm Lampridius ipse Memmiam, quòd pater ejus de imperio cogitans occisus sit, Alexandri gratiâ excidisse referat, Memmiæ ipsius vice, Imperatoris thalamo dignatam Orbianam, opinari licet. Quippe Alexander Severus aliam uxorem ducere, aliâ vel repudiatâ, vel è vivis sublatâ, potuit: ut

O o

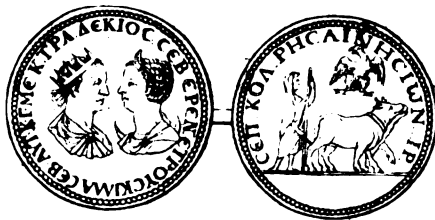
olim Nero, qui pari annorum numero imperans, tres uxores duxit, Octaviam, Poppeam, & Statiliam Messalinam, quarum vultu & nomine nummos cudit. Illudque conjecturam nostram firmare videtur, quod in numismatis Barbiam Orbianam, majorem omnino fabricae similitudinem est agnoscere cum nummis Alexandri Severi, quàm Trajani Decii, cujus uxor ad hoc tempus fuit credita. Quinetiam comae & reliquus ornatus in Orbiana, idem est prorsus atque is, qui videtur in Julia Mamaea Alexandri matre. Et in æreis ejusdem Orbianae, primae magnitudinis nummis, videntur in averfa figuræ duæ stantes, maris altera, altera foeminae, sub typo CONCORDIAE AVGG. quarum prior, quæ dextrum est ad latus, juvenilem potiùs Severi Alexandri, quàm senilem & rugosum Trajani Decii vultum refert, ut in nummis quibusdam integerrimis facilè dignoscitur, & optimè annotavit eruditus Spanhemius.

*in Dissert. de
Præst. numis.*

Hæc me, ut Romanis suffragarer judicibus, qui Alexandro Severo Barbiam Orbianam conjugem tribuunt, impulerunt, VIR NOBILISSIME; non quòd Boncompagneum nummum ipse viderim: hoc enim, quicquid adhibuerim diligentiae, non licuit, ut de ejus sinceritate certior fierem; sed oculatorum testium fide, ac præser-

rim illustrissimi Fr. Gottifredi , qui mihi unus instar omnium est , nitor.

Abjudicatâ igitur à Decio Barbiâ Orbianâ conjugē, altera ipsi restituenda est : quod feliciter præstare videtur rarissimus æreus secundæ magnitudinis Græcus nummus, qui in Museo Regio Parisiis adservatur. Habet in anteriori parte duo capita adversa Trajani Decii cum corona radiata, & Herennia Etruscillæ cum luna crescente circa humeros, & sequenti epigraphe, ΑΥΤ. Κ. Γ. ΜΕ. Κ. ΤΡΑ. ΔΕΚΙΟC CEB. ΕΡΕΝ. ΕΤΡΟΥC. ΚΙΛΛΑ CEB. hoc est, *Imperator Caesar Gaius Messius Quintus Trajanus Decius Augustus. Herennia Etruscilla Augusta.* In averſa vir togatus duos agit boves arantes, super quos librat se aquila expansis alis. Inſcribitur CΕΠ. ΚΟΛ. ΡΗ. CΑΙΝΗCΙΩΝ Λ. ΠΡ. *Septimia Colonia Rhesaniorum A. Pr.*

Quid enim confociata viri mulierisque capita, additis DECII & ETRUSCILLÆ nominibus, nisi utrumque conjugem designant? præsertim in
Oo ij

eadem nummi area, ubi reperiri simul non solent, nisi qui ejusdem tori aut imperii participes fuerint. Fateor quidem extare multis in nummis juncta utriusque sexus capita, non conjugum, sed alio affinitatis aut cognationis vinculo conjunctorum, ut matris cum filio, aviæ cum nepote; teste Agrippinâ cum Nerone, Juliâ Domnâ, aut Juliâ Moesâ cum Antonino Caracalla, Juliâ Mamæâ cum Alexandro Severo. Ipsis enim, cum Augustæ renuntiatae essent, à filiis & nepotibus hanc reverentiam exhiberi par erat. Sed Imperatorem cum filia, nam Etruscillæ pater habitus ad hanc diem Decius fuerat, non ita facilè reperies. In præclaro Claudii Imperatoris nummo videntur quidem ejus filiae Claudia & Octavia, Britannico fratre medio: ut & in Vitellii, ejus liberi; sed sine titulo Augustæ; & quod maximè notandum, separatim reponuntur in averfa parte tantùm, hisque verbis additis, LIBERIS AVG. vel LIBERI IMP. At in eadem nummi facie, quoties cum Imperatorum vultu muliebres vultus reperiuntur, nunquam non habentur conjuges: nisi si quid aliud inscriptio designet, aut proprii nominis, aut adjuncti alicujus, ut MATER AVG. in Alexandro & Mamææ nummis.

Aliæ quædam suppetunt, quæ Trajano Decio

Herenniam Etruscillam asserant, non contemnendæ rationes. Primùm enim & Decius junior *Herennius Etruscus* dictus est, & soror ejus Volusiani conjux, *Herennia Etruscilla* nuncupata. Unde autem id nominis uterque, nisi ab Herennia Etruscilla parente traxit? Ab altero enim parentum necessariò nomen illud sumpserunt. At nihil de familia Herennia in omnibus Decii patris inscriptionibus, neque ille usquam Etrusci nomen accepit. Hæc igitur Herennii & Etrusci nomina trahere ab eo non potuerunt ejus liberi, sed ab aliqua ipsius conjuge, quæ alia non potest esse, quàm Herennia Etruscilla nostra, cujus cognominis & Decii filia fuit, Etruscilla Volusiani: nisi velimus adoptiva esse nomina, & adoptionem hîc aliquam, cujus nulla est in historiis mentio, temerè constringamus.

Deinde Trajani Decii numismata maxima Latina, quorum averfa in parte descripta est FELICITAS, aut VICTORIA cum S.C. tantam affinitatem & fabricæ similitudinem habent cum maximis item Her. Etruscillæ nummis, in quibus sedet figura PUDICITIÆ cum S.C. ut qui eos minimùm expendere voluerit, eodem tempore cusos fateri cogatur. Contrà verò Sall. Barbiæ Orbianæ nummi, Decianis sunt operis

Oo iij

formâ ipsâ dissimiles: similes verò, ut dicere antè memini, Severianis seu Alexandrinis, quorum integer & perfectus orbis est, & artificii major elegantia, quàm in omnibus Decii & Etruscillæ nomine ac vultu percussis; quibus est id commune utrisque, ut & delineati sint rudiùs, & eorum sit orbis inæqualis, imò figura tota, quadratę videatur sæpius quàm orbiculatę similior.

Denique omni exceptione majus testimonium dicit nummus secundę magnitudinis Græcus apud nos, Heren. Etruscillæ caput & nomen habens in anteriori parte, & in averſa eundem Colonia Rhesæniorum typum, qui in Deciano regio nummo cernitur: ex quo facilis est conjectura, eodem typo percussum uxoris numisma quo fuerat mariti, ut ipsi gratum facerent Coloni Rhesæniani.

Hæc & meæ de Her. Etruscilla, & vestræ Romanorum de Barbia Orbiana firmandæ sententiæ, si tibi, VIR ILLUSTRISIME, satis sunt, mihi quidem satis videntur esse. Neque enim facessere negotium potest, aut editus à Tristano nostro Græcus Hostiliani nummus, in cujus averſa parte cujusdam Orbianæ vultus cernitur: quem eundem priùs in Hostiliano exhibuerat Occo, qui tamen illam Trajano Decio conjugem tribuit: aut Gruteriana inscriptio, quæ Valentianæ in Hispania visitur in hunc modum:

GNAEAE
 SEIAE. HEREN
 NIAE. SALLVS
 TIAE. BARBIAE
 ORBIANAЕ. AVG.
 CONIVGI. DOMI
 NI. NOSTRI. AVG.
 VALENTINI. VE
 TERANI. ET
 VETERES.

Hæc, inquam, deterrendis nobis minimum vi-
 rium habent. Nam Gnææ ac Seiæ prænomena,
 quæ in Hostiliani nummo & Gruteri lapide repe-
 riuntur, cùm in nummis Barbiæ Orbianæ, quam
 Alexandri Severi profiteamur conjugem, non ex-
 tent: duas esse Orbianas omnino diversas arbitra-
 ri licet, imò certò asserere.

Cùm autem & Augusti conjux in inscriptione
 dicatur posterior hæc Orbiana, nec cujus Augu-
 sti designetur: suspicari prònum est, alicujus fuisse
 ex Deciorum genere, quibus addictissima fuit
 Valentia civitas, ut ex aliis apud Gruterum in-
 scriptionibus duabus eadem in urbe repertis ap-
 paret, quæ ab iisdem Valentinis Veteranis & Ve-
 teribus, Q. Herennio Etrusco, & C. Valenti Ho-
 stiliano Decii filiis, posite sunt. Imò si quis erit,
 qui Trajani ipsius Decii conjugem fuisse pertina-

PAG. 274. 1.

63.

cius contendat, me quidem non admodum repugnante fiet. Alteram enim alteri successisse Decii conjugem, Etruscillæ scilicet Orbianam, quid vetat? Et hæc fortè aperiri via possit, conciliandis utrisque partibus, ac componendæ controversiæ, si Alexandro Sallustia Barbia Orbiana, Decio Gnæa Scia Orbiana tribuatur. Utut est, sive Decii, sive Hostiliani conjux, hæc posterior Gnæa Scia Orbiana fuit: Alexandri Severi & Barbiæ Orbianæ seu filiam esse, seu neptem, augurari possumus. Neque enim ab Alexandri morte ad usque Deciorum imperium anni solidi XVII. intercesserunt, quemadmodum & plures Julias, Agrippinas, Domitillas, Faustinas habemus in antiquis nummis & lapidibus.

Quantum ad aversam regii nummi partem attinet, ejus explicationi minimum operæ tribuendum puto; quippe quæ hîc solùm accessionis locum tenet. Et vulgaris est typus ille Sacerdotis jugum boum agentis: quique fulcum aratro ducens, urbem in quam colonia deducebatur, ejusque agrum circumscribebat, antequam Curatores ejus divisionem & assignationem aggrederentur.

De ratione Coloniarum deducendarum, plura apud Sigonium de antiquo Jure Italiæ. De Rhensena Mesopotamiæ urbe, accuratè Tristanus in pluribus Decii Trajani nummis ad ipsam pertinentibus.

*lib. 2. cap. 2.
tom. 1. in Decio.*

mentibus. Aquila ditionis Romanæ coloniam designat. Notas numerales L. ΠΡ. explicabimus ΕΤΟΥΣ ΠΡΩΤΟΥΣ, de anno primo imperii Deciani. Nisi malis interpretari anno CXC. nempe coloniæ deductæ. Solent enim Græci numeros minores majoribus præponere, verbi gratiâ, ΑΙ. ponere pro ΙΑ. id est, undecimo, ut videre est in Tabulis Siculis Galterii: & benignè me monuit eruditissimus Henr. Valesius, cujus sententiæ quantum deferant literati omnes, non ignotum tibi, etiam in tam dissitis oris degenti. Sed unde initium sumpserit hæc Rheseñiorum æra, ampliùs inquirendum esset. Nam Septimiæ nomen à colonia assumptum, insinuare videtur deductam eam à Septimio Severo: cujus tamen imperium tot annis à Deciano non distat, nimirum XL. circiter. Tutius igitur, has notas L. ΠΡ. de Trajani Decii imperii anno primo explicare.

Hæc est, VIR ILLUSTRISIME, mearum super uxoribus Imperatorum Alexandri Severi & Trajani Decii conjecturarum summa, quæ si non adeò feliciter cesserint, tamen observantiæ erga te meæ specimen exhibebunt. Neque enim unicuique datum est, antiquitatis arcana & nodos explicare. Tibi peculiare est, studiosis facem præferre. Tui juris est, non solùm de Græca & Romana Historia, sed & de qualibet alia vetustiori

Pp

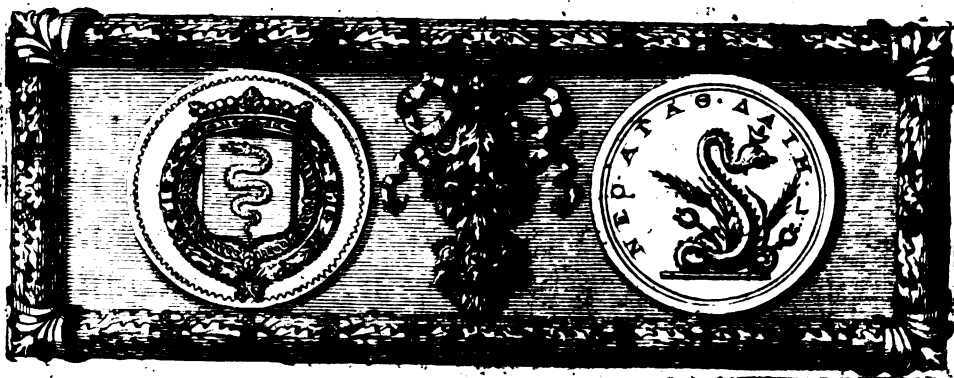
decernere. Testis eruditissima & ingeniosissima illa tua de Nummo Apamensi & Diluvio Noëmico Dissertatio, quæ etsi primo aspectu mentes eruditorum quorundam perculit; tamen postquam in reconditiorem ejus doctrinam penetrarunt attentius, non tantum sententiæ suæ suffragatores, sed etiam ingenii & eruditionis admiratores sese ultrò professi sunt. Testes Inscriptiones Athleticæ, doctissimis illustratæ commentariis, labor ille tuus extremus, quem Romæ nunc primum prodeuntem, cupide quicquid est in Gallia literatorum expectat. Perge, VIR PRÆSTANTISSIME, & natales clarissimos, virtutis eruditionisque tuæ splendore in dies illustra. Dat. Parisiis Kal. Octob. M. DC. LXVIII.

PETRI SEGUINI
AGATHODÆMON,

Excellentissimo Viro

IO. BAPT. COLBERTO
REGNI ADMINISTRO.

QUAM opportunè accidit, VIR EXCEL-
LENTISSIME, ut dum illustrium cura-
rum partem Regio antiquarum rerum The-
sauro impertiris, repertum in eo sit, gentilitio
tuo stemmate insignitum, vetus Ægyptiæ fabri-
cæ numisma, cum lemmate præclaris tuis dotibus
accommodatissimo. In eo scilicet anguis ille di-

Pp ij

vinæ Veritatis suffragio prudens, inter pacis & ubertatis indices, papavera spicasque frumentarias, cernitur, adscripto elogio, ΝΕΟΣ ΑΓΑΘΟΣ ΔΑΙΜΩΝ, *Novus bonus Genius*. Quæ rarissimi nummi symbola, quàm aptè omnia unico COLBERTO congruant, quis non videt? Quis percussum designando tibi nummum non dicat, & tuis adumbrandis virtutibus laudibusque tantò antè provisum? Sanctissimum quippe vetustioris Theologiæ mysterium fuit, angues ΘΕΟΥΣ ΣΩΤΗΡΑΣ esse, uti & provinciarum genios; quò pertinet Virgilianum illud:

Æneid. 5.

*Incertus geniumne loci, famulumne parentis
Esse putet.*

Apolog. 2.

Sancitum iisdem religionibus erat, ut Salutis, Victoriæ, Pacis, Abundantiæ, Felicitatis, Prudentiæ non tam imagines & figuræ, quàm numina ipsa, serpentes haberentur. Quare comites Diis additos & refert Justinus Martyr, & testantur Mercurii, Palladis, Cereris, Æsculapii & aliorum vetera in nummis simulacra: in quibus Mercurii caduceum, pacem & felicitatem; Pallados Ægis, prudentiam & victoriam; serpens in cista Bacchi, vitem inventam; Cereris currus alatis serpentibus junctus, frumenti semina ubertim & abundanter toto orbe dispersa; anguis Æsculapii baculo involutus, salutiferum gramen, ostendunt.

Certissimos quoque viæ duces serpentes esse, & juvandis Regibus divinitus mitti, satis intellexit Regum ille maximus Alexander. Cùm enim ad Ammonis oraculum per arenosa Libyæ deserta proficisceretur, in iisque incertus viarum exercitus aberraret; repente prodierunt angues duo, & primum agmen præcesserunt: quibus conspectis, imperavit ducibus suis sequerentur, prodigioque obtemperarent. Nec perperam: ipsum enim ad oraculi sedem rectà duxerunt, ubi de fortunato rerum suarum eventu futuro certior factus dicitur. *Arian. lib. 3.*

Quid de Chiorum nummo dicam, in quo serpens ingentibus spiris orbem terrarum amplectitur, & veluti fover, cum inscriptione, ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ, *Æsculapii Servatoris?* An non ille idem anguis est, quem Epidaurii rarò, sed nunquam sine maximo ipsorum bono visum, eodem quo Æsculapium cultu venerati sunt; quem eundem Romani, grassante iniquâ ac pestiferâ lue, quasi unicum suo malo remedium, amplissimâ & ornatissimâ legatione ab Epidauriis impetratum, in insula Tiberina collocarunt? Hujus quidem rei illustre monumentum Antoninus Pius Imperator, antiquitatum Romanarum studiosissimus, insculptum voluit numismati maximo in primis raro, quod Româ nuper allatum, & in

Vide Thesaur. Regium.

Livius dec. 1. lib. 10.

Valer. Max. lib. 1. c. 8. b. 2.

Regio Museo reconditum, intruendo expleri nequeunt, quotquot intrantur Antiquarii. Neque enim sola Græcia, cuius levioscula fides, sed & Roma ipsa, serpentem felicitis tutelæ symbolum existimavit. Teste Sulla Dictatore, qui cum in agro Nolano ante Prætorium sacra faceret, ab infima ara subito anguis emergens, pro omniæ victoriæ, quam ille continuè de hostibus reportavit, acceptus est.

*Cic. de Div.
Valer. Max.
lib. 1. cap. 6.*

Denique in nummis argenteis Impp. Claudii & Vespasiani, Victoria serpente duce progreditur. Quin & Magni Alexandri nummus æreus nobis Victoriæ in bigis raptim decurrentibus exhibet, comite serpente. Hinc erga ipsos magnatum amor: nec sola Olympias, alique in Macedonia Bacchantes, Orgia celebrantes, iis delectatæ sunt; sed & Imperatorum solertissimus Tiberius serpentem dilexit, & propriâ manu cibavit.

*Plutarchus in
Alex.*

Suet. l. 3 c. 73.

Si igitur tam felix antiquis serpentum aspectus occursumque visus est, VIR EXCELLENTISSIME, quàm faustum omen capere licet ex eo, qui nobis regia numismata scrutantibus nuper occurrit? quem transmisisse ad hanc ætatem, & tibi consecrasse videtur antiquitas, grata videlicet in antecessum, & quasi præsentiens eruditæ illas & elegantes curas, quibus reliquias suas, ex

omnibus collectas sæculis, in Regio Musco tanquam in sacrario collocas. Quæ eum, illustrissimi tui stemmatis ornata ac decore gestiens, in angue, in epigraphæ, in papaveribus istis spicis, que ingentes nobis providentiæ tuæ fructus spondiderit: nos certè & ad hanc diem uberes cepimus, & ex iisdem symbolis uberiores in posterum ominamur. Sive enim artes excultas attendimus, quibus opificum animos à languenti desidia revocas, & inutilium hominum pondere Rempublicam jussu Regis exoneras: sive insignem illam Academiam, in qua tot præstantes viri regiâ munificentia ex omnibus Europæ partibus evocati, assiduis laboribus & eruditis sollicitudinibus curas ingentes tuas pro modo suo æmulari contendunt: sive annonæ & commercii studium, quo familiis nostris alimenta provides, & gentium toto orbe distatarum opes nostris oris importas: sive securitatem publicam, quæ nos à grassatorum tutatur incurfu: sive tandem Urbis nitorem ac munditiem intuemur; nec Mercurium desideramus, nec Palladem: adesse nobis Bacchus & Ceres, adesse Æsculapius & Hygeia videntur: immo quicquid unquam per numina ista hominum generi collatum antiqua superstitio credit, regiis superatur beneficiis: quibus, ex LUDOVICI nutu, proque excelsi illius animi

magnitudine dispensandis, una COLBERTI mens, una ΑΓΑΘΟΥ ΔΑΙΜΟΝΟΣ prudentia par erat. Perge, VIR EXCELLENTISSIME, ornandis pacis artibus ac studiis, Regis animum à bellicis laboribus quasi per inducias avocare; immo ejus vitam à certissimis, quæ fidenter adibat, periculis defendere. Sic te Deus amet, sic augeat; sic tibi Gallia universa gratissimo animo studeat; sic fidelissimis tuis prudentissimisque consiliis ita Rex confidat, ut sit semper populorum suorum amor & deliciæ, hostium terror, spes fortiorum, omnium in se studia venerationemque convertat.

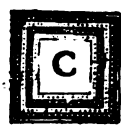
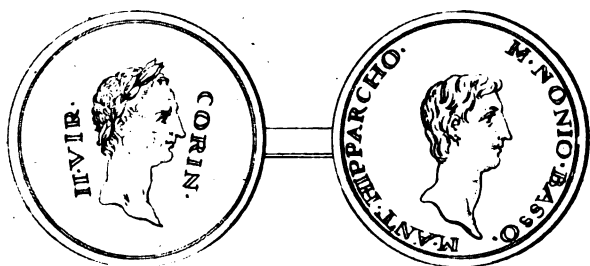

NUMISMATA ELEGANTIORA

MUSEI

ABBATIÆ S. GENOVÆFÆ
PARISIENSIS,

Ex ære tam mediocris quàm minimi moduli.

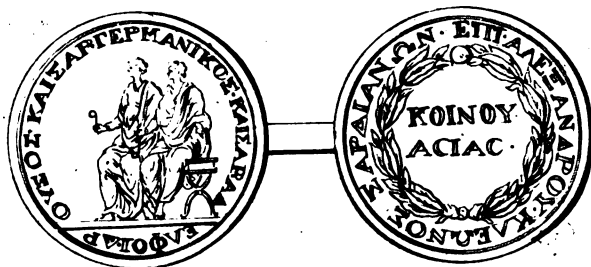

APUT Julii Cæsaris laureâ coronatum, cum hac inscriptione, IIVIR. CORINT. Ex aduersa parte spectatur caput Augusti absque laurea, cum hac epigraphe, M. ANT. HIPPARCO M. NONNIO BASSO. Percussus est nummus iste à Corinthiis in honorem Augusti, & in grati animi monumentum erga Julium Cæ-

Qq

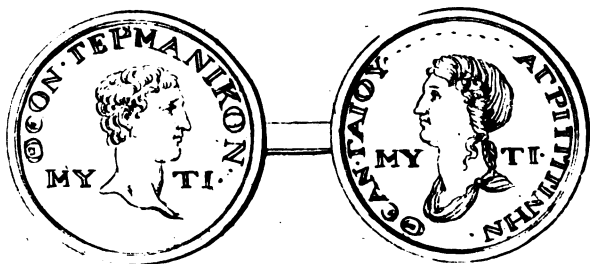
I.
JULIUS
CÆSAR.

sarem fato functum, qui eorum urbem restauraverat, Coloniamque Romanam effecerat, cum per L. Mummiū eversa fuisset, ut legitur in Dione: *Corinthum verò Carthaginēque urbes antiquas, splendidas & illustres, quæ jam perierant, restauravit, atque ibi Colonias Romanorum deduxit.* Unde in pluribus nummis hæ videntur litteræ, C. L. I. C O R. quæ significant, *Colonia laus Julia Corinthus.* Hipparcus autem & Bassus erant Duumviri, qui urbem Corinthum tunc administrabant.

II. DRUSUS & GERMANICUS FRAT. **H**ic nummus inscribitur, ΔΡΟΥΣΟΣ ΚΑΙ ΣΑΡ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΣΑΡ ΑΔΕΛΦΟΙ. *Drusus Caesar, Germanicus Caesar fratres.* Drusus iste erat filius Tiberii; Germanicus autem ipsius Tiberii nepos, quem Augusti jussu in filium adoptaverat: unde frater Drusi hîc dicitur. Ambo sunt togati, ambo in sellis curulibus sedentes: iste ut Pontifex gerit simpulum; legitur enim in ejus nummis DRVSVS CAESAR TI. F. AVG. PONT.

alter verò lituum, muneris Auguralis quod exercebat symbolum, gestat. In averſa hujus numiſmatis parte hæc habentur verba, ΕΠΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΛΕΩΝΟΣ ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. *ſub Alexandro Cleone Sardonorum Pratore.* In medio coronæ legitur ΚΟΙΝΟΥ ΑCΙΑC. quibus verbis colligitur hanc coronam lauream Druſo & Germanico decretam fuiſſe unanimi conſenſu urbium Aſiæ.

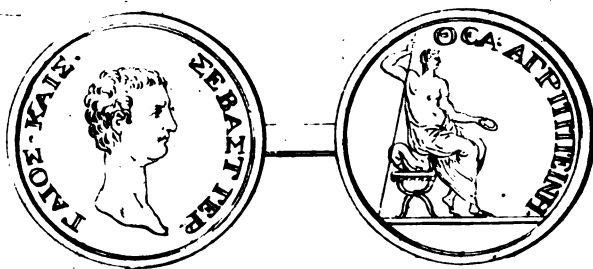

CApit Germanici abſque laurea, ΘΕΟΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ. *Deo Germanico.* & in nummi area ΜΥ ΤΙ. id eſt ΜΥΤΙΛΙΝΑΙΩΝ. In averſa autem parte legitur ΘΕΑΝ ΚΑΙΟΥ... ΑΓΡΙΠΠΙΝΗΝ, ſupple ΜΗΤΕΡΑ. *Dea Caii matri Agrippina.* Unde colligitur hoc numiſma percuſum fuiſſe Caligulæ tempore à Mytilinenſibus in honorem Germanici & Agrippinæ ejuſdem Imperatoris parentum, quòd ad inſulam illorum Leſbon quondam appuliſſent, in qua Agrippina peperit Iuliam, ut ſcribit Tacitus : *Petitâ inde*

III.
GERMANI-
CUS & A-
GRIPPINA.

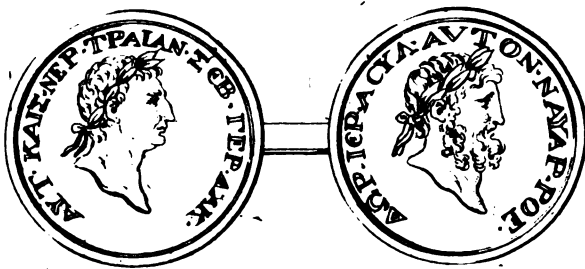
Qq ij

*Eubœâ, transit Lesbum, ubi Agrippina novissimo
partu Juliam edidit.*

IV.
CALIGULA.

CApit Caligulæ sine laurea, cum inscriptione
ΚΑΙΟΣ ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΓΕΡ. *Caius
Cesar Augustus Germanicus.* In averſa parte ſpe-
ctatur mulier ſeminuda ſedens, dextrâ haſtam,
ſiniſtrâ pateram gerens, cum hac epigraphe, ΘΕΑ
ΑΓΡΙΠΠΙΝΗ, *Dea Agrippina*, elegans ſanè
monumentum conſecrationis inter Divas præſtan-
tiſſimæ hujus ſœminæ matris Imperatoris Caii,
cui poſt mortem honores decrevit ampliſſimos;
ſiquidem teſte Dione, *ejus oſſa & fratrum defun-
ctorum ſua manu legit, & Romam allata, in Au-
guſti ſepulchro condidit.*

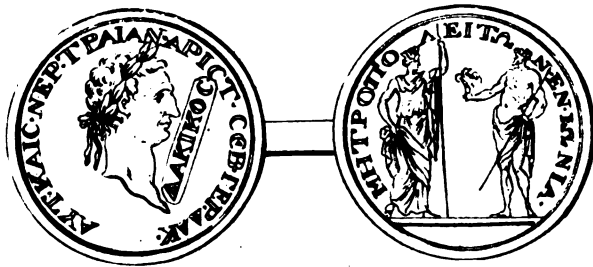

CAput Trajani cum laurea, ΑΥΤΟΚ. ΚΑΙΣ. V. TRAJANUS.
 ΓΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝ. ΣΕΒ. ΓΕΡ. ΔΑΚ. *Imperator Caesar Nerva Trajanus Augustus Germanicus Dacicus.* In averſa autem parte caput Jovis laureatum, cum his verbis, ΔΩΡ. ΙΕΡ. ΑCYΛ. ΑΥΤΟΝ. ΝΑΥΑΡ. ΡΟΕ. Percuſſus fuit hic nummus in honorem Trajani à Dora civitate maritima Phoeniciæ ad radices mōtis Carmeli: tribuitur huic civitati titulus Sacræ & Azyli, *Dora ſacra aſyli ſui juris navium præfecturam habentis.* Hæc autem ultima prærogativa cuſtodix navium ideo ipſi conceſſa eſt, quòd eſſet Colonia Sidoniorum, qui ex eo quod primi artis nauticæ inventores crederentur, præfecturæ navium jure fruebantur. Variis etiam donati ſunt privilegiis à Pompeio, ut habetur in Joſepho Antiq. lib. 4. *Maritimas verò Gazam, Joppen, Doram, has omnes Pompeius liberaſſe juſſit.* Quod accidit anno ab Urbe C. DCXCI. cum Syriam in provinciam redegit; cui numero ſi addatur ΡΟΕ, quæ litte-

Qq iij

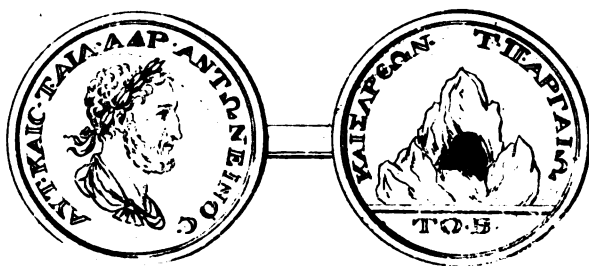
310 NUMISMATA ELEGANTIORA

ræ efficiunt CLXXV. erit annus DCCCLXXVI. & XVII. potestatis Tribunitiæ Trajani, (cùm Imperator in Syria esset) quo hic nummus vulgatus est, ut optimè notavit vir antiquitatum peritissimus Joannes *Vaillant*. Dorenses autem Jovem, cujus caput hîc effinxerunt, maximè colebant.

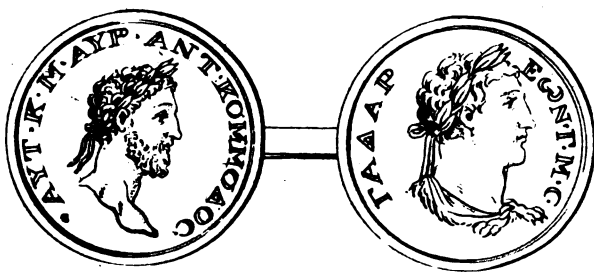

VI.
TRAJANUS
iterum.

CAput ejusdem Trajani pari ornatum inscriptione, nisi quod hîc additur ΑΡΙΣΤΟΣ, *optimus*. Notam etiam habet singularem, in qua legitur istud verbum, ΔΑΚΙΚΟΣ. Aversa autem pars exhibet genium urbis metropolis Ioniæ, ut indicat epigraphe ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΕΝ ΙΩΝΙΑ. Hæc autem urbs sita erat prope Mæandrum fluvium, inter Ephesum & Smyrnam. Juxta eius figuram videtur in hoc nummo Jupiter, qui ei offert suam aquilam in arrham & pignus tutelæ & securitatis, quam ipsi promittit.

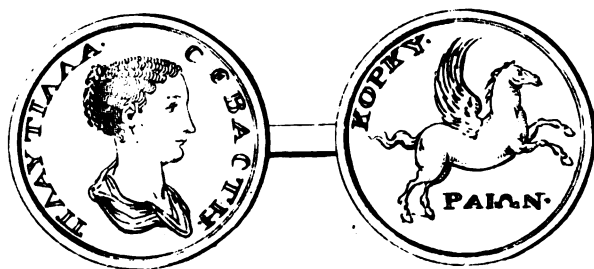
CApūt Antonini, ΑΥΤ. ΚΑΙC. Τ. ΑΙΛ. ΑΔΡ. VII. ANTONI-
 ANTONEINOC. *Imperator Caesar Titus Æ-* NUS.
lius Antoninus. In averſa parte ſpectatur mons Ar-
 gæus cum antro ſuo, legiturque hæc epigraphæ,
 ΚΑΙCΑΡΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟC ΑΡΓΑΙΩ. Hoc nu-
 miſma editum fuit ab incolis Cæſaræ in Cappa-
 docia prope montem Argæum, in honorem An-
 tonini Pii. Urbs iſta quondam Mazaca appella-
 batur, eratque regni metropolis: at cū Arche-
 laus, Cappadociæ à M. Antonio Rex conſtitutus,
 pro illo, tanti beneficii memor, in bello Actia-
 co pugnaſſet, non ſolū ab Auguſto in cæteros
 ſeverè animadvertente abſolutus eſt, fugiens pœ-
 nas, ſed paulò poſt Armeniam minorem & Tra-
 cheam Ciliciam donum accepit; in æternum cu-
 juſ rei beneficium urbem metropolim mutato
 nomine CÆCΑΡÆΑΜ appellavit.

VIII.
COMMO.
DIIS.

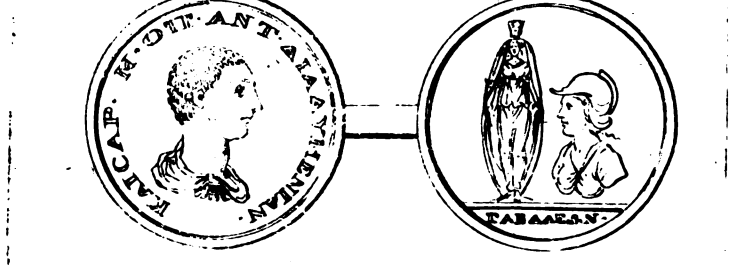
COMmodi caput laureâ coronatum, ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤ. ΚΟΜΜΟΔΟC. *Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus Commodus.* In averſa parte conſpicitur Hercules imberbis, capite redimito, cum hac inſcript. ΓΑΔΑΡΕΩΝ Γ. Μ. C. *Gadareorum anno CCXLIII.* Hic nummus editus fuit ab urbe Gadara, ſita juxta lacum Genefaret in Palæſtina, in honorem Commodi, qui ſub Herculis habitu depingi gaudebat: quod accidit anno CCXLIII. æræ eorundem, quæ incœpit anno ab Urbe condita DCXCI. cùm Syria per Pompeium in provinciam redacta fuit, teſte Joſepho, qui hæc habet. *Gadaram paulò antè dirutam inſtauravit in gratiam liberti ſui Gandarenſis Demetrii.* Si autem duo illi numeri DCXCI. & CCXLIII. ſimul jungantur, efficiant DCCCCXXXIV. ejuſdem Urbis conditæ, qui incidit in ſeptimum Tribunitiæ poteſtatis Commodi, quo hic nummus percuſſus dignoſcitur, ut annotavit Jo. Vaillant in lib. de Epochis inedito.

Caput

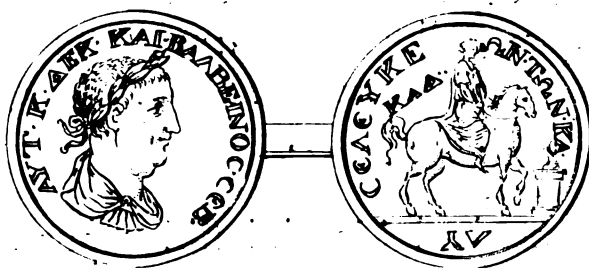

CAput Plautillæ uxoris Caracallæ, ΠΛΑΥΤΙΑ- IX.
 ΛΑ CEBAETH. Videtur in averfa parte PLAUTILLA.
 Pegasus cum hoc verbo, ΚΟΡΚΥΠΑΙΩΝ. Hunc
 nummum Coreyræ infulæ, vulgò *Corfon*, incolæ,
 quæ modò subest ditioni Reipublicæ Venetæ,
 cudi fecerunt in honorem Plautillæ filiæ Plau-
 tiani, qui ex ea ducebat originem. Pegasus au-
 tem hîc appositus denotat quòd cùm hujus in-
 fulæ cives olim à Corintho huc transmeaffent,
 eâdem notâ, quâ Corinthii, fuam signabant mo-
 netam, quæ Pullus vocabatur, teste Tucydide:
*Pullus autem dicitur nummus Corinthius, quòd Pe-
 gasum haberet inſculptum.*

Diadumeniani Macrini filii caput, M. ΟΠ. X.
 ANT. ΔΙΑΔΥΜΕΝΙΑΝ. ΚΑΙCΑΡ. Figu- DIADUME-
 ram exhibet Junonis pronubæ velo contectæ NIANUS.
 averfa pars, juxta quam Pallas galeata cum hoc
 verbo inferùs ſcripto, ΓΑΒΑΛΕΩΝ. Hæc urbs
 Coeloſyriæ, de qua ſuperiùs diſſeruimus, num-
 Rr

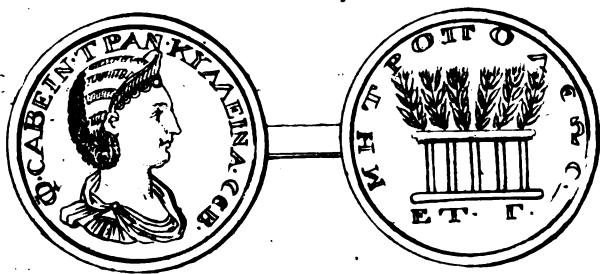
inum istum in honorem Diadumeniani edidit, cum esset in Syria bellum Artabano Parthorum Regi illaturus, antequam ejus exercitus per Elagabali copias fuisset deletus; quo prælio infelix ille Princeps occubuit. Juno autem cum Pallade in illa urbe colebatur, quæ hîc amplo nuptiali velo circumdatur, gestatque in capite ornamentum, quod tutulus Festo & Varrone testibus vocabatur.

XI.
BALBINUS.

CAput Balbini laureatum, ΑΥΤ. Κ. ΔΕΚ. ΚΑΙ
 ΒΑΛΒΕΙΝΟC CEB. *Imperator. Caesar Decius*
Calius Balbinus Augustus. In averſa autem parte
 cernitur ſtatua equeſtris cum altari & hac epi-

graphie, *CEΛΕΥΚΕΩΝ ΤΩΝ ΚΑΛΥΚΑΔ.* *Celeucorum juxta flumen Calycaduum.* Ejus meminit Ammianus his verbis: *Præterito Calycadui fluminis ponte, cujus undarum magnitudo murorum Seleucia alluit turres.* Percussus autem fuit nummus iste in honorem Balbini, qui Asiam rexerat antequam ad Imperium fuisset assumptus. Altare verò in eo appositum sacrificia designat, quæ urbs illa Diis obtulit, cùm Pupienus Balbini collega Maximinum collatis copiis profligavit; & sic uterque Imperatoriam dignitatem pacificè possedit.

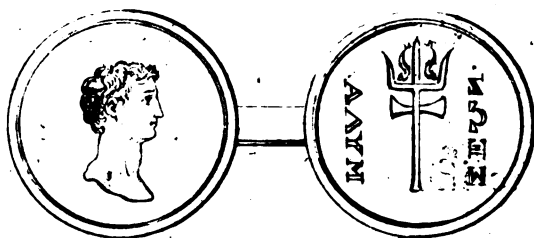

Caput Tranquillinae uxoris Gordiani junioris, *Φ. CABEINA TPANKYAEINA CEB.* *Furia Sabina Tranquillina Augusta.* Cernitur in averſa parte calathus plenus ſpiciſ, cum hiſ verbiſ, *ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΤ. Γ.* Urbs metropolis in Lydia hunc nummum cudi fecit in honorem Tranquillinae Auguſtæ filiae Mneſiſtenis. Calathus autem cum ſpiciſ indicat fœcunditatem & ūbertatem hujus terræ, quæ ſegetem profert am-

XII.
TRANQUIL-
LINA.

Rr ij

plissimam. Litteræ ET. Γ. notant annum tertium vel imperii Gordiani, vel ipsius cum Tranquillina conjugii, quo hæc moneta edita fuit.

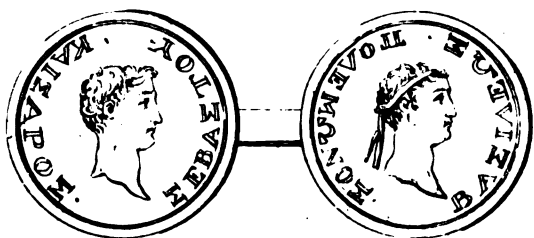

XIII.
AUGUSTUS.

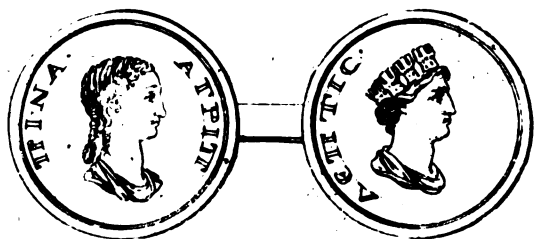
CAput Augusti, in cuius averſa parte hoc verbum legitur, ΜΥΛΑΣΕΩΝ. Mylaſæ urbis incolæ, à Mylaſo Chryſaori filio conſtructæ, hoc numiſma vulgaverunt in honorem Auguſti, fortè poſt victoriam Actiacam, cùm in inſulam Samos Mylaſæ vicinam profeſtus eſt, ubi hyemavit. Tridens autem cum delphinis hîc appoſitis denotat juſ quod habebat in mari. Bipennis verò Amazonibus propria, videtur indicare hanc urbem in earum poteſtatem fuiſſe quondam redactam.

XIV.
AUGUSTUS
iterum.

EJuſdem Auguſti caput ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Cæſaris Auguſti*. In averſa parte exhibetur facies Polemonis Regis Ponti, diadema te ornati, qui hunc nummum percuſſit in gratiam Auguſti, cùm ejus clementiam fuiſſet expertus, eique condonaſſet quòd Antonii partes

fuiſſet ſecutus, copiasque validiſſimas ipſi præ-
buiſſet, teſte Plutarcho, qui ait, *Polemon auxilia*
miſit. Nihilominus Auguſtus ei minorem Arme-
niam tribuit, Sociumque ac Populi Romani Fœ-
deratum declaravit, eique Ponti regnum conceſ-
ſit, & Pythodorim Afandri cujuſdam Ponti Re-
gis viduam in uxorem tradidit.

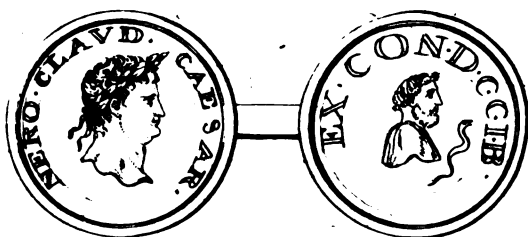

CAput Agrippinæ uxoris Germanici, ΑΓΡΙΠ-
ΠΙΝΑ. In averſa parte legitur ΛΕΠΤΙC.
Editum fuit hoc numiſma ab urbe Lepti in A-
frica, in honorem præſtantiſſimæ hujus mulieris,
cùm ad eam cum marito ſuo acceſſit. Duæ hujus
nominis inveniuntur in Africa civitates, altera

XV.
AGRIPPINA.

Rr iij

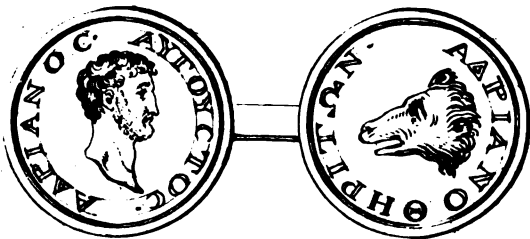
in Regno Tripolitano, quæ vocatur hodie Lebeda, portumque habet valde commodum, ac arcem munitissimam: altera verò in Regno Tunesiano, vulgò Lempta vocitata, quæ fuit olim urbs libera, & utraque Episcopalis, cùm in eis vigeret Religio Christiana.

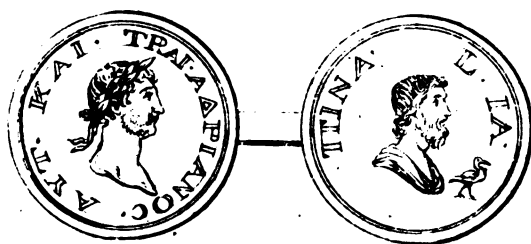
XVI.
NERO.

Neronis caput, NERO CLAVD. CAESAR. In averſa parte cernitur vultus cujuſdam ſenis ſimilis Æſculapio, cum hac epigraphe, EX CONS. D. C. CIB. Duæ proferuntur opiniones circa harum litterarum expoſitionem: nonnulli enim cenſent hoc modo debere ſcribi, EX CONS. D. C. CIB. *ex conſenſu Decurionum Colonia Cibarum*. exiſtimantes hoc numiſma cuſum fuiſſe apud Cibarum Lycaoniæ urbem. Aliter autem & rectiùs legit rei antiquariæ peritiſſimus J. Vaillant ſuperiùs antè laudatus, *ex conſenſu Decurionum Colonia Campeſtris Julia Babba*. quod confirmat ſex teſtium allegatione, nummorum ſcilicet totidem Cimelii Regis Chriſtianiſſimi, trium Claudii, & trium

Neronis, qui habent has litteras C. C. I. B. punctis hujusmodi distinctas; quibus ostenditur singulas unum significare verbum, scilicet *Colonia Campestris Julia Babba*. Dicendum est itaque urbis Babbæ Mauritanix incolas illum percussisse. Invenitur autem in Plinio civitatem illam vocatam ^{lib. 5. cap. 5.} fuisse Juliam Campestem, quod in eam Julius Cæsar Coloniam Romanam induxerit. Caput autem Æsculapii innuit Deum hunc fuisse quondam in ea cultum.

HAdriani caput, ΑΥΤΟΚ. ΚΑΙ. ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ. *Imperator Caesar Trajanus Hadrianus*. ^{XVII. HADRIANUS.} In averſa autem parte ſpectatur caput urſi cum hac epigraphe, ΑΔΡΙΑΝΟΘΗΡΕΙΤΩΝ. quod Hadrianus plurimum venationi addictus, hanc urbem, quam Hadrianotheras, id eſt Hadriani venationem, vocavit, fundaffet, teſte Spartiano in ejus vita: *Hadrianotheras in quodam loco, quod illic eſt venatus, & urſum occidiſſet, aliquando conſtituit*; unde caput urſi hîc depingitur.

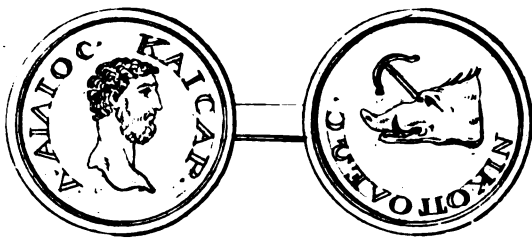

XVIII.
HADRIANUS
iterum.

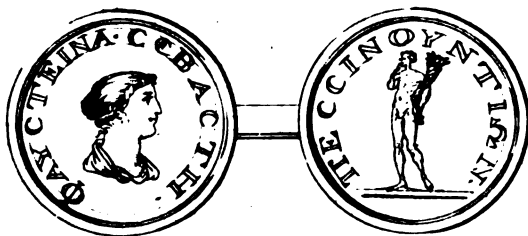
Ejusdem Hadriani caput laureâ redimitum, ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΤΡΑΙ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ. *Imperator Caesar Trajanus Hadrianus*. In averſa parte conſpicitur caput Jovis cum ave Ibi, quæ frequentiffima eſt in Ægypto, cum his litteris, ΠΙΝΑ. Λ. ΙΑ. Clarum eſt hunc nummum percuſſum fuiſſe in Ægypto, ubi Jupiter colebatur ſub nomine Serapidis, ipſique Ibis erat conſecrata. ΠΙΝΑ. autem ſignificat urbem Pinamum, cujus mentio apud Stephanum: tritum enim eſt in numiſmatibus Græcis ſcribere tantummodo initium nominis urbium, velut ΕΡΜΟ. Ermopolis, ΟΞΥΡ. Oxyrinchus, &c.

XIX.
ÆLIUS.

Caput Ælii, Α. ΑΙΛΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΡ. *Lucius Ælius Caesar*. In averſa autem parte cernitur caput apri jaculo conſoſſum, cum hac epigraphe, ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Urbes omnes, quæ Nicopolis nomine appellantur, ſingulari diſtinguuntur epitheto: ſic Nicopolis Mœſiæ ſuperioris dicitur ΝΙΚΟ-

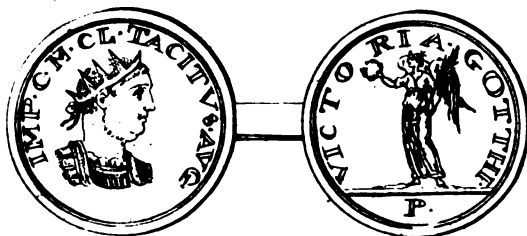

ΝΙΚΟΠΟΛΙC ΠΡΟC ΙCΤΡΟΝ. Nicopolis
Thraciæ, ΝΙΚΟΠΟΛΙC ΠΡΟC ΜΕCΤΡΟΝ.
Nicopolis verò illa, quam in Epiro construxit
Augustus ob memoriam victoriæ Actiacæ, nullo
alio insignitur nomine, nisi fortè ΙΕΡΑC; quod
etiam comperitur rariùs. Huic ergo potiùs vide-
turtribuendum hoc numisma, quàm cæteris, in
monumentum ingentis illius apri, quem inibi
occidit Hadrianus, qui Ælium jam adoptaverat,
de quo hæc habet Dio: *Fuit autem adeò agilis in
venationibus, ut aprum maximum uno ictu confecerit.*

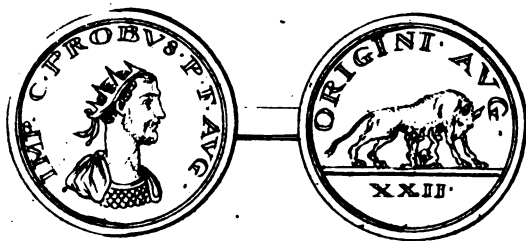
Caput Faustinae uxoris Marci Aurelii, ΦΑΥ- XX.
CΤΕΙΝΑ CΕΒΑCΤΗ, *Faustina Augusta.* FAUSTINA.
Sf

In averſa parte ſtat Harpocrates Deus ſilentii apud Ægyptios, digitum ori admovens, cum hac inſcriptione, ΠΕCCINOYNTΙΩΝ, quâ innotescit urbem Peſſinum Galatiæ hunc edidiſſe nummum in honorem hujus Auguſtæ, figuramque Harpocratis, quem ſpecialiter colebant iſtius urbis incolæ, in eo effinxiffe.

XXI. **C**Apit Taciti Imperatoris cum laurea, IMP. TACITVS. C. M. CL. TACITVS AVG. In averſa verò parte cernitur Victoria, quæ dextrâ offert coronam Imperatori, & ſiniſtrâ palmam geſtat, cum iſta epigraphe, VICTORIA GOTHIC. in memoriam celebris illius victoriæ, quam in Gothos reportavit, cæterosque paluſtrium Mœotidarum incolas, de qua hæc ſcripſit Vopifcus : *Quoniam à Mœotide multi barbari eruperant, eos eiſdem conſilio & viribus, ut eò redirent, compulſit.* Zofimus etiam hæc habet: *Gothi trajectâ palude Mœotide, per Pontum ad Ciliciam uſque ſitâ, incuſſionibus vexarunt, quos aggreſſus Tacitus, partim ipſe debel-*

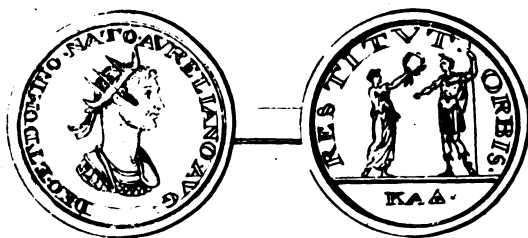
lato ad internecionem delevis. Isidorus autem in suis Etymologiis dicit Gothiam vicinam esse Scythiæ & Palustrium Mœotidarum, his verbis: Prima Europa regio Scythia inferior, quæ à Mœotidis Paludibus incipiens, inter Danubium & Oceanum Septentrionalem usque ad Germaniam porrigitur, quæ Terra generaliter, propter barbaras nationes quibus inhabitatur, Barbarica dicitur. Horum pars prima est Alania, quæ ad Mœotidas Paludes pertingit; post hanc Dacia, ubi & Gothia, deinde Germania.

CApit Probi Imperatoris cum corona radiata, IMP. C. PROBVS P. F. AVG. In aversa verò parte videtur lupa lactans Remum & Romulum, cum his verbis, ORIGINI AVG. Si Probus ex Pannonia originem duxerat, ut Vopiscus & Sextus Victor asserunt, mirum videri debet cur hîc lupa, Urbis fundatorum nutrix, efficta sit, ad designandam hujus Imperatoris originem. At Paulus Diaconus Aurelii Victoris Com-
Sf ij

324 NUMISMATA ELEGANTIORA

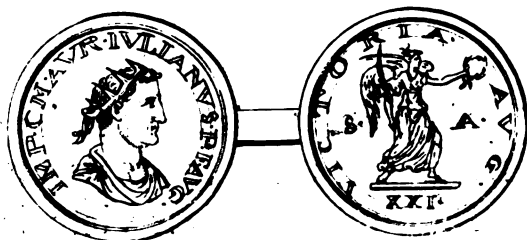
pilator, loco Dalmatio sanguine, posuit Dalmatio nomine, quod fortè Probo inditum fuerat. Posset etiam dici quòd Probus natus Romæ, ut nomen indicat, à patre Dalmata fuerit ortus, unde verè scriberetur cum fuisse Dalmatio sanguine. Tandem illud etiam non ineptè proferri posset, scilicet cùm lupa dederit originem Imperio Romano, cur non etiam Imperatoribus, qui omnes Augusti dicti sunt?

XXIII.
AURELIANUS.

AUreliani caput, DEO. ET. DOMINO. AVRELIANO. AVG. Hæc inscriptio videtur quædam consecratio in honorem Aureliani, quæ ipsum Deum declarat. In averfa autem parte stat mulier porrigens Imperatori coronam, cum hac epigraphe, RESTITVTOR ORBIS. Mulier illa, figura est urbis Romæ, quæ tam suo nomine, quàm totius Orbis, cujus caput existeret, agnoscit Aurelianum totius Orbis Restauratorem, eique coronam decernit. Audiamus Vopiscum de eo sic differentem: *Nos bene scimus, & posteri fre-*

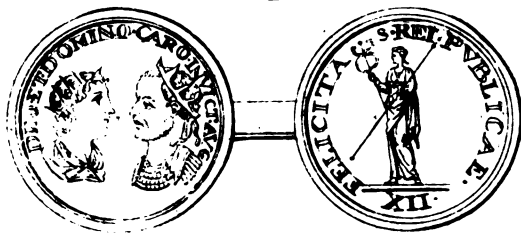
quentabunt divum Aurelium clarissimum Principem, serenissimum Imperatorem, per quem ROMANO NOMINI ORBIS EST RESTITUTVS. Posterius nescient. Deus avertat hanc amentiam.

CApit Juliani Tyranni cum corona radiata, XXIV.
IMP. C. M. AVR. IULIANVS P. F. AVG. JULIANVS.

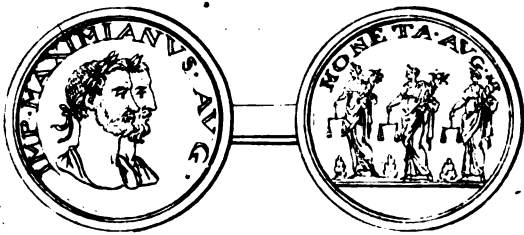
Imperator Caesar Marcus Aurelius Julianus Pius, Felix, Augustus. Assumptus fuit in Italia à militibus suis in Imperatorem post Carini mortem, eodem momento quo Carausius in Gallia, ut scribit Aurelius Victor: Hoc tempore Carausius in Gallis, Achilles apud Aegyptios, Julianus actus per costas pugione in ignem se abiecit. Hic est hujus Tyranni finis infelicissimus, qui in has redactus fuit angustias, cum praelio per Diocletianum victus fuisset; cumque brevissimo tempore regnasset, ejus numismata vix inveniuntur.

Sf iij

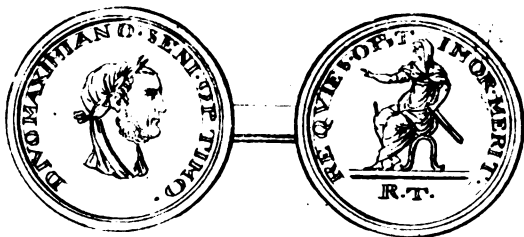
XXV.
CARUS.

CAput Cari Imperatoris cum Solis capite radiato, DEO ET OPTIMO CARO INVICTO AVG. Monumentum est victoriæ insignis, quam Carus de Persis, aliisque populis qui Solem colebant, retulit, sub ejusdem Solis auspiciis, cui Invisi tribuebant epithetum, ut in plerisque nummis Diocletiani, Maximiani & Constantini videre est. Ideo autem Solem Invisum dicebant, quòd cum omnium Numinum fortissimum existimarent. Observandum est in hac numismatis epigraphe, Domini titulum primò fuisse Caro attributum, quod deinde sequentibus Imperatoribus fuit frequentissimum. In averfa autem parte legitur hoc lemma, FELICITAS TEMPORVM, quo designatur felicem omnino esse sub Cari Imperatoris regimine Rempublicam.

Maximiani & Herculis jugata capita, ut placet Tristano à sancto Amantio. Nullus est tam peregrinus, qui ignoret Maximianum Herculem dici voluisse, & effigiem suam cum clava & leonis spoliis in suis nummis sæpius efformari jussisse. In averſa autem parte videntur tres puellæ, quæ bilances manu gestant, & sunt tres monetæ, quæ designant aurum, argentum, & æs, ex quibus nummi conflabantur. Altaria verò innuunt perspicuè illas ut Deas coli consuevisse.

XXVI.
MAXIMIA-
NUS.

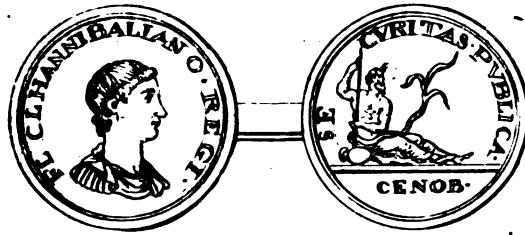

Caput Maximiani velatum cum laurea, DIVO MAXIMIANO SENI OPTIMO. In averſa autem parte Imperator sedet in sella curuli,

XXVII.
MAXIMIA-
NUS
iterum.

328. NUMISMATA ELEGANTIORA

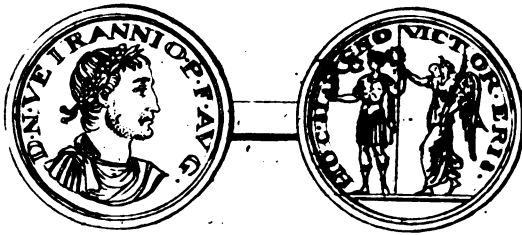
cum hac epigraphe, *REQUIES OPTM. MERIT.*
Requies optimorum meritorum. Vel gratulabuntur
hoc nummo Maximiano, quòd exemplo colle-
gæ sui Diocletiani Imperium dimisisset, ut priva-
tam ageret vitam; unde ejus Encomiastes laudat
eum his verbis: *Tu verò, in quo sunt solida adhuc*
& integra vires, hic totius corporis vigor, hic Impe-
ratorius oculorum ardor, immaturum otium sperasse
miramur. Vel fortè rectiùs dicendum est, ejus-
dem Imperatoris apotheosim esse, quod caput
velatum, & inscriptio, *Divo Maximiano*, quasi
jam inter Deos relato, indicare videntur; opti-
mèque conveniunt illa verba, *Requies optimorum*
meritorum, quæ etiamnunc potiori jure beato
Cœliti aptare possemus.

XXVIII.
ANABAL-
LIANUS.

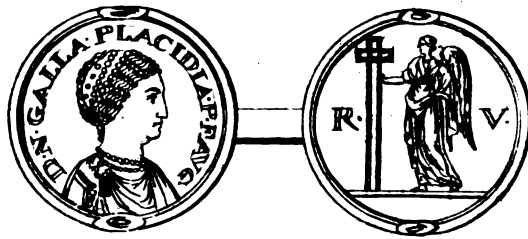
CApit Anaballiani, qui fuit nepos ac gener
Constantini Magni, quemque Regem Ponti
constituit, cùm Constantiam filiam ei matrimo-
nio copulavit. FL. CL. ANABALLIANO REGI.
Flavio Claudio Anaballiano Regi. Author quidam
anonymus.

anonymus vitæ Constantini ait de illo: *Regem Regum & Ponticarum gentium eum constituit.* In averſa autem parte cernitur Fluvius procumbens, quem Euphratem, aut alium fluvium, qui terras Anaballiani regno ſubditas alluit, facile credimus. Literæ verò CONOB. in inferiori parte nummi appoſitæ, Conſtantinopoli obſignatum fuiſſe hunc nummum designant.

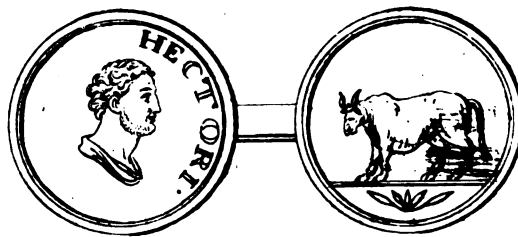
CApit Vetraniſ, qui in Pannonia Imperator ab exercitu fuit ſalutatus eo tempore, quo exercitus Gallicus Magnentium eligebat. XXIX.
VETRANIO.
D. N. VETRANIO P. F. AVG. *Dominus Noſter Vetraniſ Pius Felix Auguſtus.* Averſa autem pars repræſentat eum coronâ à Victoria donatum, cum labaro in manu, inſignito ſacro caractere Chriſti, & hac epigraphe, *Hoc ſigno victor eris*, quâ Cœlum ſibi conabatur reddere propitium, ut victoriam in hoſtes reportaret.

Tt

XXX.
BULLA
GALLÆ PLA-
CIDIÆ.

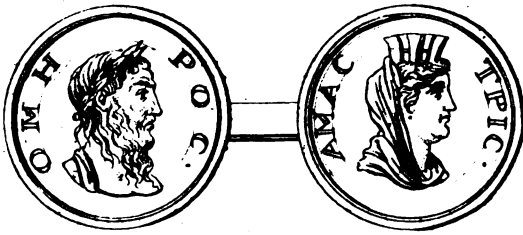
Sigillum est plumbeum, seu Bulla Gallæ Placidie filie Theodosii, & Arcadii atque Honorii sororis, quæ ipsius diplomati fuit quondam affixa, à quo pendeat, ut ex foramine transverso colligitur. Literæ autem R. V. significare videntur *Regina Visigothorum*, quòd Placidia Atolpho Regi Visigothorum matrimonio juncta fuerit.

XXXI.
HECTOR.

Caput cujusdam Herois cum hoc verbo; **HECTORI**. Restitutus videtur hic nummus in honorem Hectoris à Consule quopiam Romano, eò quod esset filius Priami Trojanorum Regis, à quibus Romani ducebant originem: sicut Augustus Æneam in suis sculpsit numismati-

bus. In averfa autem parte eft figura bovis cum patera, quibus designantur facrificia quæ ipfi tanquam Heroi & Semideo conveniebant; unde jure inter Confulares poteft annumerari & reponi hoc numifma.

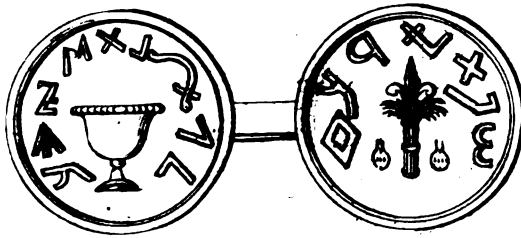

CApit venerabilis senis, cui nomen Homerus, ut ex Græcis literis apparet Ο Μ Η Ρ Ο C. XXXII.
HOMERUS. Insignis hujus Poëtæ vultum hîc agnoscimus. In averfa parte Fluvius decumbens cum hac epigraphe, Α Μ Α Κ Τ Ρ Ι Α Ν Ω Ν, designat hunc nummum fuisse vulgatum in honorem Homeri ab urbis Amastris incolis; vel (ut rectè observavit doctissimus Spanhemius) ob singulare erga hunc Poëtam studium; vel quòd civitas illa esset colonia urbis Smyrnæ, quæ Homeri patria credebatur: unde canebat Statius,

Smyrna tibi natale solum.

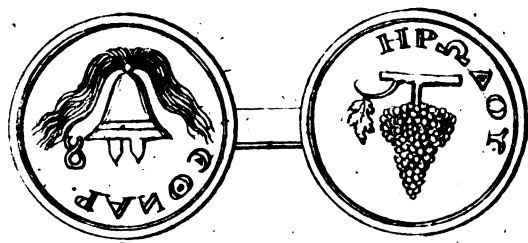
& Tullius, *Smyrnai suum esse confirmant, itaque etiam delubrum ejus in oppido dedicaverunt.*

Tt ij

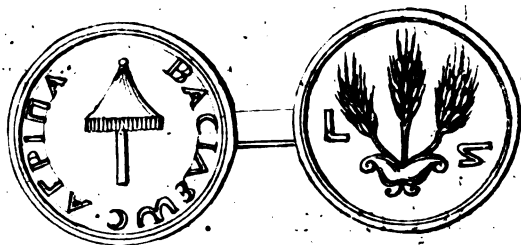
XXXIII.
Moneta
Hebræorum

Moneta est Hebræorum, scilicet quarta pars sicli ærei, vel stateris. Ex una parte videtur calix quidam cum literis Samaritanis, quæ significant *anno quarto*. Ex alia autem parte spectatur manipulus frumenti cum duabus oleis hinc inde: characteres verò Samaritani significant, *Redemptionis Job*, qui videntur innuere Monetam illam primum vulgatam fuisse anno quarto redemptionis seu restitutionis Job in pristinam fortunam, in qua omni abundantia cumulabatur, à *fructu frumenti* designati per manipulum, *vini* per calicem, & *olei* per oleas ipsas, *multiplicatus*, ut verbis Scripturæ utar. Fortè in sensu allegorico per annum quartum redemptionis Job intelligitur annus quartus à persecutione Antiochi: & sic referri deberet hæc Moneta ad Machabæorum ævum. Probabile est valde talia fuisse duo illa minuta, quæ hæc Evangelii vidua misit in Gazophylacium.

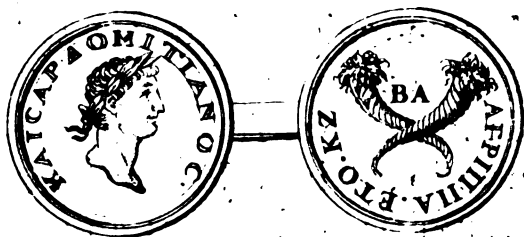
HÆc Moneta epigraphen ΗΡΩΔΟΥ ΕΘ- XXXIV.
 ΝΑΡΚΟΥ exhibens, Judæorum est; an ve-
 rò ascribenda sit Herodi Ascalonitæ, qui Tetrar-
 cha à M. Antonio, deinde Judææ Rex ab eodem
 & Augusto renuntiatus legitur; an potius Hero-
 di ejus filio, cui cognomen Antipas fuit, quem
 Herodes pater Galilææ & Perææ moriens præfecit.
 Racemus ab una parte significat illum ingentem
 racemum, quem Celeb & Josuë è Terra promissa
 Israëlitis retulerunt: in altera parte videtur galea
 equinâ caudâ juxta morem antiquum insignita.

Moneta
Judæorum.

HÆc etiam Moneta Judæorum est, Herodis XXXV.
 scilicet Agrippæ, qui Christum derisit, ut Alia Mone-
 ta Judæorum
 T t iij

testatur inscriptio Græca, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΓΡΙΠΠΑ, cum tabernaculo, quod festum Tabernaculorum apud Judæos celebre designat. Tres autem spicæ in averſa parte depictæ representant festum Paſchæ, in cujus ſecunda die offerebantur Deo ſpicæ, & primitiæ frugum terræ.

XXXVI.
DOMITIA-
NUS.

NUmmus iste ultimus est Domitiani, in cujus averſa parte ſunt duo cornucopiæ decuſſata, cum hac epigraphe, ΒΑ. ΑΓΡΙΠΠΑ ΕΤΟ. ΚΖ. *Regis Agrippa anno 26.* Herodis ſcilicet Agrippæ, prioris Agrippæ filii, qui partes Veſpaſiani, Titi & Domitiani in bello Judaïco ſecutus eſt, teſte Joſepho his verbis : *Veſpaſianus comitante Agrippa Rege Tyrum perrexerit.* Eam contraxit cum Domitiano amicitiam, ut ejus nomen in ſuo nummo expreſſerit, ſicut Auguſtus effigiem Polemonis, & Trajanus Sauromatis.

EZECHIELIS SPANHEMII

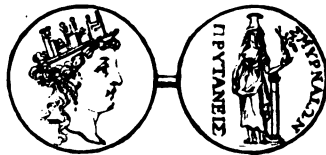
DE

NUMMO SMYRNÆORUM,

SEU

de Vesta & Prytanibus Græcorum,

DIATRIBA.

INTER præclaros nummos, quos primus publici juris fecit Vir elegantis industriæ, & harum antiquitatum amore ac peritia singulari haud ita pridem in hac urbe excellens, P. Seguinus, occurrit insignis ille Smyrnæorum Nummus aureus, in cujus anteriori parte visitur Caput muliebre turrigerum, illinc Mulier stans cum calathō in capite, sinistra manu Victoriā tenens, columnæ præterea innixa, cum inscriptione ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ, *Smyrnaorum Prytanes*. De hoc nummo, quod quanti-

Diss de Num.
pag. 292. &
seq.

vis pretii mihi videretur, & quædam præferre haud vulgo obvia ac Seguino intacta, aut aliquin ab ejus explicatione aliena, nonnulla jam alibi monui, eaque maxime, quæ ad postremæ hujus figuræ ac inscriptionis lucem opportuna tum mihi videbantur. De quibus agendum hic denuo in eorum gratiam, qui id à me petiere, eademque simul plenius illustranda.

I.
De Smyrna
Amazonæ
in Nummis
Smyrnæorum.

lib. 14. p. 646.
In Marm. O-
xon. p. 10.

De turrigero Capite, quod in prima nummi area signatur, res minus videtur ambigua, quin ad consuetum in antiquis nummis vel Urbium, vel turrigeræ Deûm Matris symbolum, referri continuo debeat. Postrema equidem in Smyrnæorum, quorum iste itidem, nummis haud infrequens, modo sedens cum tympano & patera; modo in bigis leonum, cujusmodi plures videas hic in Regia Gaza, eosque ut plurimum M. Aurelii, Commodi, Severi, ac filii ejus Caracallæ temporibus cufos. Unde & *Μητρῶν*, ceu *Magna Matris*, Templi apud Smyrnæos mentio cum apud Strabonem, tum in antiquo Smyrnæorum & Magnetum Fœdere. Smyrnæ vero Amazoni, à qua urbem conditam ac denominatam ferunt, posset quis forte eandem turrigeri Capitis figuram tribuere. Vulgo enim illa cum turrigero Capite in præclaris aliquot Smyrnæorum Nummis spectatur; sed, quod præterea monendum, alio ferme turriti

turriti Capitis habitu, cum Bipenni insuper, solito Amazonum insigni; qualis etiam nummus extat in hac Seguiniana Collectione, & cui ge- Pag. 31.
minum è Cimeliarchio illustris Harleï depromptum hic vides, in quo hinc eadem turrigera Amazon cum Bipenni, ac eadem inscriptione, CMYPNA, *Smyrna*; illinc Prora navis, & nomen CMYPNAION, *Smyrnaorum*.

Eandem verò Smyrnam Amazonem cum Bipenni præferunt etiam plures nummi Cæsariani, quos recondunt illustria Cimeliarchia. Talis occurrit in Gaza Medicea, hinc cum Saloninæ Galieni conjugis effigie, illinc cum Muliere turrigera & cothurnata, quæ dextra Templum, sinistra Bipennem gestat cum Clypeo ac inscriptione, CMYPNAION Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΕΠΙ Γ. ΣΕΖΤΟΥ. *Smyrnaorum Ter Neocororum Sub Caio Sexto*. Haud absimiles aliarum quoque Augustarum nummos, cum hac Smyrna Amazone, Templo ac Bipenni, spectare licet hic in Cimeliarchio Regio; unum nempe Juliæ Mameæ inscriptum,

V u

CΜΥΡΝΑΙΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΕΠ. CΤΡ.
 ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Smyrnaorum Ter Neocororum Sub*
Pratore Antiocho; alterum Juliae Mefæ, ΕΠ. C. Μ.
 ΑΥΡ. ΤΕΡΤΙΟΥ ΑCΙΑΡ. *Sub Pratore M. Au-*
relio Tertio Afiarcha. Ita enim legendam & expli-
 candam postremam hanc vocem, non ΑCΙΑC,
 cum eruditis Antiquariis, liquet ex alio Gordiani
 nummo Regiæ itidem Gazæ, cum inscr. CΜΥΡ-
 ΝΑΙΩΝ Γ. ΝΕΩΚ. ΕΠΙ ΤΕΡΤΙΟΥ ΑCΙΑΡ-
 ΧΟΥ, *Smyrnaorum Ter Neocororum Sub Tertio*
Afiarcha. Addere verò prioribus liceat alium Ca-
 racallæ nummum in eadem Gaza, in quo hæc
 Smyrna Amazon visitur dextra similiter Tem-
 plum, sinistra Bipennem & Clypeum tenens,
 CΜΥΡΝΑΙΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΕΠΙ ΚΡΗ-
 ΤΑΡΙΟΥ, *Smyrnaorum Ter Neocororum Sub Cre-*
tario. Quos nummos hic in Lectoris gratiam sub-
 jicere haud omnino ingratum aut inconsultum
 duxi, unde lux etiam haud vulgaris Horatio di-
 Lib. 4. Od. 4. centi, *Amazonia securi Dextras obarmet*.

Mitto alios adhuc vel Caracallæ vel Juliæ Marmæ nummos, in eadem Gaza obvios, qui hanc Amazonem Smyrnam cum Bipenni itidem signant. Unum verò ejusdem generis præterire hic non licet, Tranquillinæ nummum, quem jam edidit vir optime de his antiquitatibus meritis, quique totus opportune in eas incumbit, Cl. Spon,

De Sophistis Smyrnæis in nummis.

cum simili Smyrnæ, Amazonis Templum ac Bipennem gestantis, effigie ac inscriptione, C M Y P N A I Ω N Γ. Ν Ε Ω Κ Ο Ρ Ω Ν Ρ Ο Υ Φ Ι Ν Ο Υ C Ο Φ Ι.

Smyrnæorum Ter Neocororum Sub Rufino Sophista.

Ita enim postremam hanc vocem explicandam liquet, non de aliquo *Militiæ Duce*, ut eandem interpretantur diligentes Antiquarii, eo forte inducti, quod apud Trifanum inter nummos Severi viderant quendam Smyrnæorum nummum, quique occurrit hodie in Gaza Regia, inscriptum, inter alia, Ε Π Ι C Τ Ρ Α. Κ Λ. Ρ Ο Υ Φ Ι Ν Ο Υ C Ο Φ Ι.

Sub Pratore Claudio Rufino Sophista. Neque vero *Militiæ Ducem*, sed *Pratorem Urbanum* ea voce

Στρατηγός denotari in nummis id genus antiquis, abunde alias notum. Ambo autem hi *Rufini*, quod vel nummi illi, Severi & Gordiani temporibus cusi, arguunt, vere *Sophistæ Smyrnæi*; ne de priori, id luculento Philostrati in Vitis Sophistarum testimonio firmem; quod jam vidit Tri-

in Hermocrate p. 604.

stanus, cuique suffragantes rursus occurrunt alii

V u ij

itidem Severi nummi, cum Cybele turrigera ac leonibus, aut cum Hercule, & eadem inscriptione, ΕΠΙ ΣΤΡΑ. ΚΛ. ΡΟΥΦΙΝΟΥ ΣΟΦΙ. ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Sub Pratore Claudio Rufino Sophista Smyrnaeorum.* Unum mitto Juliae Severi conjugis nummum, in quo idem *Rufinus* commemoratur cum omisso *Sophista*, quod plures ei tribuunt, nomine, ΕΠΙ ΣΤ. ΡΟΥΦΙΝΟΥ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Sub Pratore Rufino Smyrnaeorum.* Hujus vero Claudii Rufini, Smyrnæi Sophistæ, ac ejusdem *Pratura*, ceu *Στρατηγίας*, mentionem rursus præclaram suppeditat Rescriptum Severi & Antonini Caracallæ ad Smyrnæos, editum in Appendice ad Marmora Oxoniensia, & quod consulat ibidem Lector. Id Smyrnæ vero peculiare, ut Sophistis esset non solum frequens, sed insuper ut plurimum iis tribueret; quod clare in Heraclide ac alibi docet Philostratus. Immo unde factum, ut summæ ibi rerum sub *Pratoris*, *Stephanophori*, aut *Prytanum* nomine haud semel præessent id genus Sophistæ, indeque eorum nomina publicis Nummorum aut Inscriptionum monumentis signarentur. Mitto quæ de *Polemone* summæ auctoritatis apud eosdem Smyrnæos viro ac Sophista, cum è Philostrato, tum è Nummis Antinoi, à quo Polemone iidem in Hadriani honorem cusi, aliunde jam harum antiquitatum studiosis nota.

pag. 304.

Σμύριαν ἐτρέπ-
το θύουσιν δὴ
μέγιστα πόλεων
ταῖς τῶν σοφί-
στων Μούσαις.
pag. 608.

DE NUMMO SMYRNÆORUM. 341

Sic alterius etiam Smyrnæi Sophistæ, *Attali* nempe hujus Polemonis filii mentio, obvia non semel in Nummis Aurelii; cujus generis tres maximi, ut vulgo aiunt, moduli, ceu *Medaglioni*, eosque dispare videas in Cimeliarchio Regio. Unum jam edidit Tristanus; duos reliquos haud illibenter, ad demerendum Lectorem, cui non ingrata id genus cimelia, hic vulgamus, qui omnes eandem inscriptionem præferunt, ΑΤΤΑΛΟC CΟΦΙCΤΗC ΤΑΙC ΠΑΤΡΙCΙ CΜΥΡ. ΛΑΟ. *Attalus Sophista Duplici Patria Smyrna, Laodicea.*

Prior nempe nummus, quod minus alioquin obvium in his monumentis, cum duplici Jovis effigie, una stantis cum Aquila Jovis *Philaethis*, veri Laodicensium Numinis, de quo nos nuper ad Juliani Cæsares; altera sedentis, cum Victoria, quam præfert, Jovis *Acraei*, seu in arcibus urbium culti, juxta Pollucem; Smyrnæorum *lib. 9. c. 5.* autem, quod aliunde liquet, supremi Dei,

V u iij

ΑΚΡΑΙΟΣ
ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ
in Vespas. &
alibi.

In Marm. O.
xon. p. 94.

eodemque habitu in aliis Smyrnæorum nummis conspicui. In posteriori autem nummo, cum rursus priorem illum spectes Jovem Laodicensem; tum Isidem ac Nemefim, seu potius duas Nemeses, tutelares Smyrnæorum, ut aliunde notum, Deas, Μεγάλων Θεῶν Νεμεσέων, *Magnarum Dearum Nemesium*, ut vocantur in antiquo Smyrnæorum Marmore, & quo habitu etiam utramque videre licet sculptam in aliis Smyrnæorum nummis Regiæ hujus Gazæ, nisi quod adsit sæpius Rota, unum è solitis Nemeseos symbolis; sed qua de re plenius alibi, ac de *duplici* simul illa *Patria* hujus Attali Sophistæ, cujus in adlatis modo nummis mentio. Duos vero alios, neque hætenus visos, alterius itidem *Smyrnæi Sophistæ*, *Claudii* nempe *Procli* nummos juvabit hic interea proferre, quorum priorem sub M. Aurelio cūsum, splendida Ducis Vernolii, in quo magnum præsidium ac decus hæc studia nuper amittere, Gaza recondit; alterum vero cum Faustinae conjugis effigie, in præclaris Morellii nostri schedis, ceu cætypis, mihi observare licuit. In priori vero nummo visitur Mulier turrita sedens cum Templo ac Sceptro, verius forte Bipenni, ac inscriptione, *CT. ΠΡΟΚΛΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΣΜΥΡ.* *Pratore* nempe *Clodio Proclo Sophistæ Smyrnæorum*; in

DE NUMMO SMYRNÆORUM. 343

altero Fortuna stans cum solitis Temonis & Cornucopiæ symbolis, ac epigraphæ, ΕΠΙ ΣΤΡ. ΚΛ. ΠΡΟΚΛΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ, *Sub Pratore Clodio Proclo Sophista.*

Procli, ut obiter hoc addam, sed Naucratis Ægyptii, & qui Athenis, non Smyrnæ floruit, *Sophista* meminit Philostratus. At vero alterius *Clodii Aurelii Procli*, ejusdemque *Herois* ibidem dicti, mentio in antiquo Marmore haud ita pridem edito, ac simul publicorum, quæ gessit non Smyrnæ quidem, sed Thyatiris, munerum; & de quo paulo infra ad Nummum Seguinianum, *Julia Procla Heroïdis.*

de vit. Sophist. pag. 598.

in Append. ad Marm. Oxon. pag. 299.

Verum ut ad Seguinianum Smyrnæorum, de quo hic potissimum agitur, Nummum redeam, nobilitat eum vel maxime pars ejus averſa, in qua Mulier viſitur velata ſtans, cum Calathò in capite, & Victoriâ in ſiniſtra, Columnæ præterea, ut jam dictum, innixa, & cum inſcriptione parum obvia, ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ,

II.

DE VESTA
in hoc num-
mo Smyr-
næorum, &
ejus cultu
apud Græ-
cos.

Smyrnaeorum Prytanes. Ad figuram quod attinet muliebrem, eam ad Smyrnain illam Amazonem, de qua modo egimus, refert Cl. Seguinus, idque è papilla unica sinistra nuda, quod Amazonibus solemne, continuo colligit. Verum inspectus à me aliisque harum antiquitatum peritis nummus, qui extat in Gaza Regia, cum reliqua Seguiniana Collectione, id continuo non arguit, in quo unam equidem papillam tectam, sed prominentem nihilominus, quodque in aliis Dearum vel Augustarum nummis haud semel videas. Accedit, quod neque turrigerum sit Mulieris illius caput, neque eadem Bipennem gestans, quæ tamen Smyrnæ hujus Amazonis, ut paulo ante vidimus, & liquet præterea ex eodem Seguino, solemnia sunt in nummis Smyrnæis insignia. De alia proinde Muliere aut Dea ibidem signata quærendum, quam Vestæ aut Εστίας figuram referre, opportune, ut mihi equidem videtur, jam alibi monui; quæ nempe in Græcarum urbium Prytaneis vulgo colebatur, & cujus simulachrum erigi in iisdem solitum. Testis ejus rei luculentus Pindarus, haud ignobilis præclari hujus nummi, juxta Græcum Scholiastem, interpretes, eo versu, quo Aristagoræ, Tenedii Prytanis, laudes auspicatur,

*D. ff. de Numm.
pag. 492.*

Nem. Od. 11.

Παῖ Πείας, ἀπὲρ Πρυτανείᾳ Λέλοσ' ἔχει Εστία.

Filia Rheæ, quæ sedem sortita es in Prytaneis, Vesta.

Ad

Ad quem locum hæc notat Græcus interpres, Πρυτανεία φασὶ ἀρχαῖν τὴν ΕΣΤΙΑΝ, ἀρχόντων αἱ τὴ πόλει ΕΣΤΙΑΙ ἐν τοῖς ΠΡΥΤΑΝΕΙΟΙΣ ἀφ' ἰδρύων. *Prytanea dicitur sortita VESTA, quod Urbium VESTÆ in PRYTANEIS statuerentur.* Hinc primus etiam Vestæ in urbibus Græcis aut Asiaticis cultus, ac *Prima Dearum* eadem dicta, quod notat ibidem Pindarus, πρῶτον Θεῶν, ac adserit Græcus ejus Interpres, adlato etiam eam in rem Sophoclis versu, additque, Πρῶτον ὃ Τρώτιον εἶπε, ἀρχόντων ἀπ' αὐτῆς ἤρχοντο. *Primam vero eam dixit, quia ab ea incipiunt.* Unde natum Græcorum proverbium, Ἀφ' Ἑστίας ἀρχόμενος, *A Vesta incipiens*, ab Aristophane pri- in Vespis v.
490. dem usurpatum, de quo consulendi Græci ejus Interpretes & Parœmiographi antiqui. Insignis vero eam in rem apud Xenophontem locus, quem aliis intactum præterire hic non licet, ubi Cyrus Sardes victor ingressus, primum Vestæ, dein Jovi, aliisque Diis rem sacram fecisse legitur : Ἐπεὶ δ' εἰσῆλθεν ὁ Κῦρος, *Inst. Cyr. l. 7.* ΠΡΩΤΟΝ μὲν ΕΣΤΙΑ ἔδυσεν, ἔπειτα Διὶ Βασιλῆϊ, καὶ εἰς ἄλλων Θεῶν Μάγιστον ἐξήγαγον. *Quum ingressus esset Cyrus, PRIMVM VESTÆ rem sacram fecit, deinde Jovi Regi, & si cui alteri Deo Magi sacrificandum indicarent.* Idem in celebritate Olympiaca observatum tradit Pausanias : Θύοισι δ' ΕΣΤΙΑ μὲν ΠΡΩΤΗ, δὲ πρῶτον ὃ τῶν Ὀλυμπίων Eli. l. 1. p. 313. Διὶ. *Sacra autem faciunt PRIMÆ, aut primum, VESTÆ, dein Jovi Olympio; tertio loco, ut ibidem addit, Mercurio; quarto Minervæ; quinto Dianæ.* Unde liquet *prima* huic Vestæ ante Deos alios sacra,

non Prytanes solum, quibus hoc tribuit Pindarus,

Πολλὰ μὲν λοιβᾶσιν ἀγαζόμενοι ΠΡΩΤΑΝ Θεῶν,

Sape quidem libationibus te venerantes PRIMAM Deorum; sed alios passim apud Græcos, aut in Græcis Asiæ urbibus, fecisse. Sacra autem illa Vestæ, non publice solum in Prytaneis, sed domi etiam, immo in singulis omnium ferme hominum ædibus recepta, juxta id tradentem Diodorum, idque ob beneficium repertæ ab eadem Dea domorum fabricæ: λέγεται γὰρ ΕΣΤΙΑΝ πλὴν τῶν οἰκιῶν καὶ τοιαύτων ὄντων, καὶ ἀπὸ πλὴν διεργασίας τούτων παρὶ πάντων χεῖρσι δυνάμεσσι EN ΠΑΣΑΙΣ ΟΙΚΙΑΙΣ καὶ δημοσίων καὶ ἰσχυρῶν. Unde factum etiam video, ut ἀφ' Ἑστίας μυσθῆται diceretur apud Atticos, non *qui procul à domo*, ut inepte id apud Suidam vertit & explicat interpres, sed qui a *laribus ac domo* seu a *Vesta* primum velut *initiabantur*, & quam in rem locum profert ex Isæo Harpocraton, ὁ ἀφ' Ἑστίας μυσθόμενος Ἀθηνῶν ὡς πρῶτος, a *Vesta*, ceu eodem interprete, a *domo initiatus*, *Atheniensis erat omnino*. Cui consonum nempe vulgatum illud apud Græcos, ut paullo ante diximus, ἀφ' Ἑστίας ἀρχόμενος, a *Vesta*, ac inde obvio sæpe apud auctores sensu, a *domo ac laribus incipiens*. Et præterea unde lucem mutuuntur, quæ legas in duabus Inscriptionibus Eleusiniis, quas haud uno loco nuper vulgavit Cl. Sponius. Una est, in qua occurrit inter alia, ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΜΥΗΘΕΝΤΑ ΑΦ' ΕΣΤΙΑΣ; altera, ΘΥΓΑΤΕΡΑ ΜΥΗΘΕΙΣΑΝ ΑΦ' ΕΣΤΙΑΣ; quosque liberos, tanquam a *Vesta*, seu a *domo ini-*

Diod. Sicul.
l. 5. p. 336.

Αφ' Ἑστίας, ἀπὸ
τῆς οἰκίας. Har-
pocraton.

Itin. t. 3. p. 2.
pag. 104.
Ibid. p. 193.

tianos, Deabus Eleusiniis, Parentes ibidem vel Areopagitarum Senatus Populusve Athenarum consecrant. Hic enim genuinus, ut vel ex ante dictis liquet, illarum Inscriptionum sensus; quamquam, ne quid dissimulem, cum turbet aliquantum adscripta in priori, ΤΑΙΝ ΘΕΑΙΝ ΑΝΕΘΗΚΕΝ, pro ΤΑΙΣ ΘΕΑΙΣ, ut in postrema factum, mentio. Ex his autem, fax iterum haud vulgaris, obscuro neque hactenus intellecto apud Callimachum loco, qui priora etiam haud parum illustrat; scilicet ubi agit de sacris Cereris Thesmophoricis, & mulieribus initiatis, aut adhuc initiandis.

Μέσφα τὰ δὲ πόλιος Πρυτανεία τὰς ἀτελέστας,
Τὰς δὲ πελεσφορίας ποτὶ τὰς Θεαὶ ἄλλας ὁμῶς πῶν,
Αἱ πῆες ἐξήκοντα κατώτεραι, αἵ τε βαρεῖαι.

Hymn. in Cer.
v. 129. & seq.

*Usque ad urbis Prytaneum non initiata,
At initiata ad ipsam Deam usque congregiantur,
Tam sexaginta annis minores, quam maiores.*

Ut domi scilicet, quod e Diodoro vidimus, privata Vestæ sacra, sic in Prytaneis, ubi publicus apud Græcos illius cultus, & a qua, *Dearum*, juxta Pindarum, *prima*, vulgo sacrorum auspiciū, ei velut primo initiati Athenienses, ad quorum morem alibi etiam receptum adludit toto hoc Poëthatio Callimachus; antequam Cereri seu Deabus Eleusiniis, solemnī deīn ritu, initiarentur. Ejus autem rei rationem haud obscuram e Servio colligas, *Vestam Religionem dicit*, *quia nullum sacrificium sine igne est, ipsaque in omni-*

*Ad lib. 1.
Æneid.*

bus invocatur, addo & *ante omnia*. Unde etiam in alia Inscriptione, a Cl. Sponio itidem edita, Vestam ante Apollinem aliosque Deos commemorari videas,

*It. d. to. 3. p. 2.
pag. 104.*

ΕΣΤΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΛΛΩΝΙ ΚΑΙ ΘΕΟΙΣ ΣΕΒΑΣΤΟΙΣ, *Vesta Et Apollini Et Diis Augustis*. Immo inde factum quoque observo, ut *per Vestam*, ante Deos Deasque alias, Græci olim in solemnibus Fœderum, aut Oratorum formulis, aut vulgo etiam in re gravi ac seria adjurare consueissent; quorum prius utique liquidum e duabus Inscriptionibus Cretensibus, quarum prior Latiorum & Olontiorum Fœdus

*In Syntagm.
Reines. p. 301.*

continet, ΟΜΝΥΩ ΤΑΝ ΕΣΤΙΑΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΖΗΝΑ, *furo per VESTAM, Jovem, &c.* Altera Hierapytnensium apud Gruterum, ubi petatum etiam a Vesta jurisjurandi ante Deos, Deasve alias, qui ibidem commemorantur, auspiciū, ΟΡΚΟΣ, ΟΜΝΥΩ ΤΑΝ ΕΣΤΙΑΝ, *Jusjurandum; Juro per VESTAM, &c.* qua de re iterum paullo infra. Ad publicum autem hujus Vestæ, de quo hic agitur, in Prytaneis Græcorum cultum, adludit etiam Pollux:

*Thef. Grut.
DV.*

L. 1. c. 1. §. 4. ΕΦ' ὧν τὸ θύειν ἢ πῦρ αἰαχθόμεν, βωμὸς, θυματήριον, ΕΣΤΙΑ. οἱ τοι γὰρ ὅπως ὀνομάξασιν οὕτω τὸ αὐτὸ κλειώματα καλεῖται ἢ οἱ δὲ ΠΡΥΤΑΝΕΙΩ, ἐφ' ἧς τὸ πῦρ τὸ ἀσβεστον αἰάπτεται. *Supra qua sacrificamus, aut ignem accendimus, ara, acerra, focus, vel VESTA; sic enim a nonnullis nominatur; proprie tamen ita dicitur, qua est in PRYTANEO, supra quam ignis æternus accenditur.* Εστία enim, ut notum, cum pro Dea, seu *Vesta*, tum pro *Foco publico* seu

Ara, quæ eidem Deæ in Prytaneis sacra. Unde etiam sicuti ex hoc præclaro Smyrnæorum nummo, in quo *Vesta* & *Prytanes*, quæque modo ad ejus illustrationem dicta, lucem mutuatur insignis Æschyli locus,

Σὺ γὰρ πόλις, σὺ δὲ θεὸς δῆμιον,

ΠΡΥΤΑΝΙΣ ἀκρίτος ὢν,

Κρατύνεις βωρὸν, ΕΣΤΙΑΝ θεόνος.

Suppl. v. 375.
&c.

Tu quidem Urbs, tu vero Populi communitas, PRYTANIS supremus cum sis, Praefes altari, VESTÆ hujus terra. In quibus equidem verbis, quibus Argivorum Regem compellat supplex Danaûm turba, liquet continuo respici ad morem in Græcis urbibus receptum, quo Vestæ in Prytaneis statuebantur, & ejusdem cultus seu sacra ignita a Prytanibus, ut paulo ante e Pindaro vidimus, curabantur. Hinc & *Urbis*, & *Populi*, & *Prytanis*, & *Ara*; ac *Vestæ Terra* seu *Urbis* mentio in eodem loco, cujus optimum dabimus interpretem Tullium, *cumque VESTA, quasi* De Legib. l. 4. *FOCV M VRBIS, ut Græco nomine est appellata, complexa sit.* Sic Ἑστία πόλεως apud Pollucem, qua de re paullo infra. Ut non mirum proinde videri debeat, Romanorum Vestam vocari itidem in Romanis aliquot nummis, *Vestam Populi Romani Quiritium*, VESTA P. R. QVIRITIVM; quod rursus illud Æschyli πρὸς δῆμιον, & Ἑστίας θεόνος, *Populi Commune*, & *Vestam Terra*, haud parum illustrat, indeque etiam aliquid lucis foeneratur. Neque etiam insolitum, quod ibi *Aram*, & *Vestam*, βωρὸν καὶ Ἑστίας pro eo-

Xx iij

dem sumat Æschylus; quum & alibi, præter adla-
tum modo Pollucis locum, apud sequentes Tragi-
cos, Sophoclem ac Euripidem, Ἑστία pro *Ara* non
semel usurpatam videas; sicuti, ut alia mittam, eo
versu, ubi Argivorum præco de Herculis liberis ad
Aras Græcorum profugis loquitur,

Πολλὰν δ' ἄλλων Ἑστίασ ἀφικνέων,

Heraclid. v.
145.

Cum vero multorum aliorum ad ARAS confugissent.

Scilicet inde etiam Ara illa, ceu Ἑστία hujus Deæ, so-
lemne Asylum, ad quod confugere rei ac supplices
soliti, ut de Theramene in vita Isocratis notat Plu-
tarchus, φυγῆτος ἔστι πρὸς βουλαιῶν (de qua appellatione

Cap. 18.

paullo infra) Ἑστία, *fugientis ad Aram in Curia*, seu
Prytanitidem; & in Eroticis Parthenius, de sedente
apud Naxios supplice Hypsicreonte, ἔστι δ' Ἑστίας τῆς ἐν
Πρυτανείῳ, *apud Aram Vestæ quæ est in Prytaneo*. Hinc.

Lib. 1.

Ἑφέστιοι, *supplices*, etiam dicti, & Ἑφέστιος Jupiter, Hero-
doto Ἑπίστιος, cum Hospitalis, tum supplicum Præses;

^a Suppl. v. 1.

^b Ibid. v. 390.

^c Ibid. v. 488.

idem nempe qui Æschylo modo ^a Ἀφικτωρ, modo ^b Ἰκτῆρ,
modo etiam ^c Ἰκτῆρος, quod frustra apud Lexicographos

Agamemn. v.

712.

Trach. v. 208.

quæras, vulgo Ἰκῆνος & Ἰκτῆνος; sicut alibi apud eun-
dem, Ξωέστιος, seu *Hospitalis* dictus. Unde apud So-
phoclem ἑφέστιοι ἀλαλαγαί, juxta Græcum ejus interpre-
tem, *cantus in sacris solemnes*; seu rectius, *cantus la-*
rarii, apud Lares nempe aut factum ædium focum

H. len. v. 878.

fieri soliti; haud aliter ac apud Euripidem observo,
ἑφέστιον φλόγα, interpreti *larariam flammam*; de face sci-
licet accensa & piaculari, qua Theone domo egressa,

Ægyptiorum more purgari aërem, pollutamque, qua incederet, viam, jubet, eandemque mox intra ædes, seu ad Focum ac Lares ædium referri. Immo nec pro *Ara* solum, aut *Foco* cum publico, tum privato etiam, sed & pro *Ignē*, qui in eodem accendi solitus, vox illa *Εστια* haud semel accepta; primigenia nempe vocis illius, & ex Oriente, ut notum, juxta cum cultu Ignis seu Vestæ traductæ, significatione. Neque tamen id ex alio Æschyli loco, fide novissimi ejus interpretis, colligas, qui hunc Poëtæ versum, *Τίς δ' ἀθρόμωτον Εστίας δῶμα*, male vertit & nullo sensu, *Colo IGNEM Ædium non calefcentem*; rectius *focum non calefcentem, un foyer froid & sans feu.* *Vide in Not. ad Æschyl. Choep. v. 627.*

Fallitur vero ὁ παῖς ad Athenæum, cui ignis ille Vestæ, in Græcorum Prytaneis, *nil nisi lucerna semper ardens*. Penfiles quidem lychnuchi passim in Deorum delubris, quod tradit * Plinius; ii que, ut aliunde liquere videtur, vulgo in Græcorum Prytaneis semper ardentes; unde & mirabilis ille Lychnuchus in Tarantinorum Prytaneo a Dionysio juniore positus, in quo tot arderent lucernæ, quot dies anni. Immo unde illud a Theocrito, & de quo ibidem Casaubonus, proverbii loco usurpatum, *τὸ λύχνηον ὡς Πρυτανεία*, *Idyll. 21.* *Lychnuchus seu lucerna in Prytaneo*; inde enim, nec aliunde cum viris magnis Scaligero & Dan. Heinsio, quærenda illius & sequentis apud Poëtam loci ratio. Mitto hic quod Plutarchus, ubi de Vestalibus ei sermo, & custodia æterni ignis apud Græcos etiam re-

III.

De VESTÆ
Lucernis,
Ignē, Face,
in Prytaneis
ac Nummis.

* Lib. 34. c. 3.

Athen lib. 15.

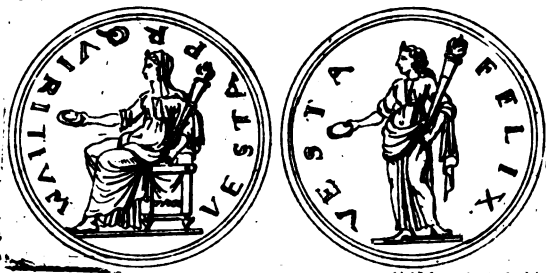
In Numa. cepta, exemplum adfert *extincta* sub Aristone *sacra* apud Athenienses *lucerna*, ἀποσβεσθῆναι τὸ ἱερὸν λύχρον. At præter pensilem lucernam, Ara & Ignis ibidem semper ardens, vulgo in Græcorum Prytaneis. Unde factum etiam ut *Ἑστία*, quod ex Æschylo aliisque jam antè vidimus, non pro *Foco* solum, sed & pro *Ara* sumatur, & Πρυτανεῖον quasi πρὸς ἑρμείον, seu *ignis promptuarium* dictum a veteribus Grammaticis credatur. Clare autem de Eleorum Prytaneo, & Vestæ in eo

Lib. Elias 1. pag. 316. sacrario tradentem Pausaniam legas: Ἐν δὲ αὐτῷ δὲ ΠΡΥΤΑΝΕΙΩ κηρύοντων ἐς τὸ οἶκημα, ὅθι σφίσι ἡ Ἑστία, Πανός ἐστιν ὡς δὲ ἱερὰ τὸ εἰσόδου βωμός· ἐστὶ δὲ καὶ ἡ Ἑστία τίφρας ἐν αὐτῇ πεποιημένη, καὶ ἐπ' αὐτῇ ΠΥΡ πᾶσαν τε ἡμέραν καὶ ἐν πάσῃ νυκτὶ ὡσαύτως καί ἐστι. *At in ipso PRYTANEO cum ad eam accesseris cellam, in qua Focus seu VESTA, ad primi ingressus dextram Panos aram videas. Est autem Focus ille e cinere substructus, PERPETVO IGNI tam interdiu quam nocte ADOLETVR.* Additque, receptum, ut ab eo Foco cinis ad Jovis Olympii Aram transferretur. Panis vero Ara, ut obiter moneam, Foco seu Vestæ, in eodem Prytaneo vel inde proxima, quod Deus ille Capripes tum lampade accensa, tum perpetuo igne haud uno in loco coleretur. Pani certe ignem inextinctum sacratum apud Arcadas docet alibi idem Pausanias; & Arcadum exemplo apud Athenienses in Arce, ardente lampade, seu lampadum certamine, eundem Pana cultum, tradit Herodotus. Unde lux etiam a me nuper admodum adlata,

In Arcad. p. 516.

Lib. 6.

adlata, cum veteri nummo, in quo Pan depictus, *Ad Juliani*
 qui utraque manu facem, Græcis *lampada* etiam *Cæsares pagg.*
 dictam, tenet; tum antiquæ Inscriptioni a'Reinesio *49. & 490.*
 editæ, & cujus mentem, ut ipse agnoscit, haud erat
 adsecutus, LVCIDO PANI. Immo quam in rem oc-
 currit mihi opportune expressa itidem Vesta cum
 Face, in Romanis aliquot nummis, ut Vitellii, cum
 inscript. paullo ante commemorata, VESTA P. R.
 QVIRITIVM; tum Saloninæ Gallieni, sub Vestæ
 habitu depictæ, cum elogio, VESTA FELIX, qua-
 lem jam edidit Tristanus. Juvabit vero haud minus *Tom. 3. p. 103.*
 utrumque, illustrandæ, de qua modo egimus, rei,
 hic adponere; quorum priorem, Vitellii nempe,
 paullo ab eo, quem apud Tristandum videas, diver-
 sum suppeditavit Cimeliarchium Parisiense S. Ge-
 novesæ, Claudii du Molinet Canonici Regul. sum-
 mo studio e divite Peireskiana penu locupletatum;
 in quo viro, cum peritia rerum antiquarum insigni,
 quod pluris longe facio, excellit probitas, mode-
 stia, humanitas, plenum officii & candoris pectus.

Unde & accensam facem, ἑφ' ἑσίοι φλόγα, dictam mo-
 Yy

do vidimus ab Euripide. Utrumque vero, de quo paullo ante egimus, cum Lucernæ scilicet accensæ, tum Ignis in Ara perpetui ritum, Romæ itidem in cultu Vestæ observatum, vel ex veteribus nummis, iterum colligas, in quibus modo Vesta, seu Vestalis verius depicta, quæ dextra Lampadem præfert, ante eam Ara cum igne accenso; modo etiam Ara tantum & Ignis; aut ante eam libans Dea vel Deæ Sacerdos, adscripta vero in singulis Deæ nomen VESTA.

IV.
De VESTÆ
Symbolis
in Nummis
Romanis.

Neque vero, quod arguere inde quis posset, coque meam de hoc Smyræorum Nummo interpretationem convellere, Ara solum, aut Ignis supra eandem accensus, aut quæ magni, ut diximus, Causauboni sententia, Lampas ardens, unum hujus Vestæ in Prytaneis Græcorum symbolum; nullum præterea aliud ejus Deæ simulacrum. Id equidem de Romanorum Vesta tradentem novimus Ovidium:

Fast. l. 6.

*Ignis inextinctus templo celatur in illo,
Effigiem nullam Vesta nec Ignis habet.
atque iterum:*

Nec tu alibi Vestam, quam vivam intellige Flam-
mam,

eaque firmantes aliquot Romanos nummos, in quibus Ara solum exstat, ut modo vidimus, cum igne accenso; aut sacra facientes ante Aram in Templo Vestales; vel nudum quandoque Vestæ Templum, citra ullum aliud Deæ simulacrum, adscripto tamen ejus nomine, VESTA, aut VESTAMATER; cujus generis cœtypa præ aliis haud ita pridem illustravit præclaræ vir industriæ ac eruditionis Jac. Oiselius. Neque minus tamen obvium in aliis Romanorum nummis Vestæ hujus simulacrum, velatæ nempe Mulieris, quæ Palladium tenet, cum Hasta quandoque & Patera, solitis Deorum insignibus; aut alioquin cum simulacro ejusdem Deæ in Templo, seu Ara in medio Templi, desuper autem Dea, ante eam vero sacra facientes Vestales. Quæ singula nummi sequentes, ii que haud vulgares, ante oculos ponunt.

Prior Saloninæ Gallieni, isque Regiæ hujus Gazæ cum inscriptione, VESTA AETERNA; alter

Yy ij

cum elogio VESTAE SANCTAE; tertius, in quo VESTA MATER: hi duo autem postremi cum Juliæ Severi effigie in prima nummi area. Haud obscura vero horum elogiorum, Vestæ in iisdem nummis tributorum ratio. AETERNA nempe VESTA; quod nomen ei quoque largitur Horatius, *æternaque Vesta*, ob æterni, ut liquet, Ignis custodiam, quomodo eundem vocat Maro, ubi de Vesta ei itidem sermo:

Æneid. l. 2.

Ibid. l. 4.

*Porphyr. de
Ab. l. 2.*

In Priapeiis.

Lib. 1. Od. 2.

Æternumque adytis effert penetralibus Ignem;
ac alibi de illo *Ignē*, quem vocat *vigili*, additque, *Excubias Divum æternas*; Græci autem similiter *πυρὸς ἀθάνατον* nomine nuncuparunt. Hinc velatum etiam caput hujus Deæ, sicut alia vulgo ÆTERNITATIS symbola in veteribus nummis. SANCTA vero dicta etiam in altero nummo eadem VESTA, tum juxta similem appellationem Diis aliis ac Deabus haud semel concessam, in veteribus lapidum nummorumve monumentis, APOLLINI SANCTO, MINERVÆ SANCTAE, DIANÆ SANCTAE, HERCVLI SANCTO, ac similibus; tum ut Vestæ proprium, tanquam pudicæ, immo Pudicitæ in antiquis nummis quandoque, quod notum, symbolo, ac unde illud veteris Poëtæ, *Licebit ipsa sis pudicior Vesta*; & quo sensu Vestales, *Virgines sanctæ* dictæ alibi apud Horatium. Hinc *πῦρ θεῶν ἀγᾶλμα*,

virgineum simulacrum, Vestæ a Porphyrio apud *Præp. Evang.*
Eusebium, de quo loco mox uberius, tribuitur. *l. 3.*

Peculiarem vero ejus rei fontem aperit alicubi Græcus Aristophanis Interpres, sed Græca fide; quod *Ad Vespas*
Vesta scilicet, post debellatos Titanas, optione ha- *pag. 492.*
bita petere quod vellet, continuo virginitatem petierit. Quo referre etiam liceat, quod *Ara Pudicitia* occurrat in nummis Plotinæ, nempe ARA PUDIC. aut quod alioquin apud Euripidem legas,

Ἰσάντι τῶς ἀγῶνις Ἑστίας θάλασσαν βασιλῆς.

Hercul. Fur.
v. 715.

Supplicem ad sanctas Laris aut Vestæ *sedes sedere.*

MATER vero cur nihilominus dicatur in postremo nummo eadem VESTA, sicut in veteri inscriptione VESTAE MATRI, aut vero apud Maronem, *Vestaque Mater*, abunde liquet ex eo, quod *Thef. Græc.*
cxxi. 1.
Georgic. l. 1.
vulgo eadem quæ Terra, aut verò Deum Mater Rhea censeretur. Hinc *prima* etiam *Vesta*, ut paulo ante vidimus, ante Deos alios cultus, eademque non Virginis solum, sed Mulieris habitu, juxta Porphyrium, ut mox videbitur, depicta; & si aliis *Albricius de*
Deor. Imag.
fides, infantem gremio fovens, quod postremum tamen in veteribus nummis, in quibus frequenter occurrit adhuc eadem Vesta, haud facile reperias. Immo sicut MARS PATER cum alibi, tum in nummis aliquot antiquis, sic MATER Romanis dicta vel ideo VESTA, tanquam unum e Tutelaribus Urbis, ac Domus imprimis Augustæ, quo-

rum utrumque innuit ibidem Maro, Numinibus;

Georgic. l. 1.

*Di patrii indigetes, & Romulo, Vestaque Mater,
Quæ Tuscum Tiberim, & Romana palatia servas.*

Hinc, quod observo, TVTELARIS VESTA, Romæ nempe, in veteri Urbis Kalendario. Postremum vero de *Palatio*, seu Domo Augusta, in-

Metam. l. 15.

dicat etiam Ovidius, a quo *Cesareos inter sacrata Penates*, ac inde *Casarea* dicitur eidem *Vesta*. Quæ egregie illustrat cum præclarus nummus, quem vidisse olim juvat cum Templo, Sacrificio, ac elogio, quale etiam apud Goltzium legas, VESTAE

• AVGVSTAE; tum inscriptio in honorem Julæ Se-

Itin. tom. 3.

p. 2 pag. 223.

veri, a Cl. Sponio edita, ΙΟΥΛΙΑΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ ΕΣΤΙΑΝ ΝΕΑΝ ΔΗΜΗΤΡΑ, *Juliam Augustam Vestam Novam Cererem*. Eadem nempe *Julia*, ad quam spectat superior nummus inscriptus VESTA MATER. De Cerere vero eadem quæ *Vesta*, dicitur paullo infra, & de qua vetus inscriptio in Rei-

Syntag. p. 61.

nesiano Syntagmate legitur, ubi inter alia CERERI MATRI MAXIMAE, ut jam de nummis nihil dicam, in quibus obvia CERES AVGVSTA, haud aliter ac IVNO vel VENVS AVGVSTA. Suidam vero, haud moror, qui Pateram, quæ & alibi in Romanis Vestæ nummis conspicua, pro Tympano videtur accepisse, ubi Vestam instar Terræ cum Tympano, quod frustra rursus in antiquis ac residuis Vestæ simulacris quæras, depi-

Etam tradit ; ni Vesta eadem illi statuatur quæ Rhea, qua de re iterum , utraque proinde pro Terra, de qua Suidæ ibidem sermo : Γῆς ἀγάλμα γυναικὶς πλάττειται ἢ Ἐστίας, οἷον τὴν Γαίαν τὸν περὶ τὸν βασιλῆα.
Terra simulacrum, Vestam, id est Tellurem, fingunt Mulierem tympanum gestantem ; addita etiam ratione, quod Terra ventos in se concludat. Eadem videas tradentem in voce Ἐστία ; & vulgata aliunde ac nota, quæ de *Vesta* ac *Terra*, tanquam eodem numine, passim veteres monent, & quam in rem usurpare obiter liceat illud Æschyli :

Γαῖα πολλῶν ὀνομάτων μορφὴ μία.

Prom. v. 210.

Terra multarum appellationum una forma.

Hinc idem Solis ac Vestæ seu Terræ Pontifex, in Marmoribus antiquis, PONTIFICI SOLIS PONTIFICI VESTAE: alibi PONTIFICI VESTAE PONTIFICI SOLIS. Adde haud mirum videre eadem Vestam, quam superior nummus, in quo VESTA MATER, exhibet, in Templi penetrali, quum vulgo illa in Templi aut Ædium penetralibus fuerit culta ; unde jam olim Virgilio *cane penetralia Vesta* haud semel dicta ; Arnobius vero in *penetralibus Vesta ignis*, seu ut in editione Batavica a Salmasio recensita legitur, in *penetralibus caligineis perpetuos servatis focos*. Hinc jam olim dicta Græcis eadem Vesta, *mediam domum obtinere*, ἡ μέση οἴκου ἔχει, juxta versus Orpheo tributos ; aut in mediis ædi-

Thef. Græc.

CCCCXXXVIII.

I. & MCII. 2.

Æn l. 5. & 9.

Lib. 2.

Y y iiij

bus statui, καὶ μέσους ἱδρυται τοῖς οἴκοις, apud Phornutum. Unde etiam, quod præterea observo, Ἑστίας μυσσημφάλας, seu *Ara penetralis* mentio alicubi apud Æschylum, ejusque exemplo apud Euripidem, Ara seu Templum Delphicum, vocatur μυσσημφάλας Ἑστία, nempe quod alibi rursus Æschylus dixerat, μυσσημφάλοις Πυθίοις χρηστηρίοις, *umbilicariis Pythicis Oraculis*; seu juxta veterem Poëtam in Priapeiis, qui eo videtur adluisse, *Delphon Pythius, orbis umbilicum*. Immo ipsa Græcorum Prytanea, in quibus Vesta, ejusque Ara, vulgo in urbium penetralibus; unde Livius. alicubi, *Cyzico in Prytaneum, id est in penetrale urbis*. Nec obscura ejus rei ratio; quod nempe Terra seu Vesta, ut Dionysius loquitur, medium Mundi locum sortita sit; unde etiam Ἑστία ἡ κεντρὸς τοῦ κόσμου, *Vesta centrum universi complexa*, a Porphyrio traditur; aut vero quod juxta Pythagoreos, teste Plutarcho in Numa, universi hujus Mundi medium Ignis obtineat, quem Ἑστία καὶ Μονάδα, seu *Vestam & Unitatem* vocant.

V.
De VESTÆ
Simulacris
in Prytan-
eis.
a De Vestā.
b De Idol. l. 9.
c. 22.

Verum ut ad simulacrum hujus Deæ, & de quo hic sermo, redeam, cavendum proinde ne vel magno Casaubono, ut jam monui, aut vero^a Lipsio ac^b J. Ger. Vossio, viris clarissimi nominis, fidem habeas, quorum isti itidem, juxta id tradentem de Romanorum Vesta Ovidium, nullum simulacrum Vestæ apud Græcos præter Aram aut Ignem existisse

tisse statuunt. Quod certe si evicissent viri doctissimi, omnis illa nostra, de obvia in hoc Smyrñeorum nummo Vestæ effigie, disputatio uno ictu corruisset.

At rectius si & hoc omisisset Lipsius, qui nihil ferme de Græcorum Vesta aut solemni ejus in Prytaneis cultu observat; cujusque hic premit vestigia Vir di-

7. G. Vossius.

ligentiæ alioquin ac eruditionis immensæ. Neque enim id probat, is quem adferunt, & cui uni inniuntur viri magni, Pausaniæ locus, qui non ibi de solemni Græcorum more, sed ut peculiare apud Her-

mionenses monet, quod nullum apud eos esset Ve-

stæ simulacrum præter Aram in Templo: Παρελθοῖσι In Corinth. pag. 157.

ἢ εἰς τὴν Ἑστῖαν· ἀγάλμα μὲν ὅτιν ἐστὶν, βωμὸς δ', καὶ ἐπ' αὐτῇ θύοισιν Ἑστῖα. *Jam qui in Vesta Templum transierint, ubi signum nullum videant, unica Ara est, & super ea sacra faciunt Vesta.* At consule eundem auctorem in

Atticis, ubi in Athenarum Prytaneo signum hujus Deæ exstitisse, diserte observat: Πλησίον δ' ΠΡΥΤΑ-

In Attic. p. 31.

NEION ὅτιν, ἐν ᾧ νόμοι τὰ οἱ Σόλωνος εἰσὶ γεγραμμένοι, καὶ Θεῶν Εἰρῶνς ΑΓΑΛΜΑΤΑ καὶται καὶ ΕΣΤΙΑΣ. ΠΡΥΤΑ-

NEVM, in quo Solonis leges perscriptæ adservantur, SIGNA vero Dearum ibi posita, Pacis & VESTÆ.

Accedat eidem Artemidorus: ΕΣΤΙΑ αὐτῇ τε καὶ ΤΑ Ονειροcr. l. 31.

ΑΓΑΛΜΑΤΑ αὐτῆς, πόλεως μὲν Βουλῇ, καὶ πλὴν ἐν θῆκῃ σφραγισθῇ. C. 4.

VESTA tum ipsa, tum STATVÆ ipsius urbis Senatum & reconditiora reditionum significant. Mitto adlatum paullo ante e Suida locum, quemque nihilominus

Y y v

Prep. Evang.
l. 3 p. 109.

viderat Lipsius, ubi de Vestæ simulacro tributisque ei symbolis loquitur. At insignis præ aliis Porphyrii apud Eusebium locus, ac in primis ad faciendam rei, de qua hic agimus, fidem opportunus, ubi nempe habitus ejusdem Vestæ, ac præterea locus erecti vulgo simulacri aperte traditur: Καὶ τὸ μὲν ἡγεμονικὸν τῆς θεοῦ δυνάμεως ΕΣΤΙΑ κέκληται· ΗΣ ΑΓΑΛΜΑ πρῶτον ΕΦ' ΕΣΤΙΑΣ πρὸς ἰδρύμενον. καὶ ὃς θεὸς ἢ δύναμις, σημεῖον αὐτῷ ΓΥΝΑΙΚΟΣ εἰδὲ ΓΡΟΜΑΣΤΟΥ. *Id quod est in terrena vi princeps atque primum VESTA nominatur, CVIVS SIMVLACRVV virginea specie IVXTA FOCVM accensum erigi consuevit; quatenus autem fecunda vis illi inest, eandem ex VBERIS indicio, MV-LIEBRI forma expressam voluerunt.* Unde, ut obiter addam, liquidum, cur non *Virgo* solum, sed *Mater*, qua de re paullo ante, dicta eadem Vesta, eaque cum prominente etiam ubere, in hoc ipso, quem hic illustrandum suscepimus, Smyrnæorum nummo, apposite ad Porphyrianum ectypum, depingatur. Ut mirum sit utique, viros doctissimos, qui data opera de Vesta, ejusque apud veteres cultu ac symbolis commentabantur, hæc non vidisse, immo aperte pugnantia cum tot clarissimis auctorum locis, aliisque prisci ævi monumentis, ex male intellecto uno Pausaniæ loco, tradidisse. Ex quibus illud insuper docemur, hujus Vestæ simulacra ad Focum seu Aram accensam, juxta Porphyrium, & quod innuit etiam, ut
supra

supra vidimus, Græcus Pindari Interpres, in Curia seu Prytaneis Græcorum, aut a Græcis conditarum urbium erecta; unde eadem cum Πρυτανεία, tum Βουλαία etiam, *Prytanitis & Senatoria* dicta. Prius apud Athenæum videas, qui ΕΣΤΙΑΣ Lib. 4. c. 13. ΠΡΥΤΑΝΙΤΙΔΟΣ ἡμέθλια, VESTÆ PRYTANITIDIS *natalitia* apud Naucratis Ægyptios, Græcorum scilicet, ut vel ex Herodoto ac Strabone liquet, traduces docet celebrata. Posterius Lib. 2.
Lib. 17. tradunt Græci Oratores, eorumque interpres Harpocraton, qui juramenti per hanc *Senatoriam* Æschin. de fals. legat. Deam, Βουλαίας πῶς Εστίας, Athenis recepti meminere; additque nominis originem Harpocraton, apposite iterum ad ejus rei, de qua hic agimus, fidem, ΕΣΤΙΑΝ πῶς Βουλαίας, οἷς πῶς οἱ τῇ Βουλῇ ἰδρυμένοι, VESTAM *Senatoriam*, ceu *Senatus Præsidem*, *tanquam quæ in Senatu erat* DEDICATA. Βουλαία nempe Vesta haud aliter ac Βουλαία non Minerva solum, sed etiam Themis apud Plutarchum; aut vero Βουλαῖος Jupiter, cum apud eundem, nempe præter Antiphontem, quem citat Præc. Reip. ger. ad Harpocratonem Cl. Maussacus, tum in præclaris aliquot nummis, maxime autem, & quem vidisse olim juit in Gaza Medicea, in insigni nummo, e *Medaglioni*, quos vulgo vocant, genere, & a Mytilenæis cuso, in quo hinc caput Jovis laureatum, cum inscriptione ZEYC BOY-

ΛΑΙΟC; in averſa autem nummi area tres figuræ occurrunt cum epigraphe, ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ ΘΕΟΙ ΑΚΡΑΙΟΙ, *Mytilenæorum Dii Arcis Praſides* vel *Cuſtodes*, de quibus nempe paullo ante, & quandoque alibi plenius. Magnum vero illud, de quo Harpocratio, *per Veſtam* juramentum apud Athenienſes, nec ſolis Oratoribus, Dinarcho, aliisque familiare exſtitiſſe, ex Ariſtophane præterea colligas, ubi ſenex Chremetem conveniens, vera-ne eſſet quæ diceret, *Per Veſtam*,

In Plus. aët. 2. *Πρὸς τῷ Ἐρίῳ*, nempe hanc *Βουλῆαν*, eundem continuo adjurat. Unde etiam obſervo in præclaro il-

Marm. Oxon. pag. 11. & 12.

lo Magnetum ac Smyræorum Fœdere, ac ſolemnij juramenti, quo utrique ſe obſtringunt, formula ibidem expreſſa, *Terram* continuo ante alios Deos Deaſque ibidem poſitam, *Ομνύω Διὶ Γῆν, Ἥλιον, &c. Juro per Terram, Solem, &c.* hoc eſt, *per Veſtam*, eandem quippe cum *Terra*, qua de re iterum paullo infra, ac *primam* etiam *Deorum*, ut jam vidimus, dictam & cultam. Immo unde factum quoque, a cultu ſcilicet hujus Veſtæ, ut *ἐπιβάσαι* non pro *epulari* ſolum, ſed & pro *coli* uſurpetur quandoque, ut apud Euripidem, *δοῦμα ὁ ἐπιόδῳ*, *domus* vero *colitur*; ita enim recte Interpres, quod loci ratio evincit.

VI.
De VESTÆ
Velo & Ca-

At non inde ſolum Veſtæ ſimulacrum in hoc Smyræorum Nummo, adſcriptiſque in eodem

Prytanibus eruas, sed ex toto habitu ejusdem Deæ, quæque eidem ibi tributa, Velo, Calatho, Victoria & Columna. De Velo, vel ex obviis nummis.

Romanorum nummis res pridem eruditis, aut harum antiquitatum studiosis nota, in quibus nempe velatum vulgo hujus Deæ caput videas, velatasque Vestales eidem sacra facientes. Unde etiam de Græcorum Vesta tradit Phornutus, coronam albam ei vulgo impositam, quod coronetur

et contegatur undique a purissimo elemento, ὃ τιφειλὲς καὶ καλύπτεσθαι πᾶσι θεοῖς ὑπὸ τῆς λευκοτάτου σιγῆς. De Cerere & Vesta.

Immo velatum ideo, ut jam ante vidimus, Vestæ hujus caput, quod *Æternitatis* esset apud Veteres symbolum; indeque etiam *Æterna* diceretur. Haud vero mirabitur quisquam, impositum capiri ejusdem Deæ in hoc Smyrnæorum nummo Calathum, qui solemne illud Cereris insigne, quæ eadem cum Vesta juxta Phornutum, noverit, Εκπέρε ἢ ἔοικεν οὐκ ἔπερε τῇ Γῆς εἶ. Utraque autem, Ceres & Vesta, non videtur alia a Terra esse. De Cerere equidem, ut alia jam trita mittam, unum illud Tiresiæ apud Euripidem adferre liceat:

Δημήτηρ Θεά,

Γῆ δ' ἔστιν, ὅμοια δ' ὁπότερον καλεῖ.

Ceres Dea,

Bacch. v. 275.

Terra autem est, nomine vero utrovis voca.

Calathus autem Cereri proprius, ac solemni cur-

Zz ij

*Hymn. in Ce-
rer. v. 1.*

Pag. 29.

*In Helen. v.
1320. &c.*

ru ac pompa in ejus honorem gestari in Thes-
mophoriis solitus, ut inde etiam laudes hujus
Deæ auspicantem norimus Callimachum, Τῷ Κα-
λάθῳ κατιόντος, *Calathō descendente*. Hinc & eadem
Ceres cum Calathō in sequenti nummo Salon-
iæ Augustæ, in quo inscriptum ipsius Deæ no-
men, CERERI AVG. eademque in veteri Sar-
dianorum nummo, cum Velo simul & Calathō,
sicuti Vesta hoc loco, ac præterea cum Spica &
Papavere consuetis frugiferæ hujus Deæ insigni-
bus; ni eandem iconem mavis ad filiam Proser-
pinam cum Clariss. Seguino referre, cujus spicis
etiam, juxta matrem, præcinctum caput novi in
veteribus aliquot nummis. Accedat his alius ad-
huc eorundem Sardianorum nummus, in quo
Ceres iterum cum Calathō, Cornucopiæ, Spicis
ac Temone præterea instar Fortunæ signatur; Dea
utpote frugum terra marique advectarum potens,
vel ponto haud minus ac terra, dum filiam quæ-
reret, jactata; quod postremum innuit quoque
Euripides, ubi hanc Deam dicit oberrasse:

Ἀν' ὕψεντα νάπη,
Πόταμόν τε χῶμ' ὕδατων,
Βαρύπολόν τε κῶμ' ἄλιον
*Per sylvestres saltus,
Et fluviatilem fluxum aquarum,
Graviterque strepentes fluctus marinos.*

In priori autem e duobus hisce Sardianorum nummis, inscriptum $\text{CAPAIA}\text{N}\text{ON NEOKOPON}$; in altero additum Prætoris nomen aliquot literis exesum, Rufi nempe, ... $\Phi\text{OY CAPAIA}\text{N}\text{ON B. NEOKOPON}$, Prætor *Ruso Sardianorum Bis Neocororum*.

Mitto jam facem cum Vestæ, ut paullo ante vidimus, cum Cereri, ut aliunde notum, in veteribus nummis tributam. Adde insuper, hanc Vestam, non Rheæ solum, juxta Pindarum, commemorato ante loco, ac Mythologos, filiam, sed eandem, juxta alios, qua de re etiam paullo ante, cum Rhea. Unde Vesta *Deorum Mater* a Philolao Pythagorico dicta in Eclogis Stobæi legitur, $\Pi\upsilon\rho$, scilicet, $\theta\epsilon\sigma\tau\iota\alpha\text{N}$ τῆ πρώτης καλῆς, καὶ Διὸς *Ecl. Phys. l. i.* οἴκῳ, καὶ ΜΗΤΕΡΑ ΘΕΩΝ. *Ignis, quem universi la-* pag. 51.
rem ceu VESTAM vocat, Jovisque domicilium,
ac DEORVM MATREM. Calathus autem, ut notum, ac modo etiam dicebamus, insigne itidem Deum Matris. Communis autem ille habi-

Zz iij

tus utriusque Deæ, Rheæ nempe ac Cereris, eo minus cuiusdam insolitus videbitur, qui norit Cererem, ut alia mittam, cum *Deum Matris*, *Μάτρ Θεᾶς*, tum *Magna Matris*, *Μεγάλης Μητρὸς*, nominibus designari alicubi apud Euripidem; quæ consueta alioquin, ut notum, Rheæ, immo sola ferme, quibus eadem in antiquis Romanorum nummis designatur epitheta, MATER DEVM, aut MATRIS MAGNAE; unde & *Μητρῶνα*, Tempus hujus Deæ Græcis olim dicta. Hinc eodem *Matris* nomine culta, ut jam vidimus, apud Romanos Vesta, juxta adlatum supra Juliæ Severi nummum cum elogio, VESTA MATER. Sicut proinde Cereri, aut hic Vestæ; ita Rheæ Calathus haud semel in antiquis nummis tribuitur, ut vel ex sequentibus liquet, in quibus eadem cum Velo simul & Calathos se conspiciendam præbet; uterque autem nummus Regiæ hujus Gazæ ac in Phrygia, ubi solemnus cultus hujus Deum Matris, percussus, *Laodicea* nempe ejus Metropoli sub *Agrippino Pratore*, ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΑΓΡΙΠΠΙΝΟC CΤΡ. alter *Eucarpea*, ΕΥΚΑΡΠΕΩΝ; & quibus tertium addere liceat, ubi præter Calathum & Leones, cum Spicis etiam & Papavere, solitis alioquin Cereris insignibus, depingitur eadem Rheæ, loci autem inscriptio ΓΑΒΑΛΕΩΝ, *Gabalensium* Phœniciæ, aut juxta Strabonem,

DE NUMMO SMYRNÆORUM. 367

Syriæ , cum addita urbis Æra PNB. seu CLII.
qua de re alibi.

Quamquam , ut obiter id moneam , aliis quoque
Deabus , ut Dianæ Ephesiæ , Junoni Samiæ , For-
tunæ quandoque & Ifidi , tributum etiam illud
capitis insigne videas in veteribus nummis.

Ad Victoriâ vero quod adtinet , quam præ-
fert hæc *Prytanitis* Smyrnæorum *Vesta* , frequens
illud , ut notum , cum Jovis , tum Dearum id ge-
nus , & VENERIS quidem VICTRICIS aut
FELICIS in veteribus nummis insigne. *Vesta*
autem pro *Venere* ab antiquis etiam habita , si-
cuti ex Augustino monuit jam ante Lipsius. MI-
NERVA autem , eademque VICTRIX , cum Vi-
ctoria crebro etiam in Romanis id genus monu-
mentis depicta cernitur. Quod nemini utique no-
vum ac insolens videbitur , qui norit hanc Deam ,
unam ex omni Cœlestium choro , tradente id A-
ristide , non jam *Victricem* , pro more aliorum
quoque Numinum , ut minus accurate eruditi An-

VII.

De aliis
Symbolis ,
Victoria &
Columna.

Aliquando
Vestam non e-
rubescent etiam
Venerem dice-
re. De Civit.
Deil. 4. c. 10.

Η μόνη ἡ ἱ-
στία τῶν Θεῶν, ὁ-
μῶς ὅ πάντων,
ὡς ἐπὶ τῶν

Nixus ἄνθρωπος, ὁμοειδής. Or.
in Minerv.

Lect. Attic. l.

s. c. 20.

Ion. v. 1529.

Ibid. v. 457.

Lib. i. v. 598.

tiquarii, refragante eodem Aristide, sed ipso *Victoria* nomine Athenis olim cultam, indeque, quod observo, & quod a diligentissimo Meursio prætermisum, ab Euripide vocatam alicubi Νίκη Ἀθηνῶν, *Victoriam Minervam*, ac de eadem paullo ante, ὦ πότνια Νίκη, ὦ veneranda *Victoria*. In Romanis vero nummis, *Vesta* vulgo *Palladium*, seu *Trojanam*, ut Lucanus eam vocat, *Minervam* gestat. Quod autem hæc insigniter illustrat, singularem nummum, eumque e maximorum, ceu *Medaglioni*, quos vulgo vocant, numero, in præclaro Christinæ Augustæ Cimeliarchio videre olim Romæ, & juxta reliquos ejusdem Gazæ, ad ipsam inspectorum à me tum nummorum fidem adnotare licuit. Percussus ille in Faustinae matris honorem, sicut vulgo obvia in Augustarum nummis *Vesta*, aut *Vestæ*, vel *Vestali*um habitu Augustæ. Visitur autem in aversa nummi illius parte Mulier stans ante Aram, dextra Pateram, sinistra *Palladium* gestans, supra Aram *Columna* cum *Victoria*, ac inscriptione, *VESTA*. Quo nihil equidem magis ad meam de hac Smyræorum *Vesta* interpretationem opportunius, in quo præter stantem *Vestam*, *Victoriam* non solum, sed *Columnam* insuper videas. Neque vero ambiget facile quisquam, cur adposita in hoc Smyræorum nummo *Columna*, ac ei, stantis quidem habitu,

habitu , innixa hæc Dea , qui Vestam eandem cum Terra , ut paullo ante diximus , ac à *stando* Græcis Romanisque , ut illi equidem statuunt , ex æquo dictam noverit , juxta antiquos Grammaticos , aut vel ex noto Ovidiano versu ,

Stat vi Terra sua, vi STANDO VESTA vocatur: Fast. 6.

quamquam id minus quidem vere , quum aliunde & ex Oriente , ut aliunde liquet , vera nominis-hujus *Vestæ* vel Ἑστίας origo petenda omnino fuerit. Unum tamen adferre hic liceat pervulgatæ apud Græcos derivationis , quique huic nummo lucem foeneratur , testem Phornutum , Ταύτην *De Vestæ.*

ἢ γὰρ Ἀφ' τοῦ ἑστάναι Ἀφ' πρύττειν πορροαγορῶσυσσιν οἱ παλαιοί,
ἢ Ἀφ' τοῦ ἐπ' αὐτῆς ὠσθμεῖ ὅτι θεμελίον τ' ὄλον ἑστάναι χόσμον·

Hanc Terram nempe , quod STET per omnia ,
ΕΣΤΙΑΝ veteres dixerunt , aut quod ipsi INNITA-
TVR & INSISTAT , tanquam in fundamento quo-
dam universi mundus. En optimum hujus rei , seu

Vestæ in hoc nummo stantis non solum , sed Co-
lumnæ præterea innixæ seu insistentis interpretem ,
& cui adstipulantem legas eo loco Plutarchum ,
quo Mensam Terræ simulacrum ideo colligit ,
quod alat nos , ac STABILIS maneat , eoque a qui-
busdam bene VESTA appellatur : Πρὸς γὰρ τὸ πρέφειν Symp. l. 7.

ἡμαῖ καὶ ΜΟΝΙΜΟΣ ἔστι , καὶ καλῶς ὡς οἶον ΕΣΤΙΑ ^{6. 4.}

καλεῖται. Unde etiam *Vesta* , non *Mater* solum *Deo-*
rum , ut paullo ante vidimus , sed *sustentaculum*

A a a

*Ecl. Phys. l. 1.
cap. 25.*

etiam *natura*, σωχὴ φύσεως, à Philolao Pythagorico in Stobæi Eclogis vocatur. Quibus accedit, quod eodem habitu, nempe non velatæ solum, sed Columnæ præterea innixæ Mulieris, Æternitas, cujus symbolum, ut diximus, Vesta depingatur in veteri nummo Alexandri Severi, cum inscriptione, PERPETVITATI AVG. Quo referre insuper liceat alium neque obvium Gallieni nummum, in quo Mulier dextra Globum gestat, sinistra Columnæ innixa, retro Ara accensa, haud obscura Æternæ Vestæ symbola, cum inscriptione, PERENNITATI AVG. Quamquam vero, quod norunt etiam, qui veteres nummos versant, aliis etiam Diis aut Deabus, ut Veneri Victrici, Apollini citharædo, eundem habitum, Dii nempe aut Deæ columnæ insistentis, tribuant nonnumquam præclara id genus cimelia. Immo quod præterire hic non licet, alium notavi insignem Smyræorum nummum, sub Augusto cussum, in quo Mulier stans, non velata jam aut cum Calathæ, sed turrita, dextra autem manu Hastam tenens, sinistra vero Columnæ innixa, cui insistit etiam Victoria, & cum inscriptione, ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΕΡΜΟΚΛΗΣ, *Smyræorum Hermocles*, Prætor nempe Smyræ.

Tributa scilicet, ut modo dicebamus, præter Vestam aliis quoque Numinibus id genus symbola; ita tamen ut aliunde haud obscure liceat illa discernere, peculiareque occurrant notæ, unde de singulis detur sincerum nec fallax ut plurimum iudicium ferre.

Quod vero adlato paullo ante loco notat Plutarchus, Terram non a *stabilitate* solum, sed ex eo quod nos alat, præclare Græcis dictam *Εστία* seu *Vestam*, inde factum opportune colligas, ut non solum *Deorum Nutrix* vocetur apud Martianum Capellam eadem Vesta; aut vero ut in Græcorum Prytaneis, in quibus Vestæ cultus, bene de Republica meritis ac hieronicis e publico alimenta decernerentur, sed etiam ut loca omnia, ubi sine sumptu eadem suppeterent, *Prytanea* juxta veterem Comicum apud Athenæum vocari meruerint:

VIII.
De Alimenta tributa
VESTÆ.

Οὐδ' ἔστιν ἄνθρωπος

ΠΡΥΤΑΝΕΙΑ τῶν τε κοινῶν καὶ τῶν ἰδιωτικῶν.

Lib. 6. c. 8.

A a a ij

h. e. interprete Grotio in Excerptis,

Ubique vacuo sumptu alimonia est,

Ea omnia vulgo PRYTANEA appellant loca.

*Vide Polluc.
Harpocr. Sc.*

*Antiq. l. 2.
pag. 93.
Ibid. p. 126.*

*Lib. 9. cap. 5.
pag. 426.*

Nèque vero, quod ad hunc Athenæi locum notat magnus Casaubonus, Πρυτανεία vox solum forensis pro pecunia, ut aliunde notum, a litigantibus deposita; quum & præter hunc Comici locum, paullo ante apud Pindarum quoque & Callimachum, eodem multitudinis numero legatur, Πρυτανεία, & τῆς πόλεως Πρυτανεία, ac præterea apud Dionysium Halicarnassensem non semel de iisdem Prytaneis, in quibus Vestæ sacra & e publico victus, ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς Πρυτανείοις, in *Græcorum Prytaneis*; alibi, ὅ γὰρ τοὶ καλούμεθα Πρυτανεία, *quæ autem vocantur Prytanæa*. Dicta vero eodem sensu Polluci, Ἐστία τῆς πόλεως, ubi datus ille e publico in Prytaneis victus, & cujus locus male in editis distinctus, pejus autem ab Interprete acceptus: *Ἐπὶ τῷ τρώτει, Πρυτανεῖον καὶ Ἐστία τῆς πόλεως, πρὸ ἧς ἐσιποῦντο, οἷτε καὶ δημοσίαι πρεσβεῖαι ἦσαντες, ἐ οἱ ἀπὸ πρεσβείων ἕνα σιτήσιον ἀξιοῦντες, καὶ εἰ τις ἐκ ἡμῶν ἀσιτος ᾖ. Præter hanc, Prytanæum & Vesta Urbis, apud quam convivabantur, qui advenerant publicam obeuntes legationem, (non qui a publica redibant legatione) & qui ob factum aliquod dignus habebatur, qui e publico vesceretur, aut si quis alius honoris causa perpetuo ibidem alebatur. Advenientibus nempe aliunde Legatis,*

quod etiam ibi innuit Pollux, honos ille vulgo habitus, ut eis lautia in Prytaneo præberentur; sicut clare etiam legitur in Smyrnæorum & Magnesiorum Foedere, ubi cautum a Smyrnæis, ut ii, ad quos ea res spectaret, invitarent *Legatos*,

qui e Magnesia advenerant, in Prytaneum ad sacras epulas: *ἡ δὲ ἀρεσβυτικὴ ἡ δὲ ἀρχαῖα ἀποδοῦναι ἐν Μαγνησίᾳ ἐπὶ ξενισμῶν εἰς τὸ Πρυτανεῖον.*

Marm. Oxon. pag. 7. & 8.

Idem innuit etiam alicubi

Polybius, de Gentii Regis Illyriorum Legatis, qui ad Rhodios missi, *ἐν δὲ ἑαυτοῖς καὶ ἡ δὲ ἀρεσβυτικὴ ἐπὶ τῇ κοινῇ*

Exc. Leg. 87.

ἑστία, ἡ δὲ ἀρχαία τῆς Γεντίου μὲν πολλῆς φιλανθρωπίας. *Sunt-*

que (Casaubono interprete) *etiam Gentii Legati*

in Prytaneo magna comitate ab iis, Rhodiis, exce-

pti. Κοινὴ nempe *ἑστία* erudite ibi, quod vel ex su-

perioribus liquet, per *Prytaneum* versa, ubi di-

cuntur a Rhodiis excepti pro more Legati Regii.

Hinc etiam locus ille Prytanei, in quo vulgo datae

e publico epulae, non ὅλως solum, juxta scripto-

res Atticos, sed *ἑστία πλείων* etiam dictus, ut ex Pausa-

Andocid. de Myst. p. 7. Harpocr. &c.

nia liquet, ubi ei de Prytaneo Eleorum sermo, *Lib. 5.*

& convivantibus in eodem Olympionicis; qui-

que locus e regione illius cellae, in qua Vestae

focus, æternusque ignis ei sacratus; ac unde

idem nomen *ἑστία πλείων* a Dionysio, non Curiis so-

Antiq. l. 2. p. 93.

lum Romanis tribuitur, quas cum Prytaneis Gre-

corum confert, sed coenaculo etiam, in quibus

festis diebus convivari solitae eadem Curiae. In

Prytaneis itaque peculiaris & sacrata Vestæ, æternoque igni alendo cella vel ædícula, quæ inde

Lib. 5. p. 316. οἶκημα, εἴθ' αὖ σφίσις ἡ Ἑστία, *domuncula, in qua iis Vesta,*

Lib. 5. p. 317. μοχὶ ἄλλ' οἶκημα τῆς Ἑστίας, *adícula Veste,* à Pausania vocatur. Immo inde factum, ut non solum sacer

esset ille locus, & frequens supplicum, ut supra jam diximus, Asylum, quod liquet etiam ex An-

Επὶ τῇ ΕΣΤΙΑΝ

καθίστατο ἱε-

πέριος μὴ σφί-

σιωθῆναι. Or.

de Myst. p. 7.

dodocidis Oratione de Mysteriis, sed ut ipsa Prytanea vulgo sacra a Græcis haberentur, quod di-

serte notat Dionysius, τὰς τοὺς καλούμενα Πρυτανείας παρὰ αὐτοῖς εἶναι ἱερά, *quæ vero vocantur Prytanæ apud eos,*

Græcos nempe, *sunt sacra;* additque, καὶ δευτέρως

Antiq. l. 2.

p. 126.

ὥς τὴν ἐχόντων τὸ μέγιστον ἐκ τῶν πόλεων κέρτος, *et eorum*

cura ad eos pertinet, qui summum in urbibus magistratum gerunt.

IX.

De PRYTANIEUS
Smyrnæo-
rum.

Opportune proinde eidem Vestæ adscripti in

hoc Smyrnæorum nummo, quique mihi ad ejus interpretationem continuo præluxere, ΠΡΥΤΑ-

ΝΕΙΣ, *Prytanæ.* Custodes enim eos existisse hujus Deæ, *Prytanitidis* inde, ut vidimus, dictæ,

ceu qui sacris ejus in Græcorum Prytaneis præerant, non solum hujus Dionysii, vel Pindari

etiam, qui clarissime id monet, ut supra vidimus, fide, sed Æschyli præterea haud obscuro

testimonio, abunde, ut opinor, paullo ante declaravimus. Neque enim Prytanæ Athenis solum,

sicut quibusdam eruditis secus visum, sed

passim in aliis Græcorum aut Græcis Asiæ urbibus, ut jam olim ad Athenæum erudite monuit ac demonstravit doctissimus Casaubonus. Apud Rhodios certè, quod ille vel ex uno Aristotele, in quo Πρυτανείας mentio, obiter colligit, summum eo nomine Magistratum & pleno cum imperio existisse, videre insuper licet ex insigni eam in rem, & quem alibi jam indicavi, Appiani loco: *Οἱ μὲν δὲ Ἀλέξανδροι ἐν τούτῳ εἰλόντες σφίσι πρυτανεύειν, ἃς ἔστιν ὁ δὲ καὶ πρὸ αὐτοῖς μάλιστα ἀνέχεσθαι.* *Animadv. ad lib. 15 c. 19.* Illi vero ea de causa Alexandrum elegerunt sibi Prytanem; quæ apud eos dignitas omnium maximam habet auctoritatem. Neque aliter de Rhodiis Livius, *quum in summo magistratu esset, Prytanim ipsi vocant;* aut alicubi etiam Plutarchus, qui Πρυτανείας ἐν Ρόδῳ, seu *summe apud Rhodios prefectura,* meminit. Immo idem jam ante monuerat Polybius, a quo Livius more suo id hausit, ubi nempe ille eorum meminit, qui publicas Rhodiorum res procurabant, puta Hegesilochi, vel Stratoclis, Rhodiorum, ut eos vocat, *Prytanum;* additque alicubi, unde præterea semestrem eorundem apud Rhodios dignitatem colligas, *Στρατοκλέους πρυτανεύοντος ἢ δευτέρου ἐκμύων, καὶ τῷ δευτέρου πρυτανεύοντος, posterioris semestris* *Ibid.* *Stratocles Prytanis erat, qui summus est apud Rhodios magistratus.* Hinc alibi Prytanes Rhodiorum, legationes tradit decrevisse, ad dirimendum or- *Οἱ δὲ Πρυτάνεις, &c. Exc. Leg. 86.*

Animadv. ad lib. 15 c. 19.

Bell. civ. l. 4.

Lib. 42. c. 45.

Reipubl ger. Prac.

Exc. Leg. 64. & 67.

Ibid.

Οἱ δὲ Πρυτάνεις, &c. Exc. Leg. 86.

tum inter Romanos & Macedonas bellum. Adeo etiam ut ex his gravissimorum auctorum locis, eximium quid ac singulare de Rhodiorum Prytanibus facile eruas, quorum scilicet supremo, non *Strategorum* vero seu *Pratorum*, ut ferme alibi in Græcis aut a Græcis conditis urbibus, aut alterius Magistratus imperio regerentur iidem Rhodii. Mitto insignes illos nummos in præclaris Cimieliarchiis obvios, cujusmodi tres diversos & maximi, ut aiunt, moduli videas hic in Gaza Regia, in quibus *Frontonis* cujusdam *Rhodiorum Prytanis* mentionem fieri arbitrantur eruditi quidam Antiquarii. Obstat enim, ut alia jam mittam, quod non Rhodi, sed a *Communi XIII. Urbium*, ut præfert Græca nummi inscriptio, Ionici nempe *Conventus*, ΚΟΙΝΟΝ ΤΙ ΠΟΛΕΩΝ, ubi nullus, quod aliunde constat, Rhodiis locus iidem sint cusi, nec proinde *Rhodii Prytanis*, qui *Asiarchæ* & *Flaminis* munere in eo *Communi* fungerentur, ulla quæri debeat in iisdem nummis mentio. Præter Rhodios vero Prytanes, de quibus paullo ante, apud Sicyonios, Prytanes etiam annuos, eosque e Bacchiadarum genere notat aliqui Pausanias. Quibus accedat hic etiam Cuma, Æolicarum olim urbium, juxta Strabonem, princeps. Præclarum enim hujus urbis nummum, Gallieni temporibus cusum, inter eclypta a Morrello

Πρυτάνης ὃ οὐ
Βαρχιαδῶν οὐ
αὐτοῦ ἀρχοῦν.
Lib 2.

religio nostro, summo studio & præstanti fide ac industria confecta, observare mihi opportune licuit, in quo adscribitur *Prytanis* cujusdam illius urbis, dignitas ac nomen, cum Dianæ Ephesiæ effigie, duobus præterea Cervis, solitis Εραφιαίας hujus Deæ, ac inde etiam juxta Pausaniam di- Lib. 6. p. 388.
ctæ, asseclis, cum inscriptione autem ΑΙΑ. ΕΡ-
ΜΕΙΑC ΠΡΥΤ. ΚΥΜΑΙΩΙC. *Ælius Hermias*
Prytanis, Cumæis.

Nec mirabitur quisquam, quod monere obiter liceat, Dianam Ephesiam sculpi in publicis hujus urbis monumentis, qui novit *Magnam* illam, prout in Actis vocatur, *Deam*, summa religione in Græcis Asiaticisque urbibus cultam, idque liquere nobis hodie indubia rursus nummorum veterum fide, nec vicinarum solum aut Proconsularis Asiæ juxta hanc Æolicam Cumam, Urbium, *Apameæ* puta ad *Maandrum*, *Magnesia*, *Hierapoleos*, *Trallium*, *Sami*, *Nacrafi*, *Antandri*, *Astertia*, *Colophonis*, pluriumque id genus, sed remo-

Bbb

Strabolib. 12.
& 13.

tiorum etiam quandoque, ut *Ancyra*, *Amastridos*, *Prusa*, *Gortyna*, aliarumque, de quibus quandoque alibi, & quædam jam erudite ex hac nummorum penu observat in sua de Nummo Apamensi Diatriba, intima mihi quadam, dum viveret amicitia conjunctus, illustris Oct. Falconerius. Quod utique eo magis mirum, in urbe vicina *Æolidos* principe, & quæ juxta eandem *Ephesum* ac *Smyrnam*, communem ab *Amazonibus* originem ac nomen ipsum accepisse traditur. Mitto hic eosdem *Cumæos*, *Cæsareorum* *Cumæorum*, seu ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΚΥΜΑΙΩΝ, haud insolito in antiquis id genus locorum monumentis elogio, signari in singulari *Neronis* nummo *Gazæ Mediceæ*. *Prytanes* autem, de quibus hic sermo, summi apud hosce *Cumæos* Magistratus nomen, abunde arguit præclarus hic nummus. Immo addendi jam iisdem *Smyrnæi*, quod præter eum, in cujus explicatione versamur, insignem nummum, evincit insuper adlatum paullo ante *Smyrnæorum* decretum de renovando fœdere cum *Magnesiis*, ubi horum Legati, dicuntur a Senatu invitandi εἰς τὸ ΠΡΥΤΑΝΕΙΟΝ, seu *ad hospitales epulas in PRYTANEO*. Ubi enim *Prytanea*, ibi omnino *Prytanes*, quorum utrumque in antiquis his monumentis videas. Accedat his adhuc testis alius luculentus, *Smyr-*

Marm. Oxon.
pag. 8.

næus nempe dictus Aristides, qui alicubi, quod ad Smyrnæorum marmor prætermisit Cl. Seldenus, se inter eosdem urbis illius Prytanes, (Sophistis nempe Smyrnæis haud insolitum, ut jam ex superioribus constat) adlectum tradit, εἶσαρ ὃ δὲ *Serm. Sacr.*

χαίρεται κατ' ἐκείναι τ' ἡρώων ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΙ, παρὰ δὲ *pag. 608.*

λετ' με ἡ Βουλὴ, δυοῖν καὶ πλείων ὑπειπόντων *cum haberentur hoc tempore Comitia PRYTANEA, nominavit me Senatus duobus vel tribus subscribentibus.* Unde

liquet præterea δὲ χαίρεται Πρυτανείας dicta illa Smyrnæorum Comitia, in quibus id genus Prytanes eligebantur. Immo hinc *primi* etiam Smyrnæi

Prytanis, quod iterum observo, mentio in antiquo lapide, edito inter Marmora Oxoniensia, ubi legas inter alia cujusdam Onesimi Paterniani ad-

scripta ibidem munia, Νεωκέρων Τῶν Μεγάλων Θεῶν *Marm.p.148*

Νεμεσίων, Ἰππαρχῶν, Γερματιοφύλακα, ΠΡΥΤΑΝΙΝ Πρῶ-

τον, *Ædium Magnarum Dearum Nemesium,*

Magistrum Equitum, Custodem Actorum, PRY-

TANEM Primam. Plures enim cum alibi, tum

Smyrnæ etiam, quod vel hic nummus docet,

Prytanes, inter quos dignatione præcipuus, qui

primum inter eos locum nactus, unde reliqui,

tanquam primi illius Prytanis adseffores, ceu

οἱ αὖτε Πρύτανι, alicubi apud Athenæum, doctissi- *Ath. l. 5. c. 2.*

mo Casaubono interprete, vocantur. Quod etiam *& Anim. Cas.*

firmat ac illustrat adlatus paullo ante Æschyli lo-

cus, ubi Argivorum Rex, ut verus Πρύτανης, ceu supremus ex illo ordine Populi Rector nuncupatur. Ut non mirum proinde videri debeat, adscriptam in hoc lapide *Prytanis primi* dignitatem. De Smyrnæo autem Prytani eadem hæc intelligenda, probat adlatum, quod monuit jam eruditus illius editor, inde Marimor; & præterea adscripta Dearum Nemesium, tutelarium, ut aliunde & ex veteribus etiam nummis, de quibus paulo ante, liquet, hujus urbis Numinum memoria. Sic rursus in duobus aliis Marmoribus itidem Smyrnæis, ac Smyrna etiam adlatis, duo *Prytanes*, *Smaragdus* nempe & *Claudianus* dicti, commemorantur, Σμαράγδος ΠΡΥΤΑΝΙΣ, μοχ Κλαυδίου ΠΡΥΤΑΝΙΣ; & alterius adhuc Βαλδῆ ΠΡΥΤΑΝΕΩΣ, ceu *Senatoris Prytanis* relata dignitas. Unde etiam ipsa Vesta, ut supra vidimus, cum Βουλαία, tum Πρυτανίς, *Senatoria*, ceu *Prytanitis* dicta. Distincta alioquin *Prytanum* & *Senatus* munia, ex Achille Tatio liceret colligere, ubi τῆς Βουλῆς ἐν τῇ Πρυτανείᾳ, *Senatus & Prytanum* apud Ephesios meminit, nisi postremum de Senatus principibus intelligi & explicari debeat. Prytanes equidem Senatorum primi ac præcipui apud Athenienses; eorum etiam munus, Senatum juxta & Populum convocare; & ex Prytanum insuper ordine Præfectus seu Επιστάτης sorte

Marm. Oxon.
p. 94.

Ibid. p. 105.

Lib. 8.

electus, qui unum ex reliquis Tribubus in primis sedibus adsessorem adscisceret. Docet id Pol-
lux, sed cujus locus in mendo cubat, male præ-
terea ab interprete acceptus, ita legendus omni-
no & explicandus: Καὶ ὅταν οἱ Πρυτάνεις τῇ Δῆμον ἢ πλὴν L. 3. c. 9. §. 8.

Βουλῇ συναῖσι, ὅπῃ δὲ ἐκείνης φυλῆς (non βουλῆς) πρεσβέδρον
εἶνα κληροῖ, μόνον πλὴν πρυτανεύουσάν ἀφείας. *Cumque Pryta-
nes Populum ac Senatum convocant, ille, Epista-
tes nempe Prytanis, ex singulis Tribubus, ea ex-
cepta, e qua tuum Prytanes, unum in primis sedibus
adsessorem sortitur.* Singulæ nempe Tribus Athe-
niensium, quod vel Harpocracion docet, forte &
per vices πρυτανεύουσα, seu, quod idem ait, καὶ ἐκείνη
φύλη πρυτανεύει; quomodo & apud Demosthenem, Orat. de Cor.
φυλῆς πρυτανεύουσας non semel mentio; immo & alibi
apud eundem Pollucem, ubi hanc *Tribum immu-
nem a tributis* docet, ἡ πρυτανεύουσα φυλὴ ἀτελής, ut
proinde de superioris apud hunc ipsum auctorem Lib. 18. c. 5.
loci emendatione ac sensu nefas sit dubitare, aut
vero ulterius anquirere supervacaneum. Hinc ad
eandem Tribum πρυτανεύουσάν referendi illi, de qui-
bus ait alicubi Andocides, Πρυτάνεις ὅτε πότε πρυτα-
νεύουσι.

Neque vero ex hoc Smyrnæorum nummo, in
quo non unus jam, sed in genere *Smyrnæorum*
Prytanes adscripti, continuo juxta virum om-
ni laude præstantem statuas, totidem existisse Select. Num.
Seg. p. 33.

Bbb iij

Prytanes, quorum nuda nomina occurrunt in Smyrnæorum nummis, ut in eo quem ibidem adfert, *CMYPNAION APTEMIDOROU ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ*, *Smyrnæorum Artemidoro Demetrio*; aut altero, *ΠΡΑΞΑΓΟΡΟΥ ΤΙΡΕΣΙΟΥ*, *Praxagora Tiresii*. Nec enim vulgo ommissa, ut priora arguunt, illa *Prytanis* dignitas in monumentis id genus antiquis; ac præterea aliorum quoque, ut de Romanis Præsidibus nihil dicam, loci Magistratuum, *Prætorum* puta, *Pontificum*, *Asiarcharum*, *Scribarum*, ac *Sophistarum* etiam, ut paullo ante vidimus, haud semel adscripta in Smyrnæorum nummis nomina; ac præterito frequenter, quod & in aliis ejusmodi Græcorum urbium nummis, obvium, Magistratus, quem gerebant, nomine. Ita legas, *CMYPN. Γ. ΝΕ. ΕΠ. ΜΕΝΕΚΛΕΟΥΣ*, *Smyrnæorum Ter Neocororum Sub Menecele*; aut *ΕΠ. ΠΟΛΛΙΑΝΟΥ*, *Sub Polliano*; aut *ΕΠΙ ΒΩΛΑΝΟΥ*, *Sub Bolano*; aut ut supra *ΕΠΙ ΕΡΜΟΚΛΕΟΥΣ*, *Sub Hermocle*, quos de Prætoribus Smyrnæis verius explicandos putem. Eodem autem sensu *Prytanem*, ceu unum e supremis Magistratibus dixit alicubi Seneca,

De Tranquill. Anim. c. 2.

Non vis enim nisi Consul, aut PRYTANIS, aut Ceryx, aut Sufex administrare Rempublicam. Unde haud obscurum certe, cur Jupiter *Μανάρων Πρύ-*

Prom. v. 189. τδρις, seu supremus Deorum Rector, a Prometheo

dicatur apud Ælchylum; apud Euripidem, Κεῖ- *Troad. v.*
 νιος Πρύταρις, *Saturninus Prytanis*; aut apud Pinda- *1288.*
 rum, Κεραυωδὴν Πρύταρις, idem nempe qui ZEYC *Nem. Od. 6.*
 ΚΕΡΑΥΝΙΟC in veteri Antonini Pii nummo, :
 aut vero IOVIS FVLGERATORIS, vel etiam
 IOVIS TONANTIS nominibus, ut liquet rur-
 sus ex antiquis nummis, a Romanis colebatur.
 Mitto jam quod alibi Æschylus, quo nomine
 κωμωδῖται ab Euripide apud Aristophanem, Sphin- *In Ran. act. 5.*
 gem vocarit Πρύταριν Κωῶα, *Prytanem*, seu *dominum* *sc. 2.*
Canem; aut vero quod adscriptum Periandri tu-
 mulo epigramma apud Laertium, eum indigitet, *Lib. 1.*
 πλούτου ἔσθινος Πρύταριν, *divitiarum & sapientia Do-*
minum seu Prytanem. Quod & apud Ecclesiasti-
 cos scriptores haud infrequens; unde & Deus
 ὁ ἅλων Πρύταρις, *omnium Dominus*, apud Theodo- *Hist. Eccl. lib.*
 retum haud semel; & ἀληθείας Πρύταρις, *veritatis Do-*
minus, apud Nazianzenum; ac apud utrumque *1. c. 24. l. 2. c.*
 vox πρύταρδ' εἰν, juxta & apud scriptores Atticos, *26. l. 4. c. 5.*
 pro *constituere* ac *decernere* haud semel usurpetur. *Orat. II.*
 Qua de re haftenus.

NON deerant alia, neque forte protrita, quæ
 ad hanc Seguinianam Συμποσίωδ' ornandam, licuisset
 ulterius adnotare. Verum non hic animus mihi,
 nec præterea illud jam otium, ut in alieno opere
 retexendo, velim videri valde industrius; aut vero,

*Select. Num.
pag. 73.*

*Diff. de Num.
pag. 637.*

To. 3 p. 37.

ut viri, cujus, dum viveret, amicitiam colui, magna-
naque nuper horum studiorum gloria hic in ur-
be florentis, laudem ac famam mea qualicumque
opera imminutam velim. Adeo ut nec ultro de su-
periori Smyrneorum Nummo, quidpiam hic adte-
xere cogitassem, de quo jam alibi quædam obiter
monueram, ni me ad hanc qualemcumque sym-
bolam conferendam invitassent illi ipsi, qui no-
vam Seguiniani hujus Operis editionem procu-
rant. Unum addere solummodo in eorum, &
Seguini etiam id deprecantis, ibidem gratiam li-
ceat, exstare nempe in eodem Opere præclarum
nummum a Mytilenæis cusum, in honorem cu-
jusdam *Julia Procla Heroidis*, inscriptum quippe
ΙΟΥΛΙΑΝ ΠΡΟΚΛΑΝ ΗΡΩΙΔΑ, & de qua
nihil sibi constare, post consultos veteres e Græ-
cia & Latio auctores, aut peritissimos utriusque
Historiæ viros ingenue, pro more suo, agnoscit
vir præclaræ fidei ac industriæ, immo maximam
se ei habiturum gratiam, a quo aliquid certi de
eadem edocebitur. Neque vero, ut eam prome-
rear, continuo adferam, quod jam alibi indicavi,
Probi nempe Augusti conjugem, eodem nomine
Julia Procla, a duobus, quos vocant, Antiquariis,
Octavio Strada primum, & ex eodem à Trista-
no Sanctamantio obtrusam; verum sine ulla, ut
iste agnoscit, veteris auctoris vel monumenti,
unde

unde id iis vel nobis hodie constet, fide. Ut nihil jam dicam de ipsa nummi, quem olim apud Seguinum, ac denuo hic in Gaza Regia videre mihi licuit, elegantia, quæ longe ante Probi ætatem, ut sagacibus etiam Antiquariis visum, percussum eundem omnino arguit. Nec commemorabo hic rursus, quæ nuper ad Juliani Cæsares, oblata forte de Seguiniano hujus Heroidis nummo obiter agendi occasione, paucis monui; nempe *Crepertii* cujusdam *Procli*, viri Consularis, aliisque gestis honoribus inclyti, mentionem fieri in Inscriptione veteri olim à Capaccio, novissime autem in Reinesiano Syntagmate denuo edita. pag. 417. Majorem huic Heroidi lucem, & certiores adhuc natales, ex alia Inscriptione antiqua liceat hic indicare, quam in Appendice Marmorum Oxoniensium, ac præterea in Opere quodam Anglicano de Septem Asiæ Ecclesiis, observare mihi postea licuit. In ea nempe *Clodii Aurelii Procli* vide etiam *Herois* proditum & laudatum nomen ac genus, Spon Itin. to. 3. p. 113. quemque Thyatireni, ob præclara natalium aliisque viri decora, singulari præconio sibi ornandum putaverunt,

Η ΚΡΑΤΙΣΤΗ ΘΥΑΤΕΙ
ΡΗΝΩΝ ΒΟΥΛΗ ΚΑΩ
ΔΙΟΝ ΑΥΡ. ΠΡΟΚΛΟΝ
ΗΡΩΑ ΑΝΔΡΑ ΕΥΓΕΝΗ

*Præstantissimus Thyati-
renorum Senatus Clo-
dio Aurelio Proclo
Heroi, viro Nobili,*

Ccc

KAI ΣΕΜΝΟΤΗΤΙ ΒΙΟΥ *ob sanctitatem vite*
 KAI APXAIΣ KAI ΛΕΙΤΟΥΡ *& Magistratus & munera*
 ΓΙΑΙΣ ΑΓΑΣΑΙΣ ΔΙΑΤΕ ΑΥ *publica omnia gesta & ab eo*
 ΤΟΥ ΤΕ KAI ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ. *& à Familia illius.*

Hujus proinde *Herois Procli* filia, aut ex eadem certe stirpe haud immerito statuenda hæc *Julia Procla Herois*; quæ nempe propriis juxta & parentis, ac familiæ reliquæ, quæ hic etiam ad laudem commemoratur, meritis inclyta, ornari haud absimili cum patre elogio meruerit, & ad posterorum memoriam, perenni æri a Mytilenæis consignari. De illa *Herois* cæteroquin aut *Heroïdos* appellatione, tributa privatæ etiam sortis hominibus, in monumentis id genus antiquis, non ea hic repetam, quæ aliunde nota, aut a me etiam jam alibi animadversa.

ADDENDA.

DUM vero hac dudum erant edita, & quedam huic Operi adnectenda aliunde expectat Typographus, vacaret autem sequens pagina, prioribus inter alias curas effusis, addere hic pauca in Lectoris gratiam haud inconsultum duxi.

PAG. 338. Unde lux etiam haud vulgaris Horatio dicenti *Amazonia securi*, &c. ADDE, & Senecæ Tragico dicenti itidem, *Securi-gera manu peltata Amazon*, alibi, *lunata latus protecta pelta*. In his enim, quas præferunt iidem nummi, Smyrnæ Amazonis iconibus, non securigeram solum ac peltatam ejus manum, sed lunatam insuper ejus peltam, seu in modum *mediæ Lune*, ut Isidorus loquitur, depictam manifesto videas; unde & dicta Virgilio *Amazonidum lunatis agmina peltis*, & Statio *lunatum agmen*, h. e. Amazonum; quæ omnia sequentes nummi opportune ante oculos ponunt.

Agam. Aët. 2.
Hypol. A. 2.
Æn. 1. & 11.
Theb. l. 5.

PAG. 347. ΤΑΙΣ ΘΕΑΙΣ, ut in postrema factum, mentio, ADDE, Typis jam hæc erant impressa, quum adlatus ad me liber viri dignitate & doctrina insignis, Gisberti Cuperi, quo Apotheosin Homeri, aliaque priscæ elegantiz monumenta luculenter illustravit. Inter ea autem, utramque hanc Inscriptionem à Cl. Sponio editam, *mihique*, ut ingenue de se loquitur, *perobscuram*, tangit, & quem Pag. 297. consulere poterit ibidem Lector, ubi erudite quædam ex Aristide observat, quibus recepta illa, ἀφ' Ἑτίας ἀρχαῖος, formula continetur; & quibus locis addendus alius ex eodem Aristide, εἰκότα Oras. Genesbl. ἡ δ' ἀφ' Ἑτίας ἀρχαῖος. Immo quo respexisse jam pridem Æschylum s. i. p. 121. video, τὰ μὲν καὶ οἴκους ἀφ' Ἑτίας ἄγῃ, ab ipsis quidem laribus molestia domestica. Neque enim id Laconibus solum proprium, quod observat alicubi Græcus Apollonii Rhodii interpres, ut domum voce Ἑτίας vocarent; nihil enim magis obvium apud auctores Atticos, ac Tragicos imprimis, ut pro domo ac penatibus domesticis vox eadem sumatur; quo sensu δαματίην Ἑτίας dixit alibi idem Æschylus; l. i. v. 908. ac ἐφείστοι passim pro domesticis, ut ab eodem rursus, δαμάτων ἐφείστοι ἐμῶν, & qua de re paullo infra rursus, dicuntur. Agam. v. 437. Suppl. v. 370.

PAG. 360. Appositè ad Porphyrianum cætypum depingatur, ADDE, Citat hunc ipsum Porphyrii locum in laudato paullo ante opere vir excellenti eruditione amplissimus Cuperus, ubi postremas in Porphyrii voces, γυναικὸς εἰδὲ θεῶν ματρὸν, legendas credit conjunctis vocibus, γυν. εἰδ. θεῶν ματρὸν, *mammota*. Videat eundem Lector. Apoth. p. 254.

PAG. 364. Ad filiam Proserpinam cum Cl. Seguino referre, &c. ADDE, Aut ad Junonem pronubam, juxta alios veterum nummorum Interpretes, & qua de re quandoque alibi.

PAG. 369. *Vi* STANDO VESTA VOCATUR. ADDE, Hinc & *Stata Mater* dicta eadem Vesta, de qua Festus; sicut alioquin STATAE FORTVNÆ mentio in veteri lapide apud Gruterum, & juxta doctiss. Reinesium in alio marmore, ubi non GRATÆ, sed STATAE FORTVNÆ, liberiori tamen conjectura, legendum credit. Th. lxxix. s. Syn. p. 160.

PAG. 370. Dii nempe aut Deæ Columnæ insistentis, ADDE, Quibus addere liceat, quod observat alicubi penus veteris eruditionis Clemens, Columnas antiquitus apud Gentiles statuarum & imaginum vice cultas. Neque olim alia Junonis Argivæ, aut Apollinis Delphici simulacra, præter columnas, exstitisse, adlatis e Poetis aliquot locis, ibidem firmat. Ut non mirum proinde videri debeat, Stromat. l. i. p. 348.

cur vulgo Apollo, ut dixi, Citharædus, columnæ innixus, haud semel in veteribus nummis depingatur. Hinc eidem Clementi Bacchus *Thebanorum Columna*, Στύλος Θεβαίων Διδύμων, dictus in veteri Oraculo; immo unde igneam illam Columnam, quæ Hebræis per avia dux fuit, *denotare docet Dei stabilitatem ac firmitatem, & immutabilem ejus lucem.* *ἡλὸς τὸ ἐστὼς καὶ μόνιμον ἦεν, καὶ τὸ ἀφέντων αὐτὸ φῶς;* quorum prius in Phœbo seu Apolline aliisque Diis cœlestibus, adumbrasse Gentiles, e commemoratis modo nummis, liquet.

PAG. 376. Apud Sicyonios Prytanes, &c. ADDE, hisdem addendæ Lebediorum Ionum Prytanes, quorum mentio in antiqua Inscriptione nuper à Cl. Wehlero Anglo, juxta alias in Itinerario suo edita, ΕΠΙ ΧΙΟΥ ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ ΛΕΒΕΔΙΟΙΣ, & ab initio ΕΠΙ ΠΡΥΤΑΝΕΩΣ ΑΜΥΝΤΟΡΟΣ, ac ubi simul præclara publici Ionum Concilii & Panionii occurrit memoria.

*AVoyage &c.
p. 268.*

PAG. 377. *Nacrasi*, ADDE, Non *Nacrassa*, ut vulgo à recentioribus Geographis e Ptolomæo traditur hujus urbis in Lydia aut Caria nomen. Prius autem adstruunt cum nummi antiqui, ac inter alios ille Regiæ hujus Gazæ sub M. Aurelio cusus, & cum Dianæ Ephesiæ effigie, ΝΑΚΡΑΣΕΩΝ, gentili nempe formato a voce Νάκρασος; non Νάκρασα, unde fieret Νάκρασαῖος, aut Νάκρασινός; tum præterea Stephanus, Νάρκασος δῆμος καὶ πόλις Καρίας &c. ὁ πόλις Ναρκασίς; ubi nempe Νάκρασος & Ναρκασίς, fide hujus nummi, plurimumve, & levi duarum litterarum traiectione, omnino legendum liquet.

*Serm. sacr.
Orat. 4.*

Fast. l. 6.

PAG. 382. Quos de Prætoribus Smyrnæis &c. ADDE, ac Proconsulibus Asiæ verius explicandos liquet. Pollionis certe, ut Asiæ Proconsulis, meminit Aristides, ἐπὶ Πολλίωνος ἄρχοντος τῆς Ἀσίας, sub *Pollione Proconsule Asia*, quod male ibi Canterus per *Prætorē* vertit, sicut alibi non semel vocem ἡγεμῆνος, quæ tamen non de *Prætorē*, sed de Asiæ *Proconsule* ibidem dicta. Sed familiaris ille error plorisque Græcorum auctorum interpretibus, diversa Magistratuum Romanorum, qui Provinciis præerant, munia confundere; de quo alibi egimus, & agetur quandoque accuratius.

*V. in Exc. H.
Grot. p. 449.
Pedag. l. 3.
p. 267.*

PAG. 383. *Saturnius Prytanis*, ADDE, sic in Tragico antiquo, ἀν-
δρῶν Πρύτανιν, *hominum Prytanin* seu Rectorem, & apud Clemen-
tem Alex. in Hymno in Servat. Σοφίας Πρύτανι, *Sapientia Rector*.

Errata Typographica. Pag. 359. caliginis, *lege* culiginis. Pag. 378. lin. 7. eo magis mirum in arce vicina Æolidos, *legē* eq. minus mirum in urbe vicinæ Æolidos.

AD SELECTA
P. SEGUINI NUMISMATA
NOTÆ
ET OBSERVATIONES.

Ccc ii)

Digitized by Google

Digitized by Google

AD SELECTA

P. SEGUINI NUMISMATA
NOTÆ ET OBSERVATIONESJ. FOY-VAILLANT *D. Medici, & Regis Antiquarii.*

CUM P. Seguinus, vir ætate sua in re nummaria, omnium consensu princeps, nummos ex Museo suo, quod est in urbe omnium facile elegantissimum, describendos cogitaret, ex iis quos voluit, seu raritate insignes, seu explicatu faciles, selegit, in quibus tamen vulgandis dubia & à vero aliena proposuit, unde veterum nummorum studiosi eorum disquisitionem aggressi, multas difficultates moverunt. Ille Romanam progressus, eos solertissimis nummorum exploratoribus Romanis exposuit, qui, quid sentirent, libenter aperuerunt; nec meam tunc temporis sententiam omnino aspernari visus est. Hoc forsàn illum ad alteram, & nummis auctiorem editionem impulit, in ea agitatis aliquot dubiis seu notis quæ monitus fuerat, prælo illam subjicere parabat, cùm è vivis clarissimus senex excessit; nescio quo fato liber diu latuerit, cùm tanti viri memoriam colerem, & opera dignissima existimarem quæ luce donarentur, illum ab hæredibus quærendum curavi; tandem repertum Joannes Jombertus Bibliopola Parisiensis, rei nummariaæ librorum indagator & fautor,

typis mandandum accepit; sed ea spe, ut notas & observationes ad illius nummos, de quibus cum amicis sæpius differentem audierat, ad calcem libri adderem; & ut id facerem, vix adduci potui, ne viri amicissimi nomini aliquid detrahere viderer: sed institerunt plurimi, illas ad librum ejus illustrandum, nummosque explicandos, esse quodammodo utiles, seu potius necessarias.

Pag. 41. lin. 1. *Seu potius Augusti & Livie.* Non Augusti nec Livie sunt capita illa jugata in hujus anteriori nummi parte, in cujus postica ipsius jam Augusti caput signatum sine laurea fatetur ipse Seguinus; sed capita sunt Rhæmetalcis & ipsius uxoris, quæ Regis titulus & epigraphe, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΟΥ, arguit; laurea, quâ falsò Rhæmetalcis caput ornare curavit, illum forsan illusit: in plurimis enim quos observavi istius Regis nummos, in quibus, vel illius tantum caput, vel cum uxore sociatum, nunquam laureâ, sed diademate semper insignitur; testes sint illi omnes quos Cl. Patinus in Nummis Imp. Romanorum vulgavit. Ad hæc Lectorem monitum velim, Ræmetalcem non Cotyis liberorum tutorem fuisse, sed ipsius Regis filium, Dionemque seu ipsius scriptores nomen pupilli pro tutoris nomine expressisse, ut infra demonstrare conabor.

Pag. ejusdem lin. 25. *En Cotyis ipsius argenteum didragma.* Hunc nummum ad Cotym Ræmetalcis filium refert Seguinus, imò potius ad Cotym Ræmetalcis patrem, hujus avum pertinere videtur. Plures numerantur Cotyis nomine in Thracia Reges, sed Cotys nomine quartus, & alter ordine quintus in nummis hætenus observati sunt. Ille senex & barbatus, hic juvenis & imberbis, nasque oblongo

oblongo depingitur. Uterque in Thesauro Regio asser-
vatur. At Cotys ille in nummo Seguini percussus, barbâ
prolixâ ornatur, exhibetque in postica parte laureatam
Augusti faciem cum litteris Θ Κ Φ, id est anno DXXIX.
æra scilicet Thraciæ Regum. Hic perhibetur, Rœme-
metalcis pater, cognatus aut frater Sadalis Thraciæ Re-
gis, qui mortuus anno quo Julius Cæsar in Senatu inter-
fectus est, hæredem Populum Rom. scripserat. Cotys *Dion. 47.*
avitum à M. Antonio regnum, cujus partes contra Cas-
sium & Brutum sequutus fuerat, recepit, post Antonii
mortem ab Augusto in regno confirmatus, hunc num-
mum in ejus honorem memor percussit : sed Cotys no-
mine quintus, juvenis adhuc occisus est. Post enim Rœ-
metalcis patris mortem, dimidiam regni tantum par-
tem ab Augusto accepit, altera ab eodem Rhescyporidi
patruo data est; ipse crudelis, regnique socium non fe-
rens, Cotym ingenio mitem circumvenit, deinde inter-
fecit.

Pag. 42. lin. 2. *Cum litteris Θ Κ Φ, quæ an sint numerales,
& æram quamdam computent.* Nullus dubitandi locus, quin
illæ litteræ Θ Κ Φ numerales sint : annum Thraciæ Re-
gum æra DXXIX. computant, in quo senior ille Cotys
nummum in Augusti honorem percussit. Illa Regum
series in nummis illustrissima & ita vetustissima est, ut
omnes aliorum Regum æras hætenus à me observatas
longè superet : ipsius initium seu caput apud historiæ
scriptores non detegitur, antiquissimus illorum Rex no-
minatur Sitalces, quem in bello à Xerxe Persarum Rege
contra Græcos anno Mundi MMM DXXV. illato, inter-
fectum narrat Thucydides, à quo, si ad tempora Cotyis, *Lib. 1.*

Ddd

qui anno MMMDCCCCLXXX. regnasse dicitur, anni CCCCLV. tantum numerentur, & in nummo DXXIX. signentur, initium seu caput æræ illorum Regum, Sitalcis ætatem septuaginta quatuor annos haud dubiè antevortit.

Pag. 43. lin. 6. *Qua Reguli istius nomen quo scribendum sit edocemur.* Duo in hoc Thraciæ Regis nomine examinanda veniunt, vocis principium, & finis: principium, an Rhesc. aut Rhaf. dicatur; finis verò, an polis vel poris scribi debeat. Cæsar, Paternulus & Appianus Rhascypolim, Suetonius Thracscypolim, Tacitus Rhescyporim, Dio Rhascyporim vocant. Seguinus pro Tacito stat, Caligula Paternulus Dioni favet, nummi omnes in Cimeliis Lutetiæ asservati, constanter legunt, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΗΣΚΟΥΠΟΛΙΔ. Sed non solus ille Rex Thraciæ, Rhescyporis nominatur; alter ejus nepos, Rœmetalcis scilicet junioris filius, Neronis ævo degens, simile nomen gerit. Illius cœtypum ex museo nostro libenter hinc in rei antiquariæ studiosorum gratiam exhibere placuit.

*In Vita Tiberii
num. 38.*

Ab una parte caput Rhescyporidis Regis cum capillis oblongis, diademate insignitum, & epigraphe, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΗΣΚΟΥΠΟΛΙΔ. exhibetur: ab altera caput laureatum Neronis, cum litteris numeralibus ΔΚΧ. annum

Thraciæ Regum æræ DCXXIV. designantibus, unde legitima Rhescyporidis nominis lectio tam in avo quàm in nepote confirmari videtur.

Pag. 47. lin. 6. *Quis ille sit Regulus Ininthimervus aut aut Thimervus, Antiquariorum disquisitioni permitto.* Altum est de Ininthimevi voce, quam nummus exhibet, apud historiæ scriptores silentium. ΒΑΣΙΛΕΩΣ nomen, sceptrum ante faciem signatum, diadema quo caput ejus cingitur, Regem arguunt; cælatura nummi Cotyi & Rhescyporidi similis, illum in Thracia regnasse demonstrat; litteræ numerales æram Thraciæ Regum denotantes, ejus in regno ordinem manifestant. Cotyis nummus annum DXXIX. signat; nummus autem Ininthimevi annum DXXXI. Illum igitur Cotyi successisse probant, sicut anni DXLII. in nummo Rhescyporidis percussi Inthimevum Rhescyporidi anteriorem declarant. Itaque similis & subsequens æra tres illos Thraciæ Reges aliis alios successisse pronuntiat, Dio pupillæ pro nomine tutoris substituit: hæc ille. *In Thracia Lib. 54. M. Lollius Rhymetalci avunculo & tutori filiarum Coccynos auxilium ferens, Bessos domuit.* In locum vocis *Rhymetalci* reponenda est *Ininthimevo*. Cotys senior duos habuit filios, Roemetalcem & Rhescyporidim, quorum tutelam uxoris fratri Ininthimevo reliquit, qui regnum sub pueris nepotibus administravit Regis titulo. Id nomen avunculi confirmat ille senex & proluxa barba; hic verò juvenis & imberbis ubique depingitur.

Pag. 48. lin. 2. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΑΥΡΟΜΑΤΟΥ. Cum diu post mortem auctoris nostri, hæc de selectis ipsius musei numismatibus altera editio in lucem pro-

Ddd ij

dire sit morata, Ill. Spanhemius, qui tam eruditè & eleganter de Nummorum Ufu & Præstantia scripsit, hunc nummum Sauromatis Sarmatiæ Regis, & alios quos possidet Thesaurus nummorum Regius, nuper in doctissimis ad Juliani Imperatoris Cæsares Commentariis vulgavit, & ita illustravit, ut mihi pauca hîc sint adjicienda: sed cùm ille hoc in loco Lectorem monuit, me aliquando de quorundam Regum æra scripturum, hîc ad illustrandum auctorem nostrum de nummis Sauromatum Regum, quid de ipsis haberem, recensere non alienum existimavi. Bosphori seu Sarmatiæ Reges plerique *Sauromates* nominati videntur, ut Parthorum Reges, *Arfaces*, sicut & Cappadociæ, *Ariarathes* dicti sunt. Hoc *Sauromatis* nomen illos accepisse in memoriam ejus qui ex posteritate Semi, Noë filii, qui Sarmatiæ nomen indidit, ut Beroso placet, affirmare nolim; sed ab illo qui in Alexandri contra Persas expeditione, ab ejus Ducibus regno spoliatus, illud post occisum Antigonum in pugna ad Ipsum Phrygiæ anno U. C. CCCCLIII. commissa, recuperavit, à quo tempore Sauromates Bosphori Reges æram suam dinumerarunt, ut sequentes confirmant nummi. Primus ille est nummus, de quo auctor noster ex Illustr. Guill. Lamonii Senatus Principis Museo in Thesaurum Regium translatus, qui ab una parte Regis caput & Sauromatis nomen, in altera laureatum Trajani caput exhibet cum hisce litteris HY, quæ Seguinum fugerunt, annum illorum Regum æræ cccc. viii. designantibus. Si autem illi ccccviii. æræ anni, adjiciantur annis U. C. CCCCLIII. æræ illorum Regum initio à me assignato, simul efficient anni U. C.

DCCCLXI. in quo Trajanus duodecimam exercebat Tribunitiam potestatem. Secundus nummus à me Constantinopoli ab Aurifice emptus est, dum ad nummos pro Thesauro LUDOVICI MAGNI comparandos missus fui. Ille ab una parte præfert caput Sauromatis Regis, sed cum ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ cognomine, quod ille Rex, ut se ab aliis ejusdem nominis Regibus distingueret, selegit: ab altera capita Antonini Pii & M. Aurelii adversa cum litteris numeralibus ΘΝΥ. illæ annum æræ illorum Regum CCCCLIX. designantes, ut ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ nomen hunc Regem superioris filium proculdubio demonstrant: si enim illi CCCCLIX. anni, initio seu capiti illorum Regum æræ U. C. CCCCLIII. suprâ adsignato adjiciantur, simul efficient annum U. C. DCCCC. XII. Tribunitiæ verò potestatis Antonini Pii vigesimæ-tertiæ, & M. Aurelii decimæ-quartæ. Tertius hic noster nummus exhibet ab una parte Sauromatem Regem, ultimi aut filium aut successorem, ut indicant litteræ numerales ΔϩΥ. annum illorum Regum æræ CCCCXCIV. notantes cum Sept. Severi effigie in altera nummi parte percussa, si etiam illi anni CCCCXCIV. cum æræ illorum Regum capite, anno U. C. CCCCLIII. adscripto conjungantur, simul annum U. C. CCCC DXLVII. numerabunt, quo Sept. Severus tertiam Tribunitiam potestatem agebat. Abunde ex istis litteris numeralibus in nummis illorum Regum Sauromatum signatis, eorum æra ab anno quo interfectus est Antigonus Cocles, ille Alexandri M. Dux, numeranda confirmatur, quando illi regnum recuperaverunt.

Pag. 63. lin. 10. *Mitbridatis Pergameni esse suspicatus sum,*

Ddd iij

tum propter verbum ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ, tum propter diversa in utroque oris lineamenta, tum quòd magnus ille Ponticus in ære sincerus vix reperiatur. Hæc tria auctorem nostrum, ut nummo Mithridati Pergameno adjecto, illum Pontico Regi eriperet, impulerunt; quæ lectori examinanda proponuntur. Primò de ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ verbo in posteriori nummo signato agendum est: illud nec ad Ponticum, nec ad Pergamenum Regem spectare videtur, si alter Ponti Monarcha, alter Gallo-Græciæ Tetrarcha extiterit, sed ad Pergamum urbem tunc temporis sub Romanorum Asiæ Proconsulum administratione subiecta pertinet ille nummus. Ad hæc vox ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ nuda est, & Prætoris tantum, non verò Regis nomen arguit: nec enim cum ΒΑΣΙΛΕΩΣ titulo sociata est, nec caput illud diademate Regum insigni, sed galeâ Minervæ potius seu Martis symbolo adornatur. Prior quidem nummus Mithridatis Pontici est, nec ad Pergamenum spectare potest, & ut *diversa in utroque oris lineamenta* ab auctore nostro reperta, facile distinguerentur, oporteret ut Pergameni illius Mithridatis effigies jam apud Antiquarios nota esset; sed ejus nummi hætenus non observati perhibentur, & solus ille Seguinus primam ejus effigiem nobis hîc proponit. Frustra juvenile prioris nummi caput, cum aliis tetradragmis ipsius Eupatoris omnino diversum contendit; imò attentè intuenti illis non diversum, sed simile videtur, nisi quòd ille Rex in ætate juvenili hoc in nummo, in aliis in proveciori percussus habetur: nam Mithridates anno decimotertio regnare cœpit, septuagesimo verò è vivis excessit. Denique dubium tollere debet annus regni Mithridatis Pon-

tici duodecimus his litteris I. B. in averſa nummi parte ſignatus, ſcilicet quando ille vigefimumquintum ætatis annum attigerat, qua de cauſa caput ejus juvenile exhibetur. Quid enim Pergameni nomen cum Pergamo urbe commune habet? Mithridates ille dictus eſt tantum Pergamenus, quod Pergami educatus fuerit, nec in hac urbe quidquam obtinuit, & nomen illud ludibrium eſt potiùs quàm illuſtre. Omnes ſciunt illum Tetrarchiam Gallo-Græciæ à Julio Cæſare poſt victum Pharnacem accepiffe, ob adductas ipſi auxiliares copias contra Alexandrinos, & in ea tres aut quatuor annos tantum regnaſſe, Rex deinde Boſphori contra Afandrum ab eodem conſtitutus, ab Afandro in prælio interfectus, regnum non obtinuit. Denique verba hæc, quod *magnus ille Ponticus in ære vix reperiatur*, parvi ſunt momenti. Numiſma Pergameni illius Mithridatis hætenus incognitum, ex omni metallo ſuprà aſſertum eſt. Pontici verò Regis nummi ex argento tetradragmales, & ex ære obvii ſunt: huic ſimilem poſſidebat Romæ Eminentiffimus Cardinalis Maximus, alterum ipſe dono dedi R. admodum Patri de la Chaize Soc. Jeſu, Regi à Confefſionibus; ita ut æreos Eupatoris Mithridatis nummos vix reperi Seguinus non penitus affirmare debuit.

Strabon. l. 13.
Joſeph. l. 4.
cap. 16.

Pag. 66. lin. 12. *Quin & nummum Græcum æreum primæ magnitudinis habeo, in quo caput Agrippinæ Claudii effectum eſt ſub iconæ Cybeles, cum inſcriptione, ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΥΠΕΡΙΩΝ ΣΕΒΑΣΤΟΥ.* Verba illa, ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ, potiùs quàm ulla, ſimilitudo Agrippinæ Claudii, ut ad Principem illam fœminam nummum referret auctor noſter, ſollicitarunt; hæc ΚΛΑΥ-

ΔΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ verba non reguntur ab uxore Claudii Augusti: frequens est non modò ista Imperatorum Romanorum ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ, ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ, ΝΕΡΩΝΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ, & aliorum in nummis epigraphæ, sed & Regum antiquorum, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ, cæterorumque solita inscriptio. Rhodii libertatem jamdudum amiserant, Nerone pro ipsis perorante, iis à Claudio reddita est, memores nummum signarunt in honorem Claudii. Seguinus ob verba ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ, effigiem Agrippinæ Claudii uxoris in nummo exhibitam prædicavit, sed sub Cybeles icone, quia turrita depingitur. Vox autem ΥΠΕΡΙΩΝ rem denotat manifestam. Caput illud, Hyperionis est, seu Solis, quem Rhodii eundem intellexerunt, licèt Mythologi Hyperionem Solis patrem affirmant. Ille turribus ornatus signatur, ut præses urbis Rhodi, seu genius, sive tutelaris deus. Hunc nummum valde illustrat alter, quem Nobilissimus Spanhemius in Gaza Medicæa se observasse affirmat, cum hac epigraphæ, ΡΟΔΙΟΙ ΥΠΕΡΙΩΝΙ ΑΝ. id est, *Rhodii Hyperioni dedicarunt*. De eodem Hyperionis nummo eruditissimus vir Jacobus Personius in sua de variis Antiquorum nummis Dissertatione, Daventriæ anno 1679. typis mandata, quam ad me dono misit, plurima & quidem eleganter scripsit.

Pag. 72. lin. 5. *Hoc est* ΙΩΤΑ ΓΗ ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ. Integrum hujus Reginæ nummum haud viderat Seguinus noster, fugaces proculdubio ejus numismatis litteræ fuerunt: sed cùm plurimos & integerrimos sæpius Iotapis

Iotapis Reginae nummos in diversis cimeliis inspexerim, legitimam ejus inscriptionem consequutus sum, & unum integerrimum in museo nostro cum multis aliis Regum & Reginarum raritate seu elegantia præstantissimis asservo, in quo constanter legitur, ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΙΩΤΑΠΗ ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΣ, non autem ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ; nec Regis alicujus, sed peculiare Iotapis Reginae cognomen est. Antiochus Commagenæ Rex, numquam PHILADELPHI nomen, imò potius MAGNI & ΕΠΙΦΑΝΙΣ titulos in nummis sibi attribuit. Quærenda ergo alia est Iotapis nominis Regina; nam in tertiam ex iis quas vulgavit Seguinus, convenire nequit; ipsa Regis Antiochi filia, non Commagenæ Regina extitit, Alexandro Lefidis in Ciliciæ parte Regi nupta, ut à Josepho recensetur, nummum à Commagenis in honorem suum cum titulo Reginae non obtinuit: spectat nummus ad Commagenæ Reginam, quam ipsius matrem ejusdem cum principe filia nominis fuisse existimo: illa quidem Antiochi Epiphanis non modò conjux, sed ipsius etiam solenni Asiaticorum Regum more, soror, ut illud insignis concordiae & amoris cognomen, ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΣ, id est, amans fratrem, innuere videtur. Plurimi ejusdem magnitudinis & formæ Antiochi & Iotapis nummi similem in averfa parte typum, putà gammarum seu scorpionem, præferentes, conjecturæ nostræ favent; eam verò penitus confirmat rarissimus & elegantissimus Thesauri Regii nummus, quem hîc exhibeo.

Lib. 13. c. 11.

Ecc

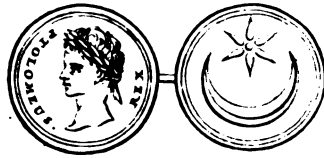
Ab una parte caput Regis diademate insignitum conspicitur cum epigraphe, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΓ. ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΕΠΙ. id est, *Rex magnus Antiochus Epiphanes*. In averſa parte figura muliebris ſedens, cum inſcriptione, ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΙΩΤΑΠΗ ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ, id est, *Regina Iotape Sebaſtenorum*. Caput diadematum, Antiochi Commagenæ Regis eſt. Diadema & titulus Regem, nomen & effigies Antiochum Commagenæ, Magni & Epiphanis cognomina tertium huius nominis Antiochum arguunt. Figura ſedens in poſteriori nummi parte, Iotape ipſa Regina eſt, ipſius nomen & Reginae titulus, eam eſſe convincunt. Utraque in eodem nummo effigies & figura, in honorem Principum ſuorum à Sebaſtenis ſignata videtur: ſed quinam fuerint illi Sebaſteni, & quam ob cauſam numiſma hoc ſignarint, non abs re forſan erit inveſtigare. Antiochus ille Magnus & Epiphanes cognominatus, paternum ſub Tiberio regnum amiſit: lis enim mora eſt inter nobiles & plebem patre illius mortuo, hæc ſubeſſe Imperio Romano poſtulabat, illi Regem ſuum optabant; Tiberius autem Q. Servæo Equiti Romano adminiſtrandam dedit, Antiochus Imperatoris gratiam ut ſibi conciliaret, Romam proſectus, nihil ab eo impetravit, ſed regnum ipſo mortuo à Caligu-

Dio lib. 56.

la adjectis etiam quibusdam Ciliciæ partibus recepit, et si Antiochus primò ita familiariter Caio adesset, ut cum *Dio lib. 59.* ad tyrannidem instruere diceretur, ab ipso deinde irato, iterum regno spoliatus est; Claudius tandem illi regnum *Idem lib. 60.* restituit, Antiochus verò ad suos regressus, tanti beneficii memor urbem in Commagena in honorem Imperatoris condidit, eamque *Augustam* appellavit. De illa in libris Conciliorum frequens est mentio, dictaque *Augusta Euphratesia*, quòd in Euphratenfi provincia contineretur; ab aliis Armeniæ minori tribuitur, hodie adhuc extat, & *Azar* nominatur. Sebasteni ut memoriam conditoris Regis & Reginæ posteris commendarent, nummum hunc in eorum honorem percusserunt.

Pag. 93. lin. 3. L. POL. MAEVI. Ex uno verbo tria componit Seguinus, & pro Regis nomine, prænomen, nomen & cognomen civis Romani, gentis Mæviæ, substituit. Nummi epigraphe, L. POL. MAEVI. errorem denotat; nunquam enim cognomen, familiæ nomini præmittitur, dicendum fuisset L. MAEVI. POL. sed ejus prænominis gentis Mæviæ nulla apud historiæ scriptores fit mentio, auctor etiam noster, quis & qualis fuerit Lucius ille Mævius Pollio, se nondum comperisse fatetur. Divisa ergo illa verba, L. POL. MAEVI. in unum contracta, legitimam nummi inscriptionem exhibent, si priùs lectorem monuerim, extremam verbi litteram s pro i perspicuè videri, & sic legitur in inferiori epigraphes parte MAEVS, anterior PTOL sub aspectum mox cadit, E partim deficit; sed illustri Antiquario negotium faceßere non debuit integra lectio PTOLEMAEVS. Litteras Latinas circa caput exaratas, ad Regem non spectat.
Ecc ij

ctare putavit; astrum in averſa in medio Lunæ falcatæ, quale videre eſt in argenteo Auguſti denario gentis Petroniæ apud Urſinum, ut illi nummum tribueret, impulit, & caput coronâ laureâ pro diademate quo manifeſtè cinctum eſt, ornavit, ut meliùs ſententiam firmaret. Non ſolùm diadema, ſolitum Regum inſigne, ſed pone caput tres illæ litteræ, REX, ab auctore noſtro prætermiſſæ, fugientes quidem tyroni, ſed perito nummorum indagatori perſpicuæ, Regem in nummo percuſſum demonſtrant. Veram illius iconem & inſcriptionem hâc exponere placuit.

Ad quem Ptolemæum Regem pertineat hic nummus, pronunciare non arduum videtur, Regibus Ægypti, qui ſemper ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ inſcriptionem in nummis ſuis poſuere non convenit, ſed Ptolemæo Jubæ junioris & Cleopatræ filio, Mauritaniz Regi, adſcribendus eſt. Ille avi & patris exemplo Latina epigraphe in nummis uſus eſt, avus ut ſocius & amicus Populi Romani, pater verò Auguſti beneficiorum memor: obvia avi numiſmata illum prolixâ barbâ inſignem, patris rariora Romano more imberbem exhibent. Ptolemæus capillis criſpis ornatus juvenili facie decoratus, in rariſſimis ſuis nummis conſpicitur. Nemo neſcit infelicem

ejus Principis mortem; ille Romam à Caligula conso- *Suet. in Caio.*
brino evocatus, etsi primò honorificè exceptus, deinde
quod edente Imperatore munus, ingressus spectacula,
convertisset hominum oculos fulgore purpuræ, ab eo
per percussorem perfidè necatus est.

Pag. 109. lin. 22. *Joannes Vaillant monitum me voluit.*
In hoc nummo Antonii, Cæsaris, & Octaviæ capita ju-
dicio auctoris nostri percussa habentur; meo quidem,
M. Antonii, Cleopatrx, & Antonii junioris effigies sunt.
De M. Antonio Triumviro pro uno ex tribus illis, nul-
la contentio, levis de Augusto & M. Antonii filio, tota
versatur circa Octaviam vel Cleopatram. Multum po-
nit in Cæsaris junioris effigie Seguinus, & de Octavia
tantum conjicit. *Octaviæ enim, ait, si unquam conjecturæ*
locus, tribuendum est caput tertium. Si autem admittitur
Cleopatra, Augustum rejicere necesse est, cum ea con-
venire nequit: sed licèt Augusti partes acriter tueatur
Seguinus, à quo tamen nummus in ejus & sororis ho-
norem sit cusus, & quo tempore, valde dubitat, vanis
illum conjecturis à Sexto Pompeio in gratiam fœderis
cum Antonio & Cæsare confecti, aut post duos abhinc
annos ab Agrippa devicto ipso Pompeio signatum sus-
picatur. Quis credat Pompeium hostes suos M. Anto-
nium & Augustum in nummis signasse, aut Agrippam
devicto ipso Pompeio Augustum in eodem nummo,
& in loco quidem inferiori, cum M. Antonio jam
Cleopatrx amore capto consociasse? Romani illo tem-
pore principes fœminas in nummis, etiamsi illis statuas *Dio lib. 49.*
darent, percutere non consueverant, nulli hætenus
nummi cum Octaviæ vultu, aut cum M. Antonio in-

Ecc iij

ſpecti ſunt; Cleopatraz autem ſine M. Antonii effigie & cum ipſius capite quotidie Antiquariorum manibus teruntur, juſ enim cudendæ monetæ Regina penes ſe habebat. Non ad Auguſtum & Octaviam, ſed ad M. Antonium & Cleopatram pertinet nummus, & à quo percuffus ſit, inquirendum eſt. M. Oppium Antonianæ classi Præfectum, nummum cuſiſſe, auctorem noſtrum jam monueram; ille ſententiam noſtram reſpue-
re non auſus, eam eludere, ut ſuam tueretur, conatus eſt. Illi tunc Romæ nummum indicaveram, alterum poſſidet Ill. Harlæus Procurator Generalis, integriorem Anconæ obſervavi, in quo à partē anteriori legitur, M. ANT. IMP. COS. DESIG. TER. ET. ITER. III. VIR. R. P. C. & in poſteriori parte, M. OPIVS CAPITO PROPR. PRAEF. CLASS. F. C. Igitur nimis audacter à Seguino reſtituta illa, IMPER. ITER. PRAEF. CLASS. ET. ORAE. MARIT. EX. S. C. Non admodum rari ſunt M. Oppii cujuſlibet formæ, minimæ, mediæ, & primæ nummi, cum ſola Antonii effigie, aut cum Cleopatra exadverſo, aut etiam jugata illorum capita. Nihilominus nummum ſuum in Sicilia percuffum ob Triquetram in ejus areâ ſub ſiniſtra navis parte ſignatam contendit, illam Siciliae nummorum notam ait, ſed non omnium: in plurimis enim ipſius inſulæ apud Goltzium & alios non reperitur; ad hæc nummi illi quos vidimus, rei nummariaæ peritorum teſtimonio, etſi notam illam præferant, Ægyptiæ fabricæ ſunt. Inſtat auctor noſter. Quid tum ſi nummum Oppius in honorem Antonii, Auguſti & Octaviæ præfecturâ aliquâ à Sexto donatus, percuffit, deinde illo relicto, cum multis ejus amicis ad Antonium

*Theſ. Reg.
Car. Patin.
Fam. Rom.*

transierit, & M. Antonii & Cleopatraz cudendis nummis, quemadmodum antea sub Pompeio, operam dederit? Id leve & parvi momenti est, cum de nummo Augusti & Octaviae nullo modo constet. Annon triquetra Monetarii nota est, qualis ipsa in nummis gentis Calpurnia, Mariz, Papiæ, & aliorum observatur? Oppiorum familia forsan è Sicilia oriunda est, antequam tribus Terentina M. Fulvio & T. Manlio Coss. anno U. C. *Tit. Liv. l. 10.* CCCCLV. inter alias numeraretur, & sic M. Oppius Capito patriæ memor, ipsius symbolo pro nota uteretur. An ipse Proprætor Siciliæ eam administrabat, dum ad partes Antonii transiit? Ille enim in hoc nummo **PROPR.** inscribitur, forsan etiam à M. Antonio in hoc munere aut nominatus aut confirmatus est. Causæ enim *Diolib. 50.* & prætextus belli inter Cæsarem & Antonium erant, quod Augustus provincias cum Lepidi tum Sexti sibi vindicasset, quæ debuerant communia ambobus esse. Sicilia Antonii videtur hoc tempore fuisse ex his Dionis verbis, in oratione quam Antonius habuit ad milites: *Denique quanta tandem portio Sicilia est nostri Imperii.* Sic Oppius Siciliæ Proprætor triquetram ipsius symbolum in nummis M. Antonii cum Cleopatraz effigie potuit signare. Muliebri illo tandem capite in nummo Seguini pro Cleopatra Ægypti Regina ex adverso M. Antonii, asserto, tertium illud ad Augustum spectare nequit, etsi frequenter M. Antonii & Augusti capita in nummis illorum argenteis seu aureis exhibentur, semper ab una parte Antonius, & ab altera Augustus conspicitur, ut nullus forsan videatur inter eos gradus superior, effigies illæ sub aliis positæ ipsis penitus infe-

riores sunt, & ut plurimum uxorum aut filiorum habentur. Meritò igitur caput illud juvenile M. Antonio sociatum, ad M. Antonium Antonii Triumviri ex Fulvia filium revocandum est, ipsius caput in sequenti nummo aureo, auctor noster jam exhibuit; sicque novum & inauditum, quale esset Cæsarionis, non videor nummum proferre.

Pag. 124. lin. 3. ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ Κ. ΓΗ ΓΩΝ. Lectionem hoc in nummo à sensu longè remotam pro vulgari & admodum trita ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΚΡΗΤΩΝ auctor noster protulit: si quis illustrem nummorum scriptorem insolitum Cretæ epithetum pro legitima illius appellatione exposuisse miretur, sibi in mentem revocet verum illud verbum esse, quod vulgò dici solet, *aliquando bonus dormitat Homerus*.

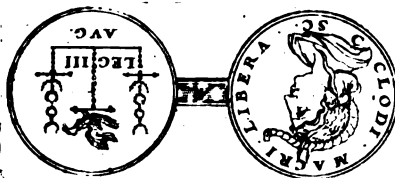
Pag. 125. lin. 5. *Notas illas* ΕΚΟΡΑΥ *in nummo exaratas usque adhuc non intelleximus*. Quod non erat in verbo ΚΡΗΤΩΝ dividendum, separavit Seguinus, & quod disjungendum erat in litteris ΕΚΟΡΑΥ, non distinxit; itaque quid sibi velint non intellexit. Earum sensum non meliori fato assequutus est Adolphus Occo; è contrà barbaro verbo illo ΕΧΟΡΑ cum penitus obscuravit. Prima igitur littera Ε seponenda est, & habenda pro ΕΠΙ, id est *sub*, tres aliæ sequentes ΚΟΡ. pro ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ, id est *Cornelio*, familiæ Romanæ nomine, reliquæ duæ ΑΥ. pro ΑΥΓΟΥ, id est *Lupo*, uno ex illius gentis cognomine legitima illa litterarum ΕΚΟΡΑΥ *sub Cornelio Lupo*, videtur explicatio, eandem in sententiam ivit doctissimus Gisbertus Cuperus in libro quem novissimè edidit de Numismatibus antiquis explicatis,

explicatis.

Pag. 134. lin. 2. *Quidam, restituto nummo; alii, restitutâ Numidiâ; ego addo & audeo, restituto numine.* An non melior de restituta Numidia, quàm de restituto numine, sententia, dijudicent eruditi. Numidia ab Augusto in *Dion.* provinciarum divisione Populo Romano data est, & Proconsularis dicta; deinde cùm Garamantes illam incursionibus devastarent, tutandis Imperii finibus ab eo Legio tertia Augusti missa est. Provincia & Legio sub *Tacit. lib. 4.* Augusto & Tiberio Principibus Proconsuli parebant: deinde C. Cæsar turbidus animi M. Silanum obtinentem Africam metuens, ablatam Proconsuli Legionem, misso in eam rem Legato tradidit. Id videtur adhuc Vitellii tempore observatum: Calpurnius enim Piso Proconsul Africam regebat, dum Valerius Festus Legatus exercitui præerat. Provinciæ Populi Romani antiquo Reipublicæ more administrabantur, & earum Rectores illas sorte inibant; Legatus verò ad exercitum ab Imperatore mittebatur. Clodius Macer à Suetonio Neronis in Africa Legatus dicitur: sed quis Proconsul eam *In Galba.* gubernabat, silet historia. Calvia Crispinilla sub finem imperii Neronis exposita ad supplicium, variis frustrationibus, & adversâ dissimulantis Principis famâ, periculo exempta est, magistra libidinum Neronis transgressa in Africam ad investigandum in arma Clodium Macrum, famem Populi Romani haud obscure molita est; ille deinde auditâ Neronis morte, cùm plurimi res novas molirentur, aliquid tentare ausus est; & ut militum & provinciæ gratias sibi conciliaret, Legionem tertiam Aug. cui præerat, & Africam liberam pro-

Fff

nuntiavit, & nummos in hanc rei memoriam percussit. Testis est ille rarissimus argenteus Georgii Barbaro Senatoris Veneti comitate acceptus, & à me cum sexcentis aliis raritate, mole & elegantia præstantissimis in Thesauro Regio depositus, cujus estypum, quem mihi servaveram, hîc præfero.

- Ab una parte exhibet caput ipsum Africæ elephantis proboscide ornatum, cum epigraphe, C. CLODI MACRI. LIBERA. S.C. In averfa duo signa militaria, aquila legionaria intermedia cum inscriptione, LEG. III. AVG.
- Suet in Ner.* Clodius Macer adinstar Plebis Romanæ, quæ pileata post Neronis cædem totâ urbe discurrebat, quasi libertatem recuperasset, non modò legionem & provinciam liberas dixit, sed ut libertatem tueretur, legionem novam contraxit, cui nomen *Libera* dedit. Id verba
- Lib. II.* Taciti innuunt, dum ait: *In Africa legio cohortesque delectæ à Clodio Macro.* Sed rem penitus confirmat elegantissimus ille argenteus nummus à Cl. Patino vulgatus, aut
- In Suet. Not. pag. 344.* ab ipso observatus, aut ex Occone excerptus, in quo ipsa Libertas stans cum pileo ab una parte signatur, C. CLODI. MACRI. & in averfa signa militaria cum epigraphe, LEG.
- In Thes.* I. MARIANA. LIB. Similis nummi meminit Goltzius. Interea cùm Roma gravi annonâ laboraret, rei frumentariæ vecturâ à Clodio Macro detentâ, Calvia Crispi-

nilla reditum in urbem sibi conciliare meditans, in id sese interposuisse videtur, ut Clodius Macer frumenti copiam, omnemque frugum ubertatem liberam sinneret, & Senatus acta illius comprobaret; id arguere videntur non modò hæc verba Taciti, *Claudia Crispinilla Lib. 4. famem Populi Romani haud obscure molita, totius postea civitatis gratiam obtinuit*: sed & illi superiores nummi Clodii Macri cum S. C. id est Senatusconsulto percussi. Hæc nota, solennis est Senatus in nummis percutiendis approbatio & consensus: hæc etiam reperitur in nummulo æreo novæ fabricæ ab erudito Tristano cum capite *Tom. 1.* ipsius Macri vulgato: notandum tamen est in utroque & Tristani & Patini nummo, literam L, id est LVCII, prænominis Clodii Macri, pro C, id est CAII, esse signatam; constanter autem litera c in nummo Regio legitur, & Sole clarior apparet: cùm c non multum differt à litera L, an alter ab altero qui nummum malè legerit, mutuatus est literam? prænomen enim Lucii ex Suetonio genti Claudie adaptari nequit, illud ob duorum infamiam consensu repudiavit. Dum in variis locis multi ad Imperium aspirarent, Romæ Præfectus Prætorii Nymphidius Sabinus, in Germania Fonteius Capito, in Africa Clodius Macer, in Hispania Sulpitius Galba, hic solus Imperio dignus à Senatu existimatus, Imperator ab eo nominatus est; quo nuntio accepto, Galba Romam contendit, iterque ingressus est *In Galba.* paludatus, nec prius usum togæ recuperavit, quàm oppressis iis qui res novas moliebantur. Cùm autem in Africa Clodium Macrum per Trebonium Garrucianum Numidiæ Procuratorem interemisset, legionem III. *Tacit. lib. 1.*

Suet. in Gall. a.

Aug. & novam Macrianam i. lib. cohortesque à Clodio delectas exauctoravit. Proconsul ipse biennio magnâ severitatis ac justitiæ curâ Africam intestina dissensione & barbarorum tumultu inquietam ordinaverat; mox eam novis Clodii Macri motibus quasi agitatam sedavit, sublatâque ei omni militiâ illam sibi restituisse videtur: Numidia de tanto Imperatore bene merita, ut Africa priùs nummos quasi libertatis recuperatæ monimentum in Clodii Macri cum effigie sua percusserat, ita in sui restitutoris honorem, nummos cum Imperatoris capite ex una parte & ipsamet effigie in altera cum epigraphe, *RESTITUTA NUMIDIA*, signavit. Scrupulus tamen duplex auctorem movet; primum ait Numidiæ nomen in nummis non legitur, quid tum? nonne provinciarum Romanarum in nummis Hadriani & aliorum Impp. hætenus non observata quotidie reperiuntur. Deinde figura illa muliebris, Deæ potiùs alicujus, quàm Provinciæ speciem præ se fert; nullum habet peculiare insigne, quo attribui debeat Fortunæ, ut existimat Seguinus, nec alicui Deæ, sed in ipsis Galbæ nummis signata sunt plurima Provinciarum capita, unus Galliæ effigiem, alter Hispaniæ, tertius tria Galliarum capita exhibet. An potiùs Numidiæ quàm Fortunæ caput in hoc nummo signatum sit, dijudicent eruditi, inter illos jam faver sententiæ nostræ illustrissimus Spanhemius, qui provinciæ nummum tribuit, dum illum explicat *RESTITUTOR NUMIDIA*.

De usu & præstant. diff. 9.

Pag. 137. lin. 8. *Habet iste nummus caput Othonis radiatâ coronâ insigne, quales plurimi Neroniani conspiciuntur. Revera nummus ille non Othonis, sed Neronis est. Legi-*

tima ejus epigraphe sic ferebat, ΝΕΡΩΝ ΚΑΙ ΣΑΡ, ut plurimi Neroniani in multis Antiquariorum cimeliis cum simili effigie, coronâ radiatâ & epigraphe leguntur. Adulteratus est ipse nummus, & novus artifex pro primis literis ΝΕΡ. hæcce ΟΘ. substituit, & ita parum accuratè, ut priorum literarum vestigia attentè intuenti adhuc facilè observentur. Effigies ipsa Neronem omnino exhibet, minimè verò Othonem. Nummus in Neronis numismatum Græcorum serie, ordine Urbium alphabetico, in Thesauro Regio, ubi asservatur, collocatus est. Græci Othonis nummi cum solo Cæsaris titulo, qualis est ille ΟΘΩΝ ΚΑΙ ΣΑΡ, hæcenus non inspecti sunt, ut plurimùm ΜΑΡΚΟΥ prænomine insigniuntur, nec unquam coronâ radiatâ caput Othonis, inter quadraginta quos ipsius nummos observavi, mihi occurrit. Othonis nummi in auro, argento & ære reperiuntur: aurei omnes Latinâ epigraphe gaudent, ut & argentei drachmales, Romæ ut plurimùm signati, & prænomen Marci, aut titulum Imperatoris habent. Argentei tetradrachmales Græcam *Αὐτοκράτορος* & *Μάρκου* inscriptionem præ se ferunt. Ærei, vel Latini, vel Græci sunt; Latini non Romæ, etsi s.c. habeant, sed Antiochiæ in Syria percussi existimantur: nam s.c. in aliquo partis aversæ loco, exiguâ mole quasi notâ, ut in Latinis Romæ cufis, non exaratur, sed in medio coronæ laureæ insertum, partem ipsam posteriorem ferè componit. Græci in Ægypto omnes cum his literis L. A. annum Imperii primum designantibus cælati sunt, nec hæcenus in alia Populi Romani provincia cum urbis alicujus nomine ab Antiquariis observantur.

Fff iij

Illi omnes Othoniani nummi aut sine aut cum laurea, sed nulli cum corona radiata conspiciuntur.

Pag. 147. lin. 10. *Sed nunquam, nisi in subjecto nummo, vidi columnam istam solidam & nudam cum imposita fastigio noctua.* Alterum aut similem nummum se in nullis rei nummariae studiosorum cimeliis inspexisse, revera fateatur auctor noster: Romanus enim monetarius hanc non signavit columnam, sed novus artifex in detrimento nummo illam effinxit, & ita diligentem Antiquarium illudit. Inde dignoscant illi, qui se, cum aliquot habuerunt aut inspexerunt nummos, pro eximiis fictitiorum exploratoribus ubique jactant, quam in illis perfecte dignoscendis frequens & longa plurimorum nummorum tractatio & possessio requiratur.

Pag. 150. lin. 1. *Cum epigraphæ, PATIENTIA AVGVSTI.* Optime noverat auctor noster Hadriano patientiam minime convenire: virtutem igitur, quam in aliis Augustorum nummis nunquam observavit, impatienti Imperatori cur tribuerit, non video; res ita nova & repugnans dubium aliquod illi movere debuerat, fraudemque facile detexisset. In nummo legebatur CLEMENTIA AVGVSTI, sublati primis literis CLEM, novæ illæ PATI ab artifice quodam substitutæ peritum Nummographum adhuc fefellerunt. Ejusmodi epigraphæ CLEMENTIA AVGVSTI, in nummis Hadriani, qui plurimos innocuos potentesque Senatores sustulit, adulatione videtur percussa; sed merito virtus illa Antonino Pio & M. Aurelio attributa est, in eorumque nummis frequens cum figuræ muliebris stolatæ sedentis seu stantis dextrâ pateram, sinistrâ hastam puram gerentis typo re-

peritur.

Pag. 151. lin. 14. *Cum literis fugientibus, & ita attritis, ut adhibita diuturna & iterata meditatione vix affecutus sim,* ΑΜΙΣΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ. Cur attritam epigraphen in selectis numismatis, & minimè utilem aut raram dederit auctor noster, penitus ignoro; non id nummi aut raritas aut elegantia postulabat. Antinoi enim nummi ex ære mediocri aut minuto inter præstantissimos, non primas tenent, & ad nummi alicujus singularitatem integra ipsius & non mutila requiritur epigraphē. ΑΜΙΣΟΥ vox, quam se videre existimavit Sequinus, in nummo haud reperitur, pro ea ΑΝΕΘΗΚ. legitur, & ante illam, finis alterius verbi desinentis in ΜΟΣ, forsan ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΑΝΕΘΗΚΕΝ, *Hieronymus dedicavit.* ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ autem mera est, ut ait ipse, conjectura, ex solita ejus urbis prærogativa in suis nummis argenteis frequenter inserta. Cæteræ literæ ita minutæ, confusæ & attritæ sunt, ut nisi similis aliquando nummus occurrat, nulla legendæ illius epigraphes unquam spes affulgeat.

Pag. 160. lin. 12. *Inscribitur,* LIBERATIS CIVIBVS. Diu hæc rarissima & insolita Pertinacis nummi argentei epigraphē Antiquariorum animos torsit, plurimi eam ut novam & additam condemnarunt. Sed similis ejus Imperatoris nummi typus, Mutinæ in cimelio RR. PP. Congregationis Clericorum Minorum observatus, dubitandi locum sustulit, genuina, sincera, & absque suspicionis loco in his duobus nummis est epigraphē: in argenteis enim literas aliquas resarcire, aut novas substituere difficile est, & primo intuitu dignoscuntur: at

ærei, si liniantur quodam liquore antiquitatem emn-
tiente, præstantissimis etiam Antiquariis aliquando il-
luditur.

Pag. 174. l. 5. *Nihil in verbo mutandum obtestatur.* Non
unica aut insolita est ΒΡΟΥΖΗΝΩΝ in nummis epi-
graphie, illam Paduæ in M. Aurelio cum Apolline,
In Mus. Com. à LaZara.
In Mus. Sen. Garzoni.
In Mus. R. P. Anselm. alteram in Commodio Venetiis cum Hercule, simi-
lem in Sept. Severo Romæ cum muliere stante, &
alias in aliis Imperatorum nummis in cimeliis à me in-
spectis observavi. ΒΡΟΥΖΟΣ urbs est Phrygiæ sa-
lutaris in Notitia Gæcorum Episcopatum. Frequens
ΒΡΟΥΖΗΝΩΝ Episcoporum in Conciliorum libris
mentio, sed apud Geographos, & in Vocabulariis geogra-
phicis ne verbum quidem reperi; unde ejus urbis situm &
descriptionem ignoramus. Profectò nummis plurimum
debetur, qui Conciliorum mentionem ita confirmant.

Pag. 178. lin. 24. *Illuc à Severo coloniam deductam potius
crediderim, quàm à Vero.* Imò potius à Vero quàm à Se-
vero facta videtur colonia Singara. ΑΥΡΗΛΙΑ dicta
est à gente Aurelia, in quam M. Annius Verus & L. Æ-
lius Verus Imperatores à T. Aurelio Antonino ado-
ptati sunt, qui coloniam Singaram deduxerunt, cum
I Nummis. Verus ad Parthicum bellum progressus, Vologasem III.
Parthorum Regem profligavit, & Avidius Cassius ejus
Legatus, vastatâ Seleuciâ atque incensâ, Regiam illius,
quæ in urbe Ctesiphonte erat, solo adæquavit, Parthis-
que trans Tigrim expulsis, Mesopotamiam à Trajano
in potestatem Populi Romani redactam recepit. Dein-
de cum Vologases IV. superioris filius, occupato Sept.
Severo in bellis civilibus arreptâ licentiâ Mesopotamiam
ingressus,

ingressus, plurimas urbes cepisset: quo accepto nuntio Severus mox in Syriam profectus, Nisibim pervenit; sed Parthi adventu illius minimè expectato, domum sunt reversi, eâ occasione Colonia Aurelia Singara ab Imperatore restaurata est, & addito ipsi Septimiæ gentis nomine, *Colonia Aurelia Septimia Singara* videtur appellata, plurimarum urbium exemplo, quales Beritus, Pella, Dium, Philippi, & aliæ, quæ à fundatore Julio *Julia*, postea ab Augusto restauratore aut benefico, *Julia Augusta* sunt vocatæ, ut arguunt earum nummi in Antiquariorum cimeliis asservati. Parvi momenti est illa dignatio, quâ M. Aurelium persecutus est Severus, ut nobis Coloniam Singaram, Aureliam & Septimiam, quæ duo distincta sunt familiarum nomina, in Septimii Severi Imperatoris honorem, appellatam persuadeat.

Pag. 183. lin. 7. *Sed mirè torquet studiosos nostros illa consecratio, & Divi nomen expressum in nummo.* Marini consecrationem dubius auctor noster ad milites ejus intempti pœnitentes retulit, aut ad Decium ut reliquias fautorum Marini sibi conciliaret; aut ad Philippum, ut à se Marinianæ cædis invidiam in rebelles converteret. Illustr. Comes Mediobarbus illam ad Philippopolitanos referendam censet, fortè ob defensionem, *In Occon. illust. pag. 352.* ait, hujus urbis contra Scythas à Marino susceptam: sed nummus Marini non à Philippopolitanis Thraciæ percussus est. Dux sunt Philippopolis nomine urbes; una in Thracia, Philippi Amyntæ Macedonum Regis filii opus; altera in Arabia, ab Imperatore Philippo *Ant. Viñ.* condita, teste Zonara, καὶ πόλιν βασιλεύσας ἐπώνυμον αὐτοῦ ἐδομήσατο, 'Φιλιπποπόλιν ὀνομάσας αὐτὴν. Prioris frequens in nummis mentio, & sæpe Metropolis dignitate insigni-

Ggg

ur, ΜΗΤΡΟ. ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. Posterior
 verò Coloniae praerogativa in illis donatur, ΦΙΛΙΠ-
 ΠΟΠΟΛΙΤΩΝ ΚΟΛΩΝΙΑΣ. In hac verò cæla-
 tus est Marini nummus, ut docet illius epigraphæ: &
 similem nummum in honorem Philippi, & quidem
 in aliis museis obvium ab illis Philippopolitanis cum
 simili typo & inscriptione percussum observavit Se-
 guinus, ideo Marini nummum Philippi nutu signa-
 tum apud Philippopolitanos Arabiae suspicatus est, imò
 debuerat affirmare. Cur enim in urbe tam à Mari-
 ni electione remota, & Philippo planè devota, utpote
 ab illo condita, nummus, nisi ejus jussu, percussus esset?
 Tribuenda ergo haud dubiè Philippo Marini consecra-
 tio. Cùm Philippus Decium contra Marinum misisset,
 milites hunc occiderunt, ut illum eligerent: tunc Phi-
 lippus cæde Marini, qui Romanam dicionem adversus
 Scythas erumpentes tam generosè tuitus erat, ut Ro-
 manorum odium in rebellem Decium concitaret, Ma-
 rinum quasi egregiis belli facinoribus dignum qui in
 societatem Imperii admitteretur, inter Deos retulit;
 cujus rei memoriam nummi potius quàm libri nobis
 conservarunt.

O M I S S A.

Pag. 15. l. 4. *Sub nomine Sortis? Litteræ C. s. quæ ordine inverso
 Senatusconsultum designarent, quid hic significant nisi Casum
 & Sortem? Nullum est de capite fœmineo dubium,
 nummus Sortem ludorum præsidem repræsentat, sed li-
 teræ C. s. quid sonant, non ita facilè est pronuntiare: illas
 Casum & Sortem interpretatur auctor noster, sed non
 omnibus arridet illius sententia; amicus rei nummariæ
 studiosissimus ad aliquem talorum ludum ex talis in aver-*

sa parte signatis refert, unde literas C. S. *cape solve* explicat, id multum habet solertiæ, & optandum esset, ut conjecturas exponeret, sed nunc ad res graviores attendit. De talorum ludo apud veteres usitato pauca ad nos pervenerunt. Jactus venercus, qui omnes figuras diversas reddebat, pro felicissimo habebatur; canis autem, qui & monas, omnium pessimus erat, quatuor vervecinis officulis figuras, non puncta ut in tesseris, exhibentibus lufitabant: an quædam figuræ *cape* aut *solve* designabant, ut literæ in ludo quem nos *Totum* vocamus? aut potius ut in altero ludo quem dicunt, *le jeu de bœuf*, tessera ex una parte tantum sunt notatæ, & qui eas jactit, tantam pecuniam capit, quanta sunt enumerata puncta, aut solvit, si nulla ipsi obtigerunt. Sed nimis arduum alterius cogitata mentis eloqui, dum illa animus aperiat, alteram C. S. interpretationem proponere mihi liceat, cogitantian ludus quidam nummo cudendo occasionem præbere debuerit, ludendi licentia à Magistratibus permessa probabilior mihi visa est. Cassiodorus annos U. C. 638. M. Metello & M. Scauro Coss. refert L. Metellum & Cn. Domitium Censores artem ludicram ex urbe removisse præter latinum tibicinem & ludum talorum. Hæc videtur causa signandi numismatis legitima, ut literas C. S. *Censorum sententia* interpretet. Id quatuor tali in averfa nummi parte signati, ut & epigraphæ, quasi lex in ludo stabilita, confirmare videntur: eadem literæ C. S. in multis auctoribus *Consulum sententia* significant; forsitan Consules edicta Censorum, sententiâ approbabant. Dum hæc scribebam, ex Hispania mihi allati sunt plurimi nummi veteres, præsentem nostro Jomberto, inter quos talus erat antiquus, non vervecinus, sed æreus, nec ullis punctis aut figuris notatus.

Ggg ij

SELECTORUM NUMISMATUM
INDEX ALPHABETICUS,
Sive capita exhibeant, sive solam
inscriptionem.

Paginam indicant numerales nota.

A

A Elia Verina. <i>Cruz in Corona.</i>	185.
Ælius. <i>Caput apri.</i>	321.
Agathodæmon.	299.
Agrippina Claudii. <i>Colossus cum trophæo.</i>	66.
Agrippina. <i>Germanicus.</i>	317.
Alexandri Epirotæ nummus. <i>Fulmen.</i>	68.
Alexander Severus. <i>Indulgentia Aug.</i>	170.
Anaballianus. <i>Fluvius.</i>	328.
Antiochus Epiphanes.	402.
Antinous. <i>Gryphus figuram ipsius efferens.</i>	151.
Antinous. <i>Upupa.</i>	152.
Antoninus Pius. <i>Serapis Ammon.</i>	2.
Antoninus P. <i>Damnianus.</i>	8.
Anton. P. <i>Rhea parius.</i>	127.
Anton. P. <i>Jupiter in nubibus.</i>	154.
Anton. P. <i>Rhodope.</i>	157.
Antoninus Caracalla. <i>Hercules Tyrius.</i>	168.
Antoninus. <i>Mons Argæus.</i>	311.
Antonius cum Augusto & Octavia. <i>Triremis Sicula.</i>	106.
Antonius. <i>Caput M. Antonii filii.</i>	112.
Apamensis nummus.	226. 228. & 282.
Ariarathes. <i>Templum.</i>	60.
Alter diversus.	62.
Augustus Mæviæ Gentis. <i>Astrum in luna crescente.</i>	93.
Augusti nummus Patrensis. <i>Moneta impetrata.</i>	114.
Augustus. <i>Cupido in Delphine.</i>	117.
Aug. nummus Cæsaræ. <i>Signa militaria.</i>	119.
Augustus. <i>Tridens cum Delphinis.</i>	316.
Augustus. <i>Facies Polemonis.</i>	317.
Aurelianus. <i>Mulier & Imperator stantes.</i>	324.

INDEX.

B

B Albinus. <i>Templum Solis.</i>	132.
Balbinus. <i>Statua equestris.</i>	314.
Britannicus Cæsar. <i>Figura stans.</i>	129.
Britannicus Nummus. <i>Digamma.</i>	195.
Bulla Gallæ Placidiz. <i>Angelus cum cruce.</i>	330.

C

C æcili Aquini nummus. <i>Tripus.</i>	90.
Caligula. <i>Mulier sedens.</i>	308.
Caninii Agrippæ num. <i>Cap. Roma.</i>	78.
Carus. <i>Felicitas.</i>	326.
Celmus, Idæus Dactylus. <i>Figura stans.</i>	18.
Charondas. <i>Catanensium num.</i>	191.
Cleopatra. <i>Physconis. Aquila.</i>	69.
Clodius Macer.	410.
Clodii Pulchri num. <i>Bini serpentes.</i>	80.
Commodus. <i>Hercules imberbis.</i>	312.
Cotys. <i>Cap. incognitum.</i>	42.
Cyzicus. <i>Faces cum serpentibus.</i>	26.
Cyzicus. <i>Templum.</i>	30.

D

D ecius Imp. <i>Rhea cum Curetibus.</i>	182.
Decius cum. Her. Etruscilla. <i>Colonia Rhesana.</i>	291.
Diana Augusta. <i>Cervus.</i>	67.
Diana Persica. <i>Ara ignita.</i>	11.
Diadumenianus. <i>Iuno cum Pallade.</i>	314.
Domitianus. <i>Duo cornucopia.</i>	334.
Drusus & Germanicus. <i>Cum corona.</i>	306.

E

E prui Marcelli num. <i>Cap. juveniles.</i>	103.
--	------

F

F abius Maximus. <i>Inscriptio Græca.</i>	99.
Faultina. <i>Harpocrates.</i>	321.
Fortuna. <i>Felicitas.</i>	4.

G

G alba. <i>Cap. muliebre.</i>	133.
Germanicus. <i>Agrippina.</i>	307.
Geta. <i>Impiter Stratus.</i>	6.
Gordianus III. <i>Templum Iunonis Samia.</i>	174.
Gordianus III. & Tranquillina. <i>Col. Cingara.</i>	176.

H

H adrianus. <i>Patientia Aug.</i>	250.
Hadrianus. <i>Caput urfi.</i>	319.
Hadrianus. <i>Caput Iovis cum Ibi.</i>	320.

Ggg iij

INDEX.

Hector. <i>Pallas.</i>	34.
Hector. <i>Figura bovis.</i>	330.
Herodes Chalcidensis. <i>Claudio Augusto.</i>	50.
Hildericus. <i>Carthago Felix.</i>	52.
Hippone. <i>Libera.</i>	13.
Homerus. <i>Caput mulieris turritum.</i>	331.

I

I Driei num. <i>Cap. Solis.</i>	36.
I ninthimevus. <i>Cap. barbarum.</i>	47.
I otape. <i>Gammaus.</i>	72. 402.
Julia Procla. <i>Apollo sedens.</i>	74.
Julia Domna. <i>Triumphus Bacehi.</i>	163.
Julia Germanici filia.	128.
Julianus. <i>Victoria.</i>	325.
Julius Cæsar. <i>Caput Augusti.</i>	305.

L

L ucilla L. Veri. <i>Rex Mannus.</i>	158.
--------------------------------------	------

M

M arinus. <i>Roma sedens.</i>	182.
M aximianus. <i>Tres puella.</i>	327.
M aximianus. <i>Imperator sedens.</i>	Ibid.
M aximinus & Maximus. <i>Neptunus cum Tritonibus.</i>	172.
M ithridates Pergameus. <i>Herculis arma.</i>	62.
Alius diversus.	Ibid.
M oneta. <i>Salutaris.</i>	9.
M oneta Hebræorum. <i>Manipulus frumenti.</i>	332.
M oneta Judæorum. <i>Racemus.</i>	333.
M oneta Judæorum. <i>Tres spica.</i>	Ibid.
M ytilenæus num. <i>Deorum figura quinque.</i>	24.

N

N Africa. <i>Cap. bovis.</i>	94.
N ero. <i>Figura senis.</i>	318.

O

O tho radiata corona insignis. <i>Cap. incognitum.</i>	137.
O tho laureatus. <i>Caput Isidis.</i>	140.
O tho argenteus tetradrachmus. <i>Aquila.</i>	142.

P

P ertinax. <i>Liberatis civibus.</i>	160.
P hilippus F. Imp. <i>Tres furia.</i>	180.
P hthia. <i>Fulmen.</i>	65.
P lautilla. <i>Pegasus.</i>	313.
P robus. <i>Lupa.</i>	323.
P tolomaus Lagi, & uxor. <i>Ptolomæus Philadel. & uxor.</i>	55.
P tolomaeus Mauritaniz Rex.	404.

INDEX.

Pythonices Reginae num. Cap. Tiberii.

457

R

Rhescuporis. Caput incognitum.

43. 394.

Rhemetalces. Augustus.

40.

S

Sardianorum nummi.

365.

Sardianus nummus maximus. Raptus Proserpina.

28.

Sardianus mediocris. Proserpina stans.

29.

Sauromates Rex. Cap. Severi Imp.

47.

Sebastianus tyrannus. Roma sedens.

184.

Seleucus. Quadr. Eleph.

58.

Septimius Severus. Medusa caput.

148.

Sept. Severus. Roma sedens.

149.

Serapis. Inscriptio Græca.

2.

Seuthes. Eques decurrens.

38.

Silvanus. Hermeros.

21.

Smyrna Amazon. Leo gradiens.

31.

Smyrna. Prora navis.

337. 338.

Smyrnxorum Prytanes. Cap. turritum.

32. 33. 335. 371. 377.

Smyrnæi Sophistæ.

341. 343.

Sors. Tessera lusoria.

14.

Sosii nummus. Caput M. Antonii.

95.

Suillii nummus. Templum.

101.

Suillii num. Cap. Claudii Imp.

Ibid.

T

Tacitus. Victoria.

232.

Thessalonicensium nummus. Cabirus.

16.

Tiberius Eques. Signa militaria.

120.

Tiberius. Augustus.

123.

Trajanus. Dittyna.

126.

Trajanus. Iuppiter infans.

8.

Trajanus. Serapis.

132.

Trajanus. Noctua columna imposita.

147.

Trajanus. Caput Iovis.

309.

Trajanus. Genium Ionia.

310.

Tranquillina. Calathus plenus spicis.

315.

Trebonii & Statii nummus. Cap. Vulcani.

96.

Tullius Cicero. Angues duo.

81.

Tullius Cimber. Diana Ephesia.

87.

V

Valerianus. Lunus Deus.

105.

Ventidii nummus. Cap. M. Antonii.

187.

Vespasianus. Iuppiter stans.

144.

Vesta.

353. 354. 355. 367.

INDEX.

Vetranio. *Victoria.*

329.

Z

ZEnobia: *Spei typus.*

75.

SUMMA PRIVILEGII.

CAUTUM est auctoritate Regis Christianissimi, ne quis in Galliarum regno hac Selecta Numismata Antiqua ex museo PETRI SEGUINI cum aliis tractatibus huic operi adjunctis, absque Joannis Fomberii consensu intra sexennium excudat aut divendat: qui secus fecerit, indicta multa prout amplius in ipso Regio diplomate continetur, coercbitur. Datum Chaville, die 17. Augusti M. DC. LXXXIV.

Sign. BULTEAU.

